

Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia

WORLD BANK GROUP

*A Hazai Vállalatok Üzleti
Szabályozásának Összehasonlítása
Bulgária, Magyarország és Románia
22 Városában További 187 Gazdasággal*

© 2017 Nemzetközi Újjáépítési és Fejlesztési Bank / Világbank
1818 H Street NW, Washington DC 20433
Telefon: 202-473-1000; Internet: www.worldbank.org

Néhány jog fenntartva: 1 2 3 4 19 18 17 16

Ezt a tanulmányt a Világbank munkatársai külső támogatással készítették. A tanulmányban megjelenő megállapítások, értelmezések és következtetések nem feltétlenül tükrözik a Világbank, az Igazgatótanács vagy az általuk képviselt kormányok véleményét. A tanulmányban szereplő adatok pontosságáért a Világbank nem vállal garanciát. A tanulmány térképein megjelenő határvonalakkal, színekkel, elnevezésekkel és egyéb információkkal kapcsolatban, ami az egyes területek jogi státuszát, vagy az ilyen határvonalak támogatását vagy elfogadását illeti, Világbank semmiféle véleményt nem alkot. A jelentésben található térképeket a Világbank Csoport Kartográfiai Osztálya készítette.

Bármilyen, ami ebben a munkában bennfoglaltatik, nem adhat alapot a Világbank Csoport kiváltságának vagy mentességének korlátozására vagy lemondására, mely kiváltságokat és mentességet a Világbank kifejezetten fenntart.

Jogok és jogosultságok

Ez a tanulmány a Creative Commons Attribution 3.0 IGO licenc (CC BY 3.0 IGO) <http://creativecommons.org/licenses/by/3.0/igo> alatt érhető el. A Creative Commons Attribution licencnek megfelelően a tanulmány másolása, terjesztése, továbbítása és átvétele, beleértve azt is, ha mindez kereskedelmi célból történik, az alábbi feltételek mellett lehetséges:

Eredeti forrás feltüntetése — Kérjük, hivatkozzon a tanulmányra az alábbiak szerint: Világbank. 2017. *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia*. Washington, DC: Világbank. Licenc: Creative Commons Attribution CC BY 3.0 IGO

Fordítások — Amennyiben lefordítja ezt a tanulmányt, kérjük, egészítse ki az alábbi jogi nyilatkozattal az eredeti forrás feltüntetése mellett: *Ezt a fordítást nem a Világbank készítette, és nem minősül a Világbank hivatalos fordításának. A Világbank nem tartozik felelősséggel a fordítás tartalmáért vagy az abban előforduló hibáért.*

Adaptációk — Ha adaptációt készít ebből a tanulmányból, kérjük, egészítse ki az alábbi jogi nyilatkozattal az eredeti forrás feltüntetése mellett: *Ez a Világbank eredeti tanulmányából készült adaptáció. Az adaptációban megjelenő nézetekért és véleményekért az adaptáció szerzőjét vagy szerzőit kizárólagos felelősség terheli, és azokat a Világbank nem hagyta jóvá.*

Harmadik fél tulajdonában lévő tartalom — A tanulmányban lévő tartalom nem minden eleme van szükségképpen a Világbank tulajdonában. Ezért a Világbank nem szavatolja, hogy a tanulmány azon elemének vagy részének a felhasználása, ami harmadik fél tulajdonában van, nem sérti-e harmadik fél jogait. Az ilyen jogsértésekből fakadó keresetek kizárólag az Ön kockázata. Amennyiben újra fel akarja használni a tanulmány egyik elemét, az Ön felelőssége eldönteni, hogy szükséges-e engedély ahhoz, hogy újra felhasználja, és hogy be kell-e szerezni a szerzői jog tulajdonosától az engedélyt. Az ilyen elemek lehetnek például táblázatok, ábrák vagy képek.

A jogokkal és engedélyekkel kapcsolatos kérdéseket az alábbi címre kell címezni: World Bank Publications, The World Bank Group, 1818 H Street NW, Washington, DC 20433, USA; fax: 202-522-2625; e-mail: pubrights@worldbank.org.

© A 14. oldalon lévő kép: Florin Suiu/Shutterstock.com. Felhasználása engedélyezve; további felhasználáshoz engedély szükséges.

© A 19. oldalon lévő kép: iStock.com/mady70. Felhasználása engedélyezve; további felhasználáshoz engedély szükséges.

© Az 59. oldalon lévő kép: Drone Media Studio/Shutterstock.com. Felhasználása engedélyezve; további felhasználáshoz engedély szükséges.

© A 87. oldalon lévő kép: iStock.com/Tramino. Felhasználása engedélyezve; további felhasználáshoz engedély szükséges.

Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia

*A Hazai Vállalatok Üzleti Szabályozásának
Összehasonlítása Bulgária, Magyarország és
Románia **22** Városában További **187** Gazdasággal*

A Doing Business honlapján lévő források

Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia

<http://www.doingbusiness.org/EU1>

Aktuális

Doing Business projekt hírei
<http://www.doingbusiness.org>

Rangsor

Gazdaságok rangsorolása: 1 és 190 között
<http://www.doingbusiness.org/rankings>

Adatok

190 gazdaságra vonatkozó összes adat – téma besorolások, mutatók értékei, szabályozási eljárások listája és a mutatókat alátámasztó részletezések
<http://www.doingbusiness.org/data>

Jelentések

Doing Business, valamint a szubnacionális és regionális jelentésekhez, esettanulmányokhoz és a testreszabott gazdasági és regionális profilokhoz való hozzáférés
<http://www.doingbusiness.org/Reports>

Módszertan

Doing Business-t alátámasztó módszertanok és tanulmányok
<http://www.doingbusiness.org/Methodology>

Kutatás

Doing Business témákban készült tanulmányok absztrakciói és a kapcsolódó szakpolitikai kérdések
<http://www.doingbusiness.org/Research>

Doing Business reformok

DB2017 üzleti szabályozási reformok és a DB2006 óta végrehajtott reformok
<http://www.doingbusiness.org/Reforms>

Szubnacionális és regionális projektek

Szubnacionális és regionális szintű üzleti szabályozások közötti különbségek
<http://www.doingbusiness.org/Subnational>

Korábbi adatok

DB2004 óta összegyűjtött adatok
<http://www.doingbusiness.org/custom-query>

Törvénytár

Vállalkozásokkal kapcsolatos kereskedelmi törvények és szabályozások online gyűjteménye
<http://www.doingbusiness.org/Law-library>

Vállalkozással kapcsolatos adatok

Új vállalkozások sűrűségével kapcsolatos adatok (a frissen regisztrált cégek száma 1.000 munkaképes korú emberenként) 136 gazdaságot illetően
<http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/entrepreneurship>

„Distance to frontier”

190 gazdaság és a szabályozási gyakorlatokban lévő „frontier” összehasonlító adatai és a „distance to frontier” kalkulátor
<http://www.doingbusiness.org/data/distance-to-frontier>

Bevált gyakorlatokkal kapcsolatos információk

Megmutatja, hogy hol adoptálták a Doing Business által azonosított bevált gyakorlatokat
<http://www.doingbusiness.org/data/good-practice>

Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia

Összefoglalás

A *Doing Business* sorozat az Európai Unióban legutóbbi regionális jelentése

Teljes jelentés: www.doingbusiness.org/EU1

Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia a vállalkozás szabályozásaira és azok érvényesítésére helyezi a hangsúlyt öt *Doing Business* területen. Szófián, Budapesten és Bukaresten túlmenően még 19 másik várost is összehasonlított.

Ez a jelentés 2016. decemberi adatokat tartalmaz, valamint a *Doing Business 2017: Egyenlő esélyt mindenkinek* - című jelentésből származó adatok alapján 187 másik gazdaság összehasonlítását.

A *Doing Business* olyan szabályozási szempontokat mér, amelyek biztosítják vagy hátráltatják a vállalkozókat egy vállalkozás beindításában, működtetésében vagy terjeszkedésében – valamint ajánlásokat nyújt, és bevált gyakorlatokat kínál az üzleti környezet javítására.

Öt *Doing Business* indikátor, amely lefedi a helyi illetékesség vagy gyakorlat területeit

Vállalkozás indítása

Rögzíti azokat az eljárásokat, időigényt, költséget és a befizetett tőkeminimumot, melyek egy hazai korlátolt felelősségű kis- vagy középvállalkozás hivatalos működéséhez szükséges; egy nemek közötti esélyegyenlőségi kérdéskört is tartalmaz, hogy számba vegye a nemek közötti különbségen alapuló diszkriminációs gyakorlatokat.

Építési engedélyek ügyintézése

Rögzíti azokat az eljárásokat, időigényt és költséget, melyek egy hazai korlátolt felelősségű kis- vagy középvállalkozásnak egy kereskedelmi raktárépület megépítéséhez, valamint a víz- és csatornahálózatra történő rácsatlakozásához szükséges engedélyek beszerzéséhez szükséges; értékeli a minőségellenőrzést és a biztonsági rendszereket az építkezés engedélyezési keretein belül.

Szerződések érvényesítése

Rögzíti azt az időigényt és költséget, amely egy kereskedelmi jogvita helyi elsőfokú bíróságon történő rendezéséhez szükséges, meghallgatja az esettel kapcsolatos érdemi érveléseket és szakértőt jelöl ki, aki a vitatott termék minőségével kapcsolatban ad véleményt; értékeli a bírósági rendszerben működő bevált gyakorlatokat.

Elektromos áramhoz való hozzáférés

Rögzíti azokat az eljárásokat, időigényt és költséget, melyek egy standardizált raktárépület állandó nagyüzemi villamos-energiaszolgáltatáshoz szükséges; értékeli a villamos-energiaellátás megbízhatóságát és a díjszabás átláthatóságát.

Ingatlan nyilvántartásba vétele

Rögzíti azokat az eljárásokat, időigényt és költséget, melyek egy hazai vállalkozás egy másik vállalkozás ingatlantulajdonjog átruházásához szükséges úgy, hogy a vevő használhatja az ingatlant vállalkozása bővítésére, fedezetként vagy ha szükséges értékesítheti; értékeli a földhivatali szolgáltatások rendszerének minőségét; egy nemek közötti esélyegyenlőségi kérdéskört is tartalmaz, hogy számba vegye a nemek közötti különbségen alapuló diszkriminációs gyakorlatokat.

22
város

BULGÁRIA: Burgasz, Plevna, Plovdiv, Rusze, Szófia, Várna

MAGYARORSZÁG: Budapest, Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szeged, Székesfehérvár

ROMÁNIA: Brassó, Bukarest, Kolozsvár, Konstanza, Craiova, Iasi, Nagyvárad, Ploiesti, Temesvár

Előnyök és korlátok a *Doing Business* módszertanban

Jogsabályok és gyakorlatok szem előtt tartása

Indikátorokat „cselekvőképessé” teszi, mert a jogsabály az, amit a szakpolitikuskok megváltoztathatnak.

Standardizált esetek használata

Lehetővé teszi a helyszínek közötti összehasonlíthatóságot, viszont csökkenti az adatok körét.

Szakértői válaszok megbízhatósága

Legnagyobb tapasztalattal rendelkezők tudását tükrözi.

Hazai és formális szektorra való fókuszálás

Formális szektorra szegezi a figyelmet, ahol a vállalkozások a legproduktívabbak, de nem tükrözi az informális szektort vagy a külföldi vállalkozásokat.

Doing Business nem fedi le:

- ✗ Biztonságot
- ✗ Piac méretét
- ✗ Makroökonómiai stabilitást
- ✗ Pénzügyi rendszer állapotát
- ✗ Vesztegetés és korrupció előfordulását
- ✗ Képzési szintet és a munkaerő képzettségét

A bolgár Miniszterek Tanácsának, a magyar Nemzetgazdasági Minisztériumnak, valamint a román Regionális Fejlesztési és Közigazgatási Minisztériumnak és a Gazdasági, Kereskedelmi és Üzleti Környezeti Kapcsolatokért felelős Minisztériumnak, a Világbank Globális Mutatók Csoportjával és a Világbank országos irodáival való együttműködése.

Az Európai Bizottság Regionális és Városfejlesztési Főigazgatósága finanszírozásával.

Tartalomjegyzék

Előszó	vii
Áttekintés	1
Milyen mérést végez a <i>Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia</i> viszonylatában?	3
Mik a legfontosabb megállapítások?	4
Az előrelépéshez vezető út	7
Indikátorokkal kapcsolatos megállapítások összegzése: Regionális eltérések a szabályozásokra vonatkozó teljesítmények terén	14
Hol gördülékenyebb egy vállalkozás indítása?	15
Hol gördülékenyebb az építési engedélyek ügyintézése – és hol magasabb az építési szabályozás minőségi pontszám?	15
Hol gördülékenyebb az elektromos áramhoz való hozzáférés – és hol megbízhatóbb az áramellátás?	16
Hol gördülékenyebb az ingatlan nyilvántartásba vétele – és hol hatékonyabb a földhivatali szolgáltatás?	16
Hol gördülékenyebb a szerződések érvényesítése – és hol magasabb a bírósági eljárások minőségi pontszáma?	17
<hr/>	
Vállalkozás indítása	19
Hogyan működik a vállalkozás indítása Bulgáriában, Magyarországon és Romániában?	21
Mit lehet továbbfejleszteni?	27
Építési engedélyek ügyintézése	32
Hogyan működik az építkezés engedélyeztetése Bulgáriában, Magyarországon és Romániában?	33
Mit lehet továbbfejleszteni?	40
Elektromos áramhoz való hozzáférés	46
Hogyan működik az elektromos áramhoz való hozzáférés Bulgáriában, Magyarországon és Romániában?	47
Mit lehet továbbfejleszteni?	55
Ingatlan nyilvántartásba vétele	59
Hogyan működik az ingatlan nyilvántartásba vétele Bulgáriában, Magyarországon és Romániában?	62
Mit lehet továbbfejleszteni?	67
Szerződések érvényesítése	73
Hogyan működik a szerződések érvényesítése Bulgáriában, Magyarországon és Romániában?	74
Mit lehet továbbfejleszteni?	80
<hr/>	
A <i>Doing Business</i>-ről és a <i>Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia</i>	87
Adatokkal kapcsolatos megjegyzések	101
Egyes városok összefoglaló eredményei	124
Egyes indikátorok összefoglaló eredményei	128
Indikátorok részletes bemutatása	133
Vállalkozás indítása	133
Építési engedélyek ügyintézése	134
Elektromos áramhoz való hozzáférés	142
Ingatlan nyilvántartásba vétele	146
Szerződések érvényesítése	149
<hr/>	
Köszönet	152

Keretezett részek

3.1	Három jelentősen eltérő megközelítés a cégbejegyzés digitalizációja kapcsán Bulgáriában, Magyarországon és Romániában	23
3.2	Az ÁFA regisztráció úgy van alakítva Bulgáriában és Romániában, hogy az egyszerűbb legyen?	26
4.1	Az átláthatóság és építkezés felügyeletének magas színvonala Ausztriában	41
6.1	A magyarországi földhivatali szolgáltatási rendszer fejlődésének hosszú története	61
6.2	Az ingatlan nyilvántartásba vétel elektronikussá válása— egy EU-s példa a dán jól bevált gyakorlatról	70
7.1	Az esetkezelés holisztikus megközelítése a bíróságokon Norvégiában	82

Előszó

Tíz évvel ezelőtt az Európai Unió (EU) két új taggal bővült – Bulgáriával és Romániával; Magyarország kilenc másik országgal együtt csatlakozott három évvel korábban. Minden új belépő számára előnyt jelentett a tagság, mindenhol jelentős növekedés, növekvő jövedelmek és az EU többi részének életszínvonalához történő konvergencia tapasztalható.

Az Európai Unióhoz történő csatlakozásból eredő sikerek ellenére a tagállamok gazdasági kihívásokkal találják magukat szembe, ami az ingadozó nemzetközi gazdasági környezetnek és az állandó intézményi fejlesztések iránti szükségességnek tudható be. A Világbank számos területen az új EU tagállamok partnere, összekapcsolva az EU-val kapcsolatos komoly intézményi ismereteinket a globális tapasztalatainkból származó szakértelemmel. Az egyik ilyen terület az üzleti környezet erősítése, amit kulcsfontosságúnak tartunk a versenyképesség javításában és a fenntartható és méltányos növekedéshez szükséges jobb feltételek megteremtésében.

Örömmre szolgál, hogy a tanulmány elkészítésében partnerei lehettünk az Európai Bizottságnak, valamint Bulgária, Magyarország és Románia kormányainak szem előtt tartva az egyes országok szabályozási rendszerét, a vállalkozásirányítás jellemzőit és a különböző helyszínek bürokráciájának hatékonyságát. A tanulmány a 22 város vállalkozási szabályozására vonatkozó hatalmas adatmennyisége aprólékos és átfogó képet ad a vállalkozásról és a szabályozási környezetről helyi közigazgatási szinten. Ez a tanulmány egy mélyebb betekintést nyújt a szabályozási rendszerbe, mint ami lehetséges lett volna a globális *Doing Business* tanulmány alkalmazásával.

A cél egyszerű – a szakpolitikusok stratégiájához olyan tényeken alapuló kiindulópontot biztosítani, ami segítségével jobb szabályozási keretet tudnak nyújtani a fejlődéshez és a növekedéshez. A szükségtelen bürokratikus szabályozások és a fölösleges túlzott bürokrácia eltörlése csökkenti a helyi cégek vállalkozásának költségét, és növeli hatékonyságukat és versenyképességüket külföldön. A helyi hatóságok most már láthatják, hogy az ország többi részével és a világgal való összehasonlításban hol állnak, megismerhetik, hogy a jobban teljesítő munkatársak mit csinálnak, és lépéseket tehetnek annak érdekében, hogy a versenyképességük javuljon.

A tanulmány eredménye sokatmondó: az összehasonlított városok közötti rés jelentős, még ugyanazon az országon belül is – a legnagyobb szabályozási különbségek Bulgárián és Románián belül tapasztalhatók. Viszont minden országban vannak olyan városok, melyek legalább egy területen világklasszisok.

A reformszemléletű hivatalnokok kézzelfogható fejlesztéseket hajthatnak végre az országukon belül azáltal, hogy követik azokat az intézkedéseket, melyeket más városokban már sikeresen végrehajtottak. Vegyük például Bulgáriát. Ha a *Doing Business* globális rangsorában a vállalkozás indításának gördülékenysége terén Szófia helyett Várna képviselné, Bulgária 25 helyet ugrana előre, a 82.-ről az 57.-re. Ha egy román város átvonná Temesvár bírósági hatékonyságát és lasi költségeit, a világ első 10 gazdasága között lenne a szerződések érvényesítésének gördülékenysége terén. Pécs nem csak az építési engedélyek terén bajnok, Szegeddel együtt megelőzik az EU

átlagot ezen a területen – a 22 összehasonlított város közül csak ez a kettő.

Reméljük, hogy ez a tanulmány a partnországoknak hasznára válik, és egy olyan eszköz lesz, ami elősegíti a városok és régiók közötti versenyt, ösztönzi az egymástól történő tanulást, valamint ösztönzi a szakpolitikusokat, hogy illetékességi körükben fejlesszék a vállalkozási tevékenység gördülékenységét. Apró közigazgatási fejlesztések a kis vállalkozások életében nagy változásokat hozhatnak, mivel a kis vállalkozások nem férnek hozzá a jobb és gyorsabb szolgáltatáshoz szükséges forrásokhoz és képzettségekhez – nem úgy, mint azok a nagyobb vállalkozások, melyek hasonló bürokratikus eredménytelenséggel szembesülnek.

Vannak más EU tagországok, melyek előnyre tettek szert hasonló regionális szabályozási elemzés következtében – mint például Olaszország, Lengyelország és Spanyolország. Ők példák tudnak szolgálni arról, hogy az egymástól történő tanulás és az intézményközi koordináció hogyan segíti a szabályozási fejlesztéseket. És mi a Világbanknál reméljük, hogy folytatni tudjuk ezt a szolgáltatást más EU tagállamok számára is.

Arup Banerji

Regionális Igazgató
Európai Unió
Világbank Csoport

Áttekintés

LEGFONTOSABB MEGÁLLAPÍTÁSOK

- A vállalkozás szabályozása és végrehajtása lényegesen különböző Bulgária, Magyarország és Románia viszonylatában, és az országokon belül is –a legnagyobb különbség Bulgáriában és Romániában található.
- Egyik város sem nyújt kimagasló teljesítményt mind az öt mért területen: az összehasonlításba bevont 22 város közül mindegyik város legalább egy indikátor szerint a ranglista első felében található, és legalább egy másik indikátor szerint a ranglista utolsó felében.
- Mindegyik országban vannak olyan városok, amelyek legalább egy területen megelőzik az Európai Unió átlagot: Bulgáriában Várna és Plevna a vállalkozás indítása, Magyarországon Pécs és Szeged az építési engedélyek ügyintézése, Magyarországon minden város és Romániában Nagyvárad az ingatlan nyilvántartásba vétele, valamint a legtöbb város a szerződés érvényesítése terén. Viszont egyik város se közelíti meg az EU átlagot az elektromos áramhoz való hozzáférés terén.
- Budapest és Szófia a két ország kisebb városaihoz képest lemaradt. Bukarest azonban a romániai városok között a legtöbb mért területen a rangsor első felében helyezkedik el, bizonyítva ezzel az üzleti szolgáltatások iránti kiemelkedő igények hatékony kezelésének lehetőségét.
- A reformgondolkodású tisztviselők kézzelfogható javulást tudnak elérni azáltal, hogy országaik más városaiban megismétlik a jól bevált gyakorlatokat. A bolgár városok gördülékenyebbé tudnák tenni a vállalkozások indítását azáltal, ha Várnában jól bevált gyakorlatokat alkalmaznák. A magyar városok az elektromos áramhoz való hozzáférést fejleszteteni tudnák úgy, hogy követik Szegeden és Székesfehérváron alkalmazott jól bevált gyakorlatokat. A román városok pedig Temesvár példájára figyelve javítani tudnának a szerződések érvényre juttatásán.

Bármely mérést vesszük alapul, Bulgária, Magyarország és Románia hatalmas fejlődésen ment keresztül az elmúlt negyedszázadban. A kommunizusból történő átmenet után a három ország fontos reformokat hajtott végre az Európai Unióhoz való csatlakozás érdekében, melynek jutalma az erős és inkluzív növekedés, a csökkenő szegénység, a növekvő életszínvonal és az Európai Unió jövedelmi szintekhez való gyors konvergencia volt. Bulgária és Románia átlagosan 6%-os növekedést mutatott 2000-től egészen a 2008 — a gazdasági válságig— ez egy olyan arány volt, ami az egy főre jutó jövedelmüket az EU átlag harmadáról a felére növelte.¹ Magyarország már a magas jövedelemmel rendelkező gazdaságok csoportjába tartozik. Mindhárom ország esetében a nyitott határok, az emelkedő fizetések és az Európai Unió piacába történő integráció lehetővé tette a lakosság számára, hogy egy soha nem tapasztalt mértékben lehet részese a globális gazdaságnak és a társadalmi és technológiai fejlődésnek.

Jelenleg van ok az optimizmusra. Mindhárom gazdaság sokkal gyorsabban növekszik, mint az EU átlag —Bulgária 3%-ot meghaladó növekedése, Románia 4%-os növekedése 2016-ban.² Mindháromnak csökkenő, egyszámjegyű a munkanélküliségi aránya.³ Többnyire, mert erős és rendezett költségvetéssel rendelkeznek. De ez nem azt jelenti, hogy minden rendben van. Míg a gazdasági világválság előtt a jövedelem növekedésének mértékének alsó 40%-a túlszárnyalta az átlagot, ez a trend megfordult. A hosszú távú demográfiai trendek nem kedvezőek, és ezt a helyzetet súlyosbítja az, hogy a jobb lehetőségek reményében a jól képzett szakemberek külföldre mennek. A nyugati szomszédokhoz való közelítés a vártnál lassabban történik. Ezeket a nehézségeket a csökkenő külső beruházások és a világgazdaságban bekövetkezett növekvő bizonytalanság okozzák.

Ha ez a három ország továbbra is emelkedő pályán akar maradni, és meg akar felelni a lakosság növekvő elvárásainak,

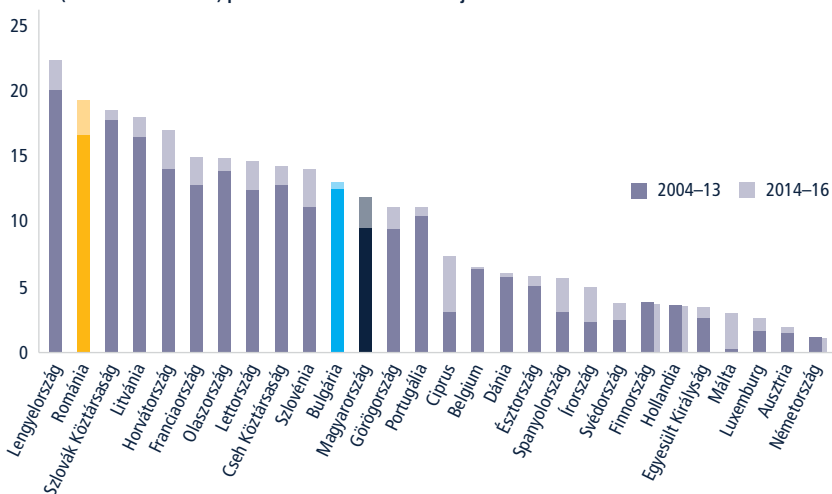
akkor új növekedési ösztönzőkre és kitarító reformelkötelezettségre van szükség. A nagyobb termelékenységi növekedés eléréséhez —ami kulcsfontosságú egy ország hosszú távú fellendüléséhez— az üzleti környezet fokozására, a teljes lakosság foglalkoztathatóságának növelésére és a közintézmények hatékonyságának és eredményességének növelésére van szükség. Bulgáriában és Romániában jobb minőségű infrastruktúrára is szükség van, hogy az Európai Unió belüli szabad kereskedelem előnyeit kiaknázzák. Az összes lehetséges növekedési ösztönző figyelembe vétele mellett a magánszektor által vezetett növekedésre és munkahelyteremtésre vonatkozó kedvező üzleti környezetet prioritásként kell kezelni. A minden gazdasági szereplő számára azonos versenyfeltételek kialakítása döntő fontosságú —hogy biztosítsák a jó ötletekkel rendelkező és energikus vállalkozók számára foglalkoztatást generáló vállalkozás indítását és felépítését. Ez különösen fontos a kis- és középvállalatok számára, melyek az Európai Unióban

a vállalkozások több mint 98%-át teszik ki, és a magánszektorban a munkahelyek körülbelül kétharmadát biztosítják.⁴

A közös piac szerződéséhez történő ragaszkodás az üzleti környezet intézményi változásainak és fejlesztéseinek sokaságát vont maga után mindhárom országban. Az Európai Unióhoz való csatlakozáshoz vezető években kettő közülük az első 10 legaktívabb reformerek között volt a *Doing Business* felmérés szerint —Románia 2006-ban és Bulgária 2007-ben. A gazdasági válság okán, amint az üzleti tevékenység ismét előtérbe került az Európai Unióban, mindhárom ország jelentős erőfeszítéseket annak érdekében, hogy elmozdítsa a növekedés és munkahelyteremtés előtt még meglévő akadályokat. Magyarországot az első 10 legaktívabb reformerek között tartották számon 2010-ben. Összességében az EU tagállamok közül, kivéve Lengyelországot, Románia tette meg a legnagyobb lépést ahhoz, hogy felzárkózzon a vállalkozás szabályozásában jól bevált nemzetközi gyakorlatok terén (1.1. ábra). A reform lendület

1.1. ÁBRA Az EU tagállamok közül, kivéve Lengyelországot, Románia tette meg a legnagyobb lépést ahhoz, hogy felzárkózzon a vállalkozás szabályozásában jól bevált nemzetközi gyakorlatok terén

A DTF (distance to frontier) pontszámokban bekövetkező javulás

Forrás: *Doing Business* adatbázis

Megjegyzés: A DTF (distance to frontier) pontszám azt mutatja, hogy az egyes *Doing Business* indikátorok tekintetében egy gazdaság milyen távol van az adott gazdaság által elért legjobb teljesítménytől. A magasabb pontszámok nagyobb szabályozási hatékonyságot és magasabb minőséget jelölnek. A függőleges oszlopok az ábrán csak a javulás mennyiségét mutatják, nem a teljes DTF pontszámot. A *Doing Business* módszertanban bekövetkezett 2013 és 2014 közötti jelentős változások miatt a javulások mérése két különböző időszakban történt, 2004-13 között és 2014-16 között. Az adatok nem teljesek Ciprus esetében, mivel 2009-ben kerültek be a *Doing Business* mintavételbe, Málta pedig 2014-ben.

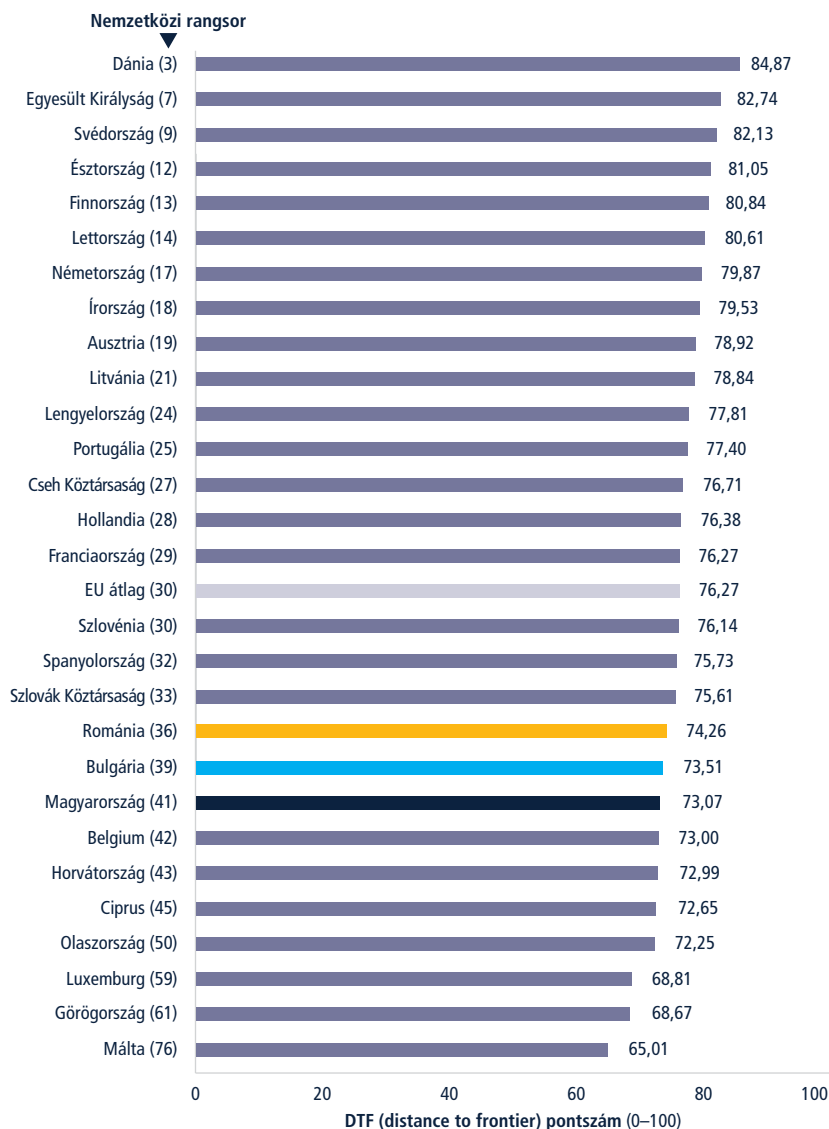
azonban lelassult az elmúlt években. Ez különösen Bulgáriára igaz, ahol 2012 óta a *Doing Business* évente egynél több szabályozási reformot nem rögzített.

A *Doing Business* a vállalkezési tevékenység gördülékenységével kapcsolatos, 190 gazdaságot felölelő nemzetközi rangsorában jelenleg mindhárom ország

az első 50 között van. Az Európai Unió belül viszont a 10 legkorlátozóbb tagállam között vannak, olyanok mögött, mint Lengyelország, a Cseh Köztársaság és a Balti államok (1.2. ábra). Az elektromos áramhoz való hozzáférés, az építési engedélyek ügyintézése és az adófizetés mindhárom országban problémát jelent. A cégek például több mint 450

munkaórát töltenek az adóbevallás elkészítésével Bulgáriában, és majdnem 300 órát Magyarországon, összehasonlítva azzal, hogy Észtországban, Finnországban és Írországban kevesebb, mint 100 órát töltenek el ezzel. Azonban egy területen nyújtott gyenge teljesítmény együtt járhat egy másikon nyújtott erős teljesítménnyel. Magyarország számos területen jobban teljesít az EU átlaghoz viszonyítva, beleértve az ingatlan nyilvántartásba vételt és a határon túli kereskedelmet (1.3. ábra). Románia a hitelhez jutást illetően, Bulgária pedig a rangsorban az első gazdaságok között áll. Ez a *Doing Business* által mért területek közötti teljesítmény egyenlőtlenség azt mutatja, hogy a szabályozási reform befejezetlen maradt, és a versenyképesség terén még mindig van lehetőség további előnyök kiaknázására.

1.2. ÁBRA Románia, Bulgária és Magyarország a rangsor első 50 gazdasága között van, noha az EU átlag alatt a vállalkezési tevékenység gördülékenységét illetően

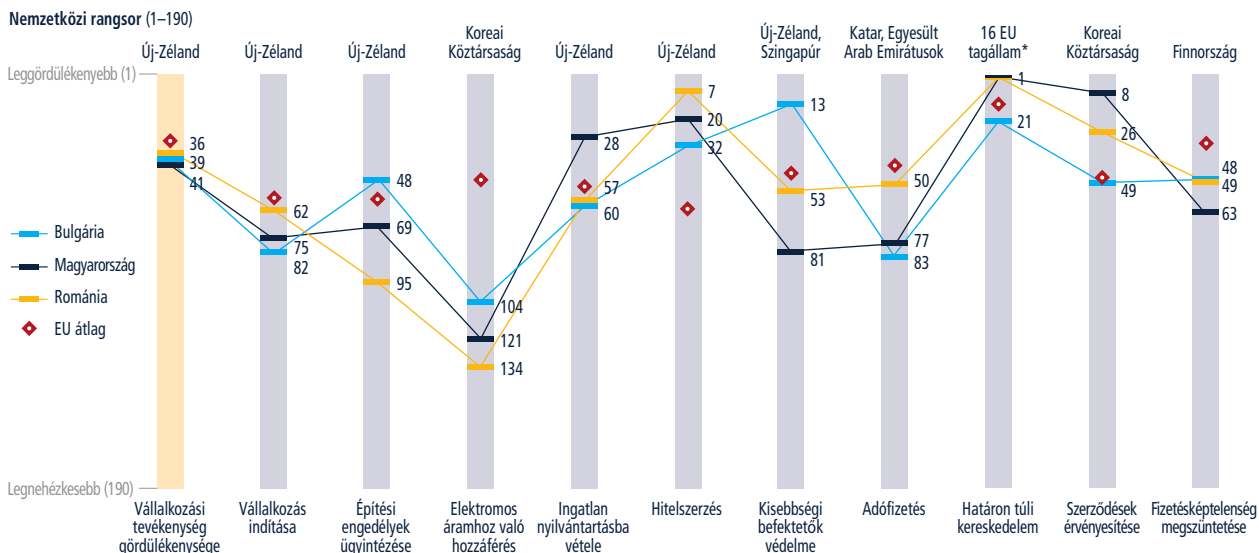
Forrás: *Doing Business* adatbázis

Megjegyzés: A DTF (distance to frontier) pontszám azt mutatja, hogy az egyes *Doing Business* indikátorok tekintetében egy gazdaság milyen távol van az adott gazdaság által elért legjobb teljesítménytől. A mért szám 0 és 100 közötti szabvány skálán mozog, a 100 legjobban bevált gyakorlat „frontier” pontszámát képviseli (minél magasabb a pontszám, annál jobb). Bulgáriát, Magyarországot és Romániát, csak úgy, mint a többi EU országot, a fővárosaik képviselik (melyek egyben a legnagyobb üzleti tevékenységgel rendelkező városok). Az adatok a *Doing Business 2017* jelentésén alapulnak.

MILYEN MÉRÉST VÉGEZ A DOING BUSINESS AZ EURÓPAI UNIÓBAN 2017: BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG ÉS ROMÁNIA VISZONYLATÁBAN?

A *Doing Business* nyomon követi azokat az üzleti szabályozásokat, melyek hatással vannak a hazai kis- és középvállalatokra. Az éves kiadványában mindegyik gazdaságot a legnagyobb üzleti tevékenységet végző városa képviseli. A regionális szintű *Doing Business* jelentések még pontosabb képet adnak, mivel sok szabályozást és közigazgatási intézkedést a helyi hatóságok hajtanak végre. A kormány és az intézmények különböző szinten történő koordinálása elengedhetetlen ahhoz, hogy csökkenjenek a vállalatokra nehezedő szabályozási terhek. Vállalkozói szempontból lényegtelen, hogy egy előírás az önkormányzattól, a régiótól vagy egy országos intézménytől származik.

Ez a tanulmány a legújabb abban a sorozatban, mely kiterjeszti az összehasonlító elemzést egy vagy több EU tagállam másodlagos városaira annak érdekében,

1.3. ÁBRA A *Doing Business* által elvégzett mérések alapján Bulgária, Magyarország és Románia néhány területen jó helyezést ér el a nemzetközi rangsorban, más területeken pedig viszonylag lemarad

Forrás: *Doing Business* adatbázis

Megjegyzés: Bulgária, Magyarország és Románia, mint a többi EU tagállam az EU átlag számításánál, a fővárosaik által képviseltetik magukat (melyek egyben a legnagyobb üzleti vállalkozással rendelkező városok). Az adatok a *Doing Business 2017* jelentésén alapulnak.

*Ausztria, Belgium, Horvátország, a Cseh Köztársaság, Dánia, Franciaország, Magyarország, Olaszország, Luxemburg, Hollandia, Lengyelország, Portugália, Románia, Szlovénia, a Szlovák Köztársaság és Spanyolország.

hogy az üzleti és szabályozási környezet még teljesebb képet adjon.⁵ Ebben a kiadványban 22 bolgár, magyar és román város szerepel.⁶ A hangsúly az indikátorokon van, amelyek a szabályozási folyamatok összetettségét és költségét mérik, valamint a jogintézmények erősségét, amelyek a kis- és középvállalatok életének öt szakaszára gyakorolnak hatást: a vállalkozás indítása, építési engedélyek ügyintézése, elektromos áramhoz való hozzáférés, ingatlan nyilvántartásba vétele és a szerződések érvényesítése a helyi bíróságokon. A szabályozási reformok végrehajtása érdekében elvégzett munka mind országos, mind regionális szinten felgyorsíthatja a jól bevált gyakorlatokhoz történő felzárkózást.

MIK A LEGFONTOSABB MEGÁLLAPÍTÁSOK?

Az eredmény lényeges variációkat tár fel az üzleti szabályozások és azok végrehajtása terén a három ország viszonylatában —és az adott országon

belüli városok között is (1.1. táblázat). A regionális összehasonlítás azt mutatja, hogy a magyar városok az öt mért területből négyben erősebb teljesítményt mutatnak. Viszont a vállalkozás indítása tekintetében lemaradnak —ahol a bolgár városok vannak a rangsor első helyén— a magas költségek miatt (majdnem duplája az EU átlagnak), és az EU-ban legmagasabb minimum tőkebefizetési kötelezettség miatt. Azokon a területeken, ahol a helyi hatóságok a legnagyobb autonómiával rendelkeznek a szabályozási elvek kidolgozása és végrehajtása terén, mint például az építési engedélyek ügyintézése és az elektromos áramhoz való hozzáférés, a román városok a rangsor alján helyezkednek el.

A rangsor aprólékos vizsgálata számos megfigyeléshez vezet. Először is Budapest és Szófia lemarad az országaik legtöbb kisvárosa mögött. Ez az eredmény részben annak tudható be, hogy a legnagyobb városokban az üzleti szolgáltatások iránti igény magasabb, mint a kisebb és kevesebb lakossal rendelkező városokban.

Hogy tisztább képet kapjunk, Budapest több ingatlanértékesítéssel találkozik egy évben, mint az összes többi hat magyar város együttesen.⁷ Bukarest azonban a román városok között minden területen a rangsor első felében helyezkedik el, kivéve a szerződések érvényesítését —ezzel is demonstrálva, hogy a nagyvárosok hatékonyan tudnak működni, és minőségi szolgáltatást tudnak nyújtani a méretgazdaságosság kihasználása és a közigazgatás modernizálásába történő befektetés révén.

Másodszor, a legnagyobb regionális különbségek Bulgáriában és Romániában vannak. Bulgáriában Várna a vállalkozás indítása terén 20 hellyel jobb (1. hely) helyezést ér el, mint Szófia —míg Rusze a szerződések érvényesítése terén 13 hellyel jobbat, mint Szófia. Romániában Bukarest a vállalkozás indítása terén 17 hellyel jobb helyezést ér el a rangsorban, mint Craiova (ami az utolsó)— és Temesvár a szerződések érvényesítése terén 17 hellyel jobbat, mint Brassó (mely szintén az utolsó). Magyarországon

1.1. TÁBLÁZAT Mennyire közelíti meg a 22 város a világon a legjobban bevált gyakorlatokat?

Város (Ország)	Vállalkozás indítása		Építési engedélyek ügyintézése		Elektromos áramhoz való hozzáférés		Ingatlan nyilvántartásba vétele		Szerződések érvényesítése	
	DTF pontszám	Rangsor	DTF pontszám	Rangsor	DTF pontszám	Rangsor	DTF pontszám	Rangsor	DTF pontszám	Rangsor
Burgasz (Bulgária)	90,05	3	69,23	11	65,49	3	70,67	18	72,68	15
Plevna (Bulgária)	90,50	2	71,92	8	54,66	13	70,44	19	73,63	12
Plovdiv (Bulgária)	90,05	3	68,30	12	65,06	5	69,59	21	72,36	17
Rusze (Bulgária)	88,33	11	71,34	9	54,71	12	71,53	17	75,38	7
Szófia (Bulgária)	86,82	21	72,75	6	54,64	14	69,23	22	67,04	20
Várna (Bulgária)	90,56	1	70,53	10	59,05	10	70,19	20	74,23	9
Budapest (Magyarország)	87,28	20	67,89	13	63,25	7	80,08	6	73,75	11
Debrecen (Magyarország)	87,61	13	72,71	7	63,36	6	81,16	1	81,72	1
Győr (Magyarország)	87,32	18	73,35	5	63,25	7	80,80	4	74,20	10
Miskolc (Magyarország)	87,61	13	73,47	4	61,76	9	80,92	2	79,53	2
Pécs (Magyarország)	87,61	13	75,58	1	65,21	4	79,96	7	77,07	4
Szeged (Magyarország)	87,57	16	74,38	2	67,46	1	80,80	4	75,98	6
Székesfehérvár (Magyarország)	87,32	18	73,70	3	65,53	2	80,92	2	79,12	3
Brassó (Románia)	88,78	9	56,28	17	49,56	19	74,65	9	64,24	22
Bukarest (Románia)	89,53	5	58,09	15	53,23	15	74,65	9	72,25	18
Kolozsvár (Románia)	88,78	9	54,32	20	50,41	18	73,81	16	73,34	14
Konstanza (Románia)	87,52	17	49,26	21	49,06	20	74,65	9	75,04	8
Craiova (Románia)	86,27	22	61,31	14	53,01	16	74,65	9	73,37	13
Iasi (Románia)	88,28	12	56,01	18	57,76	11	74,65	9	72,64	16
Nagyvárad (Románia)	89,53	5	57,84	16	50,80	17	75,48	8	72,01	19
Ploiesti (Románia)	89,53	5	54,40	19	47,22	21	74,64	15	65,86	21
Temesvár (Románia)	89,53	5	48,92	22	43,56	22	74,65	9	76,13	5

Forrás: Doing Business adatbázis

Megjegyzés: A DTF (distance to frontier) pontszám azt mutatja, hogy az egyes Doing Business indikátorok tekintetében egy gazdaság milyen távol van az adott gazdaság által elért legjobb teljesítménytől, A mért szám 0 és 100 közötti szabvány skálán mozog, a 100 bevált legjobb gyakorlat „frontier” pontszámát képviseli (minél magasabb a pontszám, annál jobb). További részletek a „Doing Business-ről és a Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia” című fejezetben található, A Bukarestre, Budapestre és Szófiára vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek a Doing Business 2017 kiadása óta, A teljes adatbázis a Doing Business <http://www.doingbusiness.org> honlapján megtalálhatók,

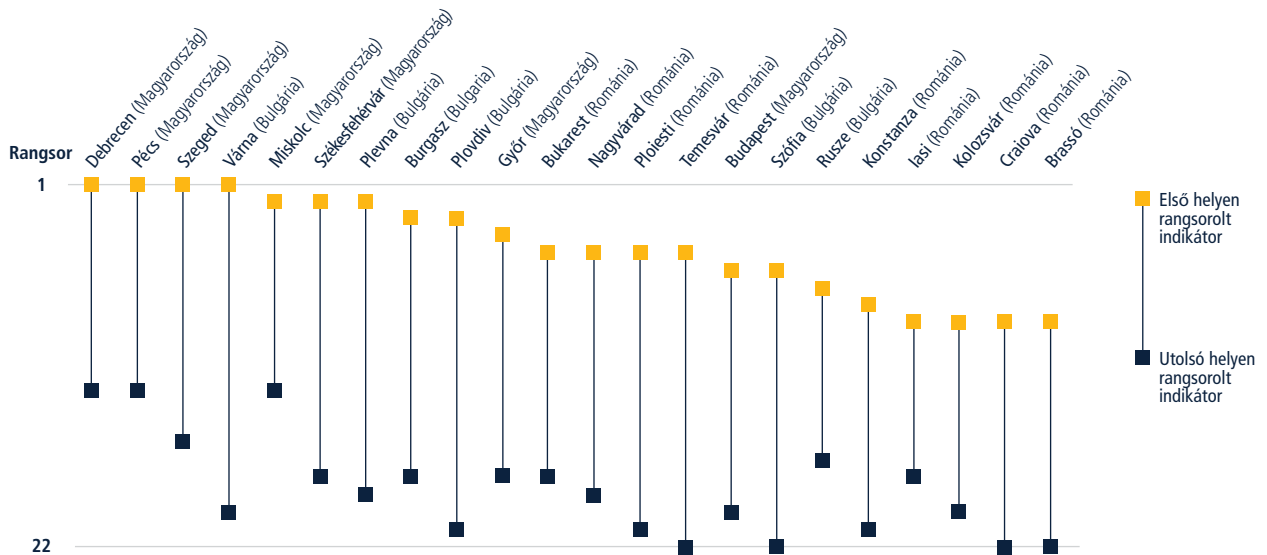
a városok egységesebb teljesítményt mutatnak, melyek mind a négy területen a rangsor első felében helyezkedik el —kivéve Budapest, mely három területen a rangsor első— míg a vállalkozás indítása terén az utolsó felében.

Harmadszor, egyik város sem nyújt kimagasló teljesítményt az összes területen. Valójában a 22 város közül mindegyik legalább egy indikátor esetében a rangsor első felében helyezkedik el, és egy másik esetében az utolsó felében (lásd 1.1. táblázat). Várna (Bulgária) például a vállalkozás indítása terén az első helyen van, de az ingatlan nyilvántartásba vételre vonatkozásában egyike az utolsóknak.

És míg Nagyvárad (Románia) majdnem az első a vállalkozás indítása terén, figyelemmel kísérhetné Temesvárt (Románia), hogy a szerződések érvényesítése terén javítsa a teljesítményét. Magyarországon Budapest figyelemmel kísérhetné Pécsre vagy Szegedre, hogy elsajátsa az építési engedélyek hatékonyságának javítását. Romániában Temesvár és Konstanza pozitív példaként állhatna a szerződésérvényesítés területén. A szabályozás megvalósításának ez a fajta regionális variációja hozzásegítheti a döntéshozókat, hogy azonosítsák azokat a területeket, ahol jelentős jogszabály módosítás nélkül van lehetőség a javulásra (1.4. ábra).

Negyedszer, a DTF pontszám —mely az egyes városok jól bevált gyakorlattól való távolságát mutatja abszolút értékben, valamint a városok rangsorolásának alapjául szolgál— felfedi, hogy az egyes országok legkiemelkedőbb teljesítménybeli különbségeik az építési engedélyek ügyintézése, az elektromos áramhoz való hozzáférés és a szerződések érvényesítése területén mutatkoznak. Ezen nem szabad meglepődni, mivel sok építési engedéllyel kapcsolatos követelmény önkormányzati hatáskörben van, az adott országokban különböző szolgáltatók látnak el elektromos árammal különböző régiókat, valamint a helyi bíróságok szerepe kiemelkedő a szerződések

1.4. ÁBRA Az egyes városokban mért különböző területek közötti egyenlőtlen teljesítmény feltárja a lehetőséget a reformokra és a jól bevált gyakorlatokkal kapcsolatos ismeretek cseréjére

Forrás: Doing Business adatbázis.

érvényesítése terén. Az adott országok városai közötti teljesítménybeli lemaradás azt sugallja, hogy fontos dolgokat tanulhatnak a városok egymástól, és hogy ennek nemcsak az adott országok számára lesz jelentősége, hanem nemzetközi szinten is.

Az építési engedélyek ügyintézésére vonatkozó DTF pontszámok a magyar városokban például nagy különbségeket mutatnak (1.5. ábra). Pécs pontszáma (75,58) Belgiumot és Norvégiát is megelőzi, Szeged pontszámával együtt pedig az EU átlag fölött van (74,14). Ezzel ellentétben Budapest pontszáma (67,89) majdnem 8 ponttal kevesebb, mint Pécsé, és jóval az EU átlag alatt van, noha magasabb, mint a nemzetközi átlag (65,76). A budapesti Főépítési Iroda jelentős munkaterhelése azt eredményezi, hogy a településképi véleményeztetés sokkal hosszabb ideig kell várni, mint bármelyik másik magyarországi városban. Budapest az egyetlen, ahol a víz- és csatornahálózathoz történő csatlakozást külön ügynökségek végzik.

Az elektromos áramhoz való hozzáférést illetően nagy különbségek jelennek meg a bolgár városokban. Szófia DTF pontszáma

(54,64) jóval a nemzetközi átlag alatt marad. Mindeközben Burgasz pontszáma (65,49) közel van a nemzetközi átlaghoz. Ha Szófiának sikerülne lemásolnia Bulgária más városaiban alkalmazott jól bevált gyakorlatokat a rácsatlakozási folyamatokra vonatkozó késedelmek rövidítése és a költségek csökkentése kapcsán, nemcsak hogy jobb helyezést érne el a 22 város az összehasonlító ranglistáján, hanem akkor a Szófia által képviselt Bulgária is jobb helyezést érne el a nemzetközi ranglistán.

A romániai városok között hasonló különbségek fedezhetők fel a szerződések érvényesítését illetően. A DTF pontszám 12 pont különbséget mutat Temesvár és Brassó között. Temesvár pontszáma (76,13) a második legjobb az EU tagállamok között, amit csak Litvánia előz meg. Mindeközben Brassó pontszáma (64,24) az EU átlag alatt van. A Temesváron meglévő külön kereskedelmi részleg előnyt jelent számára, valamint a bíróságok is kifinomultabb elektronikus ügyvitellel rendelkeznek. Brassóban, ahol ezek az elemek hiányoznak, egy kereskedelmi követelés megoldása és érvényesítése majdnem nyolc hónappal több időt vesz igénybe.

Amikor a teljesítmény európai és nemzetközi szinten kerül összehasonlításra, van egy szembetűnő észrevétel: minden országban van legalább egy város, ami legalább egy területen jobban teljesít az EU átlagnál (1.6. ábra). Két bolgár város, Várna és Plevna a vállalkozás indítása terén megelőzi az EU átlagot —a 22 város közül csak ez a kettő. Ez a két város előnyhöz jut az alacsony vállalkozás indítási költségeknek, a gyorsabb hozzáadott értékadó (ÁFA) bejegyzésnek és annak az ésszerű folyamatnak köszönhetően, hogy az önkormányzatnál nincs szükség nyilvántartásba vételre.

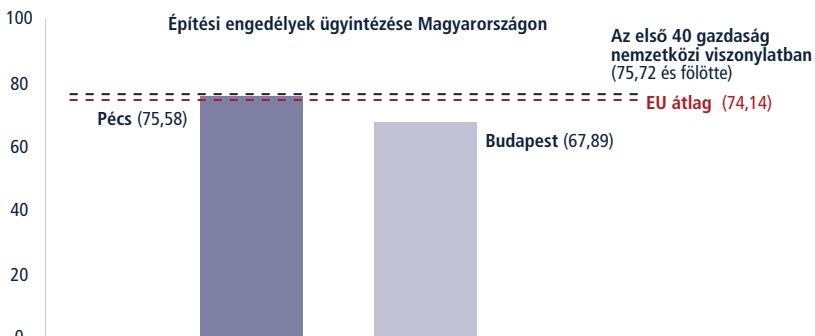
Pécs nem az egyedüli győztes az építési engedélyek ügyintézésére terén. Ezen a területen Szegeddel együtt jobban teljesítenek az EU átlagnál. Pécsen van a legkevesebb eljárásra szükség, és részben a főépítési iroda megfelelően képzett személyzetének köszönhetően az építési és használatbavételi engedélyek kiadása gyorsabb, mint bármely más magyar városban.

Magyarországon a városok kiemelkednek az ingatlan nyilvántartásba vétel gördülékenysége tekintetében —a

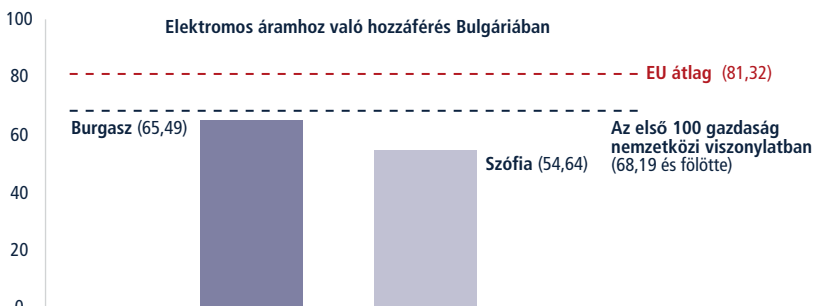

1.5. ÁBRA Feltűnő teljesítménykülönbség az építési engedélyek ügyintézését, az elektromos áramhoz való hozzáférést és a szerződések érvényesítését illetően

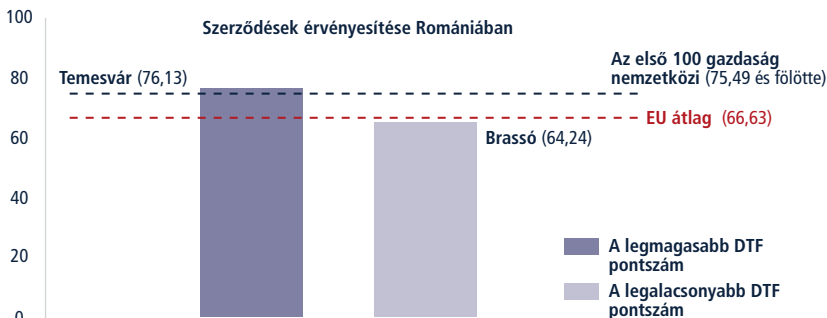
DTF pontszám (0–100)

DTF pontszám (0–100)

DTF pontszám (0–100)

Forrás: Doing Business adatbázis

Megjegyzés: A DTF (distance to frontier) pontszám azt mutatja, hogy az egyes Doing Business indikátorok tekintetében egy gazdaság milyen távol van az adott gazdaság által elért legjobb teljesítménytől. A mért szám 0 és 100 közötti szabvány skálán mozog, a 100 legjobban bevált gyakorlatok „frontier” pontszámát képviseli (minél magasabb a pontszám, annál jobb). Az EU átlag a 28 EU tagállam gazdasági szintű adatain alapul.

tulajdon átruházási folyamat egyszerűsítésének és a földhivatali szolgáltatás minőségének mutatójára kapott magas pontszámoknak köszönhetően— de a romániai Nagyváradnak is sikerül megelőzni az EU átlagot. Míg Romániában a kataszteri információk tárolása nagyrészt papíralapon történik, Nagyváradon a legtöbb ilyen információt szkennelt formában tárolják.

Bulgáriában és Magyarországon minden város, Romániában pedig a legtöbb város megelőzi az EU átlagot a szerződések érvényesítését illetően. Sőt, Magyarországon Debrecen, Miskolc és Székesfehérvár megelőzi Litvániát, az EU legjobban teljesítő országát, az alacsony költségeknek és a gyors, 14 hónapig vagy annál rövidebb ideig tartó bírósági tárgyalásoknak köszönhetően. A két

romániai kivétel, Brassó és Ploiesti esetében hosszabb a késedelem a tárgyalási szakaszban, magasak az induló költségek az érvényesítést illetően, és alacsonyabban a bírósági eljárások minőségi mutatójának pontszámai.

Egyik város se közelíti meg azonban az EU átlagot az elektromos áramhoz való hozzáférést illetően. Egy új rácsatlakozás mind a három országban hosszabb ideig tart, mint bármely más EU tagállamban. Még lassiban (Románia) is, ahol a 22 összehasonlított város közül a leggyorsabb ez a folyamat, egy vállalkozónak majdnem három hónappal többet kell várnia, mint az EU átlag, és öt hónappal többet, mint az EU leggyorsabb gazdaságaiban (Ausztria és Németország).

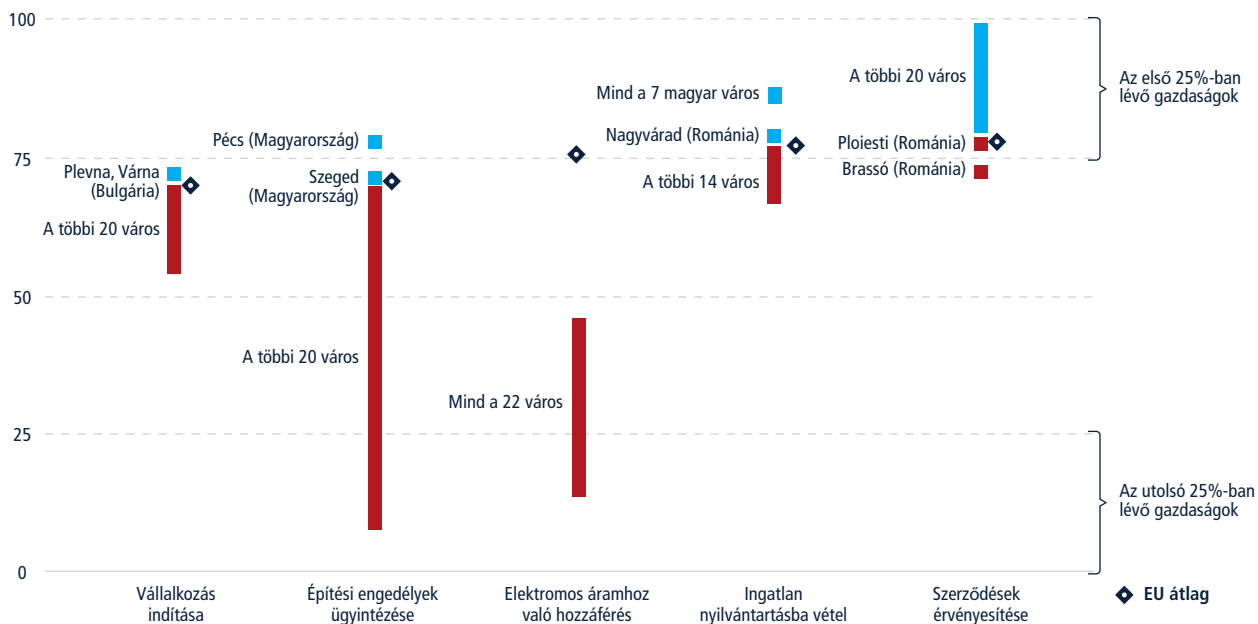
AZ ELŐRELÉPÉSHEZ VEZETŐ ÚT

Amikor egy gazdaság gyengélkedik, a gazdasági párbeszéd általában a pénzügyi és monetáris politika felé fordul, amit a kormány folytathatna le. Kevesebb figyelmet szentelnek azoknak az alkotóelemeknek, melyek a gazdaságot összetartják —mint például az üzleti működési engedélyekre, az ingatlan adásvételre vagy az alapvető közműszolgáltatásra vonatkozó szabályozások.

A sokat emlegetett pénzügyi és monetáris intézkedések hatása azonban meghiúsulhat, ha ezek az alkotóelemek nem működnek rendesen. A helyes vállalkozásra vonatkozó szabályozások meghozatala —a magánszektor fejlődése és a közpolitikai célok elérése közötti megfelelő egyensúly megteremtésével— összehangolt lépéseket követel a politikai döntéshozóktól és a politika végrehajtóitól a kormány minden szintjén. A nemzeti kormány komoly erőfeszítéseket tehet, hogy olyan szabályozásokat vezessen be, ami a vállalkozó számára gördülékenyebbé teszi a vállalkozás indítását és működtetését. A lényeg az, hogy ezeket a szabályozásokat hogyan hajtják végre a valóságban.

1.6. ÁBRA Minden egyes országban legalább egy város megelőzi az EU átlagot legalább egy mért területen

A DTF pontszámok nemzetközi percentilise

Forrás: Doing Business adatbázis

Megjegyzés: A nemzetközi percentilis a Doing Business 190 gazdaságra vonatkozó nemzetközi példáján alapul. Az EU átlag a 28 EU tagállam gazdasági szint adatain alapul.

Az éves *Doing Business* jelentés célja az, hogy felhívja a figyelmet a bürokrácia kis- és középvállalatokra kifejtett hatására, és hogy ösztönözze a kormányokat arra, hogy kitekintsenek a nemzetközi jól bevált gyakorlatokra, valamint tanuljanak azokból. A regionális *Doing Business* jelentések emlékeztetik az országokat arra, hogy érdemes az országon belül is körülnézni. A jól bevált gyakorlatok a legnagyobb üzleti tevékenységgel rendelkező városokon túl is megtalálhatók. Így minden városnak nehéz lesz majd elimerni, hogy nem tudja fejleszteni a gyakorlatát, ha egy másik ugyanolyan szabályozási feltételekkel rendelkező város olyan szolgáltatást nyújt a vállalkozási közösségnek, ami hatékonyabb, kevésbé költséges és jobb minőségű.

Ez a jelentés kiemeli az országok közötti és az országokon belüli különbségeket. A helyszínek közötti szabályozási teljesítmények különbségei segítséget nyújthatnak az országos és helyi politikai döntéshozók számára abban, hogy azonosítsák a reform elsődleges területeit,

és hogy megtalálják azokat a jól bevált gyakorlatokat, melyek az előrelépés útjára vezetnek. A jól bevált helyi és nemzetközi gyakorlatok, valamint az egyes országok szabályozási reform lehetőségei azonosításra kerülnek a jelentésben (1.2. táblázat).

Néhány közös téma is felmerül a fejlesztés szükségessége szempontjainak vizsgálatakor. Az egyik az eljárás bonyolultsága. Néhány kivételtől eltekintve a 22 város közül a legtöbb esetében van olyan vállalkozás indításához, építési engedélyek ügyintézéséhez, ingatlan nyilvántartásba vételéhez és elektromos áramhoz való hozzáféréshez kapcsolódó folyamat, ami bonyolultabb, mint az EU átlag.⁸ Bulgáriában egy ingatlan átruházása esetén egy vállalkozónak nyolc eljárást kell lebonyolítania, ami majdnem duplája az EU átlagnak. Csak az önkormányzati adó követelményeinek való megfeleléshez két eljárás szükséges. Ehhez hasonlóan Romániában az építéseknek legalább hat különböző, az építést megelőző dokumentumot

és engedélyt kell beszerezni az építési engedély beszerzése előtt, beleértve az Egészségügyi Főosztály, a Környezetvédelmi Ügynökség és a Rendkívüli Helyzet Felügyelősége által kibocsátott tanúsítványokat. A folyamat egyszerűsítése érdekében a helyi hivatalnokok tanulhatnak Craiova gyakorlatából, ahol összehívják minden közműszolgáltató képviselőjét, hogy eldöntsék, melyek a szükséges engedélyek. A Városháza külön eljárási díj fejében még a tanúsítványokat is beszerzi a kérvényező helyett. A politikai döntéshozók külföldi példákat is tanulmányozhatnak. Grúzia arra irányuló intézkedése, hogy kormányablakba csoportosítsa a tanúsítványt biztosító nem közüzemi ügynökségeket nem csak egyszerűsítette az eljárásokat, hanem az építkezés megkezdése előtti engedélyezési folyamathoz szükséges időt is lecsökkentette 70-ről 15 napra.

A második közös téma az egyenlőtlen ügyletek mennyisége, mely úgy tűnik, szintén befolyásolja néhány város

1.2. TÁBLÁZAT Potenciális fejlődési lehetőségek Bulgáriában, Magyarországon és Romániában

Szabályozási terület	Bulgária	Magyarország	Románia	Reformra vonatkozó ajánlások
Vállalkozás indítása	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • ÁFA bejegyzés egyszerűsítése • Vállalkozás online módon történő bejegyzésének támogatása, és a cégbejegyzési okirat nyilvántartási hivatalban történő személyes átvételének eltörlése • A korlátolt felelősségű társaságok bejegyzéséhez szükséges minimum tőkebefizetési kötelezettség összegének csökkentése vagy eltörlése • Választható legyen a jogi közvetítők (ügyvédek, közjegyzők) cégalapításba történő bevonása • Önkormányzati követelmények felülvizsgálata • Online felületek társadalombiztosítási és munkaügyi nyilvántartásokkal történő kibővítése • Egyes követelmények felülvizsgálata (például a kereskedelmi kamarai tagság, a jelképes minimum tőke banknál történő letétbe helyezése) annak érdekében, hogy a kis- és középvállalatok esetében van-e lehetőség ezek eltörlésére • Egyedi vállalkozói azonosító szám bevezetése
Építési engedélyek ügyintézése	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • Az építkezéshez szükséges engedélyezés folyamat követelményeinek és szabályozásának konszolidációja • Környezetvédelmi jóváhagyással kapcsolat kockázatalapú szemlélet teljes körű bevezetése • Az építési engedélyek költségstruktúrájának felülvizsgálata • Az építkezést megelőző engedélyekkel kapcsolatos folyamatok egyszerűsítése • Elektronikus felületek kibővítése az építési engedélyekkel kapcsolatos folyamatokat illetően • Az adott önkormányzatoknak és érdekelt feleknek megfelelő, az építkezési engedélyekkel kapcsolatos folyamatokat felügyelő hivatalnokok felelősségének tisztázása • Az építkezés befejezését követő végső ellenőrzés és jóváhagyás konszolidálása • Az egyszerű módszerek keresése az építési engedélyek egyszerűsítésére, mint például a tulajdonlap érvényességének meghosszabbítása, az olyan dokumentumbenyújtási kötelezettség eltörlése, ami a bekérő hivatal birtokában kell, hogy legyen, valamint az Építésszek Tanácsa ellenőrzésére vonatkozó követelmény eltörlése
Elektromos áramhoz való hozzáférés	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • A hallgatás beleegyezés szabályának és a kockázatalapú szemlélet bevezetése az előzetes rácsatlakozási engedélyek késedelmisségének csökkentése érdekében • Back-office által kibocsátott előzetes rácsatlakozási engedélyek hivatalon belüli megszervezése • A követelmények egyszerűsítésével kapcsolatos lehetőségek azonosítása, mint például a szerződések és szolgalmi megállapodások aláírása, valamint az előzetes rácsatlakozási engedélyek és a rácsatlakozási engedélyek iránti kérelem • Az elektromos áramhoz való hozzáférés folyamatának és követelményének tisztázása és megfelelőbb kommunikációja • Új rácsatlakozás költségének felülvizsgálata • Megbízható áramellátás ösztönzőinek megerősítése
Ingatlan nyilvántartásba vétele	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • Helyi és országos adóval kapcsolatos információk belső frissítése a rendszerek intézmények közötti összekapcsolásával • A nyilvántartási hivatal adó- és járulékbefizetéséről szóló igazolás kötelezettségének eltörlése • Az ingatlan átruházási adócsökkentés megvalósíthatóságának felmérése • Inngatlan átruházási szerződések egységesítésének bevezetése, annak megfontolása, hogy ügyvédek és közjegyzők közreműködése választható legyen • Kataszteri és ingatlan nyilvántartásba vétel lefedettségének kibővítése • Ingatlan átruházásokra vonatkozó elektronikus felület kialakítása • Eszközök bevezetése földterületekkel kapcsolatos jogviták kezeléséhez • Lezárt tranzakciók és földterülettel kapcsolatos jogviták éves statisztikáinak közzététele
Szerződések érvényesítése	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • • • • • • 	<ul style="list-style-type: none"> • Peres eljárás előtti szakasz kezelése • Jogi korlátok megállapítása az elnapolások engedélyezését illetően • A bírósági illetékek kiszámításának egyszerűsítése és felülvizsgálata • Az ítéletek legyenek minden szinten online módon elérhetők • Elektronikus iktatás bevezetése és elektronikusan történő befizetések fejlesztése • Kis értékű követelések bíróságának vagy egyszerűsített kis értékű követelések eljárásának bevezetése • Az ügyekre vonatkozó adatértékelés használata a munkaterhelés kiegyenlítésére való tekintettel

Megjegyzés: Minden reformra vonatkozó ajánlás részletesen megtalálható a vonatkozó fejezet „Mit lehet fejleszteni?” című részében.

teljesítményét. Szófiában például a nagyobb számú ingatlanügyletek hozzájárulnak ahhoz, hogy hosszabb idő szükséges az ingatlan átruházáshoz, mint a többi városban Bulgáriában. Ehhez hasonlóan Budapesten a főépítész irodájának munkaerőterhelése kétszer annyi várakozási időt jelent a településképi véleményeztetést illetően, mint a többi magyarországi városban: átlagosan inkább egy hónap, mint két hét. A román városok közül Ploiesti nagyobb nehézségekkel küzd az ügyek számának kezelését illetően, ami Bukarest után csak a második:⁹ a panasz benyújtása és a döntés meghozatala közötti idő 16 hónap Ploiestiben, a második leghosszabb a 22 mért város közül. Bulgáriában a szófiai bíróságokon a bírók jelentősen több ügygel foglalkoznak, mint a gyorsabban eljáró bíróságok Plevnában és Ruszeban.¹⁰ Ez a nagyobb volumen súlyosbítja az informatikai infrastruktúrával és a belső folyamatokkal kapcsolatos problémákat, ami Szófiát a legnagyobb késedelemmel eljáró bíróságok városává teszi. Az ügyek számának egyenlőtlen elosztása jól ismert Bulgáriában, és ezt a problémát már az Európai Bizottság és a Világbank is felvetette.¹¹

Nem minden nagyobb ügyszámmal rendelkező városnak vannak nehézségei. A jó ügyintézés, jól képzett személyzet és a hatékony belső folyamatok nagyban enyhíthetik a nagyobb volumenhez köthető ügyek rendezését, anélkül, hogy külön forrást kellene hozzárendelni. Annak ellenére, hogy Budapesten több adásvételi ügylet van, mint mind a hat magyarországi városban együttvéve,¹² Budapesten az ingatlan átruházás gyorsabban zajlik le, mint Pécsen, ahol kevesebb ilyen ügylet van. Romániában az olyan nagyvárosok, mint Bukarest és Temesvár gyorsabban ad ki ÁFA adófizetői azonosító számot, mint a többi. Bukarestben az elsőfokú bírósági eljárásokban egy bíróra több eset jut, mint más romániai városban,¹³ mégis gyorsabb a szerződés érvényesítése, mint azokban a városokban, ahol 20-40%-kal kevesebb eset van. Szófia lényegesen több építési engedélyre vonatkozó kérelmet bírál el,

mint bármelyik más bolgár város, mégis rövid idő alatt ki tudja adni az engedélyeket a gyorsított eljárások lehetőségének köszönhetően (ami miatt a szófiai építési engedélyekkel kapcsolatos folyamat a bolgár városok között a legdrágább).

Egy másik közös téma az informatikai rendszer használata a hatékonyság növelésére és az e-közigazgatási szolgáltatás biztosítására. Mind Bulgária, mind Románia bevezette a cégbejegyzési kérelem elektronikus úton történő benyújtását, eltérő sikerrel. Míg Bulgáriában az új korlátolt felelősségű társaságok háromnegyede online módon kerül bejegyzésre,¹⁴ sok román városban ez az arány kevesebb, mint 1%.¹⁵ Ahhoz, hogy nagyobb legyen a kereslet, a román városoknak Konstanza példáját lehetne megvizsgálni, ahol a kereskedelmi kamara segítségének köszönhetően a kereslet elérte a 24%-ot. Bulgáriára is érdemes figyelniük, ahol online bejegyzés esetén alacsonyabbak a díjak, annak ösztönzésére, hogy ezt a lehetőséget válasszák.

Mindeközben Romániában az egész országban létezik elektronikus ügykezelő rendszer, bár néhány bíróság hatékonyabban használja ki ezt a lehetőséget, mint a többi. Vannak olyanok, melyek saját szoftverbővítést végeztek. Az egyik példa erre az „Infodosar” szoftver, melyet a kolozsvári és temesvári bíróságok fejlesztettek ki, ami a peres felek számára jobb hozzáférést biztosít a bírósági dokumentumokhoz. Ezzel ellentétben, Bulgáriában, Szófiában más szoftvert használnak, mint a többi városban, és korlátozottabbak a lehetőségek a bírósági felhasználók számára.

Magyarország vezető szerepet tölt be az e-közigazgatási szolgáltatásban. Minden új cég nyilvántartásba vétele elektronikusan történik 2008 óta, amikor az elektronikus bejegyzés kötelezővé vált. A bíróságokon bevezetésre kerültek az informatikai rendszerek, ahol a kereskedelmi pereket esetében kötelező az elektronikus íktetés, és ahol egy jól működő elektronikus ügykezelő rendszer

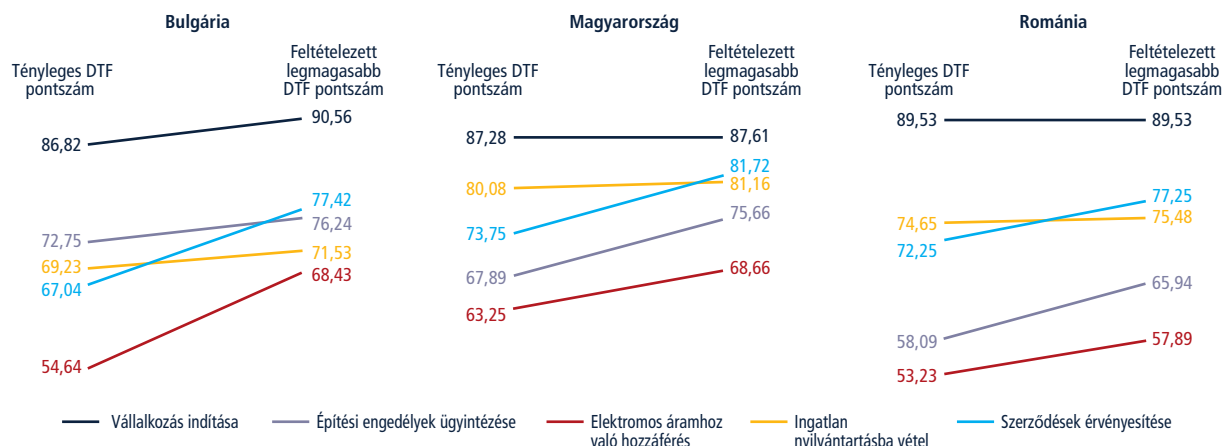
található. Mindemellett az építési engedélyek ügyintézésére és az ingatlan nyilvántartásba vételére elektronikus felületek kerültek bevezetésre. A cégbejegyzés és ingatlan átruházás rendszerének használata viszont jogi szakemberekhez vagy jogintézményekhez kötött, mint például bankok, ami megemeli az ilyen ügyletek költségeit.

A városok a saját országuk jól bevált gyakorlatainak követésével sokat nyerhetnek a versenyképesség terén (1.7. ábra). És mivel Szófia, Budapest és Bukarest (mint a legnagyobb üzleti tevékenységgel rendelkező városok az országaikban) Bulgáriát, Magyarországot és Romániát képviselik a *Doing Business* nemzetközi rangsorban, az ezekben a városokban történő fejlesztések az országaik rangsorában tükröződnének. Romániában a vállalkozások beindítása kivételével —ahol Bukarest egyébként is a kilenc várost tartalmazó rangsorban az első helyen áll— a három ország közötti versenyben minden területen előnyre tehetnek szert.

Ha Bulgáriát valójában nem Szófia, hanem Várna képviselné a vállalkozás indítása terén —ahol a vállalkozás beindításához kilenc nappal kevesebb időre van szükség, és az önkormányzatnál nincs szükség bejegyzésre— az ország DTF pontszámának 4 ponttal történő emelkedése lenne tapasztalható, és 25 helyet lépne előre, azaz 82. helyről az 57. helyre.

Az elektromos áramhoz való hozzáférést illetően az olyan magas szintű hatékonyságot elérő magyar város, mint Székesfehérvár, és az olyan megbízható ellátást, mint Szeged, 5 ponttal magasabb DTF pontszámot jelentene Magyarországnak számára, mint a jelenlegi (ami a Budapest által képviselt). Ez a feltételezett város a nemzetközi ranglistán a 98. helyet érné el, 23 hellyel jobbat, mint Magyarország jelenlegi 121. helye. Ehhez hasonlóan, ha a magyarországi építési engedélyek ügyintézésére vonatkozó a jól bevált gyakorlatokat alkalmazná egy város, akkor a Finnország mögötti és a Norvégia előtti 42. helyet érné el.

1.7. ÁBRA Ha minden helyi jól bevált gyakorlatot alkalmaznának, minden egyes ország nemzetközi teljesítmény javulna

Forrás: Doing Business adatbázis

Megjegyzés: Ami a tényleges DTF (distance to frontier) pontszámot illeti, minden országot a fővárosa képvisel (ami egyben a legnagyobb üzleti tevékenységgel rendelkező város). A feltételezett DTF pontszám az egyes országokon belül összehasonlított városok rögzített legjobb teljesítményén alapul. A DTF pontszám azt jelzi, hogy átlagosan egy helyszínt mennyire van távol az egyes Doing Business indikátorok szerint legjobban teljesítő gazdaságokhoz viszonyítva (minél magasabb a pontszám, annál jobb).

Ha egy román város Temesvár bírósági hatékonyságát és lasi költségeit alkalmazná, ahol az ügyvédi díjak alacsonyak, akkor a szerződések érvényesítésének gördülékenysége területén az első 10 gazdaság között lenne a nemzetközi rangsorban. Temesváron a bírók kihasználják az elektronikus ügykezelő rendszert, hogy csökkentsék az adminisztrációs terheket. Az iktatási szakaszt is gyorsabban befejezik, mivel sokkal kisebb az eredeti panasz felülvizsgálati kérelmének valószínűsége, mint a többi román város bírójának esetében.

A lehetséges előnyök szerényebbek az ingatlan nyilvántartás területén. Ha egy feltételezett város mindhárom országban a jól bevált gyakorlatokat alkalmazná ezen a területen, a DTF pontszám átlagosan 1 ponttal lenne magasabb, mint az ország jelenlegi pontszáma.

Más országok példát mutatnak az egymástól való tanulásra. Olaszországban a Doing Business Olaszországban 2013 megjelenését követően az igazságügyi miniszter regionális adatokat használt a 2013-as ítélezési időszakának hivatalos megnyitó beszédében. A miniszter Torinóban mondta el beszédét, abban a városban, ami a szerződések

érvényesítése rangsorban az első helyen van, hogy bemutassa az ottani bíróságot, mint a jól bevált gyakorlat példáját a többi olasz bíróság számára.

Egy másik példa Mexikóból érkezik, ahol a Szabályozási Fejlesztések Szövetségi Bizottsága (COFEMER) két évente rendez konferenciát azért, hogy minden állam megoszthassa tapasztalatait a szabályozások fejlesztése terén. Az egymástól való tanulás akkor is létrejön, amikor a helyi politikai döntéshozók ellátogatnak a szomszédos államokba és városokba. Colima állam politikai döntéshozói például ellátogattak Sinaloaba, hogy az állam földhasználatba vételi engedélyezésnek elektronikus rendszerével kapcsolatos ismereteket szerezzenek. Colima hamarosan bevezetett egy hasonló rendszert a weboldalán. Nem meglepő módon az adatok azt mutatják, hogy azok az államok, melyek komolyabb erőfeszítéseket tesznek, hogy párbeszédet tartsanak fenn egymással, jobb szabályozási környezettel rendelkeznek, mint a Doing Business által mért adatok (1.8. ábra).

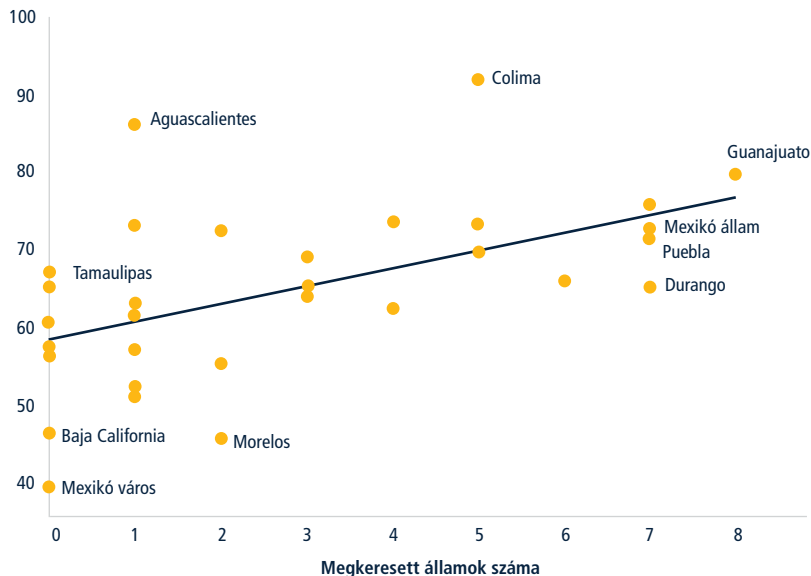
A mexikói hatóságok még egy lépést tettek előre. A Gazdasági Minisztérium Doing Business és egyéb indikátorokat használ a célok nyomon követésére és

értékelésére. A finanszírozási eszköze, a Fondo PYME támogatást nyújt azoknak az államoknak és önkormányzatoknak, melyek a beruházási környezet és versenyképesség javítása érdekében szabályozási reform projekteket hajtanak végre. A forrást kereső helyszínek számára az indikátorokkal kapcsolatos fejlesztéseket a feladat meghatározások tartalmazzák.

A szabályozási reformfolyamatok másik kulcsfontosságú eleme az érdekelt felekkel történő egyeztetés. Vegyük például Lengyelországot. A Doing Business Lengyelországban 2015 regionális megállapításai teremtették meg az alapot az országos és helyi politikai döntéshozók párbeszédére az Építésügyi Törvény hatékony kidolgozásának és országos végrehajtásának biztosítására. A számos módosítás és nem megfelelő terjesztés zavart és egyenlőtlen végrehajtást eredményezett a városokban. Ahogy Olsztyn város egyik hivatalnokja mondta: „A szabályozás komplex és eltérő értelmezésére van lehetőség. Az építéskész olyan önkormányzati hivatalnokokat fognak keresni, akik hajlandók engedékenyebben értelmezni a szabályokat. Városunkban több mint 20 iránymutatást kellett kiadnunk a törvény alkalmazásának egységes

FIGURE 1.8. Azok a mexikói államok, melyek többet tesznek azért, hogy fenntartsák a párbeszédet a szakértőkkel, jobb vállalkozásszabályozási környezettel rendelkeznek

Átlagos DTF pontszámok a négy mért területen (0–100)

Forrás: Doing Business adatbázis, ami a Mexikó állam hatóságainak egyeztető megbeszélésén, 2013 novemberében szerzett adatokon alapul.

Megjegyzés: A DTF pontszámok és a többi állam által megkeresett államok számának korrelációja 0,53, és ez a kapcsolat az 1%-os szinten jelentős.

értelmezéséhez.” Ahhoz, hogy a törvény koherensebb legyen, a törvénymódosítások az érdekelt felek —végrehajtási szervezetek, vállalkozói és jogi közösségek és a lakosság— felé történő közvetítése és a törvény értelmezéséhez nyújtott iránymutatások elsődlegessé váltak a lengyel kormány számára, hogy biztosítsák a változások megértését és gyakorlatba történő átültetését.

Ehhez hasonlóan a magyar kormány az ügynökségek közötti, valamint a köz- és magánszféra közötti párbeszéd segítségével igyekszik ösztönözni a szabályozási fejlesztéseket. A gazdasági növekedési arány 3-4% felett tartása miatti aggodalom következtében a kormány a bürokráciát jelölte meg problémaként.¹⁶ 2016 októberében felállította a Nemzeti Versenyképességi Tanácsot, hogy intézkedéseket javasoljon a versenyképesség javítására, a kis- és középvállalatok támogatására és a munkaerő-piaci és jövedelmi kihívások megnevezésére. A tanács akadémiai képviselőkből, a kereskedelmi

és iparkamarák képviselőiből, valamint a Nemzeti Befektetési Ügynökség és magáncégek képviselőiből áll. A magánszektor aggodalmainak és a vállalkozás indítását, működtetését és növekedését megakadályozó korlátok megértése nélkül egyik kormány sem állíthatja, hogy egy olyan átfogó reformot indított el, ami igazi változást jelent az országaik vállalkozásait illetően.

Noha nincs „univerzális” szemlélet a szabályozási reformokat illetően, és minden külön illetékességgel rendelkező helynek megvan a saját egyéni útja, sok sikeres reformer felállítja a legmagasabb szintű, a reformok prioritizálásáért és azok lendületének fenntartásáért felelős reform felületi bizottságát. A sikeres reformok a reformfolyamat során világos felelősséggel ruházzák fel a politikai döntéshozókat (mint például egy szakminisztérium vagy a miniszterelnöki hivatal). A szakmai munkacsoportok azután az ügynökségek szintjén irányítják a végrehajtást. A legeredményesebb szakmai bizottságokban

minden kulcsfontosságú, egy bizonyos területbe bevont ügynökségtől valamint a magánszektor ismeretekkel rendelkező tagjai közül is vannak képviselők.

Jelen tanulmány megállapításai lehetőséget biztosítanak a politikai döntéshozók számára Bulgáriában, Magyarországon és Romániában, hogy ezekben az országokban és az EU-ban fellelhető példák átemelésével hárítsák el a beruházási környezetben meglévő akadályokat. Bőven van ok az optimizmusra, mivel mindegyik ország kiemelkedő valamelyik területen. Nemcsak a fokozatos, de a bátor munkának is van helye, átfogó intézkedések segítségével. A kihívások megválaszolására az első lépés az lenne, hogy elkészül egy ambiciózus terv a felelősségek és a fejlesztési célok világos meghatározásával. A régiók és városok legjobb teljesítményének elősegítése —és ez által az országban a vállalkozási tevékenység gördülékenységének javítása— egy jelentős vállalkozás, mivel ez jóval több előnyhöz fogja juttatni a kis cégeket.

MEGJEGYZÉSEK

1. Világbank Csoport adatok, lehívás 2017. május 5, <http://data.worldbank.org/indicator/>.
2. Gazdasági mutatók adatbázis, lehívás 2017. április 19, <http://www.tradingeconomics.com>.
3. „Munkanélküliségi statisztika” Eurostat, lehívás 2017. április 19, http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Unemployment_statistics.
4. Európai Bizottság, a KKV-k intelligens növekedési regionális politikája: Iránymutató az intelligens szakosodási kutatás és innováció fejlesztés és végrehajtás stratégiájáért felelős irányító hatóságoknak és testületeknek (Brüsszel: Európai Bizottság, 2013.) http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/studies/pdf/sme_guide/sme_guide_en.pdf.
5. A korábbi tanulmányok tartalmazzák az alábbiakat: *Doing Business Lengyelországban 2015*, *Doing Business Spanyolországban 2015* és *Doing Business Olaszországban 2013*.
6. Bulgáriában Burgasz, Plevna, Plovdiv, Rusze, Szófia és Várna; Magyarországon Budapest, Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Szeged és Székesfehérvár; Romániában Brassó, Bukarest, Kolozsvár, Konstanza, Craiova, Iasi, Nagyvárad, Ploiesti és Temesvár.
7. A statisztikát a magyarországi Földhivatal bocsátotta rendelkezésre.
8. A magyar városokban kevesebb számú ingatlan nyilvántartásba vételi eljárás van, mint az EU átlag, és az EU átlaggal megegyező az elektromos áramhoz való hozzáférés. A bolgár városokban a vállalkozás indításához szükséges eljárások száma megegyezik az EU átlaggal.
9. Román Legfelsőbb Bírói Tanács, *Rapoarte privind starea justiției* (2015-ös Igazságügyi státuszjelentés) I. sz. Melléklet, <http://www.csm1909.ro>.
10. Bolgár Legfelsőbb Bírói Tanács, „Polgári peres ügyek száma bírónként 2015-ben”, 83. Melléklet a 2015-ös bírósági tevékenységek összesített statisztikai táblázatában, hozzáférhető a <http://www.vss.justice.bg/page/view/1082> weboldalon.
11. Európai Bizottság, „Bizottsági jelentés az Európa Parlamentnek és a Tanácsnak a fejlődésről Bulgáriában az együttműködési és ellenőrzési mechanizmuson keresztül”, COM(2017) 53 final (Európai Bizottság, Brüsszel, 2017.), https://ec.europa.eu/info/effective-justice/rule-law/assistance-bulgaria-and-romania-under-cvm/reports-progress-bulgaria-and-romania_en; Világbank, „Igazságszolgáltatás teljesítménye Bulgáriában, ügyszám és költségek felülvizsgálata (2008-2014)” (Világbank, Washington, DC, 2015).
12. A magyarországi Földhivatal által rendelkezésre bocsátott statisztikai adatok.
13. Román Legfelsőbb Bírói Tanács, *Rapoarte privind starea justiției* (2015-ös Igazságügyi státuszjelentés) I. sz. Melléklet, <http://www.csm1909.ro>.
14. A Bolgár Nyilvántartási Ügynökség Cégnylvántartási Hivatala által rendelkezésre bocsátott statisztikai adatok.
15. A Román Nemzeti Cégnylvántartási Hivatal által rendelkezésre bocsátott statisztikai adatok.
16. Nemzetgazdasági Minisztérium, Magyarország, „Nemzeti Versenyképességi Tanács a fenntartható növekedésért”, 2016. október 17, <http://www.kormany.hu/en/ministry-for-national-economy/news/national-competitiveness-council-to-ensure-sustainable-growth>.

Indikátorokkal kapcsolatos megállapítások összegzése:

Regionális eltérések a szabályozásokra vonatkozó teljesítmények terén

- A Magyarországon vizsgált hét város közül Debrecen kiemelkedik a szerződések érvényesítésének és a hatékony ingatlan nyilvántartásba vételének bevált gyakorlatai terén. Szeged vezet az elektromos áramhoz való hozzáférés és Pécs az építési engedélyek terén.
- A magyar városok felülmúlják az Európai Unió átlagot az ingatlan nyilvántartásba vétele és a szerződések érvényesítése terén, az építési engedélyek ügyintézése terén viszont csak Pécs és Szeged éri el ezt az eredményt.
- Továbbfejlesztésre még mindig van lehetőség a vállalkozás indítása, az építési engedélyek beszerzése és az elektromos áramhoz való hozzáférés terén, ami átlagosan 8 hónapot vesz igénybe.

Magyarországon minden városban ugyanazok a szabályozási keretek. A regionális eltéréseket, melyeket ez a jelentés feltár, más tényezők váltják ki. Az egyik ilyen az állami szervek helyi hivatalainak forrásbeli és hatékonyságszintbeli különbségei, melyek különösen a vállalkozás indítása, az ingatlan nyilvántartásba vétele és a szerződések érvényesítése terén nyilvánvalóak. A másik az önkormányzati hatóságok hatékonysági szintjeinél tapasztalható eltérések, melyek a legtöbb eljárást folytatják le az építés engedélyek ügyintézésére területén. A harmadik tényező az elektromos áramhoz való hozzáféréshez kapcsolódik. Az energiapiac liberalizációjának eredményeként különböző áramszolgáltatók működnek az egyes országok különböző régióiban. Ez különbségekhez vezet a városok között az új elektromos áramhoz történő csatlakozás folyamatának hatékonysága és a villamosenergia-ellátás minősége terén.

HOL GÖRDÜLEKENYEBB A VÁLLALKOZÁS INDÍTÁSA?

Magyarországon a vállalkozás indítása viszonylag gyors, de drága. Az összes hét vizsgált városban egy vállalkozás indítása ugyanazt a hat eljárást foglalja magába, ami hat vagy hét napot vesz igénybe (2.1. ábra). A költség az egy főre jutó jövedelem 6,5%-a és 7,1%-a között mozog – majdnem kétszerese az EU 3,7%-os átlagának, ami magába foglalja az olyan csúcsteljesítménnyel rendelkező országokat, mint Szlovénia (nincs költség), Dánia (0,2%) és Ausztria (0,3%).

A Magyarországon belüli teljesítménybeli eltérések marginálisak, és főleg az ügyvédi díjakban rejlő különbségekből fakadnak. A cégeknek ügyvédet kell megbíznia a bejegyzési dokumentumok elkészítéséhez és egy online felületen keresztül történő benyújtásához. A jogi eljárás díja megegyezéstől függ. Ha társasági alapító okirat mintát használnak, a díjak a Debrecenben, Miskolcon és Pécsen szokásos 160.000 forint (516

euro) és a Budapesten szokásos 180.000 forint (581 euro) között mozognak. Mindemelllett a vállalkozóknak egy majdnem 5.000 eurós tőkét kell befizetni – ez az egy főre jutó jövedelem 45,5%-ával egyenértékű, ami az Európai Unióban a legmagasabb ilyen követelmény – amikor egy korlátolt felelősségű társaságot alapítanak, ha korlátozni akarják a személyes felelősségüket.

Ahhoz, hogy a vállalkozások beindítása gördülékenyebb legyen, Magyarország követhetné Portugália példáját, és a jogi szakemberek igénybe vételét választhatóvá tehetnék azon cégek számára, melyek a társasági alapító okirat mintát használják. Ha a lakosságnak hozzáférést biztosítanának a vállalkozásbejegyzés rendszeréhez, ez a kisvállalkozások számára jelentős költségmegtakarítást tenne lehetővé.

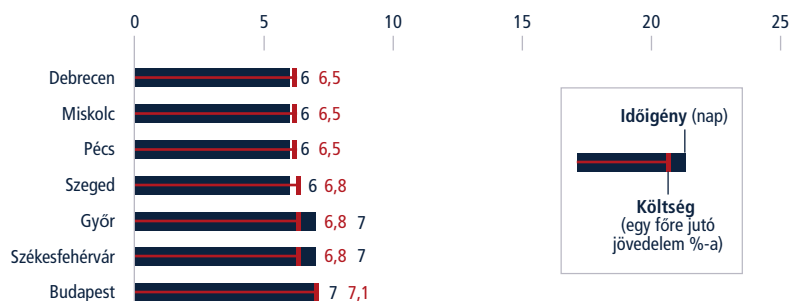
HOL GÖRDÜLEKENYEBB AZ ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK ÜGYINTÉZÉSE – ÉS HOL MAGASABB AZ ÉPÍTÉSI SZABÁLYOZÁS MINŐSÉGI PONTSZÁM?

Magyarországon az építési engedélyek ügyintézésére gördülékenyebb és kevésbé időigényes Pécsen, ahol 17 eljárásra és körülbelül 5 hónapra van szükség. A város kiemelkedik mind az építési engedély, mind a használatbavételi engedély kiadásának gyors folyamata terén. Ezzel

ellentétben Budapesten a teljes építésengedélyeztetési folyamat körülbelül hét hónapot vesz igénybe. A főépítész hivatalának komoly munkaterhelése miatt csak a településképi hozzájárulás beszerzése egy hónapot vesz igénybe a többi városban átlagosan szükséges két héthez viszonyítva. Mindemelllett az egyetlen magyar város, ahol a víz- és szennyvízhálózatra történő csatlakozást két külön ügynökség végzi, ami az eljárások számát 20-ra emeli a legtöbb másik városban szükséges 18-hoz képest. Az építési engedélyek ügyintézésére nem drága Magyarországon: átlagosan a rak-tárépület értékének 0,5%-ába kerül, ami nemzetközi szinten az országot az első kvartilisba helyezi.

A magyar városoknak jó építési szabályzatuk és erős minőségellenőrzési rendszerük van, ami az építkezés minőségellenőrzési mutatóra a lehetséges 15 pontból 13 pontot jelent számukra. Az egyetlen hiányzó szempont egy kockázatalapú ellenőrzési rendszer és az építőipari szakemberek számára egy kötelező biztosítási rendszer a konstrukciós hibák fedezetére. Magyarország az építésengedélyeztetési folyamat terén elektronikus felületet vezetett be. Az építési engedélykérelmek és a kísérő dokumentumok egy online portálon keresztül nyújthatók be, míg egy másik rendszer – egy elektronikus építési napló – ami az építkezés alatti belső adminisztrációs folyamat irányításában egy építkezési napló mérföldköveként szolgál.

2.1. ÁBRA Az ügyvédi költségek terén felmerülő különbségek eltérésekhez vezetnek Magyarországon

Forrás: Doing Business adatbázis.

Magyarországon viszonylag magas az építkezés utáni eljárások száma, átlagosan hét (kivéve a közműszolgáltatókra történő csatlakozást) (2.2. ábra). Ezekbe beletartozik három záró ellenőrzés – a Tűzvédelmi Hatósági Osztály, a Népegészségügyi Osztály és az Építésügyi Osztály által végzett ellenőrzések. Ezeknek az ellenőrzéseknek az egyesítésével egyszerűsödne az építkezés utáni szakasz.

HOL GÖRDÜLEKENYEBB AZ ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS - ÉS HOL MEGBÍZHATÓBB AZ ÁRAMELLÁTÁS?

Magyarországon az elektromos áramhoz való hozzáféréshez öt eljárásra van szükség, átlagosan 244 napot vesz igénybe és az egy főre jutó jövedelem 93,9%-ába kerül. A vizsgált hét város a 8 pontból átlagosan 7 pontot kap az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatójára. Egy új kereskedelmi csatlakozás időigénye a Székesfehérváron szükséges 227 nap

és a Győrben szükséges 277 nap között mozog (2.3. ábra). Az eltérést az az időigény okozza, ami a összes tanúsítvány beszerzéséhez kell a csatlakozási munkálatok megkezdéséhez. Ezeknek a tanúsítványoknak a beszerzése – mely feladatot az áramszolgáltatók látják el – messze a leghosszabb időt veszi igénybe, és a legnehézkesebb lépés minden városban. Ennek lefolytatása a Székesfehérváron szükséges 200 nap és a Győrben szükséges 250 nap között mozog.

Szeged, ahol a fogyasztók évente átlagosan kevesebb, mint egy áramkimaradást tapasztalnak, melynek teljes időtartama egy óra, az ellátás megbízhatósága és a díjszabás átláthatósága mutatójára maximális 8 pontot kap. A skála másik végén, Miskolc, ahol a fogyasztók évente átlagosan 2,2 áramkimaradást tapasztalnak, melynek teljes időtartama 5,5 óra, 6 pontot kap a mutatóra.

Magyarország meggyorsíthatná és hatékonyabbá tehetné a villamosenergia-hálózatra történő csatlakozást azáltal, ha az

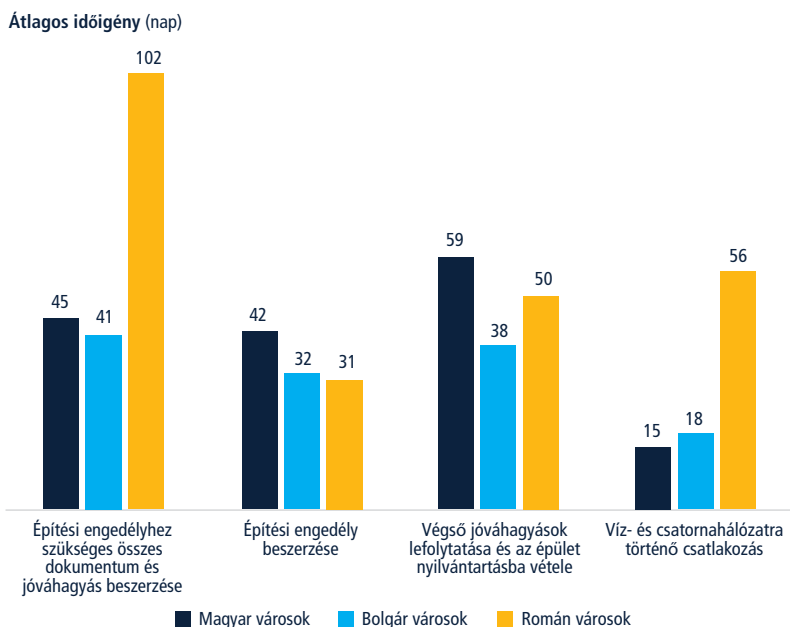
egyes szerveket illetően rövidebb határidőket szabna, és bevezetné a hallgatás beleegyezés szabályát, úgy, hogy amikor a jóváhagyó hatóság nem ad választ az adott időkereten belül, a jóváhagyás automatikusan kibocsátásra kerül.

HOL GÖRDÜLEKENYEBB AZ INGATLAN NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE - ÉS HOL HATÉKONYABB A FÖLDHIVATALI SZOLGÁLTATÁS?

Magyarország kimagasló teljesítménye a földhivatali szolgáltatás hatékonysága és minősége terén az országot az első 10 EU tagállam közé, az ingatlan nyilvántartásba vételének gördülékenysége terén pedig a nemzetközi rangsorban a 28. helyre helyezi (2.4. ábra). A hét vizsgált város közül az ingatlan nyilvántartásba vétele Debrecenben a legkönnyebb, ahol négy eljárásra és 8,5 nappal van szükség, és a legnehezebb Budapesten és Pécsen, ahol ugyanarra a négy eljárásra, viszont 17,5 és 18,5 nappal van szükséges. Az időbeli eltérést főleg a Földhivatal helyi irodái közötti hatékonyságbeli különbségek idézik elő.

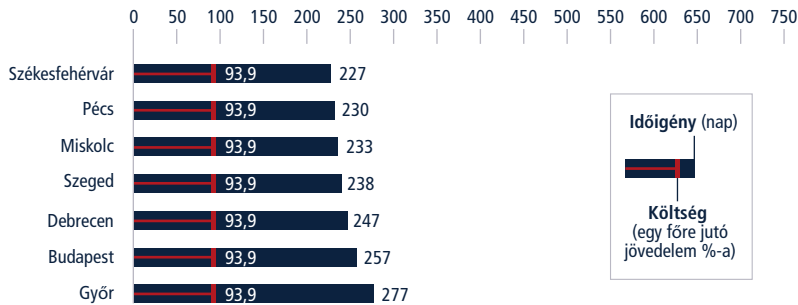
Mind a hét magyar városban az ingatlan nyilvántartásba vételéhez kevesebb eljárásra és időre van szükség, mint az EU-ban tapasztalt átlagos öt eljáráshoz és 24 naphoz képest. A költség, ami az ingatlan értékének 5%-a, minden magyar városban ugyanaz – magasabb, mint a Bulgáriában és Romániában vizsgált városokban, és kissé magasabb, mint az EU átlag. A magyar városokat azonban a földhivatali szolgáltatás infrastruktúrájának és a Földhivatal földrajzi lefedettségének megbízhatósága elválasztja egymástól. A 30 pontból 26-ot érnek el a földhivatali szolgáltatások minőségének mutatójára – a jelentésben lefedett 22 város közül a legmagasabb pontot. Ez a pont valóban csak 3 ponttal alacsonyabb Szingapúr pontjánál, ami nemzetközi szinten a legmagasabb, és 2,5 ponttal alacsonyabb Litvánia és

2.2. ÁBRA A végső jóváhagyások beszerzése és az épület nyilvántartásba vétele a leghosszabb lépés a magyar városokban

Forrás: Doing Business adatbázis.

2.3. ÁBRA A vállalkozóknak 50 nappal kevesebb időre van szükségük a villamosenergia-hálózatra történő csatlakozáshoz Székesfehérváron, mint Győrben

Forrás: Doing Business adatbázis.

Hollandia pontjánál, ami a legmagasabb az EU tagállamok között.

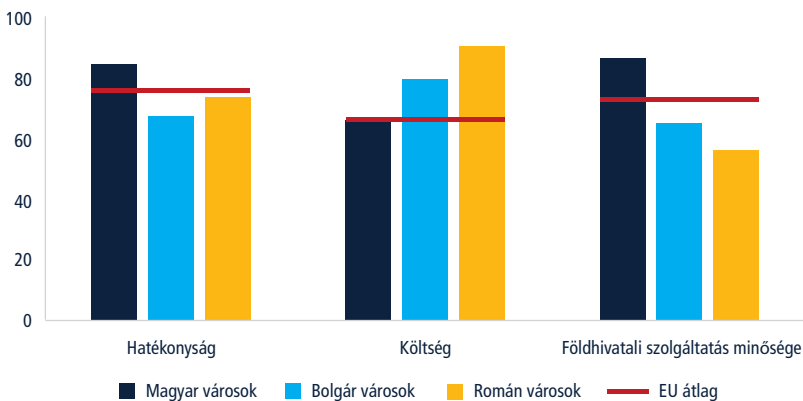
Az ingatlan nyilvántartásba vételének gördülékenyebbé tétele érdekében Magyarország megnyithatná az ingatlan átruházáshoz használt online felületét a lakosság számára. Jelenleg kizárólag az arra jogosult felhasználók használhatják díj ellenében (végrehajtók, jegyzők, ügyvédek, pénzügyi intézmények). Végül is a magyar hatóságok az ingatlan átruházása esetén választhatóvá tehetnék az ügyvédi közreműködést, és az egész folyamatot online folyamattá alakíthatnák.

HOL GÖRDÜLEKENYEBB A SZERZŐDÉSEK ÉRVÉNYESÍTÉSE - ÉS HOL MAGASABB A BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSOK MINŐSÉGI PONTSZÁMA?

Mind a hét magyar város megelőzi az EU átlagot a szerződések érvényesítésének költsége és a bírósági eljárások minőségi mutatóján. A szerződések érvényesítésével kapcsolatos legnagyobb különbségek a szükséges időből erednek (2.5. ábra). Budapest és Győr kivételével minden

2.4. ÁBRA A magyar városok kiemelkednek az ingatlan nyilvántartásba vétel hatékonysága és minősége terén, viszont a költségesebb folyamat terén is

Átlag DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: A hatékonyság DTF (distance to frontier) pontszáma az eljárás és időigény átlaga. A DTF pontszám azt mutatja, hogy egy helyszín milyen messze van az egyes gazdaságok által az egyes Doing Business indikátoron elért legjobb teljesítménytől. A pontszám 0 és 100 közötti szabvány skálán mozog, a 100-as szám a legjobban bevált gyakorlatok „frontier” pontszámát képviseli (minél magasabb a pontszám, annál jobb). Az EU átlagok a 28 EU tagállam gazdaság-szintű adatain alapulnak.

városban gyorsabb a szerződés érvényesítése, mint az EU átlag. A budapesti bírók járnak el a legtöbb kereskedelmi ügyben, és az ügyek jóval bonyolultabbak. Győrben a határ közelsége miatt valószínűleg nagyobb számú nemzetközi vonatkozású ügyekben járnak el, melyek általában bonyolultabbak.

A magyar városok előnyt kovácsolnak az alacsony ügyvédi díjaknak és a végrehajtás alacsony indulási költségeinek, valamint a bírósági eljárások minőségi mutatójára kapott magas pontszámok köszönhetően, ami a fejlett elektronikai szolgáltatásokat tükrözi (benyújtás és fizetés tekintetében), továbbá Magyarországon egy rendben lezajló ügy Debrecenben a leggördülékenyebb és Budapesten a legnehézkesebb. Debrecenben alacsonyak a költségek, egy ítélelhozatal és végrehajtása 11 hónapot vesz igénybe. Időt takarítanak meg, mivel a bírók szigorúan ellenőrzik az eredeti panaszt, és azonnal elutasítják azokat, melyek hibát tartalmaznak, vagy nem látják benne a jóhiszemű törekvést a peren kívüli megegyezésre. Mindemellett a meghallgatásokat a legtöbb városban szokásos két nap helyett heti három napra osztják be, és hajlamosabbak azon szakértő tanúk megbírságolására, akik késlekedve teszik meg vallomásukat – a bíróság a késedelmes napok száma után napi 1% levonást alkalmaz a szakértői díjból.

A tárgyalások hatékonyságának növelése érdekében Magyarország megfontolhatná a tárgyalás előtti meghallgatásokat. Ezek a keresetek benyújtását követően megtartott informális megbeszélések azt a célt szolgálják, hogy tisztázzák és szűkítsék a vitás kérdéseket, és a felek közötti tárgyalásokat az ügy rendezése felé tereljék. A hatékony tárgyalás előtti meghallgatás kulcsfontosságú elemek közé tartozik az, hogy lehetővé teszi a bírók számára az ügy előrehaladásának korai szakaszban történő és folyamatos irányítását; a realiztikus, jelentőséggel bíró és kötelező érvényű ütemterv kidolgozását; és a tárgyalás behatárolásával az ügy korai lezárásának elősegítését.¹

2.5. ÁBRA Magyarország a szerződések érvényesítésével kapcsolatos legnagyobb különbségek a szükséges időből erednek

DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)

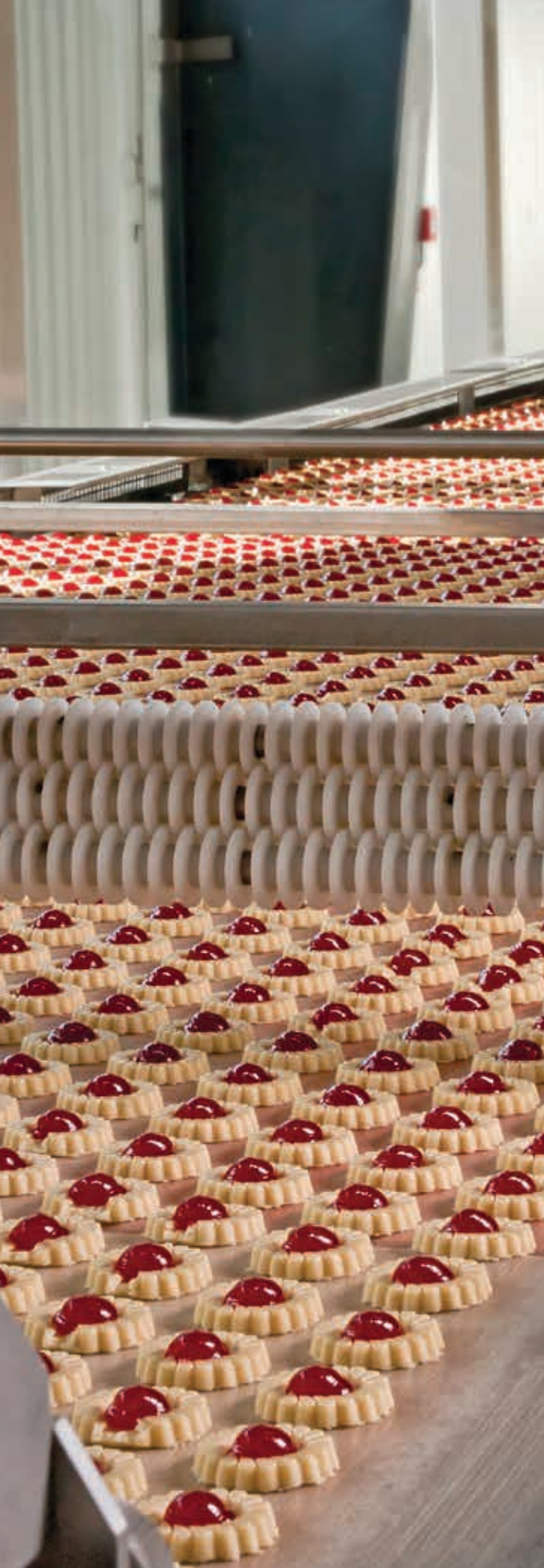

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: A hatékonyság DTF (distance to frontier) pontszáma az eljárás és időigény átlaga. A DTF pontszám azt mutatja, hogy egy helyszín milyen messze van az egyes gazdaságok által az egyes *Doing Business* indikátoron elért legjobb teljesítménytől. A pontszám 0 és 100 közötti szabvány skálán mozog, a 100-as szám a legjobban bevált gyakorlatok „frontier” pontszámát képviseli (minél magasabb a pontszám, annál jobb). A magyarországi átlag a mért városok adatain alapulnak. Az EU átlagok a 28 EU tagállam gazdaság-szintű adatain alapulnak.

MEGJEGYZÉSEK

1. Heike Gramckow, Omnia Ebeid, Erica Bosio és Jorge Luis Silva Mendez, Good Practices for Courts: Helpful Elements for Good Court Performance and the World Bank's Quality of Judicial Process Indicators (Bevált gyakorlatok bíróságok számára: Hasznos szempontok a jó bírósági teljesítményhez és a Világbank bírósági eljárások minőségi mutatója) (Washington, DC: Világbank, 2016).

Vállalkozás indítása

LEGFONTOSABB MEGÁLLAPÍTÁSOK

- Budapest a vállalkozás indítása terén lemarad a többi magyar város mögött, Szófia pedig Bulgáriában. Romániában viszont Bukarest Nagyvárossal, Ploiestivel és Temesvárral osztozik vezető pozícióján.
- A teljesítménybeli különbség Magyarországon belül elhanyagolható, amely főként a különböző mértékű ügyvédi díjak miatt alakul ki. Bulgáriában és Romániában viszont jelentős különbségek vannak.
- Ha Bulgáriát Szófia helyett Várna képviselné a *Doing Business* globális rangsor vállalkozás indítás görbületénysége kapcsán, 25 helyet ugrana előre, azaz a 82. helyről az 57.-re. Várna nem csak Bulgáriában áll az első helyen, hanem Plevnával együtt az Európai Unió átlagot is túlszárnyalja a vállalkozásindítási folyamat hatékonyságának terén - a 22 mért város közül egyedüliként ez a kettő.
- Romániában a vállalkozás indítása 12 naptól (pl. Bukarestben, Nagyváradon, Ploiestiben és Temesváron) 25 napig (Craiovában) is tarthat. Ez a különbség abból fakad, hogy a nemzeti adóhivatal regionális kirendeltségei más hatékonysággal bocsátják ki az hozzáadottérték-adó azonosító számot.
- Mindhárom ország bevezette már az elektronikus cégalapítást. De az online rendszer kihasználtsága korlátozott Romániában, a legtöbb városban kevesebb mint 1%, Konstanzában pedig 24%.

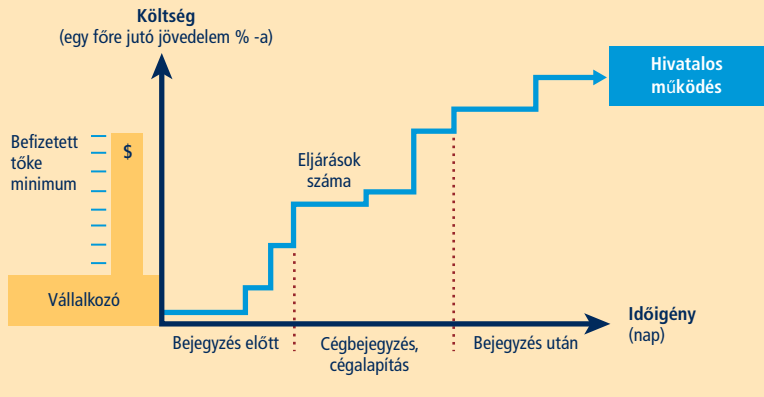
Az Európai Unió bármely tagállamában nyilvántartásba lehet venni egy vállalkozást, függetlenül attól, hogy mely országban folytatja tevékenységét, vagy hogy milyen nemzetiségű az igazgató. Ez a szabadság lehetővé teszi a vállalkozások számára, hogy kihasználják az egyszerűbb cégbejegyzési és alacsonyabb induló költségekkel rendelkező országok adta előnyöket a saját országukon kívül.¹

Ez a rugalmasság vonatkozik Marin-ra és Ádámra is, a két diplomás informatikusra, akik az elmúlt pár évben együtt dolgoztak egy technológiai vállalatnál Németországban. Összegyűjtötték a megtakarításaikat, az üzleti partnereiket és a lehetséges ügyfelek névsorát, így most azt tervezik, hogy belevágnak a saját vállalkozásukba - vagy Romániában, Nagyváradon, Marin szülővárosában vagy Magyarországon, Debrecenben, Ádám szülővárosában. Így az első lépés az, hogy eldöntsék, hol jegyeztessék be a cégüket. Debrecenben hat napon belül megkezdhetik működésüket, míg Nagyváradon további egy hetet kellene várniuk. Ám Nagyváradon csak 162 eurót kellene fizetniük, amely magába foglalja a cégalapítást és a tőkeminimumot, amelyet a bankszámlán kell elhelyezni.² Debrecenben ügyvédet kellene fogadniuk, körülbelül 700 eurót fizetni a cégbejegyzésre és az ügyvédi díjakra, valamint majdnem 5000 euró tőkét a bankszámlán elhelyezni, amennyiben szeretnék korlátozni a személyes felelősségüket, amikor létrehoznak egy korlátolt felelősségű társaságot. Mivel a pénz a lényeg, nem nehéz meghozniuk a döntést.

A hatékony és hatásos vállalkozás szabályozások támogatják a cégalapítást és a foglalkoztatást. Azokban a gazdaságokban, amelyekben hatékonyabb a cégbejegyzési folyamat, jellemzően magasabb az új cégek bejegyzésének száma és nagyobb a vállalkozások sűrűsége (3.1. ábra).³ Ezeket a következtetéseket országos adatok támasztják alá. Vegyük például Portugália esetét, amely 2005-ben a cégbejegyzésekre egyablakos ügyintézését

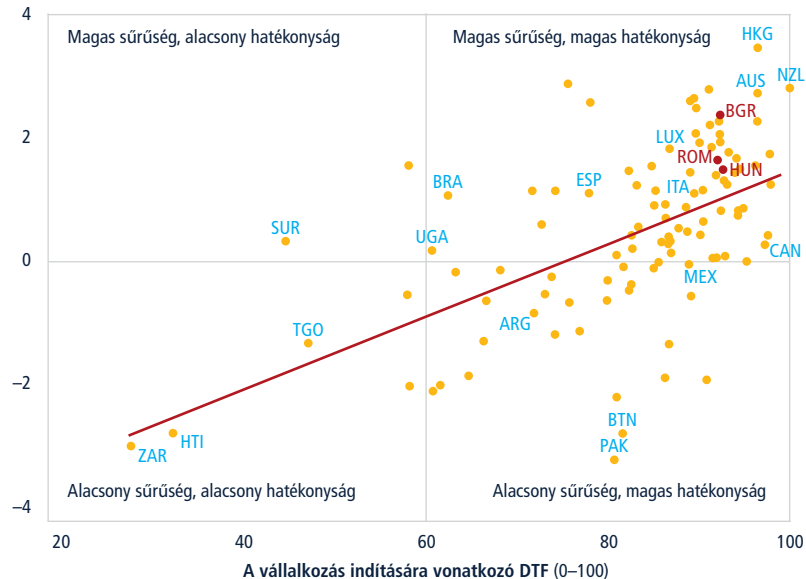
MIT MÉR A VÁLLALKOZÁS INDÍTÁSA?

A *Doing Business* egy korlátolt felelősségű kis- és középvállalkozás indításához és hivatalos működéséhez szükséges eljárások számát, valamint időigényt, költségét és a befizetett tőkeminimumot méri (lásd az ábrát). Azért, hogy az adatok a helyszínek között összehasonlíthatóak legyenek, a *Doing Business* egy standardizált korlátolt felelősségű társaságot vizsgál, amely 100%-ban hazai tulajdonban van, a kezdő tőkéje 10-szerese az egy főre jutó jövedelemnek, általános ipari vagy kereskedelmi tevékenységet folytat és működésének az első hónapjában 10-50 embert alkalmaz.

3.1. ÁBRA Egy hatékony vállalkozásindítási folyamathoz új vállalkozások nagyobb sűrűsége társul

Egy új vállalkozás sűrűsége

Forrás: *Doing Business* adatbázis; Vállalkozás Adatbázis, Világbank Csoport, <http://www.doingbusiness.org/data/exploretopics/entrepreneurship>.

Megjegyzés: Az új vállalkozás sűrűsége az a szám, ami azt jelzi, hogy hány új bejegyzett vállalkozás esik 100.000 aktív korú felnőttre (15-64 éves). A DTF (distance to frontier) pontszám a vállalkozás indításához kapcsolódó eljárások számának, időigényének, költségének és a befizetett tőkeminimumnak az átlaga. A mért szám 0 és 100 közötti szabvány skálán mozog, a 100-as szám a legjobban bevált gyakorlatok „frontier” pontszámát képviseli (minél magasabb a pontszám, annál jobb). Az adatok 2012-re és 2014-re vonatkoznak, és 109 gazdaságot fednek le. A DTF pontszámok és az új vállalkozás sűrűségének korrelációja 0,57. Ez a korreláció 1%-os szinten jelentős.

vezetett be azért, hogy csökkentse az új vállalkozók szabályozási terheit. Becslések szerint a start-up cégek száma 17%-kal emelkedett havonta, míg az új munkahelyek száma 22%-kal.⁴ Regionális szinten összehasonlítható adatok Olaszországban is rendelkezésre állnak: azokban a megyékben, ahol a cégalapítás hosszabb folyamat, alacsonyabb a cégalapítási arány, mint ahol ez gördülékenyebben megy.⁵

A gyorsabb cégbejegyzéshez több bejegyzés társul például azokban a legnagyobb növekedési potenciállal rendelkező iparágakban, amelyek technológiaváltáson mennek keresztül vagy expanzív globális kereslettel állnak szemben.⁶ A tapasztalatok azt is bizonyítják, hogy a piacra lépés hatékonyabb szabályozása javítja a cégek termelékenységét és makrogazdasági teljesítményét.⁷ Nem meglepő, hogy számos EU tagállam számára fontossá vált a cégbejegyzés elősegítése. Valójában 2010 óta a *Doing Business* 50 olyan reformot jegyzett fel az EU-ban, amelyek a globálisan legjobban bevált gyakorlatoknak megfelelően csökkentették a piacra lépés szabályozásának

összetettségét és költségét – három tagállamot leszámítva az összes tagállamban rögzítettek ilyen változtatásokat.⁸ Ezek az erőfeszítések különösen fontosak a kis- és középvállalkozások számára, hiszen kevesebb erőforrással rendelkeznek a bürokratikus nehézségek leküzdésére, mint a nagyvállalatok. Ezek a kis- és középvállalkozások jelentős számú embert foglalkoztatnak, és komoly részt vállalnak a nettó munkahelyteremtésben az EU-ban.

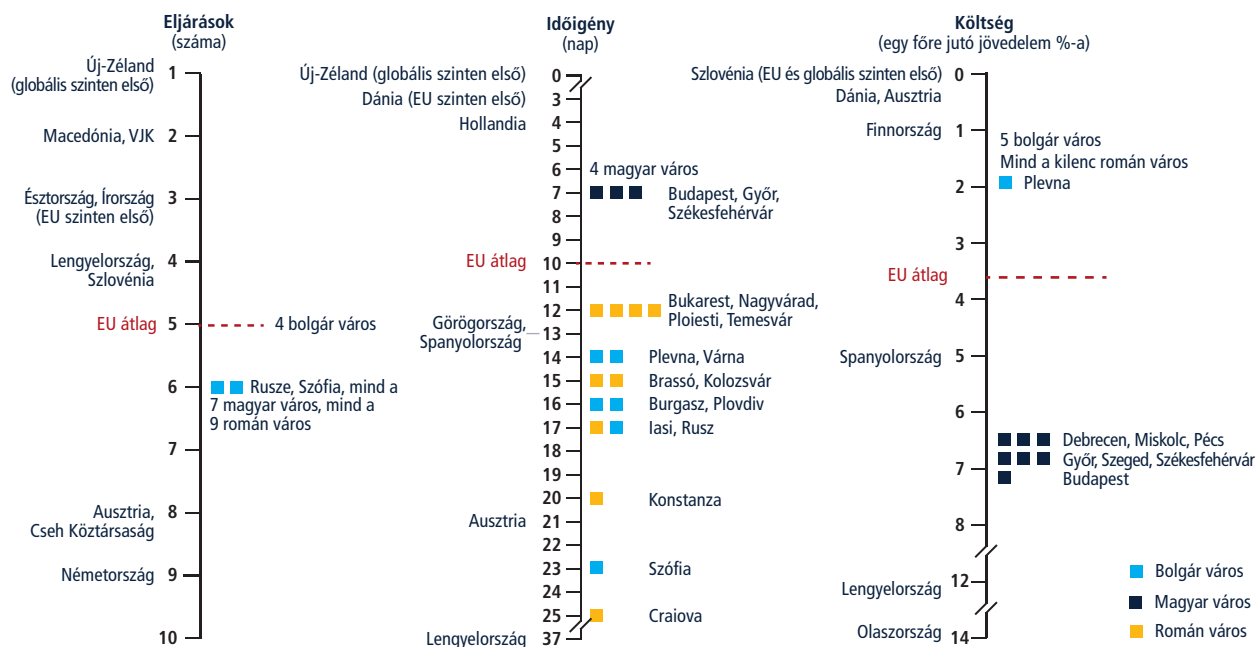
HOGYAN MŰKÖDIK A VÁLLALKOZÁS INDÍTÁSA BULGÁRIÁBAN, MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN?

A *Doing Business* legfrissebb rangsora szerint, amely 190 gazdaságot rangsorol a vállalkozás indításának gördülékenysége szempontjából, az első 25 országnak több mint egy harmada EU tagállam. Ennek ellenére az EU-n belül is jelentősek az eltérések. Románia a 62. a rangsorban, Magyarország a 75. és Bulgária a 82. — mindannyian az 56-os EU-s átlag

alatt vannak, bár megelőzik Ausztriát és Spanyolországot. Mindhárom ország DTF pontszáma közel van a 90-hez (a maximális 100-ból), amely azt mutatja, hogy nincsenek távol a globálisan jól bevált gyakorlatoktól. A viszonylag alacsony helyezésük a rangsorban azt tükrözi, hogy az élmezőnyben nagy a tömörülés, ami annak az eredménye, hogy az elmúlt években ezen a területen sokan javítottak a teljesítményükön.

Magyarországon a vállalkozás indításának a folyamata meglehetősen gyors, de költséges; Romániában és Bulgáriában éppen az ellenkezője igaz. A Magyarországon mért városokban egy vállalkozás indításának átlagos költsége az egy főre jutó jövedelem 6,7%-a, ami négyszer magasabb, mint a Bulgáriában és Romániában mért átlag, és majdnem kétszer olyan magas, mint a 3,7%-os EU átlag – ez az átlag tartalmazza a legjobban teljesítő gazdaságok adatait is, mint Szlovénia (nincs költsége), Dánia (0,2%) és Ausztria (0,3%) (3.2. ábra). Azonban a vállalkozás indítása átlagosan csupán egy hetet vesz igénybe Magyarországon.

3.2. ÁBRA Vállalkozás indítása — Bulgária, Magyarország és Románia városai a globális szintű összehasonlításban

Forrás: *Doing Business* adatbázis.

Megjegyzés: Az EU átlagok a 28 tagállam gazdaság-szintű adatain alapulnak.

Bulgáriában és Romániában több mint két hétig tart. Az EU tagállamokban csak Lengyelország, Málta és Ausztria kényszeríti a vállalkozókat hosszabb várakozási időre.

Bulgáriában a vállalkozás indításához szükséges eljárások száma négy városban - Burgasz, Plevna, Plovdiv és Várna - öt, míg a többi 18 vizsgált városban hat (3.3. ábra). Belgium, Észtország, Finnország, Írország és Svédország összesen három lépésben szabályozza a vállalkozás indítását. Magyarországon a cégeknek ügyvédnek kell megbízást adni a cégbejegyzéshez. Az újonnan bejegyzett cégeknek Magyarországon mind a hét vizsgált városban és mindkét városban Bulgáriában - Ruzséban és Szófiában a helyi önkormányzatnál is regisztrálniuk kell. Romániában nincsenek helyi hatósági előírások.

Bulgária, Magyarország és Románia jelentős reformokat hajtott végre azért, hogy a cégbejegyzési szabályozásaik és hivatalaik összhangba kerüljenek a leghatékonyabb gyakorlatokkal (3.1. táblázat). Mindhárom ország bevezette az egyablakos ügyintézés, amellyel egységesítették a különböző hivatalok követelményeit, a nyilvántartásba vételhez létrehozta egy központi elektronikus adatbázist,

jogszabályban előírt időkorlátokat vezettek be, és lehetővé tették az elektronikus cégbejegyzést (3.1. keretezett rész). Magyarország 2008-ban kötelezővé tette az elektronikus cégbejegyzést, ezzel megszüntette a papíralapú regisztrációt. Bulgária jelenleg minden cég számára egy egyedi azonosító számot bocsát ki; ezt az azonosítót használják a különböző hivatalok, amely lehetővé teszi a megfelelőségi ellenőrzéseket a cég élettartama alatt. Romániában már nem kötelező jogi közvetítők alkalmazása (ügyvédek, közjegyzők). Ám mindhárom országban a minimum tőke befizetése még mindig kötelező. Bulgáriában és Romániában a befizetett tőkeminimum összege kevesebb mint az egy főre jutó jövedelem 1%-a; Magyarországon az egy főre jutó jövedelem 45,5%, a legmagasabb az EU-ban.

Jelen tanulmány által vizsgált 22 város közül Várnában (Bulgária) a legkönnyebb vállalkozást indítani és a legnehezebb Craiovában (Románia) (3.2. táblázat). A román városok közül Bukarest Nagyvárral, Ploiestivel és Temesvárral osztozik a vezető pozícióján, a 22 város közül mind az 5. helyen áll. Ezzel szemben a másik két főváros a legrosszabb helyen szerepel a saját országuk rangsorában, Budapest a 20., míg Szófia a 21.

A teljesítménybeli különbség Magyarországon belül elhanyagolható, amely főként a különböző mértékű ügyvédi díjakból származik. Bulgáriában és Romániában azonban jelentős különbségek vannak. Bulgáriában a legjobban és legrosszabbul teljesítő városok között 20 helyezésnyi különbség van, Várna áll a legjobb helyen és Szófia a második legrosszabb helyen. Ennek a legfőbb oka Szófiában egy plusz követelmény, mely szerint a helyi önkormányzatnál regisztrálni kell a cég telephelyeit, és egy ellenőrzésen kell átesnie a működés megkezdésekor. Míg a román városok nagy része szintén a rangsor első felében található, Craiova lemarad a többi város mögött. Ez a különbség abból fakad, hogy a nemzeti adóhivatal regionális kirendeltségei más hatékonysággal bocsátják ki az általános forgalmi adó (ÁFA) azonosító számát.

Milyen folyamatbeli különbségek vannak Bulgárián belül?

Bulgáriában a hat vizsgált városból Várnában a legegyszerűbb vállalkozást indítani, ott öt eljárást kell lefolytatni és 14 napig tart - a legnehezebb Szófiában, ahol hat eljárást kell lefolytatni és ez 23 napig tart. Valójában ha Bulgáriát Szófia helyett Várna képviselné a vállalkozás indítása indikátor terén a *Doing Business*

3.3. ÁBRA Vállalkozók öt vagy hat eljárást folytatnak le azért, hogy a vállalkozásukat elindítsák Bulgáriában, Magyarországon és Romániában

Forrás: *Doing Business* adatbázisa.

* Ez az eljárást csak Ruzséban és Szófiában alkalmazzák.

3.1. TÁBLÁZAT A szabályozási területén történt reformok közelebb hozták Bulgáriát, Magyarországot és Romániát a leghatékonyabb gyakorlatokhoz a cégbejegyzés területén

Végrehajtott változtatás	Bulgária	Magyarország	Románia
Standardizált cégbejegyzési dokumentumok bevezetése		✓	✓
Online cégbejegyzési funkciók felajánlása	✓	✓	✓
Egyedi céges azonosító szám bevezetése	✓		
Befizetett tőkeminimum csökkentése vagy eltörlése	✓		✓
Jogszabályban előírt időkorlátok bevezetése	✓	✓	✓
Egységes felület létrehozása: egyablakos ügyintézés ^a	✓	✓	✓
Harmadik fél bevonásának választhatóvá tétele (üggyédek, közjegyzők)			✓
Átalanídj bevezetése cégbejegyzésre	✓	✓	✓

Forrás: Doing Business adatbázis.

a. Nem minden cégbejegyzés utáni eljárás került integrálásra a cégbíróságon.

globális rangsorában, 25 helyet ugrana előre, a 82. helyről a 57.-re.

Két fő tényező az oka a hat város közti eltérésnek az eljárások számát és az időigényt illetően. Az egyik az ÁFA bejelentkezésre fordított idők közötti különbség. A cégbejegyzés, a társasági adóra történő

bejelentkezés és a statisztikai regisztráció mind elvégezhető egyablakos ügyintézésel a Cégbíróságon. Ám az ÁFA regisztráció az adóhatóság jogkörében maradt, a Pénzügyminisztérium alatt, és külön bejelentést és értékelést igényel. A kérelmezőknek 10 napot kell várniuk Plevnában és Várnában, amíg megkapják

a hozzáadottérték-adó azonosító számot, 12 napot pedig más városokban (3.2. keretezett rész).

A másik tényező a helyi önkormányzatok követelményeinek különbsége. Ruszében és Szófiában az összes újonnan bejegyzett cégnek tájékoztatnia kell a helyi önkormányzatot a tevékenységi körükről és a működésük megkezdéséről. A másik négy városban ez csak akkor szükséges, ha a cég tulajdona önkormányzati területen van, vagy ott folytatja tevékenységét. Ráadásul, míg Ruszében egy egyszerű bejelentés elegendő, Szófiában egy ellenőrt küldenek ki, hogy ellenőrizze a cég telephelyét. Ezek után hét napon belül regisztrálják be a céget az önkormányzati cégnyilvántartásba.

A vállalkozás indításának a költsége Bulgáriában az egy főre jutó jövedelem 1,3%-ától indul a legtöbb városban és egészen 1,8%-ig terjed Plevnában. A különbség a bejegyzési költségből fakad. A hat vizsgált város közül Plevna az

3.1. KERETEZETT RÉSZ Három jelentősen eltérő megközelítés a cégbejegyzés digitalizációja kapcsán Bulgáriában, Magyarországon és Romániában

Bulgária, Magyarország és Románia mind biztosít online hozzáférést az országos szintű céginformációs és cégbejegyzési rendszerekhez. Ráadásul a hivatalok közti információcserének köszönhetően a cégbejegyzés magába foglalja a társasági adóra történő bejelentést az adóhatóságnál mindhárom országban. Ám a három ország jelentősen eltérő megközelítést alkalmazott az online cégbejegyzési rendszere tekintetében, ami a kihasználtságban nagy különbségeket eredményez (lásd az ábrát).

Magyarországon, ahol a jogi közvetítők alkalmazása kötelező a cégbejegyzés során, az üggyédeknek és a közjegyzőknek nincs választásuk: az összes cégbejegyzési kérelmet elektronikus úton kell beadni 2008 óta. A cégek választhatnak a hagyományos vagy az egyszerűsített elektronikus benyújtás között. Az egyszerűsített változat az alapító okirat egységesített iratmintája fele annyiba kerül, azaz 50.000 Ft-ba (161 EUR); és sokkal gyorsabb is (1-2 napig tart a 8-15 napos hagyományos eljárással szemben). A cégek több mint 90%-a az alapító okirat egységesített iratminta felhasználásával regisztrál.^a A Cégbíróság által kiadott végzés zárja le a bejegyzési eljárást. Amennyiben szükséges, az alapító okirat elérhető online és hitelesített elektronikus másolatként letölthető.

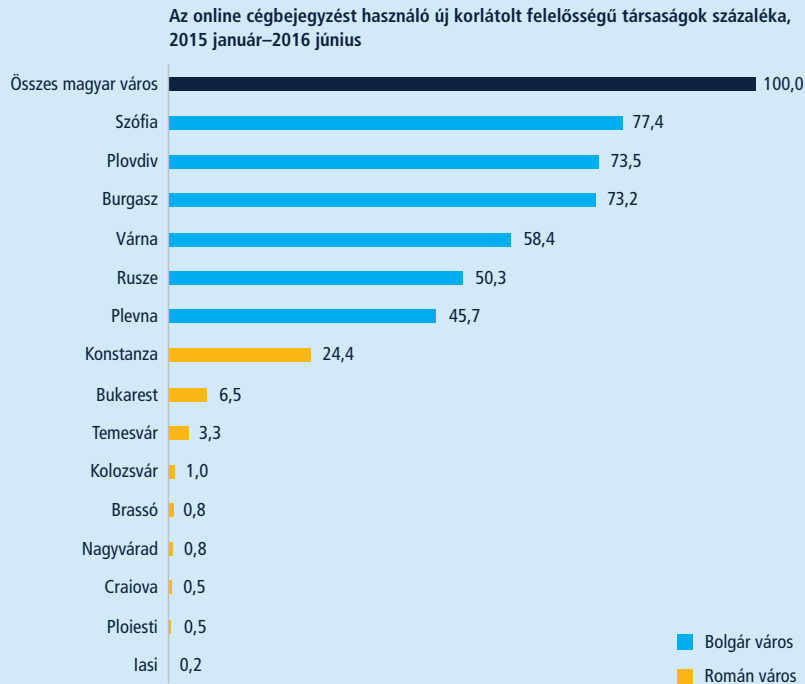
Bulgáriában az online rendszer 2009-ben kezdett el működni és sok városban is magas ennek a kihasználtsága. Az egyik tényező, ami ösztönözte a használatát az elektronikus beadás alacsonyabb költsége, ami a papír alapú kérelem fele (28 euró az 56 euró helyett). Egy másik lehetséges tényező az, hogy az ügyintézők a helyi cégbíróságokon nem nyújtanak segítséget a kérelmek kitöltéséhez. Ehelyett egyszerűen beszkenelik és feltöltik a kérelmeket a rendszerbe, ahol aztán valamelyik éppen elérhető cégbírósági munkatárs megkapja felülvizsgálatra és feldolgozásra.

Az alapító okiratot eredetiben vagy hitelesített másolatként bocsátják ki. Azonban a gyakorlatban a bolgár cégeknek ritkán kell az ügyintézésük során a közérdekű intézményekhez, mint például bíróságok, bankok, közjegyzői irodák, állami és önkormányzati hatóságok, benyújtani a másolatot. Jogszabály kötelezi ezeket az intézményeket, hogy ellenőrizzék azon cégek jogi státuszát, amelyek megadják az egyedi azonosító számukat; bírság róható ki azokra a hivatalnokokra, akik plusz papírmunkát kérnek.

a. A statisztikákat az Országos Bírósági Hivatal és az Igazságügyi Minisztérium szolgáltatta.

3.1. KERETEZETT RÉSZ Három jelentősen eltérő megközelítés a cégbejegyzés digitalizációja kapcsán Bulgáriában, Magyarországon és Romániában (folytatás)

Az online cégbejegyzést használó új cégek száma jelentősen eltér Bulgáriában, Magyarországon és Romániában

Forrás: Bulgária, Cégbíróság a Nyilvántartási Hivatalban; Románia, Nemzeti Cégbíróság.

státuszát a cégbíróság honlapján, a jogszabály szerint nem kötelezettek rá és ezért inkább bekérik a cégtől a lényeges dokumentumok eredeti példányát.

Az új korlátolt felelősségű társaságok átlagosan kevesebb mint 10%-a használja az online cégbejegyzési felületet Romániában. A kihasználtság a legtöbb városban kevesebb mint 1%, Konstanzában pedig 24%, ahol a helyi iparkamara aktív segítséget nyújt a helyi vállalkozóknak. Bukarestben a 2015 január és 2016 június között bejegyzett korlátolt felelősségű társaságok csak 6,5%-át regisztrálták online. A legtöbb kérelmezőnek nincs elektronikus aláírása.

De az online kérelmek száma várhatóan növekedni fog a cégek kötelező online adóbevallása miatt,^b ami az elektronikus aláírásokat elterjedtté teszi majd. Sőt Románia szerte a nemrég bevezetett gyors pult – ahol a kérelmeket regisztrálják, de nem ellenőrzik a helyes kitöltést – a cégbíróságokon valószínűleg kevesebb személyesen benyújtott kérelemhez vezet majd, hiszen megszűnik a segítségnyújtás a pultok mögött.

b. Bár a Nemzeti Adóhivatal bejelentette a szándékát, hogy kötelezővé teszi a cégek számára az online benyújtást, eddig semmilyen hivatalos követelményt nem adtak ki.

Manapság az új korlátolt felelősségű társaságok majdnem háromnegyedét online jegyzik be Bulgáriában. A mért városok közül Szófiában, Plovdivban és Burgaszban a legmagasabb a kihasználtság. Ruszében az új korlátolt felelősségű társaságok csak több mint a fele használ elektronikus bejegyzést. Plevnában a cégek többsége még mindig papír alapú bejegyzést használ; ugyan drágább, de ugyanolyan gyors és egyszerű, hiszen a kétnapos jogszabályi korlát érvényes a bejegyzés módjától függetlenül. Az elektronikus aláírás használatának korlátozottsága az a tényező, amely lassítja a kihasználtság terjedését Bulgáriában.

Romániában, ahol az online cégbejegyzés 2012 óta elérhető, ez sem pénzt sem időt nem spórol meg a vállalkozóknak. Sőt, habár a kérelmet lehetséges online benyújtani, az alapító okiratot csak eredetiben bocsátják ki és személyesen lehet csak átvenni a cégbíróságon. Míg a közintézmények ellenőrizhetik a cég

egyetlen, ahol a korlátolt felelősségű társaságok többségénél még mindig papír alapú bejegyzést használnak, ami 110 leva (56 EUR) (lásd 3.1. keretezett részt).⁹ Az online felületet használók csak fele annyit fizetnek: 55 leva (28 EUR).

Milyen folyamatbeli különbségek vannak Magyarországon belül?

Magyarországon mind a hét vizsgált városban a vállalkozás indítása ugyanaból a hat eljárásból tevődik össze. Ez hat

vagy hét napig tart és ennek költsége az egy főre jutó jövedelem 6,5%-a és 7,1%-a közé esik. Az első lépés egy ügyvéd felkérése a cégalapító dokumentumok elkészítésére és benyújtására. Az ügyvédi díj mértéke megállapodás kérdése.

3.2. TÁBLÁZAT Vállalkozás indítása Bulgáriában, Magyarországon és Romániában—hol gördülékenyebb?

Város (Ország)	Rangsor	DTF pontszám (0–100)	Eljárások (száma)	Időigény (nap)	Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	Befizetett minimum tőke (egy főre jutó jövedelem %-a)
Várna (Bulgária)	1	90,56	5	14	1,3	0,0
Plevna (Bulgária)	2	90,50	5	14	1,8	0,0
Burgasz (Bulgária)	3	90,05	5	16	1,3	0,0
Plovdiv (Bulgária)	3	90,05	5	16	1,3	0,0
Bukarest (Románia)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Nagyvárad (Románia)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Ploiesti (Románia)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Temesvár (Románia)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Brassó (Románia)	9	88,78	6	15	1,5	0,6
Kolozsvár (Románia)	9	88,78	6	15	1,5	0,6
Rusze (Bulgária)	11	88,33	6	17	1,3	0,0
Iasi (Románia)	12	88,28	6	17	1,5	0,6
Debrecen (Magyarország)	13	87,61	6	6	6,5	45,5
Miskolc (Magyarország)	13	87,61	6	6	6,5	45,5
Pécs (Magyarország)	13	87,61	6	6	6,5	45,5
Szeged (Magyarország)	16	87,57	6	6	6,8	45,5
Konstanza (Románia)	17	87,52	6	20	1,5	0,6
Győr (Magyarország)	18	87,32	6	7	6,8	45,5
Székesfehérvár (Magyarország)	18	87,32	6	7	6,8	45,5
Budapest (Magyarország)	20	87,28	6	7	7,1	45,5
Szófia (Bulgária)	21	86,82	6	23	1,3	0,0
Craiova (Románia)	22	86,27	6	25	1,5	0,6

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: A rangsor a vállalkozás indításához kapcsolódó eljárások számára, időigényre, költségére és a befizetett tőkeminimumra kapott DTF (distance to frontier) pontszámok átlagán alapul. A mért DTF pontszám 0 és 100 közötti szabvány skálán mozog, a 100-as szám a legjobban bevált gyakorlatok „frontier” pontszámát képviseli (minél magasabb a pontszám, annál jobb). További részletekért lásd a „Doing Business-ről és Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia” fejezetet. A Bukarestre, Budapestre és Szófiára vonatkozó adatok felülvizsgálata kerültek a Doing Business 2017 kiadása óta. A teljes adatbázis a Doing Business <http://www.doingbusiness.org> honlapján megtalálható.

Egyszerűbb ügyek esetében az ügyvédi díj mértéke 160.000 Ft és 180.000 Ft közé esik; 160.000 Ft (516 EUR) Debrecenben, Miskolcon és Pécsen; 180.000 Ft (581 EUR) Budapesten.

A következő lépés egy bankszámla nyitása és a tőkeminimum befizetésének elhelyezése a számlán. Míg a jogszabály kifejezetten nem írja elő, hogy alapításkor legalább a tőkeminimum felét el kell helyezni a számlán, a Polgári Törvénykönyv értelmében az alapítók,

akik nem fizették be a tőkeminimum teljes összegét, azokra osztalékfizeteskör bizonyos korlátozások érvényesek, és felelősek a cég adósságaiért a fennálló tőkeminimum tartozás összegéig.

A városi Cégbíróóság elektronikusan regisztrálja a céget, ez az eljárás tartalmazza az adóhatósági (társasági adó és ÁFA regisztráció, ha szükséges) és a statisztikai hivatali bejelentést. Az egységesített iratminta használata felére csökkenti a cégbejegyzés költségét (50.000

Ft-ra, vagy 161 EUR-ra) és lehetővé teszi, hogy a bejegyzés még az adott napon megtörténjen – mint Debrecenben, Miskolcon, Pécsen és Szegeden – vagy legkésőbb a következő munkanapon.¹⁰

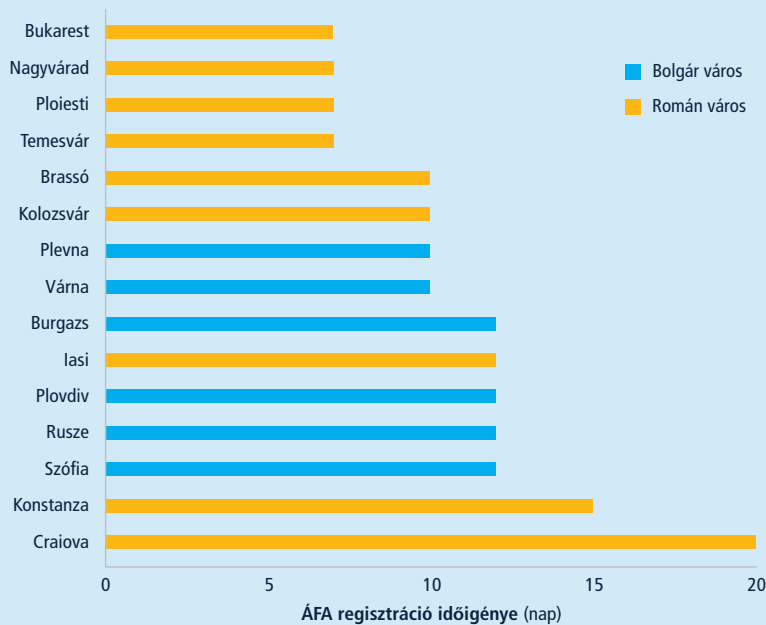
Az újonnan bejegyzett cégeknek be kell jelentkezniük a társadalombiztosítóhoz, a kereskedelmi- és iparkamarához és a helyi adóhatósághoz adózás céljából. Ezek a cégbejegyzés utáni eljárások egy nap alatt lefolytathatók és díjmentesek, kivéve az 5.000 Ft-os éves kamarai tagdíjat.

3.2. KERETEZETT RÉSZ Az ÁFA regisztráció úgy van alakítva Bulgáriában és Romániában, hogy az egyszerűbb legyen?

Bulgáriában és Romániában a társasági adó regisztrációja a cégbejegyzéssel együtt zajlik a cégbíróságon. De az ÁFA bejelentkezés, amit sok cég önként elvégez a cég beindításakor, külön eljárás maradt.^a

Az ÁFA bejelentkezésekor a cégalapítóknak jelentős mennyiségű információt kell szolgáltatniuk (mint például adóbevallások, jövedelemigazolás, diplomák és munkatapasztalat összefoglalása, erkölcsi bizonyítvány, a cég telephelyi megfelelőségének bizonyítása kereskedelmi tevékenységre). Ezeket értékeli az adóhatóság és eldönti, hogy a kérelmező megfelel-e az ÁFA bejelentkezés követelményeinek. Ezek az intézkedések az adócsalás megelőzését szolgálják azáltal, hogy biztosítják, hogy a cég alapítóinak nincs olyan előélete, ami kockázati szempontból kérdést vetne fel. Ez a folyamat még azoknak a cégeknek is hosszadalmas lehet, amelyek vélhetően alacsony kockázatúnak számítanak (lásd az ábrát) és még a eljárás eredményét sem lehet garantálni.

Az ÁFA bejelentkezés időigényes Bulgária és Románia városaiban

Forrás: Doing Business adatbázis.

vel egyszerűsítette a 088-as nyomtatványt, amelyen információt kérnek a kérelmezőtől, ez alapján a hivatalnak értékeli a kérelmező képességét és szándékát, hogy ÁFA hatálya alá eső tevékenységet folytasson. A rendelet csökkentette a dokumentumokra vonatkozó követelményeket is azáltal, hogy lehetővé tette a cégalapítóknak egy eskü alatti írásbeli nyilatkozat benyújtását a korábban a kérelemhez kötelezően csatolandó dokumentumok helyett. De ez a változtatás nem csökkentette a regisztráció időigényét. Ehelyett az adóhivatali ügyintézőkre tette át a terhet, hiszen nekik most különböző adatbázisokban való kereséssel kell a kérelem részleteit igazolniuk, mint például a cégbírósági, a kataszteri hivatali és a fizetésképtelenségi nyilvántartás. Legutóbb a 210/2017 ANAF rendelet (2017. február 1.-től hatályos) végleg megszüntette a 088 nyomtatványt. Ráadásul az ügyintézők többé nem utasíthatnak el egyetlen kérelmet sem anélkül, hogy először ne tegyék lehetővé az adófizetőknek, hogy 45 napon belül megtámadhassák a döntést. Még túl korai lenne a román városokban ezeknek a jelenlegi ÁFA regisztrációt megkönnyítő változásoknak a hatását vizsgálni, amennyiben egyáltalán ennek hatása könnyítést hozott.

a. Az ÁFA regisztráció kötelezővé válik azoknak a cégeknek, amelyeknek a forgalma 12 egymást követő hónapot felölélő időszakban meghaladja az 50.000 levát Bulgáriában és a 220.000 lejt Romániában.

b. A statisztikát a Bolgár Nemzeti Központi Adóhatóság szolgáltatta.

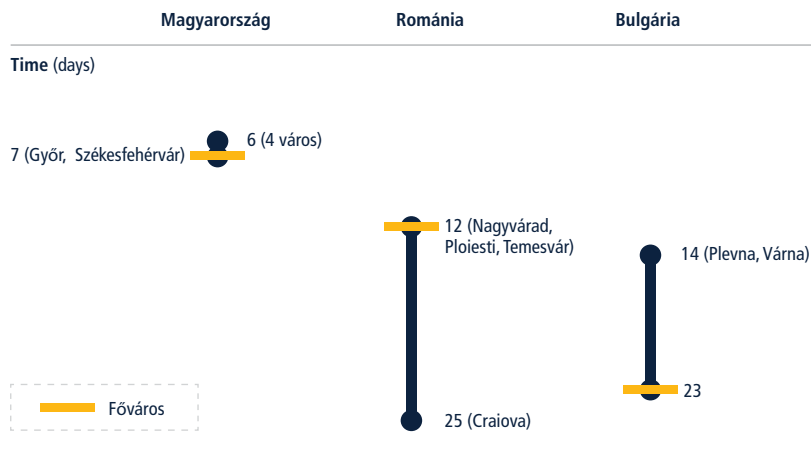
Milyen folyamatbeli különbségek vannak Románián belül?

A vállalkozás indítása Romániában mindenhol ugyanabból a hat eljárásból tevődik össze és a díja is ugyanannyi – az egy főre

jutó jövedelem 1,5%-a.¹¹ Ám az időigény változó a vizsgált kilenc városban – négy városban (Bukarest, Nagyvárad, Ploiesti és Temesvár) 12 nap, Konstanzában 20 és Craiovában 25 nap (3.4. ábra).

A cégbírósági ügyintézés viszonylag rövid – egy nap a cégnév lefoglalása és három a bejegyzés, a jogszabályi időkorlátok országosan egységes alkalmazásának megfelelően. Ám az ÁFA bejelentkezés

3.4. ÁBRA Vállalkozásindítás időigénye jelentősen eltér a különböző városok között Bulgáriában and Romániában

Forrás: Doing Business adatbázis.

egy-től három hétig is tarthat az alacsony kockázatú cégeknek, a nemzeti adóhatóság helyi kirendeltségének munkaterhelésétől és erőforrásaitól függően.

Az ÁFA bejelentkezés Bukarestben, Nagyváradon, Ploiestiben és Temesváron a leggyorsabb. Konstanzában kettő, Craiovában majdnem három hétig tart (lásd 3.2. keretezett részt). Az időbeli különbséget nem lehet a kérelmezők számával magyarázni, mert az ÁFA regisztráció ugyanannyi ideig tart a nagyvárosokban, például Bukarestben és Temesváron, mint a kisebbekben, mint például Nagyváradon vagy Ploiestiben.¹² Konstanzában azért lehet lassabb, mert nincs regionális kirendeltsége, ahol a kérelmeket kockázat szempontjából elbírálják – de Craiovának van, mégis három hétig tart ott is.

Még egyszer fel kell keresni az adóhatóságot azért, hogy az úgynevezett felügyeleti nyilvántartást beszerezzék, amelyen a különböző román felügyeleti szervek ellenőrzéseit rögzítik. A legtöbb vizsgált városban a helyszínen meg lehet vásárolni a nyilvántartási lapot. Konstanza a kivétel, ahol az adóhatóság helyi irodája, amely helyileg az Államkincstárban található, csak kedden és csütörtökön van nyitva.

MIT LEHET TOVÁBBFEJLESZTENI?

Bulgária, Magyarország és Románia már kifinomult vállalkozásindítási rendszerrel rendelkezik. De mindig van fejlődési lehetőség a magánszektor működését támogató szakpolitikai keretrendszerben, amely a gazdasági növekedés és a munkahelyteremtés fő mozgatórugója. Lehetséges tovább gördülékenyebbé tenni a vállalkozásindítást és az eljárások összehangolását a nemzetközi szinten és regionálisan a már jól bevált gyakorlatokkal – mint például Új-Zélandon, Kanadában és Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaságban, ahol egy vagy két eljárást kell lefolytatni kettő vagy kevesebb nap alatt a vállalkozás indításhoz és nincs befizetett tőkeminimum.

ÁFA bejelentkezés egyszerűsítése BULGÁRIA, ROMÁNIA

Míg Bulgáriában és Romániában a társasági adóra történő bejelentkezés a cégbejegyzéssel párhuzamosan történik a cégbíróságon, az ÁFA körbe regisztrálni kívánó újonnan alapított cégeknek egy különálló eljárást kell lefolytatniuk. Az ÁFA azonosító szám megszerzése egy-három hétig tarthat,

mivel az adóhatóság ügyintézői alaposan ellenőrzik a cég alapítóit, telephelyeit és az állítólagos tevékenységét azért, hogy csökkentsék a szabályoknak való nem megfelelés és a csalások kockázatát. (lásd 3.2. keretezett rész).

A cégbejegyzéskor végzett kockázatelemzés egyszerűsítése lehetővé tenné az erőforrások átcsoportosítását más megfelelési feladatok ellátására. Az ÁFA regisztráció megtörténhetne a társasági adó regisztrációjával együtt, a két regisztrációval szinkronban a kezdeti cégbejegyzéskor a cégbíróságon. Ezzel kiküszöbölhető lenne a másodlagos ÁFA regisztráció, csökkentve az adófizetők és az adóhatóság terheit is.

Magyarországon már így működik a rendszer, ahol az ÁFA bejelentkezést el lehet indítani a Cégbíróságon a cégbejegyzési eljárás alkalmával. Mindhárom regisztráció egy vagy két napot vesz igénybe. Más országokban is láthatjuk ezt a példát. Litvániában a cég alapítói elvégezhetik az ÁFA bejelentkezést online a Cégbíróságon történt regisztrációt követő három napon belül. Hasonlóképpen Lettországon, ahol a 2013 óta érvényben levő ÁFA törvény lehetővé teszi az egyidejű cégbejegyzést és ÁFA bejelentkezést a Cégbíróságon. Az eljárás három nap alatt lefolytatható. Egy újabb példa Ciprus, ahol a 2014-ben létrehozott Adóhatóságba integrálásra került az Adóhivatal és az ÁFA Hivatal is. Ennek köszönhetően a cégek már egyszerre igényelhetnek adószámot és az ÁFA regisztrációt.

Online cégalapítás elősegítése és a cégbíróság személyes felkeresésének kiküszöbölése az alapító okirat beszerzése céljából ROMÁNIA

Míg az online cégalapítás kihasználtsága korlátozott marad Romániában, a kormány elkezdhetné aktívan népszerűsíteni ennek a lehetőségét, hiszen az elektronikus aláírás adózási célból történő használata várhatóan elterjedtebb lesz.

Ebben egy fontos eszköz egy lakosságot tájékoztató kampány, amely az online cégalapítás előnyeit hangsúlyozza azért, hogy az érintetteket informálja, illetve biztosítsa őket az elektronikus adatok érvényességéről. Ezt az erőfeszítést támogathatják a helyi kereskedelmi kamarák, ahogy Konstanzban is hatékonyan teszik ezt, ahol az új korlátolt felelősségű társaságok 24%-át online jegyzik be, ezzel messze itt a legnagyobb az online rendszer kihasználtsága a kilenc vizsgált román város közül. A kormány akár ösztönzők bevezetését is megfontolhatná az online felület használatának támogatása érdekében. Például az online bejegyzést jelentősen alacsonyabb díj ellenében is kínálhatná, mint a papír alapút – így történt Bulgáriában is, ahol az új korlátolt felelősségű társaságok majdnem háromnegyede elektronikus úton regisztrál.

Míg a dokumentumok benyújtása lehetséges elektronikus Romániában, az eljárás még nem teljesen elektronikus: még mindig szükséges a személyes megjelenés a cégbíróságon az alapító okirat beszerzése miatt. Következő lépésként hitelesített másolatokat kellene elkészíteni kiadni, ahogy ez már működik Bulgáriában és Magyarországon is. Ráadásul, mivel a közérdekű intézmények (mint például bíróságok, bankok, közjegyzői irodák, állami és önkormányzati hatóságok) rendelkeznek online hozzáféréssel a cégbíróság adatbázisához, ezeket az intézményeket lehetne ösztönözni, – vagy jogilag kötelezni, mint Bulgáriában (lásd 3.1. keretezett részt) — hogy saját maguk ellenőrizzék azon cégek jogállását, amely a cégjegyzékszámát megadja anélkül, hogy extra papírmunkát kérnének másról.

A legtöbb olyan ország, amely sikeresen bevezette az online cégbejegyzési rendszert, először pár évig ösztönözte annak használatát, aztán amikor a kihasználtsága magas volt, megszüntette a papír alapú rendszert. Az egyik ilyen Új-Zéland, amely kiemelkedő helyet szerzett a *Doing Business 2017* vállalkozási tevékenység görbületénysége rangsor

vonatkozásában. Az ország több mint egy évtizede fokozatosan mozdult el a kizárólag online rendszer irányába. Ugyan a papír alapú rendszert is használták még, amikor az online bejegyzést jelentősen alacsonyabb díjakért kínálták garantált időkorlát mellett (24 órán belül). Amint az online bejegyzési rendszer elért egy jelentős szintet, Új-Zélandon kötelezővé tették az online rendszer használatát és megszüntették a papír alapút.

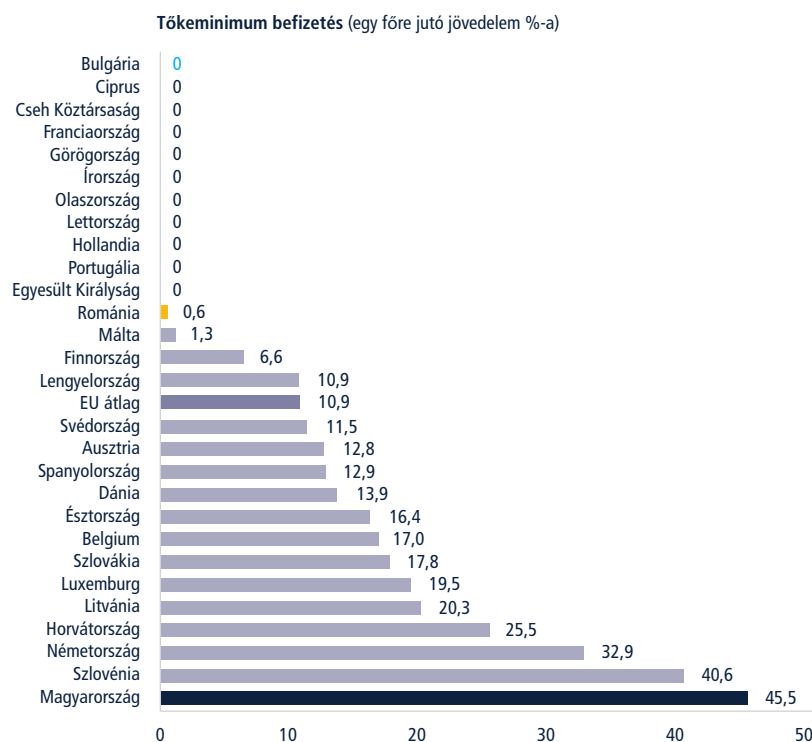
Az Egyesült Királyságban is gyakorlatilag hasonlóképpen általánossá vált az elektronikus regisztráció. A vállalkozók online regisztrálhatnak a kényelmes irodájukból vagy a Cégbíróságon, ahol az elektronikus regisztráció elérhetősége érdekében számítógépek vannak. Az elektronikus bejegyzett új cégek aránya erősen nőtt az első pár évben, a 2001-es kb. 25%-ról – ebben az évben vezették be

az elektronikus cégbejegyzést – 95%-ra 2009-ben és 98%-ra 2013-ban.¹³

Korlátolt felelősségű társaságok tőkeminimum befizetési kötelezettségének csökkentése vagy megszüntetése MAGYARORSZÁG

Magyarországon a tőkeminimum befizetési kötelezettség az egy főre jutó jövedelem 45,5%-a, amely a legmagasabb az EU-ban (3.5. ábra). A 2014-ben hatályba lépett Polgári Törvénykönyv értelmében felemelték a tőkeminimum kötelezettséget 0,5 millió forintról 3 millió forintra. Míg jogszabály kifejezetten nem írja elő, hogy alapításkor legalább a tőkeminimum felét be kell fizetni, a Polgári Törvénykönyv értelmében, osztalékfizetéskor bizonyos korlátozások érvényesek az alapítókra, akik a tőkeminimum kevesebb mint 50%-át fizetik be

3.5. ÁBRA Mennyi a vállalkozók tőkeminimum befizetési kötelezettségének mértéke az EU tagállamokban?

Forrás: *Doing Business* adatbázis.

Megjegyzés: Bulgária, Cseh Köztársaság, Franciaország, Görögország, Olaszország, Lettország és Portugália alkalmaz tőkeminimum befizetési kötelezettséget, ami kevesebb, mint az egy főre jutó jövedelem 0,1%-a. Az EU átlag a 28 tagállam gazdasági szintű adatain alapul.

cégalapításkor; a cég addig nem fizethet osztalékot, amíg a nyeresége nem fedezi a kezdeti tőke befizetés meg nem fizetett részét. Felelősséggel bírnak a cég adósságaiért a fennálló tőkeminimum tartozás összegéig, addig, amíg a minimum tőke teljes összegét meg nem fizették.¹⁴ Ezért a gyakorlatban ezek a korlátozások tőkeminimum befizetési kötelezettséget eredményeznek. Így általánosságban a magyar vállalkozók befizetik a tőkeminimumot bejegyzéskor vagy egy éven belül azért, hogy elkerüljék a korlátozásokat.

Ám a kutatások azt mutatják, hogy a tőkeminimum kötelezettség kevés védelmet biztosít a hitelezőknek és szinte semmilyen biztonságot sem nyújt a befektetők számára fizetéképtelenség esetén.¹⁵ A visszafizetési arány nem magasabb azokban a gazdaságokban, amelyekben van tőkeminimum kötelezettség, mint azokban, ahol nincs.¹⁶ Mielőtt befektetésről döntenek, a hitelezők általában számításba vesznek más típusú védelmet is – a társasági törvényt, a fizetéképtelenségi törvényt és az értékpapír ügyletekre vonatkozó törvényt. Ráadásul a tőkeminimum kötelezettség akár akadály is lehet – főleg a kisvállalkozások számára.¹⁷

Manapság a *Doing Business* által vizsgált több mint 100 gazdaságban nincs tőkeminimum befizetési kötelezettség. Az EU tagállamok közül négyben nincs kötelezettség: Ciprus, Írország, Hollandia és az Egyesült Királyság. Nyolc másikban a kötelezettség mértéke alacsonyabb, mint az egy főre jutó jövedelem 0,1%-a: Bulgária, Cseh Köztársaság, Franciaország, Görögország, Olaszország, Lettország, Portugália és Románia. Nemzetközi szinten 44 ország szüntette meg vagy csökkentette a tőkeminimum befizetési kötelezettséget az elmúlt öt évben.¹⁸

Harmadik fél bevonásának választhatóvá tétele

BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG

A bejegyzési költségek Magyarországon az egy főre jutó jövedelem 7%-a körül

vannak – ennél az összegnél az EU tagállamok közül csak Olaszországban, Máltán, Cipruson, Lengyelországban és Horvátországban magasabbak. A költségek nagyjából 75%-a annak a kötelező lépésnek tulajdonítható, hogy a cégeknek ügyvédet kell megbíznuk azért, hogy képviselje őket, elkészítse az alapító okiratot és más alapításhoz szükséges dokumentumokat.¹⁹ A cégbejegyzési rendszerhez való nyilvános hozzáférés biztosítása jelentős költségsökkentést jelentene a kisvállalatok számára. Az összetettebb szerkezetű nagyobb vállalatok továbbra is konzultálhatnak szakemberekkel. Máshol szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy cégalapításkor a pontossághoz és a jogszabályi megfeleléshez nem szükséges a jogi szolgáltatások kötelező igénybevétele. Portugália sikeresen bevezette a harmadik fél választható bevonását abban az esetben, ha a cég egységesített iratmintát azaz a cégbíróság által biztosított bejegyzési dokumentumokat használ.

Bulgáriában kötelező a cég alapítóinak közjegyző által hitelesített hozzájáruló nyilatkozata (eskü alatti írásbeli nyilatkozat) és az aláírási címpéldányuk.²⁰ Miért nem a cégbíróság munkatársai nyújtják ezt a szolgáltatást, mint Romániában? A cégbíróság munkatársai szakemberek, akik jogilag felhatalmazhatóak arra, hogy dokumentumot és személyazonosságot igazoljanak—csak úgy, mint a közjegyzők. Egyetlen igazolásnak elegendőnek kellene lenni egy standard cégnek. A közjegyzők kötelező bevonásának megszüntetése egy eljárással egyszerűsítene és egy nappal rövidítené a vállalkozás indítását Bulgáriában és a közjegyző 5 levás díját is megszüntetné.

Ráadásul az online bejegyzés és digitális aláírás bevezetésével a személyazonosság igazolásának szükségessége indoklattalanná válik. A cégbíróság Szingapúrban például szimplán azt feltételezi, hogy a cégeknek nem áll érdekükben hamis adatokkal céget bejegyeztetni. A hivatal bejegyzés utáni igazolást állít ki, amelyben értesíti az érintetteket, hogy

bejegyzett egy céget, amelyben ők szerepelnek, mint alapítók. Így a hivatalnokok az idejüket azzal a kevés hamis üggyel tölthetik, amelyekben a cégben feltüntetett alapítók a jóváhagyásuk nélkül szerepelnek a dokumentumokon, ahelyett, hogy minden kérelmet ellenőriznének. Nemzetközi szinten a *Doing Business* által vizsgált gazdaságok majdnem felében – Dániát, Franciaországot és Romániát is beleértve – nem kötelező jogi vagy közjegyzői szolgáltatás igénybevétele cégalapításhoz, és egyre több gazdaság teszi választhatóvá ezeket a szolgáltatásoknak az igénybevétele.

Önkormányzati követelmények felülvizsgálata

BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG

A vizsgált bolgár városok közül kettőben, Ruszében és Szófiában, kötelező az összes újonnan bejegyzett cégnek, amely működése megkezdésére készül, tájékoztatni az önkormányzatot a tevékenységi köréről. A cég képviselője teszi meg ezt a bejelentést személyesen. Szófiában ezután egy ellenőrt küldenek ki, aki ellenőrzi a cég telephelyeit – ez a folyamat hét napig tart, és a fő oka annak, hogy Szófia rosszabb helyen szerepel a rangsorban, mint bármely más város Bulgáriában. A másik négy Bulgáriában vizsgált városban ez csak akkor szükséges, ha a cég tulajdona önkormányzati területen van, vagy ott folytatja tevékenységét. Ráadásul, míg Ruszében egy egyszerű bejelentés elegendő, Szófiában egy ellenőrt küldenek ki, hogy ellenőrizze a cég telephelyét. Ezen követelmény helyett az önkormányzatok beszerezhetnék az összes hatáskörükben bejegyzett cég adatait a Cégbíróságtól és egy kockázat-alapú rendszer használatával osztályozhatnák az üzleti tevékenységeket és eldönthetnék, hogy szükséges-e az ellenőrzés.

Hasonlóképp Magyarországon, ahol mind a hét vizsgált városban helyi iparüzési adó kötelezettségük van a cégeknek, a nemzeti adóhatóság és az önkormányzatok közti információcserével kiküszöbölhető lenne az önkormányzatnál történő külön regisztráció.

2012-ben Spanyolország megszüntette a tevékenység megkezdése előtti önkormányzati engedély beszerzésének kötelezettségét. Ez a változtatás a vállalkozásindításhoz szükséges időt hat nappal csökkentette.

Online felület kiterjesztése a társadalombiztosítási és a munkaügyi bejelentkezésre **MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA**

A cégbejegyzés után Magyarországon a cégeknek be kell jelentkezniük a társadalombiztosítónál, Romániában pedig a Munkaügyi Felügyelősnél. Igazából ezeket az eljárásokat integrálni lehetne a cégbejegyzés folyamatába. Mindkét országban az egyablakos ügyintézés számos lépést egyesített már a cégbíróságon – az integrációs törekvéseknek folytatódniuk kell, amelyek végső célja egy egységes online felület létrehozása.

Más országok is szolgálnak példákkal. Portugália „Gyorsított Ügyintézés” online platformja lehetővé teszi, hogy a felhasználók már előzetesen elfogadott cégnevekből válasszanak a cégbíróság honlapján, aztán az egyablakos ügyintézéshez továbbhaladva bejegyeztessék a céget. A cégbíróság ezután automatikusan feldolgozza az adó, a társadalombiztosítási és a munkaügyi regisztrációt, és kiállítja az alapító okiratot. Szlovéniában a különböző hatóságok rendszerei közti kapcsolatnak köszönhetően, az elektronikus egységes ablak (e-Vem) egyetlen lépésben lehetővé teszi a vállalkozók regisztrációját a cégbíróságon, a statisztikai hivatalban, az adóhatóságnál és az egészségbiztosítási intézetnél.

Felülvizsgálat, hogy a kis- és középvállalkozások esetében bizonyos követelmények megszüntethetők-e **BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA**

Lehet, hogy néhány követelményt felül kell vizsgálni, hogy kiderüljön szükség-e kis- és középvállalatok esetében.

Magyarországon például minden cég számára kötelező az iparkamari tagság. Lehet, hogy az iparkamara értékes szolgáltatásokat nyújt a tagjainak, ám világszerte csak kevés országban kötelező még mindig a tagság. Sokkal inkább csak azon cégek számára kötelező a tagság, amelyek erősen szabályozott vagy stratégiai iparágakban tevékenykednek (mint például a bankszektor, export, szállítás, biztosítás vagy az építőipar), míg az általános kereskedelmi tevékenységet folytató cégek számára a tagság önkéntesen választható.

Egy másik példa a befizetett tőkeminimumhoz kapcsolódik. Míg az új cégekre vonatkozó tőkeminimum kötelezettség szimbolikus 1 euró Bulgáriában és körülbelül 45 euró Romániában, jogszabály által előírt, hogy a céget alapító vállalkozónak bankszámlát kell nyitni, a minimum tőkét el kell rajta helyezni és a bankszámlakivonatot csatolni kell a cégbejegyzési kérelemhez. Ezt a követelményt meg lehetne szüntetni akkor, ha a cégeknek lehetőségük lenne cégbejegyzésre akkor is, ha csupán nyilatkoznának a tőkeminimumról. Míg a cégek továbbra is nyitnának bankszámlát a tevékenységük végzése miatt, esetleg nem lenne feltétlenül szükséges igazolást hozni a számla meglétéről cégbejegyzéskor. Ennek alternatívájaként a kormány is partnerségre léphetne kereskedelmi bankokkal és összeköthetné az online cégbejegyzési rendszerét a bankok online platformjával.

Egyedi céges azonosító szám bevezetése **MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA**

Az újonnan alapított cégek Magyarországon és Romániában külön azonosító számot kapnak minden hivataltól, amely részt vesz a cégalapításban. Egy egyedi azonosító szám bevezetése elősegíthetné a hivatalok közti információ áramlását. Ez a gyakorlat Bulgáriában, ahol a cégbejegyzést végző hatóság egy egyedi céges azonosító számot generál adó, statisztikai, társadalombiztosítási és más regisztrációs célokra.

Magyarország és Románia követhetné a példát és bevezethetné az egyedi céges azonosító szám használatát minden kormányhivatallal történő együttműködéshez.

Ez elősegítené a megfelelőségi ellenőrzéseket a cég élettartama alatt és egyben megszabadítaná a cégeket attól az adminisztrációs teherrel, hogy több alkalommal információt szolgáltatassanak különböző hivataloknak. Norvégia ebből a szempontból még egy lépést tett előre: 2005 óta kötelező minden nyilvántartónak és hatóságnak azokat az adatokat használni, amelyek a Jogi Személyek Központi Koordinációs Nyilvántartójában találhatóak, ahelyett, hogy a cégeket köteleznék ezen adatok újbóli benyújtására.²¹

Egy közös megközelítése ezen reform megvalósításának az, hogy egy egyedi azonosító számot kapnak a cégek bejegyzéskor, amit a többi hatóság is használ, mint például az adóhatóság vagy a társadalombiztosító. A Norvégiában alkalmazott másik megközelítés szerint a vállalkozó kap egy egyedi azonosítót mielőtt elindítja a cégbejegyzési eljárást. Az azonosító szám és az azonosításhoz szükséges információk aztán elérhetővé válnak minden, a cégbejegyzésben résztvevő hatóság számára. A megközelítéstől függetlenül a reformhoz nem feltétlenül szükséges az azonosító számok egy teljesen új rendszerének bevezetése. Például a belga kormány egyszerűen kicserélte a régi adószámot egy céges azonosító számra.²²

Egy közös céges azonosító szám bevezetéséhez szükséges egy közös adatbázis, átjárható rendszerek és feltérképezés, valamint a meglévő azonosítók konverziója. Ez a folyamat meglehetősen összetett és költséges. Azonban egyre több ország vezette be a közös azonosító számot azért, hogy növelje a közszféra hatékonyságát és csökkentse a vállalkozások adminisztratív terheit.

MEGJEGYZÉSEK

1. Marco Becht, Colin Mayer and Hannes F. Wagner, "Where Do Firms Incorporate? Deregulation and the Cost of Entry," *Journal of Corporate Finance* 14, no. 3 (2008): 241-56 old. A szerzők úgy találták, hogy a kontinentális Európai cégek alapításának száma az Egyesült Királyságban megnövekedett 1997 és 2003 között az Európai Unió Bíróságának döntése után, amely lehetővé tette, hogy az EU-ban működő cégeket bármely EU tagállamban bejegyezhetik, függetlenül attól, hogy melyik országban működnek és milyen nemzetiségű az igazgatójuk.
2. A korlátolt felelősségű társaságok bejegyzési díja 533.50 lej (118 EUR) és a befizetett tőkeminimum követelmény 200 lej (44 EUR).
3. Leora Klapper, Anat Lewin and Juan Manuel Quesada Delgado, "The Impact of the Business Environment on the Business Creation Process," Policy Research Working Paper 4937 (Világbank, Washington, DC, 2009).
4. Lee Branstetter, Francisco Lima, Lowell J. Taylor and Ana Venâncio, "Do Entry Regulations Deter Entrepreneurship and Job Creation? Evidence from Recent Reforms in Portugal," *Economic Journal* 124, no. 577 (2014): 805-32.
5. Francesco Bripi, "The Role of Regulation on Entry: Evidence from the Italian Provinces," Working Paper 932 (Bank of Italy, Róma, 2013).
6. Antonio Ciccone and Elias Papaioannou, "Red Tape and Delayed Entry," *Journal of the European Economic Association* 5, nos. 2-3 (2007): 444-58.
7. Norman Loayza, Ana Maria Oviedo and Luis Servén, "Regulation and Macroeconomic Performance," Policy Research Working Paper 3469 (Világbank, Washington, DC, 2005); and Levon Barseghyan, "Entry Costs and Cross-Country Differences in Productivity and Output," *Journal of Economic Growth* 13, no. 2 (2008): 145-67.
8. Ezek az országok Belgium, Finnország és Magyarország.
9. A statisztikát a Bolgár Nyilvántartási Ügynökség Cégnylvántartási Hivatala bocsátotta rendelkezésre.
10. Ez a költség nem tükrözi bizonyos, a jogi személy bejegyzésére, beleértve a korlátolt felelősségű társaságokat, vonatkozó díjak és költségek (mint például az illetékbélyeg és közzétételi díj) 2017. márciusi eltörlését.
11. Ez a költség nem tükrözi a 400 lejes bejegyzési díj a 2017. február 1-én hatályba lépett 1/2017. Törvény általi eltörlését, ami több mint 100 díjat és illetéket törölt el.
12. A statisztikát a Romániai Adóhatóság Nemzeti Hivatala bocsátotta rendelkezésre.
13. U.K. *Cégbíróság, Cégbíróság Éves Jelentése és Beszámolója 2012/13* (London: The Stationery Office, 2013) and *Companies Register Activities 2012-2013* (London: Cégbíróság, 2013).
14. Polgári Törvénykönyv 3:162 paragrafus, 2013.
15. Geoffrey Elkind, "Minimum Capital Requirements: A Comparative Analysis" (U.S. Agency for International Development, Washington, DC, 2007). Other relevant studies include John Armour, "Legal Capital: An Outdated Concept?" *European Business Organization Law Review* 7, no. 1 (2006): 5-27; Friedrich Kübler, "A Comparative Approach to Capital Maintenance: Germany," *European Business Law Review* 15, no. 5 (2004): 1031-35; Joelle Simon, "A Comparative Approach to Capital Maintenance: France," *European Business Law Review* 15, no. 5 (2004): 1037-44; Peter O. Mülbert and Max Birke, "Legal Capital—Is There a Case against the European Legal Capital Rules?" *European Business Organization Law Review* 3, no. 4 (2002): 695-732.
16. World Bank, *Doing Business 2012: Doing Business in a More Transparent World* (Washington, DC: Világbank, 2011).
17. Andre Van Stel, David Storey and Roy Thurik, "The Effect of Business Regulations on Nascent and Young Business Entrepreneurship," *Small Business Economics* 28, no. 2 (2007): 171-86.
18. *Doing Business* adatbázis.
19. A költség 100.000 Ft-tól 250.000-ig terjedhet (323 EUR-tól 807 EUR-ig)
20. A Bolgár Kereskedelmi Törvény 141. cikke előírja az egyetértési nyilatkozatokat és a cégvezetők aláírási példányait közjegyző által hitelesíteni.
21. World Bank Group, Investment Climate Department, *Business Registration Reform Case Study: Norway* (Washington, DC: Világbank Csoport, 2011).
22. "Guide for Doing Business," Belgian Federal Government, 2017, <http://www.business.belgium.be/en>.

Építési engedélyek ügyintézése

FŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK

- A három országot összevetve az építkezés engedélyeztetésével kapcsolatos eljárás egy egyszerű raktárépület esetében Magyarországon a leggyorsabb, ahol 18 eljárás és 164 nap szükséges, az átlagos költség a raktárépület értékének 0,5%-a. Az eljárás viszont Bulgáriában a leggyorsabb, ahol átlag 141 nap szükséges.
- Az építkezés engedélyeztetése jóval nehezebb mind a három országban, mint a többi Európai Unió tagállamban. Ez nagyban az építetőkől az építési engedély kérvényezését megelőzően megkövetelt nagyszámú jóváhagyásoknak köszönhető.
- Bulgáriában az építkezés engedélyeztetése Szófiában a leggyorsabb és a legkevesebb, ahol mindez 97 napot vesz igénybe. Magyarországon ez a folyamat Pécsen a leggyorsabb és legkevesebb időigényes, ahol 17 eljárás és körülbelül öt hónap szükséges. Romániában pedig Craiovában a leggyorsabb, noha itt nem a leggyorsabb és nem is a legkevesebb költség az építkezés engedélyeztetési eljárás.
- Az építkezés minőségellenőrzési mutatója tekintetében Bulgária, Magyarország és Románia is jó teljesítményt nyújt, a lehetséges 15 pontból 13 pontot érnek el, ezzel megelőzik a 11,4 pontos EU átlagot.
- Különösen Bulgáriában és Romániában az engedélyeztetési eljárás vonatkozásában elérhető nagyobb hatékonyság legfőbb akadályai közé tartoznak a követelmények átláthatóságának és az előzetes engedélyek eljárásaival kapcsolatos modernizáció hiánya, valamint a gyenge elektronikus felületek.

2015-ben szinte mindegyik Európai Unió tagállamban az építési engedélyek kibocsátásának száma növekedett. Magyarországon például az előző évihez képest 29%-kal növekedett az építési engedélyek kibocsátása.¹ 2009-ben az országban olyan építési szabályozások kerültek elfogadásra, melyek az építési engedélyek kibocsátásához szükséges jogi határidőt 15 napra szigorították. Ez nem az egyedüli ilyen törekvés volt: az elmúlt évtizedben az EU országai az építkezés engedélyeztetésének egyszerűbb és gyorsabb folyamata felé mozdultak.² Ez logikus, hisz az építőipar és az építőipari termékek az EU teljes GDP-jének körülbelül 10%-át teszik ki.³ A tanulmányok is azt mutatják, hogy az engedélyek megszerzésének

hosszantartó késedelme magasabb tranzakciós költségekhez és kevesebb építőipari projekthez vezethetnek.⁴

HOGYAN MŰKÖDIK AZ ÉPÍTKEZÉS ENGEDÉLYEZTETÉSE BULGÁRIÁBAN, MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN?

Mind Bulgária, Magyarország és Románia olyan építkezés engedélyeztetési folyamattal rendelkezik, ami elsődlegesen országos szinten került szabályozásra, viszont azokat a helyi szervek hajtják végre (4.1. ábra). Mind a három országban az engedéllyel rendelkező magánszektorbeli

szakértők vagy cégek jelentős részt vállalnak a tervezési és a kivitelezés felülvizsgálati szakaszban, valamint az építkezés utáni geodéziai mérések aktualizálásában. Míg Bulgáriában és Romániában olyan helyszíni ellenőrző rendszer van kialakítva, mely az építkezés meghatározott szakaszaiban megfelelően kerül megszervezésre, Magyarországon viszont egy jobbra nem tervezett, szűrő-próbaszerű ellenőrző rendszeren alapul.

A három ország közül Magyarországon a leggördülékenyebb az építési engedélyek ügyintézés, ahol 18 eljárás és 164 nap szükséges, továbbá a költség átlagosan a raktárépület értékének 5%-a (4.1. táblázat). Romániában az ügyintézés 115 nappal több időt vesz igénybe, mint

MIT MÉR AZ ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK ÜGYINTÉZÉSE?

Ahhoz, hogy az építési engedélyek ügyintézésének gördülékenységét mérjük, a *Doing Business* rögzíti azokat az eljárásokat, időigényt és költséget, melyek egy kis- és középvállalkozásnak egy kereskedelmi raktárépület megépítéséhez, valamint a víz- és csatornahálózatra történő rácsatlakozásához szükséges jóváhagyások beszerzéséhez szükséges. Ezekbe beletartoznak a raktárépület felépítése előtti, alatti és utáni ellenőrzések és igazolások. Ahhoz, hogy a helyszínek közötti adatok összehasonlíthatóak legyenek, azt feltételezzük, hogy a raktárépület az elemzett, üzleti vállalkozással rendelkező elővárosi részben, nem pedig egy speciális gazdasági vagy ipari övezetben található, illetve hogy nem veszélyes anyagok, mint például könyvek, általános raktározására használják. Mindemellett a *Doing Business* összeállítja az építkezés minőségellenőrzési mutatóját, mely a vonatkozó építési szabályozások és ellenőrzések minőségét méri. A mutató az építési engedélyek ügyintézés DTF (distance to frontier) pontjának egynegyedét teszi ki (lásd az ábrát).

Építési engedélyek ügyintézés: az építési szabályozások hatékonyságának és minőségének mérése

4.1. ÁBRA Építési engedélyek ügyintézéséhez az építkezés előtt Romániában van szükség több eljárásra, az építkezés után viszont Magyarországon

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: Az egyes országoknál bemutatott eljárások minden, az adott országban mért városra jellemzőek. Egyes városokra további előírások vonatkoznak. Az országos szervek által irányított eljárásokat néhány esetben az országos szervek regionális irodái fejezik be (vagy hajtják végre).

4.1. TÁBLÁZAT Építési engedélyek ügyintézése Bulgáriában, Magyarországon és Romániában – hol gördülékenyebb?

Város (Ország)	Rangsor	DTF pontszám (0–100)	Eljárások (száma)	Időigény (nap)	Költség (raktárépület értékének %-a)	Építkezés minőségellenőrzési mutatója (0–15)
Pécs (Magyarország)	1	75,58	17	144,5	0,4	13
Szeged (Magyarország)	2	74,38	18	147,5	0,4	13
Székesfehérvár (Magyarország)	3	73,70	18	155,5	0,5	13
Miskolc (Magyarország)	4	73,47	18	158,5	0,5	13
Győr (Magyarország)	5	73,35	18	161,5	0,4	13
Szófia (Bulgária)	6	72,75	18	97	4,6	13
Debrecen (Magyarország)	7	72,71	18	171,5	0,4	13
Plevna (Bulgária)	8	71,92	18	152	2,1	13
Rusze (Bulgária)	9	71,34	18	165	1,9	13
Várna (Bulgária)	10	70,53	19	135	3,4	13
Burgasz (Bulgária)	11	69,23	19	133	4,6	13
Plovdiv (Bulgária)	12	68,30	20	162	2,9	13
Budapest (Magyarország)	13	67,89	20	205,5	0,7	13
Craiova (Románia)	14	61,31	25	206	1,9	13
Bukarest (Románia)	15	58,09	24	260	2,2	13
Nagyvárad (Románia)	16	57,84	25	156	7,6	13
Brassó (Románia)	17	56,28	26	247	2,8	13
Iasi (Románia)	18	56,01	26	266	1,9	13
Ploiesti (Románia)	19	54,40	27	268	2,3	13
Kolozsvár (Románia)	20	54,32	27	275	1,9	13
Konstanza (Románia)	21	49,26	25	307	5,7	13
Temesvár (Románia)	22	48,92	27	315	3,9	13

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: A rangsor az építési engedélyek ügyintézéséhez kapcsolódó eljárások, időigény és költség, valamint az építkezés minőségellenőrzési mutató DTF (distance to frontier) pontszámainak átlagán alapul. A mért szám 0 és 100 közötti szabvány skálán mozog, a 100-as szám a legjobban bevált gyakorlatok „frontier” pontszámát képviseli (minél magasabb a pontszám, annál jobb). További részletek a „Doing Business-ről és a Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia” című fejezetben található. A Bukarestre, Budapestre és Szófiára vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek a Doing Business 2017 kiadás óta. A teljes adatbázis a Doing Business <http://www.doingbusiness.org> honlapján megtalálható.

átlagosan Bulgáriában, illetve a költségek mind Bulgáriában, mind Romániában több mint hatszorosa a magyarországi költségekhez képest.

Hogyan viszonyulnak az eredmények az EU tagállamokban és a nemzetközi szinten elért eredményekhez?

Mindhárom országban sokkal nehezebb az építési engedélyek ügyintézése, mint a legtöbb EU tagállamban – Magyarországon 18, Bulgáriában 19 és Romániában 26 az eljárások száma, amely túllépi a 13-as EU átlagot (4.2. táblázat).

Ez nagymértékben tükrözi azokat a jóváhagyásokat, melyeket az építetőknek be kell szerezni az építési engedély iránti kérvény benyújtása előtt. Mind Bulgáriában, mind pedig Romániában hat előzetes jóváhagyás szükséges.⁵ Romániában és Bulgáriában valójában több eljárásra van szükség, mint bármelyik másik EU tagállamban, kivéve a Cseh Köztársaságot.

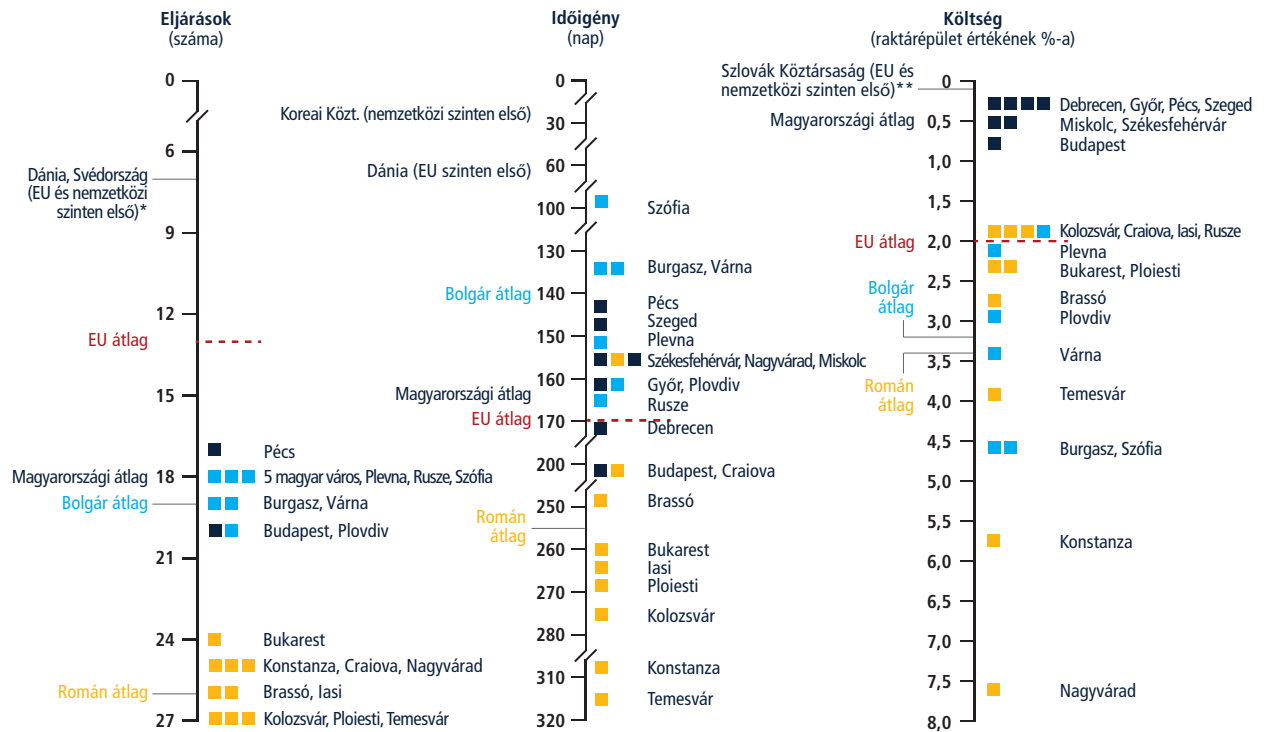
Az építkezés engedélyeztetése mégis sokkal kevesebb időt vesz igénybe Bulgáriában (141 nap) és valamivel kevesebb időt Magyarországon (164 nap), mint az EU átlag (169 nap). Romániában azonban sokkal több időt

vesz igénybe (256 nap), mint bármely más EU tagállamban, kivéve a Szlovák Köztársaságot (286 nap) és Ciprust (507 nap). Romániában csak a várostervezési igazolás és az építési engedély akár egy hónapot is igénybe vehet.

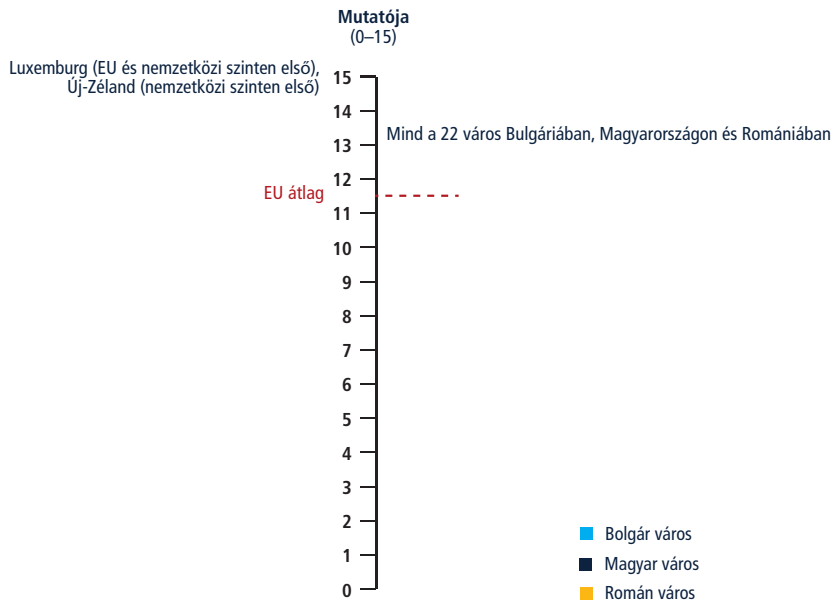
Az építési engedélyek ügyintézése átlagosan jóval kevésbé költséges Magyarországon (a raktárépület értékének 0,5%-a), mint az EU országok átlagához képest (2,0%). Bulgáriában (3,2%) és Romániában (3,4%) viszont sokkal költségesebb, jobbra az előzetes jóváhagyások és építési engedélyek magas díjainak köszönhetően (4.3. ábra).

4.2. ÁBRA Építési engedélyek ügyintézéséhez több eljárás szükséges Bulgáriában, Magyarországon és Romániában, mint a legtöbb EU tagállamban

ÉPÍTÉSI ENGEDÉLY HATÉKONYSÁGA

ÉPÍTKEZÉS MINŐSÉGELLENŐRZÉSI MUTATÓJA

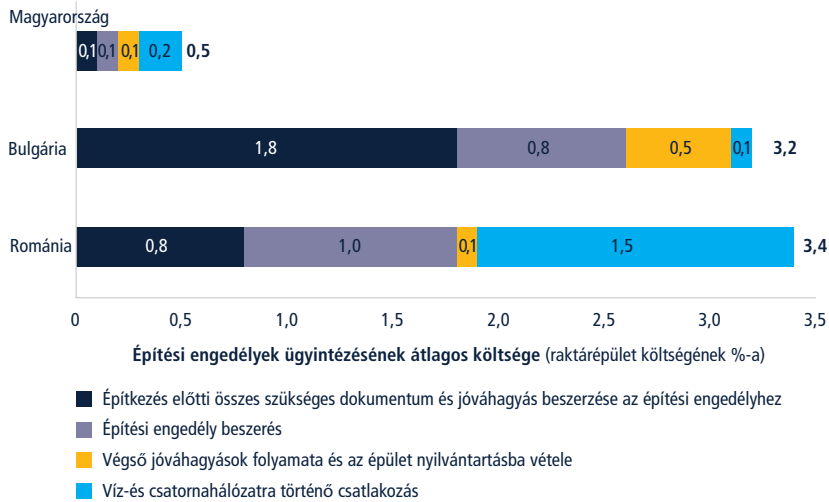
Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: A bolgár, magyar és román átlagok az egyes országokban mért városok adatain alapulnak. Az EU átlagok a 28 EU tagállam gazdasági szintű adatain alapulnak.

* Grúziában és a Marshall-szigeteken szintén hét eljárás van.

** Dominikán, Mongóliában, Saint Vincent és a Grenadine-szigeteken, Thaiföldön és Trinidad és Tobagóban a költség szintén a raktárépület értékének 0,1%-a.

4.3. ÁBRA Bulgáriában és Romániában az építetők az építkezés előtti jóváhagyások és az építési engedélyek magas díjaival szembesülnek

Forrás: Doing Business adatbázis.

Bulgária, Magyarország és Románia jó teljesítményt nyújt az építkezés minőségellenőrzési mutatóját illetően, mely hat területen értékeli az építési szabályozások és ellenőrzések minőségét (amiért 15 pontot lehetséges elérni): az építési szabályzatok minősége (2 pont); az építkezés előtti (1 pont), alatti (3 pont) és utáni (3 pont) ellenőrzés minősége; felelősségbiztosítási rendszer (2 pont)

és a szakmai képzések (4 pont). A lehetséges 15 pontból mind a három ország 13 pontot ér el, mellyel megelőzik az EU átlagot (11,4), valamint a nemzetközi átlagot (9,4) – ez nagymértékben köszönhető az előírások átláthatóságának és az egyes szakaszokban végrehajtott minőségellenőrzésnek. A három ország közül egyikben sincs regionális variáció, mivel az országos szabályozás érvényes az összes értékelt területre.

Az építési szabályozások mindhárom országban elérhetőek online, és világosan meg vannak határozva az építési engedélyekkel kapcsolatos előírások (4.2. táblázat). Vannak olyan helyi hatóságok, melyek engedéllyel rendelkező építészeket és mérnököket alkalmaznak, akik igazolják, hogy az építési tervek megfelelnek az építési szabályozásoknak; szükség van egy mérnök felügyelőre (Bulgáriában pedig egy felügyeletet ellátó cégre), aki jogilag felelős az építkezés felügyeletéért; és vannak épületellenőrző hatóságok, melyek szűrőpróbaszerű vagy ütemezett

4.2. TÁBLÁZAT Mindhárom ország erős építkezési minőségellenőrzési mechanizmussal rendelkezik

		Bulgária	Magyarország	Románia
Az építkezés minőségellenőrzési mutatója (0–15)		13	13	13
Építési szabályzatok minősége (0–2)	Könnyen hozzáférhetőek az építési szabályzatok?	1	1	1
	Egyértelmű az építési engedély megszerzésére vonatkozó követelmények meghatározása?	1	1	1
Építkezés előtti minőségellenőrzés (0–1)	Részt vesz egy engedéllyel rendelkező építész vagy mérnök az építési engedélyek kérvényeinek felülvizsgálatát és jóváhagyását végző bizottság vagy csapat munkájában?	1	1	1
Építkezés alatti minőségellenőrzés (0–3)	Az építkezés folyamata során az ellenőrzést jogszabály írja elő?	1	1	1
	Az építkezés alatti ellenőrzéseket végrehajtják a gyakorlatban?	1	1	1
Építkezés utáni minőségellenőrzés (0–3)	A végso ellenőrzést jogszabály írja elő?	2	2	2
	A végso ellenőrzést végrehajtják a gyakorlatban?	1	1	1
Felelősségbiztosítási rendszer (0–2)	Részt vesz olyan fél az építkezési folyamatban, aki az épület használatbavételét követően jogilag felelős a rejtett hibákért?	1	1	1
	Részt vesz olyan fél az építkezési folyamatban, akinek törvény írja elő, hogy a rejtett hibák fedezetére felelősségbiztosítást – vagy egy tízéves (10 éves) felelősségbiztosítást – kössön, hogy fedezze az épületben a használatbavétel után bekövetkező szerkezeti hibákat és problémákat?	1	0	0
Szakmai képzések (0–4)	Van szakmai képzési követelmény azzal a szakemberrel szemben, aki az építészeti tervek hitelesítéséért felelős, vagy hogy a tervrajzok megfelelnek-e az építési szabályozásoknak?	2	2	2
	Van szakmai követelmény az építkezés alatt műszaki ellenőrzést végző szakemberrel szemben?	1	2	2

Forrás: Doing Business adatbázis.

Senki nem ért el maximum pontot.

ellenőrzéseket végeznek az építkezés folyamata alatt. Mindhárom országban van szabályozás az épületek kockázati besorolásának meghatározására, noha ezek a szabályozások nincsenek hatással az építkezés ellenőrzésére (mindenféle épület esetében ugyanolyan az ellenőrzés, függetlenül a kockázati besorolástól). Az építkezés utáni ellenőrzés jogilag kötelező, amit a gyakorlatban is alkalmaznak. A tervrajzok elkészítéséért felelős építész vagy mérnököt és az építőipari céget jogilag felelősnek tartják az épület birtokbavétele után feltárt szerkezeti hibákért. Az engedélyek jóváhagyásáért felelős szakemberekkel szemben is szigorú minősítési előírásaik vannak.

A három ország között a mutató által mért szempontok szemszögéből is van különbség. Az építész vagy mérnök és az építési vállalat mellett Bulgáriában és Romániában az építkezés felügyeletéért felelős szakembert is felelősség terheli. De míg Bulgáriában ezeknek a feleknek is rendelkezniük kell a lehetséges hibák fedezetére megkötött biztosítással, Magyarországon és Romániában nem. A képesítési követelmények is különbözőek. Mindhárom országban a mérnök felügyelőnek egyetemi diplomával kell rendelkeznie és bejegyzett tagnak kell lennie a szakmai szövetségben/kamarában, vagy le kell tennie egy szakvizsgát. Míg Magyarországon és Romániában a mérnök felügyelővel szembeni követelmény egy minimum számú éves tapasztalat, addig Bulgáriában nincs ilyen.

Milyen folyamatbeli különbségek vannak Bulgárián belül?

Bulgáriában az építési engedélyek ügyintézését Plevnában, Ruszében vagy Szófiában egy vállalkozó nagyjából 18 és Plovdivban 20 eljárás lefolytatása során tudja befejezni. Ez az eltérés részben a víz- és csatornahálózatra való csatlakozás előírásainak számából fakad.⁶ Mind a hat bolgár városban a vállalkozóknak először alá kell írni egy előszerződést a vízszolgáltatóval, mely lehetővé teszi számukra a raktárépület csatlakozását a közműhálózatra. De Plovdivban és

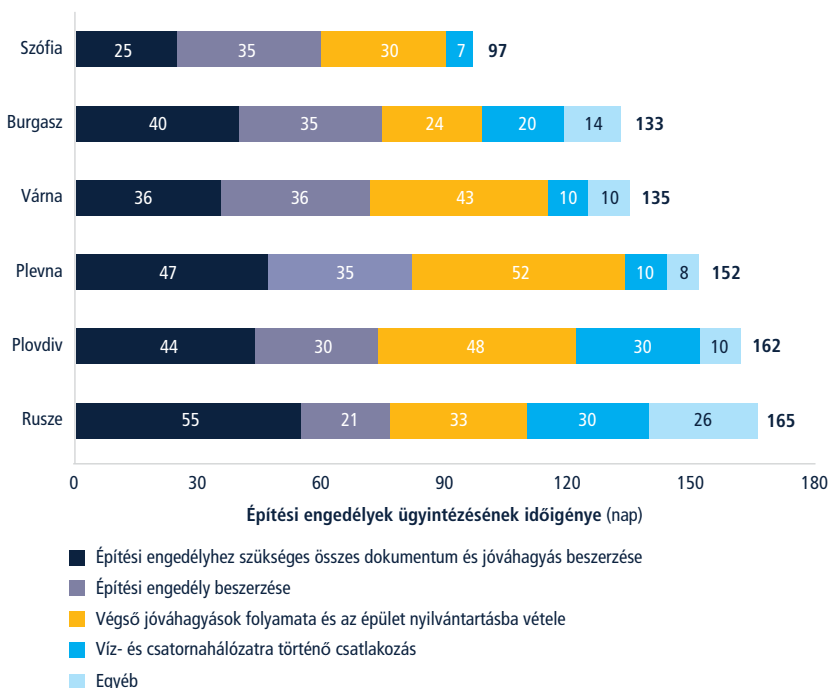
Ruszében például a vállalkozóknak beruházással is hozzá kell járulniuk a vízhálózat kiépítésébe, amihez egy másik szerződés szükséges – egy „háromoldalú szerződés”, melyet a vízszolgáltató, az önkormányzat és az építőipari vállalat ír alá. Ahhoz, hogy ezt a szerződést megkössék, egy hét kell Plovdivban, viszont egy hónap Ruszében.

Az eltérés másik forrása a Regionális Egészségügyi Felügyelőség jóváhagyása. Plovdivban és Várnában a vállalkozóknak ezt a jóváhagyást önállóan kell beszerezniük. A másik négy városban azonban a Regionális Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség értesíti a Regionális Egészségügyi Felügyelőséget, hogy kibocsátotta a környezetvédelmi határozatot – és hogy a hivatalnál személyesen csak akkor kell megjelennie, ha a projekt ellen kifogás merül fel, megkímélve a vállalkozót egy lépéstől, amennyiben nincs kifogás. A felügyeleti ellenőrzés gyakorlata szintén eltérő. A területrendezésről szóló törvény lehetővé teszi

az önkormányzatok számára, hogy az épületet annak befejezése után ellenőrizzék, viszont nem követeli meg. Rusze az egyetlen város, ahol az önkormányzat valószínűleg nem hajtja végre a végső ellenőrzést – habár mind a hat városban a projekt befejezését követően a mérnök felügyelőnek egy végső jelentést kell benyújtania az önkormányzathoz.

Az építkezés engedélyeztetése a hat bolgár város közül Szófiában a leggyorsabb és legkiseb, csak 97 napot vesz igénybe – összehasonlítva a 165 nappal Ruszében, ahol a leglassabb ez a folyamat (4.4. ábra). Ennek az az oka, hogy Szófiában néhány szolgáltatás esetében lehetőség van gyorsított eljárásra. Így, ha a vállalkozók hajlandóak különjárási díjat fizetni, az átlagos 14 nap helyett 3 napon belül megkaphatják az engedélyt a projektre, 7 nap helyett 2 nap alatt az építési terület megnyitásának jóváhagyását, valamint 14 nap helyett 4 nap alatt a „szerkezet” felépítésének jóváhagyását.⁷ A gyorsított eljárási díj egyben

4.4. ÁBRA Építési engedélyek ügyintézése majdnem 70 nappal kevesebb időt vesz igénybe Szófiában, mint Ruszében

Forrás: Doing Business adatbázis.

a legdrágábbá teszi Szófia engedélyeztetési folyamatát, ami a raktárépület értékének 4,6%-a. Ez azt sugallja, hogy a gyorsított szolgáltatás nem szükségszerűen optimális.⁸ Szófiában a költség 1,4 százalékponttal magasabb, mint a hat város átlaga – és majdnem 3 százalékponttal magasabb, mint Ruzséban, ahol a legalacsonyabb a költség.

Milyen folyamatbeli különbségek vannak Magyarországon belül?

A hét magyar város közül az építkezés engedélyeztetése Pécssett a leggyorsabb és legkisebb, az egyetlen város, ahol mindössze 17 eljárásra van szükség, amit 144,5 nap alatt lehet befejezni (4.5. ábra). Pécssett az építési engedély 30 napon belül, a használatbavételi engedély (az ingatlan tulajdoni lapján történő átvezetését) pedig 35 napon belül kerül kibocsátásra – míg a többi hat városban az egyes intézkedések átlagosan körülbelül 45 napot vesznek igénybe. Ez részben a Pécsi Polgármesteri Hivatal Műszaki Osztályának magasabb

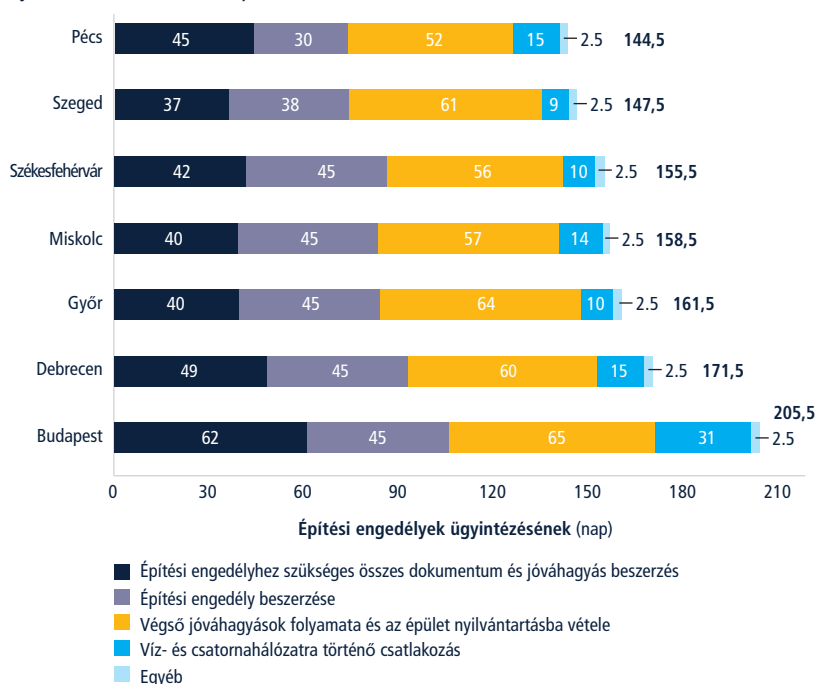
számú munkatavállalójának köszönhető. Pécs egyben az egyetlen magyar város, ahol nem szükséges településképi véleményeztetési hozzájárulás a *Doing Business* esettanulmányában szereplő raktárépülethez.

Az engedélyeztetési folyamat a magyar városok közül Budapesten a legkomplexebb és leglassabb, ami 20 eljárást foglal magába és 205,5 napot vesz igénybe. A nagy munkaterhelés miatt a Polgármesteri Hivatal Főépítési Irodájánál egy hónapra van szükség a településképi véleményeztetési jóváhagyás kibocsátására – összehasonlítva a többi városban átlagosan szükséges két héttel. A nagyobb városokban beadott kérvények nagy mennyisége miatt még nagyobb szükség van a munkafolyamatok javítására, a hivatalok közötti koordináció erősítésére és a jó projekt menedzsment biztosítására. A nagyobb városokban gyakran még a magasabb számú munkatavállalók alkalmazása sem elegendő a munkateher csökkentésére.⁹ Talán nem meglepő, hogy ha nem lennének a

gyorsított szolgáltatások, Szófiában lenne a leglassabb az engedélyeztetési eljárás Bulgáriában. Mindhárom ország fővárosában a hivatalnokok a fő kihívások között tulajdonképpen a megfelelő alkalmazotti állomány hiányát említették.¹⁰

Budapesten a víz- és csatornahálózatra történő csatlakozáshoz (beleértve a közműengedélyek dokumentumainak beszerzését) két különböző ügynökség közreműködésére van szükség – a Fővárosi Vízművek és a Fővárosi Csatornázási Művek – és mindkét eljárás körülbelül 40 napot vesz igénybe (bár a dokumentumokat párhuzamosan is be lehet szerezni). A többi városban egy közműszolgáltató gondoskodik mindkét rácsatlakozásról. Egyébként Budapest csak két város közül az egyik (a másik Székesfehérvár), ahol a vízmű társaság nem számít fel díjat a rácsatlakozás előtt beszerzendő közműnyilatkozatért. Budapesten van azonban az új bekötéseknek a legmagasabb díja: a 724.759 forint (2.339 EUR) díj több mint háromszor magasabb, mint Debrecenben, ahol a 205.600 forint (664 EUR) díj a legalacsonyabb.¹¹

4.5. ÁBRA Az építkezés engedélyeztetési folyamatot két hónappal hamarabb be lehet fejezni Pécssett, mint Budapesten

Forrás: *Doing Business* adatbázis.

Milyen folyamatbeli különbségek vannak Románián belül?

A kilenc romániai város közül Bukarestben van szükség a legkevesebb eljárásra (24) az építkezés engedélyeztetése terén, a legtöbbre pedig Kolozsváron, Ploiestiben és Temesváron (27). Néhány eltérésre magyarázatot adnak a szükséges projekt tanúsítványokban megjelenő városok közötti különbségek. Temesvár például az egyetlen, ami megköveteli a szilárd hulladék eltávolítását és a terület tisztítását, és lasi az egyetlen, ahol szükség van egy projekt tanúsítványra a Városháza Lejtős Területekért Felelős Bizottságtól (a város hegyvidéki jellege miatt). Csak Bukarest, Craiova és Ploiesti azok, ahol nem szükséges tanúsítvány a Közúti Rendőrségtől vagy a Forgalmért Felelős Bizottságtól.¹²

Egy másik ok az építkezés utáni folyamatban fellelhető különbség. Ez a folyamat ésszerűbb Bukarestben és Nagyváradon, ahol az épület végső értékelését a

helyszínen kiadják, amikor a végső ellenőrzés befejeződik. A többi városban a végső értékelést átlagosan 18 nappal később bocsátják ki.

Az építkezés engedélyeztetése Temesváron a leglassabb, ahol ehhez 315 napra van szükség (a három országban vizsgált 22 város közül a legtöbb), mely nagymértékben köszönhető annak, hogy a víz- és csatornahálózatra történő csatlakozás három hónapot vesz igénybe (4.6. ábra). Nagyváradon a Városháza átlagosan 12 napon belül adja ki az építési engedélyt, míg ehhez a többi romániai városban 30-45 nap szükséges.

Craiovában, ahol a második leggyorsabb a folyamat Romániában, és egyben a leggyorsabb is, a projektanúsványok kezelése sokkal hatékonyabb. A várostervezési igazolások kérvénye ügyében eljárva a Városháza összehívja az összes közművállalat képviselőjét, és csak azután hoz határozatot az építési

engedélyhez szükséges jóváhagyásokról, melyeket az igazolásba bejegyez. Mindemellett, a Városháza a kérvényező helyett különjárás díj fejében (14 lej, vagy 3,10 euró tanúsítványonként) minden tanúsítványt beszeres. Noha ez nem gyorsítja meg a tanúsítvány beszerzésének folyamatát, megmenti a kérelmezőt attól, hogy egyenként minden ügynökségen személyesen jelenjen meg, hogy beszeresse a tanúsítványokat.¹³ Ez kevesebb eljárást jelent például Craiovában (25), mint Kolozsváron, Ploiestiben és Temesváron (27).

Míg Nagyvárad rendelkezik a leggyorsabb folyamattal Romániában, egyben a legköltségesebbel is a 22 vizsgált város közül, a raktárépület értékének 7,6%-ával. Ez nagymértékben a víz- és csatornahálózatra történő csatlakozás rendkívül magas költségének köszönhető, a vízhálózatra történő csatlakozás díja méterenként 225 lej (50 EUR), és a csatornahálózatra történő csatlakozás díja

450 lej (99 EUR). Konstanzában, ahol a 22 város közül a legdrágább az építkezési engedélyeztetése, a költség a raktárépület értékének 5,7%-a.

MIT LEHET TOVÁBBFEJLESZTENI?

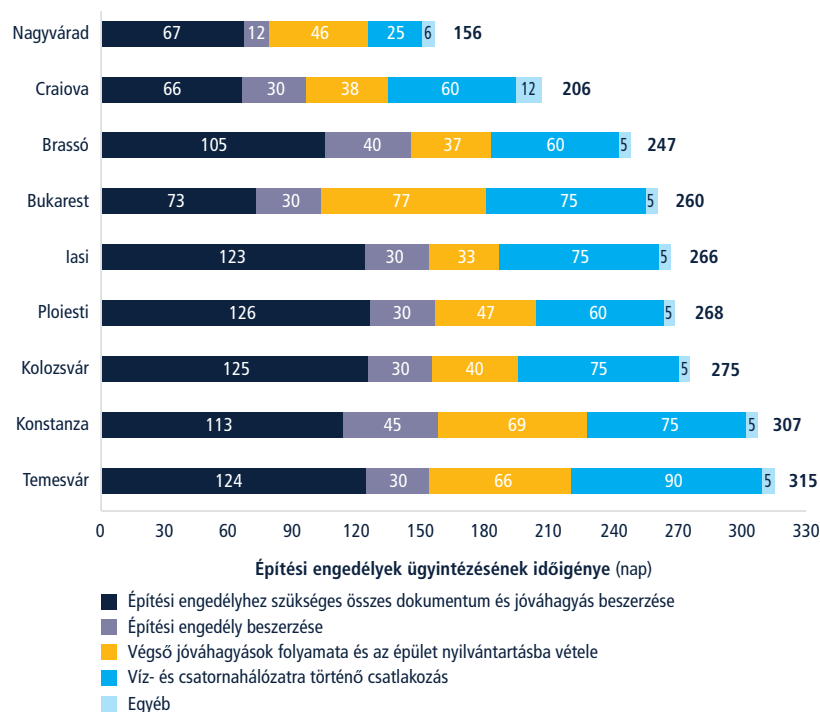
Jelen fejezet a Bulgáriában, Magyarországon és Romániában zajló építkezési engedélyeztetési folyamat felülvizsgálatáról a lehetséges továbbfejlesztések számos területére rámutat. Egyes javaslat mindhárom országra vonatkozik, néhány pedig egy vagy két országra.

Követelmények és szabályozások egységesítése BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA

Mindhárom országban a projektfejlesztőknek az építési engedély iránti kérvényhez szükséges dokumentumok megállapítása érdekében számos törvényt, szabályozást és weboldalt, valamint a követendő építési szabványokat kell áttanulmányozni.¹⁴ Ha könnyen hozzáférhetővé tennék ezeket az információkat, akkor rövidebb lenne a dokumentumok előkészítéséhez és felülvizsgálatához szükséges idő. Bár az építkezési engedélyeztetésbe bevont szervezeteknek információt kellene nyújtani a saját folyamatukról és követelményeiről, de a teljes folyamattal kapcsolatos információnyújtás felelőssége az engedélyt kibocsátó hatóságot terheli.¹⁵ Egy minden szempontból alapos iránymutatást kell biztosítani a kulcsfontosságú lépésekről, azaz a bevont szervezetekről, a szükséges dokumentumokról, az igazolásokról, engedélyekről és jóváhagyásokról, valamint a hozzájuk tartozó időkeretről és díjakról.

Az elmúlt években sok gazdaság pozitív eredményt ért el az átláthatóság javítása terén. A többi jól bevált gyakorlat mellett Bécsben például a hatóságok minden tervezésre vonatkozó információt egy web-alapú GIS felületre töltöttek fel (4.1. keretezett rész).

4.6. ÁBRA Építési engedélyek ügyintézése fele annyi időt vesz igénybe Nagyváradon, mint Temesváron

4.1. KERETEZETT RÉSZ Az átláthatóság és építkezés felügyeletének magas színvonala Ausztriában

Bécsben és Alsó-Ausztriában az információs és kommunikációs technológiai megoldások növelték a területfejlesztéssel kapcsolatos információk átláthatóságát. A hatóságok a hivatalos területfejlesztési tervek egy interaktív GIS alapú formátumba helyezték és online módon nyilvánosan elérhetővé tették. Az online rendszer integrálja az épületek műszaki leírását, valamint az elhelyezkedés, kapacitás és a közműhálózatokra történő csatlakozás lehetőségének részleteit. Ez lehetővé teszi az építetők számára, hogy online megtaláljanak minden olyan információt, amire szükségük van az építési engedély iránti kérelem benyújtásához. Ez számos előzetes jóváhagyás szükségességét is kiküszöböli.

Ausztria ésszerűsítette az épületek vizsgálatának rendszerét, mialatt magas szintű minőség-ellenőrzést határozott meg. Az 1990-ben elfogadott törvény bevezette a vizsgálattal kapcsolatos kockázat-alapú szemléletet, mely egy olyan szabályozó rendszer helyébe lépett, ami szinte minden munkát építési engedélyhez kötött. Más épületfajták és építkezési munkák kerültek bevezetésre, közigazgatási eljárásokkal és garanciákkal, a kockázati szintnek megfelelően minden egyes fajtához hozzáigazítva: 1. projektajtához csak az építkezés bejelentése, a 2. projektajtához egy egyszerűsített építési engedély eljárás, a 3. projektajtához pedig az építkezés minden kritikus elemére vonatkozóan teljes körű harmadik fél általi felülvizsgálattal együtt egy hivatalos építési engedély eljárás szükséges.

Az osztrák építkezés minőségellenőrzési rendszer jelentős felelősséggel ruházza fel a magánszféra (magasan képzett) szakembereit, és a komplexebb projektek esetében megköveteli, hogy ezek a szakemberek harmadik félként tevékenykedjenek. Ausztriában az épületeket jellemzően diplomás tervezőknek vagy építészeknek kell tervezni, és építőmestereknek kell megépíteni. Nagyszabású vagy komplexebb projektek esetében a projektfejlesztőknek ki kell jelölni egy harmadik félként közreműködő Prüffingenieur-t – egy magasan képzett építőmérnököt, aki jogi hitelesítéssel rendelkezik és szerepel a nyilvántartásban –, hogy a projekt ideje alatt ellenőrizze az építkezés fontos elemeit. A magas szakmai színvonal és megfelelés biztosítása érdekében Ausztria szigorú szakképzési követelményeket vezetett be az építőiparba bevont szabályozott szakmai csoportokat illetően.

Forrás: Világbank Csoport, Beruházási Környezet Főosztály, Építési szabályozások és végrehajtási reform jól bevált gyakorlatai: Iránymutatás reformerek számára (Washington, DC: Világbank Csoport, 2013).

Környezetvédelmi jóváhagyások kockázat alapú szemléletének teljes körű alkalmazása **BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA**

Bulgária Környezetvédelmi Törvénye (1. és 2. melléklet) világosan meghatározza azokat a projektajtákat, melyek esetében szükség van hatástanulmányra. Egy egyszerű kereskedelmi épület esetén, mint a *Doing Business* esettanulmányában szereplő raktárépület esetén nincs szükség ilyenre. De mint minden építési projektnek, függetlenül annak méretétől vagy komplexitásától, be kell szereznie erről a hivatalos igazolást a Regionális Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségtől. Az egyik dolog, amit a felügyelőség ellenőriz, az a projekt elhelyezkedése, annak érdekében, hogy megbizonyosodjanak arról, hogy nem védett területen van. Mivel a törvény az épületet már eleve kockázat szerint sorolja be, Bulgária egy lépéssel tovább léphetett az egyszerűbb épületekre vonatkozó környezetvédelmi jóváhagyás eltörlésével.

Az elhelyezkedés ellenőrzésének eltörlése érdekében Bulgária még pontosabb GIS alapú térképeket készíthetne, melyeket az önkormányzatok tanulmányozhatnának, amikor egy építési engedély iránti kérelmet vizsgálnak felül. A GIS alapú térképek hiányában a Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség papíralapú térképeket és objektív kritériumokat használ annak eldöntéséhez, hogy a projektek esetében szükséges-e környezetvédelmi hatástanulmány. Ezeket a kritériumokat meg lehetne osztani az engedélyt kibocsátó hatóságokkal, melyek átirányíthatnák a kérvényezőket a Regionális Felügyelőséghez azokban az esetekben, amikor a földterület közel van a védett területhez, vagy azzal szomszédos.

Romániában ez az eljárás, mely három szakaszt foglal magába, még összetettebb. A 445/2009 Kormányhatározat (1. és 2. függelék) felsorolja azokat a projektajtákat, melyek feltétele a teljes körű természetvédelmi hatástanulmány. Mégis minden egyes projektet be kell

nyújtani a Környezetvédelmi Hivatalhoz, hogy döntést hozzon arra vonatkozóan, hogy továbbléphet-e a második szakaszba, amivel megkapja a projekt tanúsítványt. Amennyiben igen, a hivatal összehív egy műszaki elemző bizottságot, hogy döntést hozzanak, hogy a projekt sikeres lesz-e egy teljes körű hatástanulmányon (harmadik szakasz). A törvény homályos, ezáltal tág teret nyújt a projekt jellemzésére, amihez egy egyszerű értékelés elég lenne (első szakasz). Így egy olyan egyszerű épületet is, mint a *Doing Business* esettanulmányában szereplő raktárépület, valószínűleg alávetnének a projekt tanúsítványi folyamatnak, mely során egy bizottság eldönti, hogy alá kell-e vetni egy teljes körű hatástanulmánynak. Ez terhet jelent a vállalkozónak, mivel a tanúsítványi folyamathoz teljes körű műszaki dokumentáció benyújtása szükséges (online módon és személyesen) – beleértve a tervek, a méret és elhelyezkedés részletezését, valamint a várostervezési igazolást és egyéb tanúsítványokat – és egy újabb díj befizetését.¹⁶

Hasonlóan Magyarországon, míg az Építésügyi Osztály szerzi be a környezetvédelmi tanúsítványt a kérelmező nevében, minden projektnek végig kell mennie a folyamaton.

A törvény által egyértelműen kivételt képező egyszerűbb projekteknek a három ország közül egyikben sem kellene átmennie a környezetvédelmi jóváhagyási folyamaton. Ha minden projektnek be kell szereznie egy környezetvédelmi határozatot, mindhárom országban bevezetett kockázat alapú törvény általi besorolás hiábavalóvá és fölöslegessé válik.

Sok EU tagállam elfogadta már a kockázat alapú környezetvédelmi jóváhagyásra vonatkozó eljárást. Belgiumban például nincs szükség környezetvédelmi hatásjelentésre egy olyan raktárépület esetében, ami a *Doing Business* esettanulmányban szerepel. Dániában pedig a kérelmezők nyújtják be a projektre vonatkozó teljes körű környezetvédelmi hatástanulmányt (mely tartalmaz egy elhelyezkedési tervet és a metszetrajzokat), mint az építési engedély dokumentáció részét. Viszont nincs szükség külön környezetvédelmi jóváhagyásra.

Építési engedélyekre vonatkozó költségstruktúra felülvizsgálata **BULGÁRIA, ROMÁNIA**

Ahol az építési engedélyek ügyintézése viszonylag költséges, mint ahogy Bulgáriában és Romániában, ott aggályok merülnek fel a hivatalos út betartásával kapcsolatban: az építési szabályozások betartásának túl magas költségei eltéríthetik a vállalkozásokat attól, hogy a hivatalos eljárásokat kövessék.

Bulgáriában az építési engedély díja, noha az önkormányzatok állapítják meg, minden esetben az épület méretétől függ. Romániában a díjak az építkezés értékének 1%-át teszik ki. A szolgáltatásért fizetett díjaknak azonban egyetlen országban sem szabadna az épület méretén vagy költségén alapulnia, hanem a szolgáltatásnyújtás költségén. Ezért a hatóságok Bulgáriában és Romániában

fontolóra vehetnék, hogy az egyszerűbb épületek esetében, amik a közegészségre és a biztonságra alacsony kockázatot jelentenek, alacsonyabb díjakat állapítsanak meg. Ily módon a magasabb építési díjat fizető nagyobb projektek támogathatnák a kisebbek díjait. Magyarország egy fix díjat szabott a 250 négyzetméternél nagyobb épületekre, az erre vonatkozó építési engedély díja 100.000 Ft (323 EUR) összegben került meghatározásra, és minden szükséges felülvizsgálat közigazgatási díja 5.000 Ft (16 EUR) összegben. Az esettanulmányban szereplő raktárépület esetében a legtöbb magyar városban szükséges a dokumentáció Népegészségügyi Osztály (8.700 Ft, vagy 28 EUR), valamint a Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály (14.000 Ft, vagy 45 EUR) szakhatósági felülvizsgálata.

Azokban a gazdaságokban, ahol ezen a területen alkalmazzák a jól bevált gyakorlatot, az építési engedély díjait úgy állapították meg, hogy azok fedezzék a szolgáltatásnyújtás költségét, ahelyett, hogy adózási céloknak tegyenek eleget. Új-Zélandon például olyan szintű díjat állapítottak meg, ami a tervek felülvizsgálatával és a többi ellenőrzéssel kapcsolatos költségeket, valamint a többletköltséget is fedezi.

Építkezést megelőző folyamatok modernizálása **BULGÁRIA, ROMÁNIA**

Az építkezés engedélyeztetésének egyik legfőbb akadálya Bulgáriában és Romániában az a sok jóváhagyás, amit a vállalkozóknak az építési engedély kérvényezése előtt be kell szerezni. Minden egyes jóváhagyáshoz szükség van arra, hogy személyesen jelenjenek meg minden egyes hivatalnál. Közép- és hosszútávon Bulgária és Románia átnézhetné a teljes előzetes jóváhagyási folyamatát – és megfontolhatná egy inkább kockázat alapú rendszer alkalmazását, amelyben bizonyos épületfajták mentesülnek néhány előzetes jóváhagyási követelmény alól, ahogy ez Ausztriában történik. A kockázatalapú jóváhagyások

alkalmazása lehetővé teszi az építésügyi hatóságok számára, hogy az ellenőrzések körét és intenzitását az épületfajtákra szabják.

Rövid- és hosszútávon azonban egy külön fókuszpont létrehozása – egyfajta egyablakos ügyintézés, ami az összes hivatal munkáját koordinálhatná, és kiadhatna egy külön építkezést megelőző tanúsítványt – növelné a hatékonyságot. A kérelmező egy egyszeri, az önkormányzatnál vagy a városházán történő megjelenés alkalmával minden, az előzetes jóváhagyáshoz szükséges dokumentumot be tudna mutatni, amit aztán az adott intézmény továbbíthat az illetékes hivatalhoz, hogy beszeresse a kérelmező nevében az összes előzetes jóváhagyást. Ehhez azonban bővíteni kellene a személyzetet és meg kellene emelni a díjakat, hogy fedezzék a személyzettel kapcsolatos többletköltséget. Még hatékonyabb lenne, ha minden hivatal delegálna egy képviselőt az engedélyt kibocsátó hivatalba, aki helyben vizsgálná felül a kérelmeket (még ha részmunkaidőben is).

Temesvár jó példával jár elől. A többi romániai városban egy mérnök készíti el a várostervezési tanúsítványhoz szükséges helyzet- és elhelyezkedési terveket, melyeket azután a kataszteri hivatal hagy jóvá. Temesváron a Városháza adja ki a terveket. A Városháza rendelkezik a teljes város nyilvántartásával, amit a GIS rendszeren keresztül helyeztek térképre, ami lehetővé teszi, hogy gyorsabban és kevesebb költséggel szerezzék be a terveket, külön szakértők alkalmazása nélkül. A Városháza a közműhálózatok (mint például a víz- és áramszolgáltatók) számára szükséges hat tanúsítványt egy közműtanúsítványba egyesíti, melyet a kormányablakon keresztül bocsát ki. Ezt a kormányablakot ki lehetne úgy bővíteni, hogy bevonják a tanúsítványokat kibocsátó többi hivatalt, mint például a Környezetvédelmi Hivatalt és az Egészségügyi Főosztály képviselőit is.

Egy másik példa Grúziából származik. Ott egy egyablakos ügyintézés keretében

a különböző főosztályok építkezési jóváhagyásait (mint például a vízszolgáltató, az áramszolgáltató, a Kulturális Minisztérium és a Környezetvédelmi Minisztérium) egy jóváhagyási folyamatba egyesítették. Ez 10-zel csökkentette az építési engedélyek ügyintézéséhez szükséges eljárások számát, és 70 nappal az időigényét.

Magyarország egy lépéssel előrébb jár a fizikai egyablakos ügyintézésnél egy olyan elektronikus felület bevezetésével, mely minden hivatal számára lehetővé teszi, hogy online vizsgálják felül a kérelmeket, ahogy azt a következő részben részletezzük.

Elektronikus felület kiterjesztése a teljes építkezés engedélyeztetési folyamatra **BULGÁRIA, ROMÁNIA**

Az elektronikus felületek segíthetnek az építkezés minden szakaszában előforduló késedelmek csökkentésében. Ezek lehetővé teszik a vállalkozók számára, hogy online nyújtsák be az építési engedély iránti kérelmet és a terveket – ami nem csak felgyorsítja a folyamatot, hanem növeli az átláthatóságot, csökkenti a korrupció lehetőségét, és lehetővé teszi a kérvényezők számára a kérelmeik előrehaladásának nyomon követését. Az építőipari szabályozó hatóságok számára is nagyobb irányítás-felügyeleti lehetőséget nyújt azáltal, hogy a vezetők valós időben tudják ellenőrizni a munkafolyamatokat, és biztosítják, hogy azok megfelelnek a szolgáltatásnyújtás színvonalának.

Bulgáriában és Romániában az építési engedélyek iránti kérelmet nem lehet online benyújtani. Egyéb jóváhagyások iránti kérelmeket néha be lehet nyújtani online, viszont személyesen is be kell mutatni. Romániában például a kérelmezőknek a környezetvédelmi tanúsítványhoz szükséges dokumentációt elektronikus úton és személyesen is be kell nyújtani.

Mindkét ország figyelembe vehetné Magyarország példáját, mely 2013-ban

bevezette az építésügyi hatósági engedélyezési eljárásokat támogató elektronikus dokumentációs rendszert (ÉTDR). Minden építési engedély iránti kérelmezőnek ezen az alkalmazáson keresztül kell benyújtania a kérelmét az összes műszaki és építészeti terv feltöltésével. Az Építésügyi Osztály azután megkéri a többi hatóságot, hogy ezen a rendszeren keresztül vizsgálják felül és hagyják jóvá a terveket.¹⁷ A cégek is használhatják a rendszert a használatbavételi engedély iránti kérelemhez. A rendszer azonban további fejlesztések következtében előnyre tehetne szert. Hivatalnokok például megjegyezték, hogy kihívást jelenthet a tervek és tervrajzok átnézése egy nem megfelelő számítógép képernyőjén nézve, és emiatt néha megkéri a kérelmezőket, hogy másolati példányt nyújtsanak be.

2013-ban Magyarország bevezetett egy elektronikus építkezési napló rendszert, ami javította az adminisztráció belső hatékonyságát. Minden építkezési projektet ezen a rendszeren keresztül kell az építőipari cégeknek feltölteni, melyet naponta kell frissíteni; a helyszínen befejezett munkatípusok rögzítésével, dolgozók számával, a hulladékeltávolítás legfrissebb igazolásával. Amikor az építkezés befejeződik, a vállalat lezárja a naplót, és feltölti a vonatkozó dokumentumokat.¹⁸

Bulgária és Románia egy olyan elektronikus felülettel kezdetnek, ami a legfontosabb hivatalokban komputerezált formában biztosítaná az alapvető munkafolyamatot – annak lehetőségével, hogy fokozatosan integrálja a többi szolgáltatást az engedélyeztetési folyamatot illetően. Néhány város a szolgáltatásnyújtás javítása érdekében már elkezdte kiaknázni a kommunikációs technológiai megoldásokat. Romániában a Nagyváradi Városháza egy SMS riasztási rendszert vezetett be 2016-ban, mely figyelmezteti a kérelmezőket, amikor egy dokumentum aláírásra vagy lebélyegzésre került. 2015 óta a kérelmezők online nyomon tudják követni a kérvényük előrehaladását.

További erőfeszítések már folyamatban vannak Romániában. 2016 decemberében Románia elfogadta az építkezésszóló törvény módosítását (a 100/2016-os soron kívüli rendeleten keresztül), mely kötelezi a hatóságokat annak biztosítására, hogy a várostervezési igazolás, az építési engedély és minden tanúsítvány dokumentációját online lehessen benyújtani. Néhány városban már bekövetkezett az előrelépés. Kolozsváron például a Városháza 2017 áprilisa óta elektronikusan bocsát ki különböző igazolásokat. Az építetők beszerezhetik a várostervezési igazolásokat, a közegészségügyi tanúsítványokat és az építési engedély meghosszabbítását anélkül, hogy személyesen találkoznának az önkormányzat dolgozóival.

A jól bevált gyakorlatok másik példája Portugáliából származik. Lisszabon egy nyomon követő rendszert vezetett be, ami automatikusan frissül, amikor megtörténik a végső ellenőrzés. A vizsgálatot követően a használatbavételi engedély azonnal elkészül.

Önkormányzatokhoz kapcsolódó felügyeletet végrehajtók és az építkezés engedélyeztetési folyamatban résztvevő egyéb érdekelt felek felelősségének tisztázása **BULGÁRIA**

Bulgáriában az építkezést felügyelő cégek jogilag kötelesek az előterjesztett építési projekthez szükséges dokumentáció és tervrajzok összegyűjtésére, a műszaki felülvizsgálatok elvégzésére, és a beruházó nevében a vonatkozó engedélyek önkormányzattól történő beszerzésére.¹⁹ Amikor a projekt hivatalosan jóváhagyásra került, ezek a cégek az építkezési tevékenységeket is felügyelik.

De néhány hatáskört, amivel ezek a cégek rendelkeznek – és a hatáskörök hozzáadott értékét – megversenyeztetik. A cégeket a beruházók közvetlenül választják és fizetik, és az önkormányzathoz és a beruházókhoz kapcsolódó felelősségük nem tisztázott. A közhivatalnokok és

a magánszférában dolgozók is megjegyezték, hogy ezek a cégek néha elfogultak, gyakran felszínes ellenőrzést és felülvizsgálatot hajtanak végre, és lényegében megismétlik az építészek által már elvégzett munkát.²⁰ Ennek eredményeképpen az önkormányzatok gyakran kerülnek abba a helyzetbe, hogy kiegészítő ellenőrzéseket hajtanak végre, azzal a szándékkal, hogy biztosítsák a közbiztonságot, és elkerüljék a jogvitát.

A késedelmek csökkentése és az építészek és a felügyeletet ellátó cégek közötti párhuzamos feladatok megszüntetése érdekében a bolgár hatóságoknak tisztázniuk kell ezen cégek hatáskörét és felelősségét. A probléma széleskörű áttekintésének biztosítására a megbeszélésekbe be kellene vonni az építészeket, az építőiparban tevékenykedőket, a közhivatalnokokat és magukat a felügyeletet ellátó cégeket.

Végső vizsgálatok és az építkezés befejezését követő jóváhagyások egyszerűsítése **MAGYARORSZÁG**

Noha Magyarországon kevesebb előzetes jóváhagyás szükséges, mint Bulgáriában és Romániában, az építkezés befejezésekor három különböző végső vizsgálatot tesz kötelezővé: a Tűzvédelmi Hatósági Osztály, a Népegészségügyi Osztály és az Építésügyi Osztály vizsgálatát. Míg elméletben ezt meg lehetne tenni egy közös helyszíni szemle alkalmával, a gyakorlatban a hatóságok legtöbbször külön ellenőrzik az épületet. Az Építésügyi Osztály koordinálhatná a közös ellenőrzést, ezáltal csökkentve a vállalkozókra nehezedő feladatok számát.

Románia jó példával jár elől. Az építkezés befejezésének értesítését követő 15 napon belül egy végső ellenőrzést kell megszervezni egy „átvevő bizottság”-gal – egy olyan testülettel, mely a beruházóból, a műszaki szakértőkből és helyi közigazgatási hivatalnokokból áll. Együtt tekintik meg a helyszínt, ezáltal kiiktatva annak szükségességét, hogy a beruházónak többszöri helyszíni ellenőrzésre kelljen várnia.

Egyszerűbb megoldást kell találni az építkezés engedélyeztetésének egyszerűsítésére **ROMÁNIA**

A reformpróbálkozások gyakran széleskörű, hosszú távú célokra összpontosítanak, noha vannak lehetőségek egyszerűbb reformokra is, melyeket könnyű megvalósítani. Számos ilyen lehetőség van Romániában. Az egyik a telekkönyvi kivonathoz kapcsolódik, amit a vállalkozónak az Kataszteri és Ingatlan-nyilvántartási Hivatal Országos Ügynökségétől kell beszerezni a város-tervezési igazolás beszerzése előtt. A telek jogi helyzetéről információt nyújtó kivonat csak 30 napig érvényes – habár nem valószínű, hogy a telek státusza ilyen rövid időn belül változna. Amikor a vállalkozó körülbelül két-három hónap múlva építési engedély iránti kérelmet nyújt be, egy másik telekkönyvi kivonatot kell beszereznie. Ez a kötelezettség további intézkedés megtételével terheli a vállalkozót a külön felmerülő költséggel és időigénnyel együtt. Sok gazdaságban a telekkönyvi kivonat hat hónaptól egy évig érvényes. A telekkönyvi kivonat érvényességének meghosszabbítása egyszerű módja lenne az építkezés engedélyeztetési folyamat egyszerűsítésének Romániában.

Arra is van lehetőség, hogy a dokumentumok bekérését egyszerűsítsék. Néhány városban a Városépítészeti Főosztály olyan dokumentumokat kér be, amiket közvetlenül megkaphatna a Városháza más osztályaitól. Craiovában egy város-tervezési igazolás beszerzéséhez például a vállalkozónak be kell mutatnia az általános városrendezési terv kivonatát (amit ugyanaz a Városépítészeti Főosztály ad ki) és az utcák névjegyzékét (egy másik főosztálytól a Városházán), hogy a területhez hozzárendeljenek egy címet. Ezeknek a dokumentumoknak a beszerzése további két héttel meghosszabbítja a folyamatot – noha mindkét dokumentumot könnyen be lehetne szerezni a Városházán belüli információcsere rendszeren keresztül.

A harmadik lehetőség ahhoz a követelményhez kapcsolódik, mely szerint a vállalkozó az Építészek Tanácsánál illetékbélyeg befizetése ellenében nyilvántartásba veszi az építési projektet, mielőtt az építési engedély iránti kérelmet benyújtja. Ez a lépés valójában nem egy nyilvántartásba vétel, hanem egyszerűen csak egy igazolás arról, hogy a projektben résztvevő építészek rendelkeznek a megfelelő engedéllyel és szerepelnek a nyilvántartásban. Ehelyett az Építészek Tanácsa felsorolhatná a weboldalán az összes engedéllyel rendelkező építész, és ennek a listának az alapján a Városháza igazolhatná a szakképesítéseket az építési engedély iránti kérelem kézhezvételét követően. A Városháza átvehetné az illetékbélyeget is az Építészek Tanácsa nevében.

MEGJEGYZÉSEK

- 2015-ös adatok az Eurostat adatbázisából, http://ec.europa.eu/eurostat/data/database?node_code=sts_cobp_a. A 2016-os adatok még nem elérhetők.
- Doing Business* adatbázis (2006–16-os kiadványok); João Costa Branco De Oliveira Pedro, Frits Meijer and Henk Visscher, “Comparison of Building Permit Procedures in European Union Countries” (Royal Institution of Chartered Surveyors, Salford, UK, 2011).
- “Szabványok az építőiparban: Az Eurocode-ok,” *EU Science Hub*, Európai Bizottság, utóljára módosítva 2016. július 14. <https://ec.europa.eu/jrc/en/research-topic/standards-construction-eurocodes>.
- Sonia Hamman, “Housing Matters,” Policy Research Working Paper 6876 (Világbank, Washington, DC, 2014).
- Bulgáriában a hat előzetes jóváhagyás; a frissített kataszteri kivonat a kataszteri hivaltól; a projekt vízum (egyenértékű a tervek elkészítésének folytatására szóló engedéllyel) az önkormányzattól; egy előszerződés a vizsgálatóval; egy határozat a Regionális Környezetvédelmi és Vízügyi Felügyelőségtől arról, hogy szükséges-e a projekthez egy teljes körű környezetvédelmi hatástanulmány; egy előzetes energiahatékonysági értékelés az engedéllyel rendelkező szakértőtől; egy projektértékelés egy engedéllyel rendelkező építkezést felügyelő cégtől. Ez a hat Romániában egy város-tervezési igazolás a városházától, projekt tanúsítványok a Közegészségügyi Főosztálytól,

- a Környezetvédelmi Irodától és a Rendkívüli Helyzetek Felügyelőségétől, a projekt nyilvántartásba vétele az Építések Tanácsánál és egy friss telekkönyvi kivonat a kataszteri hivataltól.
6. Az Önkormányzati Infrastruktúra Fejlesztési Projektnek köszönhetően a Világbanknak régóta fennálló kapcsolata van a bolgár vízügyi szektorral. A szektor új, 10-éves stratégiája szerint a vízszolgáltatás és a szennyvízhálózat rehabilitációjához és megépítéséhez 12 milliárd bolgár leva (6,1 milliárd euró) szükséges. Az EU támogatások 2020-ig a teljes tökébefektetésnek csak a 30-40%-át fedezik. A fennmaradó összeget a központi kormánynak és a víziközműveknek kell biztosítani, megkövetelve, hogy a közművek lényegesen javítsák hatékonyságukat és igazítsák ki az áraikat.
  7. Ez az első lépés az építkezés ellenőrzésének folyamatában. A „szerkezet” felépítésének szakasza a feltételezés szerint akkor fejeződik be, amikor az alap, a falak és a tetőszerkezet elkészül.
  8. Burgaszban az építési engedélyek ügyintézésé szintén a raktárépület értékének 4,6%-ába kerül, de amikor a százalékos értéket két tizedesre kerekítik, a költség Szófiában magasabb (4,64%), mint Burgaszban (4,58%).
  9. A Világbank Csoport munkatársai által a bolgár, magyar és román közhivatalnokokkal készített interjúk, 2016. október 3-21.
  10. A Világbank Csoport munkatársai által a bolgár, magyar és román közhivatalnokokkal készített interjúk, 2016. október 3-21.
  11. Budapesten a díjakat az alábbiak szerint kell fizetni: 100.000 Ft (323 EUR) a vízhálózatra történő csatlakozásért + 373.000 Ft (1.204 EUR) a víziközmű állami fejlesztési hozzájárulásaként a napi vízhasználatnak megfelelően köbméterenként + 40.259 Ft (130 EUR) a szennyvízhálózatra történő rácsatlakozás helyszíni szemléjéért. Debrecenben a díjakat az alábbiak szerint kell fizetni: 142.000 Ft (458 EUR) a vízhálózatra történő rácsatlakozásért + 42.000 Ft (136 EUR) a víziközmű állami fejlesztési hozzájárulásaként a napi vízhasználatnak megfelelően köbméterenként. A *Doing Business* esettanulmány napi 0,7 köbméter vízfogyasztást és napi 0,6 köbméter szennyvízelvezetést feltételez.
  12. A kilenc romániai város közül Ploiesti rendelkezik a legkisebb népességgel, és Craiova a harmadik legkisebbel Brassó után. Ezért ezekben a városokban a közúti forgalom nem jelent komoly problémát, és az ilyen tanúsítványokat fölöslegesnek tekintik. Bukarestben a Forgalomért Felelős Bizottságtól néha, a projekt elhelyezkedésétől függően, be kell szerezni a tanúsítványt. A *Doing Business* esettanulmányban szereplő raktárépület esetében nem lenne szükséges, mivel az épület a város peremén helyezkedne el.
  13. A közműszolgáltatók képviselői annak érdekében is találkoznak, hogy ellenőrizzék, hogy minden szükséges tanúsítvány megvan-e az építési engedély megszerzéséhez (ami a többi városban nem mindig történik így).
  14. Mivel a számos törvénynek és információnak köszönhetően hiányosak az információk, az önkormányzatokhoz sokszor hiányosan érkeznek be a kérelmek vagy a tervrajzok, melyek esetében lényeges módosításokra van szükség. Ez növeli az engedélyt kibocsátó hatóságok adminisztrációs elmaradásait. Sőt, a városokban egy ügynökségen belül nincsenek standardizált formanyomtatványok.
  15. Bulgáriában az önkormányzatok, Magyarországon a polgármesteri hivatalok és Romániában a városházák.
  16. A vállalkozónak a városházán és a helyi újságokban is meg kell hirdetnie a projektet.
  17. Ilyen hatóságok például a Tűzvédelmi Hatósági, Népegészségügyi, Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztályok.
  18. Ez az Építésügyi Osztályhoz továbbított, az építkezés befejezéséről szóló értesítést szolgálja.
  19. A felügyeletet ellátó cégek használata csak bizonyos épületkategóriák esetében kötelező, melybe beletartozik a *Doing Business* esettanulmányában szereplő raktárépület.
  20. A Világbank Csoport munkatársai által a bolgár közhivatalnokokkal és a magánszféra dolgozóival készített interjúk, 2015. június.

Elektromos áramhoz való hozzáférés

FŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK

- A három ország közül Magyarországon a legkönnyebb és legkevesbé költséges az elektromos áramhoz való hozzáférés, ahol öt eljárásra van szükség, a költség pedig az egy főre jutó jövedelem 93,9%-a. Romániában viszont a leggyorsabb, ahol átlagosan 195 napot vesz igénybe. Bulgáriában Várnában a leggyorsabb a folyamat (200 nap), Magyarországon Székesfehérváron (227 nap), Romániában pedig Iasiában (173 nap).
- Az elektromos áramhoz való hozzáférés mindhárom országban sokkal hosszabb ideig tart, mint bármelyik másik Európai Unió tagállamban. Ez nagyrészt annak köszönhető, hogy több tanúsítványra van szükség a csatlakozás kiépítését megelőzően és több ellenőrzésre a befejezést követően.
- A Magyarországon vizsgált városok a lehetséges 8 pontból átlagosan 7 pontot kapnak az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatójára, ami Romániában 6,7 pont és Bulgáriában 5,7 pont. A 22 vizsgált város közül csak Szeged (Magyarország) szerzi meg a legmagasabb pontszámot. A többi város az áramkimaradások számának, időtartamának, vagy mindkettő csökkentésével javíthatják az áramellátás megbízhatóságát.
- Továbbhaladva, a csatlakozási folyamatot hatékonyabbá lehetne tenni a csatlakozás előtti jóváhagyások korszerűsítésével, a szükséges jóváhagyások és ellenőrzések számának csökkentésével és a folyamat és kötelezettségek jobb kommunikációjával.

A vesztesség állandósulhat: még a legragyogóbb innováció is elavulttá válhat, ha túl hosszú idő alatt jut el az ügyfelekhez.

Igy tehát egy vállalkozó számára, akinek létre kell hoznia a raktárépületet, működésének megkezdése előtt a raktárépülethez szükséges elektromos áramhoz történő csatlakozás kritikus lehet. A kutatások azt mutatják, hogy a gyorsabb, egyszerűbb és legkevésbé költséges csatlakozási folyamatokkal együtt jár a cég jobb teljesítménye, különösen a nagy áramszükséglettel rendelkező iparágak esetében.¹

Az, hogy mennyi ideig tart az elektromos hálózatra történő csatlakozás nagymértékben eltér az Európai Unió tagállamaiban. A *Doing Business 2017* által rögzített nemzetközi adatok szerint Ausztriában és Németországban a vállalkozók a létesítményüket kevesebb, mint egy hónap alatt rá tudják csatlakoztatni, míg Bulgáriában, Magyarországon és Romániában hosszabb ideig kell várniuk erre – Bulgáriában több mint négy hónapot, Romániában hat hónapot, Magyarországon pedig több mint nyolc hónapot.² Ez a három ország, Ciprussal együtt, az a négy EU tagállam, ahol az elektromos áramhoz való hozzáférés a leghosszabb folyamat, a *Doing Business* mérése szerint. Ennek a folyamatnak a felgyorsítása könnyebbé tehetné a vállalkozók számára egy új vállalkozás beindítását Bulgáriában, Magyarországon és Romániában – és azt, hogy hatékonyan tudjon versenyezni a többi EU tagállambeli társával.

HOGYAN MŰKÖDIK AZ ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS BULGÁRIÁBAN, MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN?

Mindhárom országban országos szinten szabályozzák, és egy szabályozó szerv ellenőrzi az elektromos hálózatra történő csatlakozási folyamatot.³ Ennek

következtében a folyamat mindegyik országban meglehetősen szabványosított, a szükséges eljárások száma Magyarországon öt, Bulgáriában öt és hét között, Romániában pedig nyolc és kilenc között van (5.1. ábra).

Az elektromos hálózatra történő új csatlakozáshoz a vállalkozónak elsősorban az elosztói engedéllyessel (a továbbiakban áramszolgáltató) kell együttműködni.

Minden országban több működik, mindegyik áramszolgáltató egy kijelölt földrajzi területet lát el (5.2. ábra). Az áramszolgáltatók mindhárom országban kulcsfontosságú szerepet töltenek be a csatlakozási folyamatban, bár a szerepük változó. Bulgáriában, az alkalmazott csatlakozás fajtájától függően vagy az áramszolgáltató, vagy a vállalkozó vállalja a csatlakozás megtervezésének kötelezettségét a szükséges

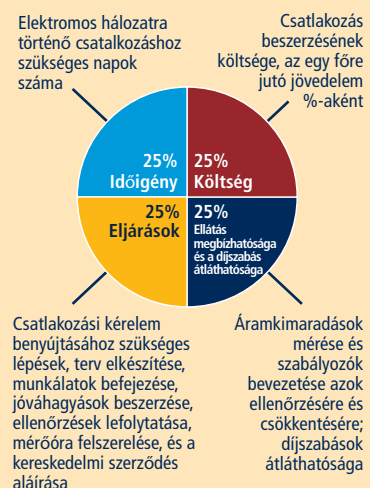
MIT MÉR AZ ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS?

A *Doing Business* rögzít minden olyan eljárást, ami egy standardizált raktárépület állandó elektromos hálózatra való csatlakozásához és a villamos energia ellátásához szükséges. Ezek az eljárások tartalmazzák az áramszolgáltatóknak benyújtott kérelmeket és a velük megkötött szerződéseket, az áramszolgáltató és más szervek által elvégzett összes szükséges ellenőrzést és kibocsátott engedélyt, valamint a külső és végleges csatlakozási munkálatokat. Ahhoz, hogy az adatok a helyszínek között összehasonlíthatóak legyenek, a raktárépülettel és az elektromos hálózatra való csatlakozással kapcsolatban számos feltételezést használunk. A feltételezés szerint a raktárépület a város határán belül helyezkedik el, az áramszolgáltatás előírt kapacitása 140 kilovolt-ámpér (KvA), és a csatlakozás hossza 150 méter.

A *Doing Business* azt is méri, hogy az energiaellátás mennyire megbízható és a fogyasztói díjszabás mennyire átlátható. Az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója tartalmazza az áramkimaradások időtartamának és gyakoriságának mennyiségi adatait, valamint a minőségi információkat: az áramszolgáltató által az áramkimaradások ellenőrzésére és az áramellátás visszaállítására bevezetett méréseket, az áramszolgáltató és a szabályozó hatóság között az áramkimaradásra vonatkozó jelentéstételi kötelezettséget, a díjszabások átláthatóságát és hozzáférhetőségét, és hogy a szolgáltatóval szemben van-e pénzügyi szempontból visszatartó erejű szankció az áramkimaradások korlátozása érdekében. A mutatók az elektromos áramhoz való hozzáférés DTF (distance to frontier) pontszámának egynegyedét teszik ki (lásd az ábrát). Mindemellett, a *Doing Business* minden egyes, a vizsgálatba bevont helyszínen rögzíti a villamos energia árát.^a

Elektromos áramhoz való hozzáférés: hatékonyság, megbízhatóság és átláthatóság mérése

A rangsorolás a négy mutató DTF (distance to frontier) pontszámán alapul

a. Habár a *Doing Business* rögzíti a villamos energia árát, de nem tartalmazza ezeket az adatokat a DTF pontszámok kiszámításánál vagy az elektromos áramhoz való hozzáférés görődülékenységének rangsorolásánál.

5.1. ÁBRA Elektromos áramhoz való hozzáféréshez Magyarországon minden és Bulgáriában a legtöbb városban öt – viszont Romániában a legtöbb városban kilenc eljárásra van szükség

BULGÁRIA		MAGYARORSZÁG		ROMÁNIA	
Eljárás	Eljáró szerv	Eljárás	Eljáró szerv	Eljárás	Eljáró szerv
● Csatlakozási előszerződés kérelmezése és az erre vonatkozó várakozási idő	Áramszolgáltató	● Hálózatcsatlakozás iránti kérelem benyújtása és az erre vonatkozó várakozási idő	Áramszolgáltató	● Csatlakozási kérelem benyújtása és műszaki jóváhagyás bevárása	Áramszolgáltató
○ Projektterv befejezésének és jóváhagyásának bevárása	Elektromos áram bekötését tervező cég és az építkezést felügyelő cég (a fogyasztó vagy az áramszolgáltató által alkalmazott)	● Külső munkálatokra vonatkozó engedélyek beszerzése	Áramszolgáltató	● Helyszíni szemle lefolytatása	Áramszolgáltató
● Végleges csatlakozási szerződés kérelmezése és bevárása	Áramszolgáltató	● Kábelek mérődobozba helyezése iránti kérelem és annak beszerzése**	Méréstechnika és Mérőellenőrzési Osztály; Áramszolgáltató	○ Szolgalmi jogról szóló nyilatkozat aláírása***	Közjegyző
● Építési engedély és más engedélyek beszerzése*	Építkezést felügyelő cég és önkormányzat	● Elektromos áram ellátásáról szóló nyilatkozat kérelmezése és beszerzése**	Villamosenergia-kereskedő	● Csatlakozási szerződéshez szükséges dokumentumok benyújtása és a szerződés átvétele***	Áramszolgáltató
● Külső munkálatok, ellenőrzések befejezésének és a „használatbavételi engedély” kibocsátásának (16. Ökmány) bevárása	Építőipari cég (fogyasztó vagy áramszolgáltató által alkalmazott) és építkezést felügyelő cég	● Szerződés aláírása a mérőóra felszerelése érdekében: hálózatcsatlakozás és áram alá való helyezés	Áramszolgáltató	● Szolgalmi szerződés aláírása***	Külső elektromos vállalkozó
● Kereskedői szerződés megkötése és az áram alá való helyezés bevárása	Villamosenergia-kereskedő; Áramszolgáltató			● Csatlakozási munkálatokra vonatkozó építési engedély beszerzése	Önkormányzat
				● Csatlakozási munkálatok bevárása	Külső elektromos vállalkozó
				● Végső ellenőrzés lefolytatása és a csatlakozási igazolás kézhezvétele	Áramszolgáltató
				● Kereskedői szerződés aláírása és a mérőóra bekötése	Villamosenergia-kereskedő; Áramszolgáltató

● Minden városban létező eljárás
○ Csak néhány városban létező eljárás

Forrás: Doing Business adatbázis.

* Azokban a városokban, ahol a projektterv még nem készült el és nem hagyták jóvá, ez az eljárás magába foglalja a terv elkészítését és jóváhagyását is.

** Ez az eljárás az előző eljárással párhuzamosan intézhető eljárás.

*** Ezeknek az eljárásoknak a jellege és sorrendje a városokban különböző.

felhatalmazás megszerzésével és a munkák kivitelezésével. Magyarországon, amikor a vállalkozó benyújtja a csatlakozás iránti kérelmet, az áramszolgáltató felelős a felhatalmazások megszerzéséért és a csatlakozási munkák elvégzéséért.

Romániában a vállalkozó általában beszerzi az engedélyeket, és kiválaszt egy vállalkozót, aki elvégzi a munkálatokat, azután átruhazza az építkezés vezetésének felelősségét az áramszolgáltatóra. Mindhárom országban, amikor az építkezés befejeződik, az utolsó lépés a villamosenergia-kereskedővel kötött szerződés aláírása. A vállalkozó szabadon választhatja meg a kereskedőt, mivel a villamosenergia-piac mindhárom országban liberalizált, vagy folyamatban van a liberalizációja.⁴

Hogyan viszonyulnak az eredmények az EU tagállamokban és a nemzetközi szinten elért eredményekhez?

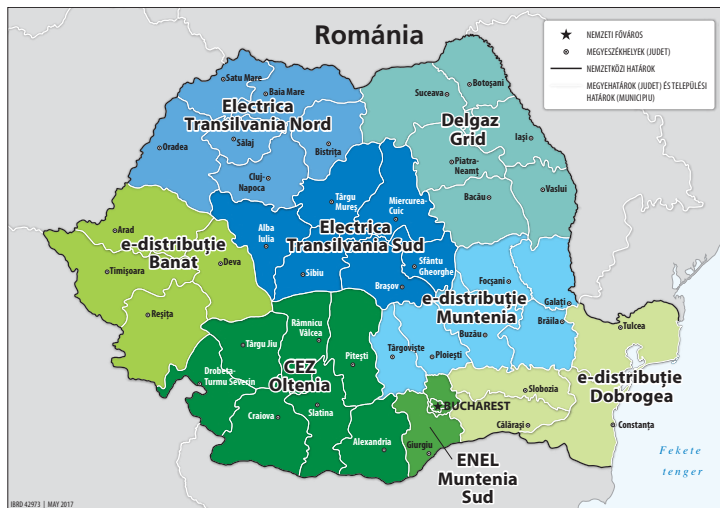
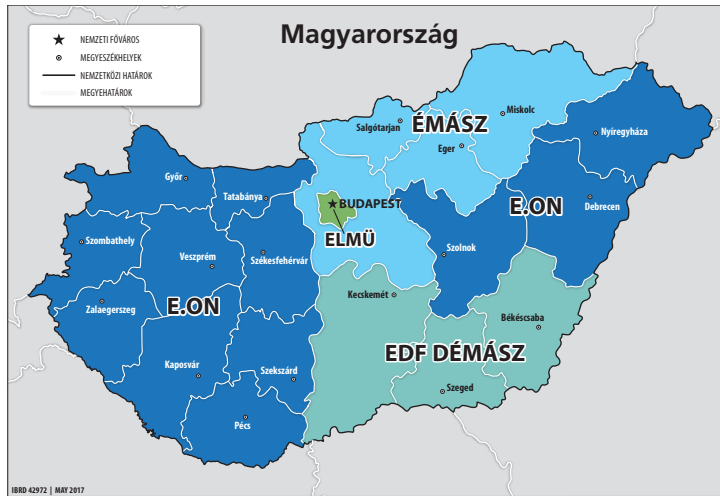
A három ország közül az elektromos áramhoz való hozzáférés Magyarországon a leggyorsabb és a legkevésbé költséges: mind a hét vizsgált városban csak öt eljárás szükséges, és a költség az egy főre jutó jövedelem 93,9%-a (5.1. táblázat). Ezzel szemben Romániában, lasi kivételével (ahol az eljárások száma nyolc) a folyamat minden városban kilenc eljárásból áll, és a költség átlagosan az egy főre jutó jövedelem 507,8%-a. Annak ellenére, hogy az eljárás összetettebb és költségesebb, a folyamat gyors: Romániában az elektromos áramhoz való hozzáférés átlagosan 195 napot vesz igénybe. Magyarországon átlagosan 244 napot. A magyar városok érik el a legmagasabb pontot az ellátás megbízhatóságának és

a díjszabás átláthatóságának mutatóján, a lehetséges 8 pontból 7-et, míg a román városok átlagosan 6,7 pontot, a bolgár városok pedig átlagosan 5,7 pontot.

Mind a hét Magyarországon és négy Bulgáriában vizsgált városban (Burgasz, Plovdiv, Rusze és Várna) az eljárások száma megegyezik az átlagos öt eljárással az EU-ban. Azonban Németországgal és Svédországgal összehasonlítva, ahol nemzetközi szinten az eljárások száma a legalacsonyabb (három), azt mutatja, hogy szükség van fejlődésre. Az EU tagállamok között ez a szám Romániában a legmagasabb. Valójában, lasi kivételével, a legösszetettebb folyamat a román városokban van (Bangladesssel, Nigériával és Tádzsikisztánnal együtt, ahol szintén kilenc eljárás szükséges).

Az elektromos áramhoz való hozzáférés mindhárom országban hosszabb időt

5.2. ÁBRA A három országban kijelölt földrajzi övezetekben működő áramszolgáltatók

vesz igénybe, mint bármelyik EU tagállamban.⁵ Még lassiban is, ahol a vizsgált 22 város közül a leggyorsabb ez a folyamat (173 nap), egy vállalkozónak majdnem három hónappal tovább kell várnia, mint az EU átlag (90 nap) – és öt hónappal tovább, mint azokban az EU gazdaságokban, Ausztriában (23 nap) és Németországban (28 nap), ahol a leggyorsabb ez a folyamat (5.3. ábra). A hosszú várakozás jobbra a sok engedélyeztetésnek köszönhető, amit a csatlakozási munkálatok előtt kell beszerezni, – akár az áramszolgáltatóknak, az általuk alkalmazott vállalkozóknak vagy a vállalkozóknak maguknak – valamint a munkálatok befejezését követően szükséges különböző értékeléseknek.

Minden magyar és négy bolgár városban (Burgasz, Plovdiv, Rusze és Várna) az elektromos áramhoz való hozzáférés költsége alacsonyabb, mint az EU átlag, az egy főre jutó jövedelem 128,5%-a. Romániában azonban még a legkevésbé költséges folyamattal rendelkező városban (Ploiestiben az egy főre jutó jövedelme 423,7%-a) is a legmagasabb a költség az EU tagállamok közül. Romániában átlagosan egy vállalkozónak négyszer magasabb költséggel kell szembenéznie, mint az EU átlag, és 25-ször többel mint az EU tagállamok közül a legalacsonyabb lengyelországi költséggel (az egy főre jutó jövedelem 19%-a).

A szolgáltatás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatójára 16 EU tagállam a lehetséges legtöbb pontot (8 pont) kapja, míg nyolc tagállam, beleértve Magyarországot (a városokban átlagosan) a második legjobb pontot (7). Az átlagos pontszámmal Bulgária (5,7) és Románia (6,7) a rangsor utolsó helyén helyezkedik el Máltával (6) és Horvátországgal (5) együtt. A vizsgált 22 város közül mind maximum pontot kap az áramkimaradás szabályozásával, az áramkimaradások korlátozása érdekében hozott pénzügyi szempontból visszatartó erejű szankciókkal és a díjszabás átláthatóságával kapcsolatos össze-
tevékre – és Szeged (Magyarország)

Megjegyzés: 2017. március 1. óta a Szegeden (Magyarország) működő szolgáltató a DÉMÁSZ Zrt.

5.1. TÁBLÁZAT Elektromos áramhoz való hozzáférés Bulgáriában, Magyarországon és Romániában – hol gördülékenyebb, és hol megbízhatóbb az áramellátás?

Város (Ország)	Rangsor	DTF pontszám (0–100)	Eljárások (száma)	Időigény (nap)	Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	Ellátás megbízhatóságának és díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)
Szeged (Magyarország)	1	67,46	5	238	93,9	8
Székesfehérvár (Magyarország)	2	65,53	5	227	93,9	7
Burgasz (Bulgária)	3	65,49	5	227	107,1	7
Pécs (Magyarország)	4	65,21	5	230	93,9	7
Plovdiv (Bulgária)	5	65,06	5	231	107,1	7
Debrecen (Magyarország)	6	63,36	5	247	93,9	7
Budapest (Magyarország)	7	63,25	5	257	93,9	7
Győr (Magyarország)	8	63,25	5	277	93,9	7
Miskolc (Magyarország)	9	61,76	5	233	93,9	6
Várna (Bulgária)	10	59,05	5	200	107,1	4
Iasi (Románia)	11	57,76	8	173	463,9	7
Rusze (Bulgária)	12	54,71	5	240	107,1	4
Plevna (Bulgária)	13	54,66	6	258	516,3	6
Szófia (Bulgária)	14	54,64	6	262	523,0	6
Bukarest (Románia)	15	53,23	9	174	546,5	7
Craiova (Románia)	16	53,01	9	177	511,1	7
Nagyvárad (Románia)	17	50,80	9	199	454,8	7
Kolozsvár (Románia)	18	50,41	9	202	473,8	7
Brassó (Románia)	19	49,56	9	181	476,9	6
Konstanza (Románia)	20	49,06	9	209	666,3	7
Ploiesti (Románia)	21	47,22	9	204	423,7	6
Temesvár (Románia)	22	43,56	9	234	553,1	6

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: A rangsor az elektromos áramhoz való hozzáféréssel kapcsolódó eljárások, időigény és költség, valamint az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatójára kapott DTF (distance to frontier) pontszámainak átlagán alapul. A mért szám 0 és 100 közötti szabvány skálán mozog, a 100-as szám a legjobban bevált gyakorlatok „frontier” pontszámát képviseli (minél magasabb a pontszám, annál jobb). A két városnál rögzített időigénybeli különbségek ellenére Budapestnek és Győrnek ugyanolyan pontszáma van, mivel az időigény mindkét esetben meghaladja a leggyengébb teljesítményt, ami 95. percentilisként került meghatározásra az összes Doing Business által mintaként vett gazdaságban (248 nap). További részletek a „Doing Business-ről és a Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia” című fejezetben található. A Bukarestre, Budapestre és Szófiára vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek a Doing Business 2017 kiadása óta. A teljes adatbázis a Doing Business <http://www.doingbusiness.org> honlapján megtalálható.

összpontszámában a maximumot éri el (8). Szeged kivételével minden városban van még lehetőség a fejlődésre a villamosenergia-ellátás megbízhatósága terén az áramkimaradások számának, időtartamának, vagy mindkettőnek csökkentésével (5.2. táblázat).

Milyen folyamatbeli különbségek vannak Bulgárián belül?

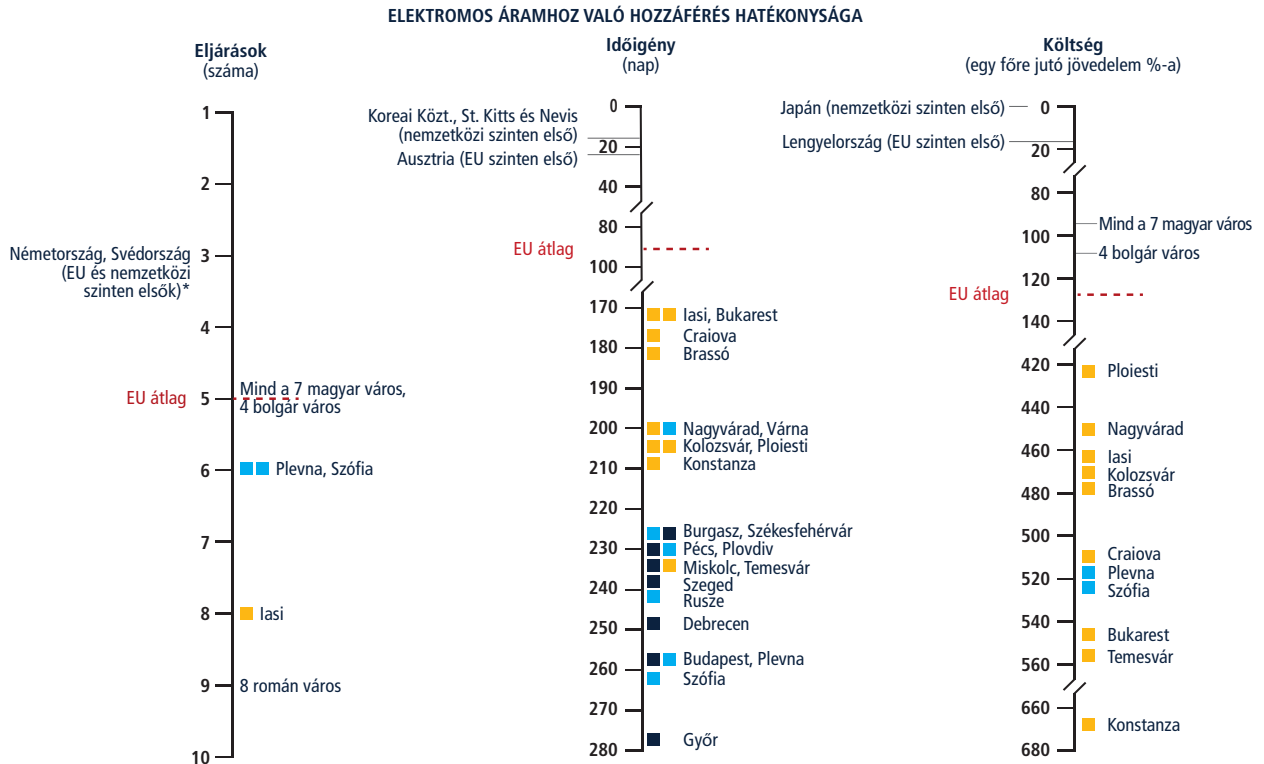
Bulgáriában az elektromos hálózatra történő új csatlakozást a 2014. február 24.-i, a villamosenergia-termelők és fogyasztók továbbadáshoz vagy az elosztóhálózathoz történő hozzáféréseiről szóló (utoljára módosítva 2016. október 4-én)

6-os rendelettel, a területrendezésről szóló törvénnyel, és a Vidékfejlesztési és Közmunkaügyi Minisztériumba és a területi hatóságokhoz befizetett díjakról szóló (utoljára módosítva 2016. december 13-án) 14-es Díjszabással országos szinten szabályozzák. Az önkormányzatok azonban néhány jogosultságot megtartanak, nevezetesen az építési engedélyek és egyéb, a csatlakozási munkákhoz szükséges jóváhagyások díjának megszabását.

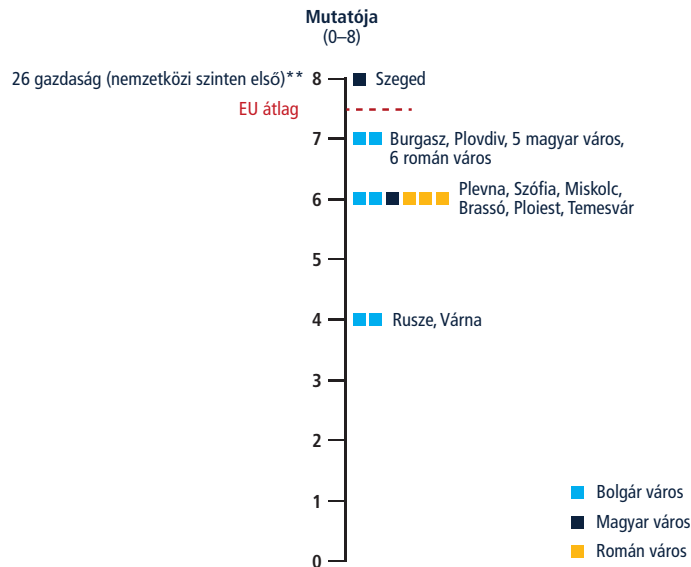
A hat bolgár város közül Burgaszban, Plovdivban, Ruszéban és Várnában a legkevésbé összetett a csatlakozási

folyamat, ahol öt eljárásra van szükség, összetettebb viszont Plevnában és Szófiában, ahol hatra – a különbség a csatlakozás típusából ered. Burgaszban, Plovdivban, Ruszéban és Várnában, ahol a Doing Business esettanulmányban szereplő raktárépület általában a kifesztésű hálózatra csatlakozik, az áramszolgáltató koordinálja a teljes folyamatot, a végleges szerződés aláírásától az új kiépített csatlakozás használatbavételi engedélyéig.⁶ Plevnában és Szófiában viszont, ahol a CEZ áramszolgáltató működik, az általános gyakorlat az, hogy a raktárépületet a közép feszültségű hálózatra csatlakoztatják rá. Ebben az esetben a vállalkozó

5.3. ÁBRA Míg az Európai Unióban egy új csatlakozás átlagosan három hónapot vesz igénybe, Romániában több mint hat, Bulgáriában és Magyarországon pedig körülbelül nyolc hónapot

ELLÁTÁS MEGBÍHATÓSÁGÁNAK ÉS DÍJSZABÁS ÁTLÁTHATÓSÁGÁNAK

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: Az EU átlagok a 28 EU tagállam gazdasági szintű adatain alapulnak.

* Tizennégy nem EU gazdaságban is három eljárás van: Comore-szigetek; Hong Kong Kínai Különleges Igazgatású Terület; Kenya; Koreai Köztársaság; Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság; Mikronéziai Szövetségi Államok; Oroszországi Föderáció; San Marino; St. Vincent és a Grenadine-szigetek; Svájc; Tajvan; Kína; Kelet-Timor; Togo; és az Egyesült Arab Emírátsok.

** A 8 ponttal rendelkező 28 gazdaságba beletartozik 16 EU tagállam: Belgium; Ciprus; Cseh Köztársaság; Észtország; Finnország; Franciaország; Németország; Írország; Litvánia; Hollandia; Portugália; Szlovák Köztársaság; Szlovénia; Spanyolország; Svédország; és az Egyesült Királyság. A többi 10 nem EU gazdaság: Belarusz; Hong Kong Kínai Különleges Igazgatású Terület; Japán; Koreai Köztársaság; Malajzia; Norvégia; Oroszországi Föderáció; Tajvan; Kína; Egyesült Arab Emírségek; és Üzbegisztán.

5.2. TÁBLÁZAT A magyarországi Szeged kivételével az összes városban van lehetőség az elektromos áramellátás megbízhatóságának fejlesztésére

	Bulgária		Magyarország		Románia	
	Rusze	Burgasz, Plovdiv	Miskolc	Szeged	Ploiesti	Nagyvárad
Az ellátás megbízhatóságának és díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)	4	7	6	8	6	7
Áramkimaradások teljes időtartama és gyakorisága ügyfél/év (0–3)	1	2	1	3	1	2
Kimaradások átlagos időtartama (SAIDI)	11,1	2,6	5,5	0,7	8,3	1,2
Kimaradások átlagos gyakorisága (SAIFI)	6,4	1,1	2,2	0,4	2,5	0,9
Áramkimaradások mérése (0–1)	0	1	1	1	1	1
Alkalmaz az elosztó automatizált rendszert az áramkimaradások mérésére?	Nem	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Áramellátás visszaállítása (0–1)	0	1	1	1	1	1
Alkalmaz az elosztó automatizált rendszert, hogy a szolgáltatást visszaállítsa?	Nem	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Szabályozó megfigyelés (0–1)	1	1	1	1	1	1
Létezik a szolgáltatótól elkülönített szabályozási szerv, amely a szolgáltató ellátásának megbízhatóságának teljesítményét méri?	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Áramkimaradásokkal kapcsolatos pénzügyi szankció (0–1)	1	1	1	1	1	1
Sújtja a szolgáltatót kárpótlási kötelezettség és/vagy megbírságolja a szolgáltatót a szabályozási hivatal, ha a kimaradások egy bizonyos értéket meghaladnak?	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Árak díjszabásának átláthatósága (0–1)	1	1	1	1	1	1
Elérhetőek online az árakra vonatkozó adatok?	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen
Értesítik a fogyasztót egy számlázási ciklussal korábban a tarifa változásáról?	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen	Igen

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: Minden egyes ország esetében a táblázat az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatójára kapott legalacsonyabb és legmagasabb pontszám eredményét mutatja a városok vonatkozásában. Ahol két vagy több város ugyanazt a pontszámot éri el, a legrosszabbul és a legjobban teljesítő városok kerülnek kiválasztásra a SAIDI és SAIFI által mért áramkimaradások időtartamára és gyakoriságára kapott pontszámok összege alapján. Ha a SAIDI és SAIFI értékek 0 és 1 között vannak, 3 pont jár; ha mindkettő 1 és 4 között van, 2 pont jár; ha mindkettő 4 és 12 között, 1 pont jár.

vállalja a kötelezettséget.⁷ A vállalkozó a különböző feladatok elvégzésére magáncégeket alkalmaz – az egyik cég készíti a csatlakozási tervet, egy másik megveszi az anyagot és elvégzi a munkát, és még egy, amely koordinálja és felügyeli az építkezést. A folyamat mégis nehezebb, mint a többi négy városban, mivel egy további, a terv elkészítésének eljárását is magába foglalja.

Egy vállalkozónak Bulgáriában lényeges időt kell az elektromos áramhoz való hozzáféréshez rászánnia, a Várnában szükséges hét hónaptól (200 nap) a Szófiában szükséges kilenc hónapig (262 nap). Két fő tényező okozza az időbeli eltérést: a tervet jóváhagyó szervek száma, és a csatlakozás típusa. Várnában a folyamat ezen szakaszában csak az áramszolgáltató és az önkormányzat

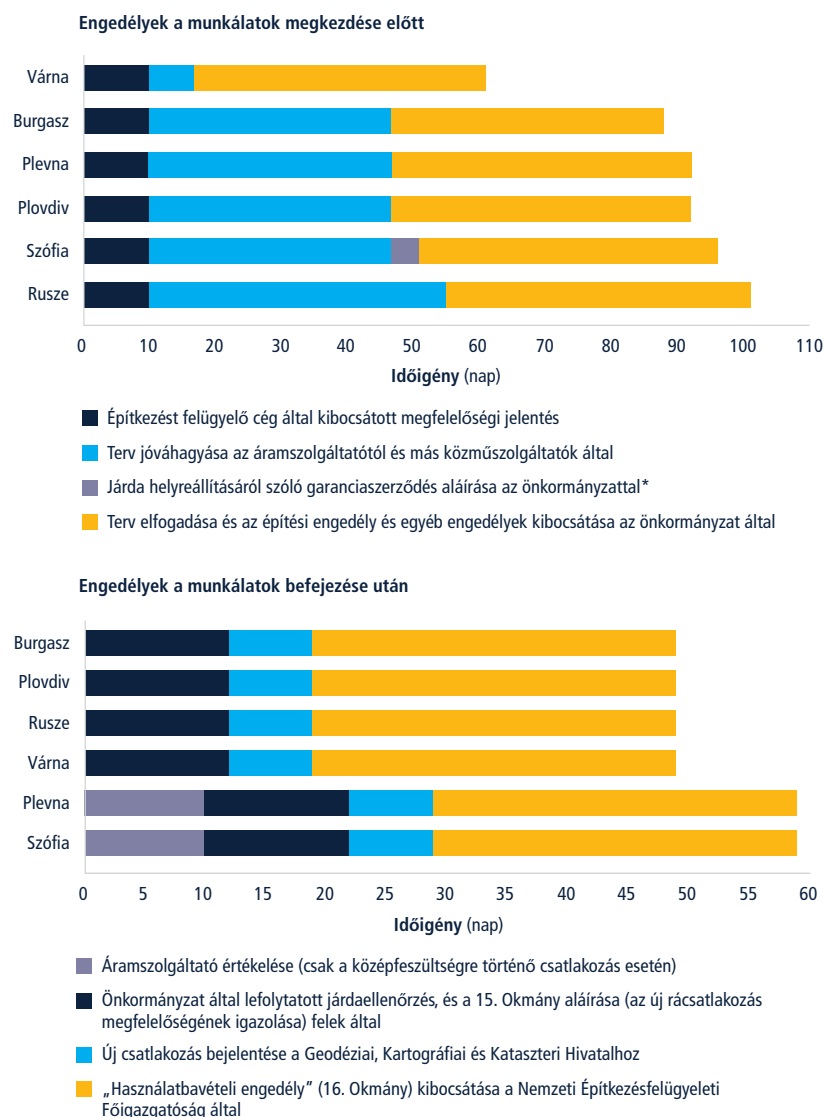
hagyja jóvá a tervet.⁸ A többi öt városban a gáz-, víz-, fűtés- és telekommunikációs szolgáltatásért felelős közműveknek szintén ki kell bocsátani tanúsítványokat, ami körülbelül egy hónapot vesz igénybe.⁹ Mindemellett, Plevnában és Szófiában, ahol a közép feszültségű hálózatra történő csatlakozás, és ezért egy új alállomás lenne szükséges, a vállalkozónak egy hónappal tovább kell várnia: az alállomás telepítése 17 nappal, és a munkálatok befejezése után az áramszolgáltató által lefolytatott plusz ellenőrzés még 10 nappal meghosszabbítja a munkálatokat.¹⁰

Mind a hat városban az építési engedély kibocsátása a legtöbb időt igénylő előírások között van (a Várnában szükséges 38 naptól a Plevnában, Plovdivban és Szófiában szükséges 45 napig) – az országos szinten szabályozott, de az önkormányzatok által

végrehajtott eljárás. A munkálatok elkezdéséhez szükséges engedélyezéseket is az önkormányzatok bocsátják ki (például a szemétszállítás engedélyét, valamint az utcák lezárására vonatkozó tanúsítványt és ütemtervet).¹¹ A késelem egy másik lényeges forrása a „használatbavételi engedély” (16. Okmány), ami a szolgáltatási szerződéshez szükséges. Ezt az engedélyt a Nemzeti Építkezésfelügyeleti Főigazgatóság (DNSK) 30 napon belül bocsátja ki. A hat városban a vállalkozóknak átlagosan 141 napot – a teljes csatlakozási folyamat 60%-a – kell várni a tanúsítványokra a munkálatok megkezdése előtt (88,3 nap) és a megépítés után az új csatlakozás jogszerű használatára (52,3 nap) (5.4. ábra).

A csatlakozás költsége majdnem ötször magasabb Plevnában (59.544 leva) és

5.4. ÁBRA Bulgáriában az engedélyek beszerzése a munkálatok megkezdése előtt és befejezése után 60%-át teszi ki az elektromos áramhoz való hozzáférés időigényének

Forrás: Doing Business adatbázis.

* 2016. decemberi adatok, amikor a városok közül ötben (Plevnában ezt a követelményt 2017 januárjában vezették be) az önkormányzattal kötni kellett egy garanciaszerződést. A szerződés megkötésének időigénye csak Szófiában került rögzítésre, ahol ez a felelősség a vállalkozót terheli. A többi négy városban az áramszolgáltatók felelősek a teljes folyamatért, és előre elkészített szerződésük van az önkormányzattal.

Szófiában (60.319 leva), mint a többi négy városban (12.349 leva). A különbség itt is a csatlakozás típusának köszönhető, azaz a középfeszültségű hálózatra történő csatlakozás, ami sokkal magasabb költséggel jár, mint a kisméretűre történő csatlakozás. Plevnában és Szófiában a vállalkozó nem csak a tervért, az anyagért, a munkálatokért és az építkezést felügyelő cég szolgáltatásaiért fizet, hanem

az önkormányzat, a kataszteri hivatal, egyéb közműszolgáltatók, valamint az áramszolgáltató adminisztratív költségeit is fedezi.¹² A többi városban a vállalkozó egyszerűen csak kifizeti a csatlakozási díjat, amit az országos szabályozási hatóság állapít meg.

A hat bolgár város közül Burgasz és Plovdiv kapja a legmagasabb pontszámot

a szolgáltatás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatójára (a 8 pontból 7-et). Ebben a két városban a fogyasztók átlagosan kevésbé gyakori és rövidebb ideig tartó áramkimaradásokat tapasztalnak (1,12 egy évben, a teljes időtartam 2,63 óra egy évben), mint a többi négy városban. Mindemellett, a Burgaszban és Plovdivban működő áramszolgáltató (EVN) automata eszközöket használ az áramkimaradások ellenőrzésére és a szolgáltatás helyreállítására – ahogy a Plevnában és Szófiában működő áramszolgáltató (CEZ). Ezzel ellentétben, a Ruszében és Várnában működő Energo-Pro áramszolgáltató manuális rendszert használ.

Milyen folyamatbeli különbségek vannak Magyarországon?

Magyarországon az elektromos hálózatra történő csatlakozás országosan szabályozott folyamat, ezért meglehetősen standardizált, minden város ugyanazt az öt eljárást követi. A díjütemezések is országos szinten kerülnek szabályozásra.¹³ A 2007. évi villamos energia LXXXVI. törvény és a 382/2007. (XII.23.) Kormányrendelet szerint a csatlakozási folyamat a fogyasztó által az áramszolgáltatóhoz benyújtott kérelemmel indul. A kérelemnek tartalmaznia kell egy térképmásolatot, ami jelöli a csatlakozási pontot, a kívánt csatlakozás feszültségét, illetve a tulajdonosi viszonyok igazolását a külső csatlakozáshoz. Az áramszolgáltató ellenőrzi a kérelmet és kidolgoz egy javaslatot, ami tartalmazza az előzetes műszaki részleteket, egy időkeretet és a becsült költséget. Amikor a fogyasztó elfogadja a javaslatot, a szolgáltató elkészíti a tervet, a fogyasztó nevében beszerzi harmadik féltől az összes szükséges jóváhagyást, és elvégzi a külső csatlakozási munkálatokat.¹⁴ Végül, a villamosenergia-áramlás megkezdése előtt, a fogyasztó a szolgáltatótól beszerzi az engedélyt a vezetékek mérődobozába történő beszereléséhez, választ egy a területen szolgáltatást nyújtó villamosenergia-kereskedőt, végül a szolgáltatóval felszerelteti a mérőórát.

Noha a magyarországi városokban a csatlakozási folyamat ugyanazokat az

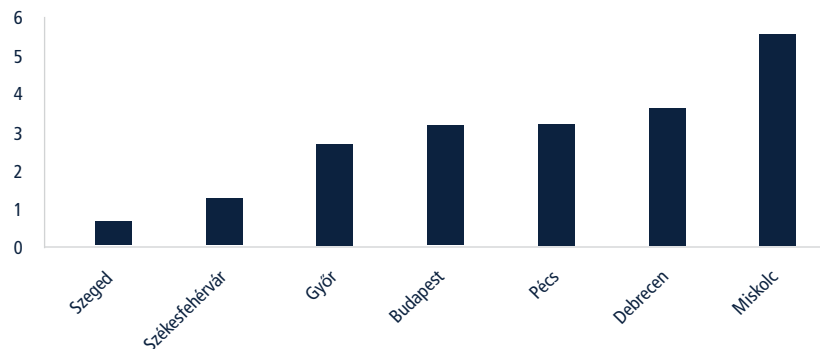
eljárásokat foglalja magába, az elektromos áramhoz való hozzáféréshez szükséges idő és a hálózatok megbízhatósága terén eltérések vannak. Az időbeli különbségek oka az, hogy az áramszolgáltatóknak mennyi időbe telik a csatlakozási munkálatok megkezdéséhez szükséges összes tanúsítvány és jóváhagyás beszerzése. A jóváhagyásokat a egyéb közműszolgáltatóktól (gáz, telekommunikáció, víz és szennyvíz) kell beszerezni,¹⁵ a polgármesteri hivatal jegyzőjétől, a Környezetvédelmi Hatóságtól, a helyi Utügyi Hatóságtól, a Nemzeti Közlekedési Hatóságtól, a Földhivaltól és a megyei Méréstechnika és Mérésellenőrzési Osztálytól – valamint az érintett ingatlan szomszédos telektulajdonosoktól. A szabályozás minden hatóság számára meghatároz egy időkeretet a jóváhagyás kibocsátására, a gyakorlatban azonban a hatósági folyamat tovább tarthat – a Székesfehérváron tapasztalt minimum 200 naptól a Győrben tapasztalt 250 napig is.¹⁶ Ezzel ellentétben, a tényleges helyszíni építkezési munkálat csak 2-3 napig tart.

Noha ugyanaz az áramszolgáltató (E.ON) működik Székesfehérváron és Győrben is, az összes tanúsítvány beszerzése hosszabb időt vesz igénybe Győrben a város által az elmúlt években odavonzott nagyszámú beruházásoknak köszönhetően, ami komoly megterhelést jelent a közműszolgáltatók és a közhivatalok kapacitása számára.

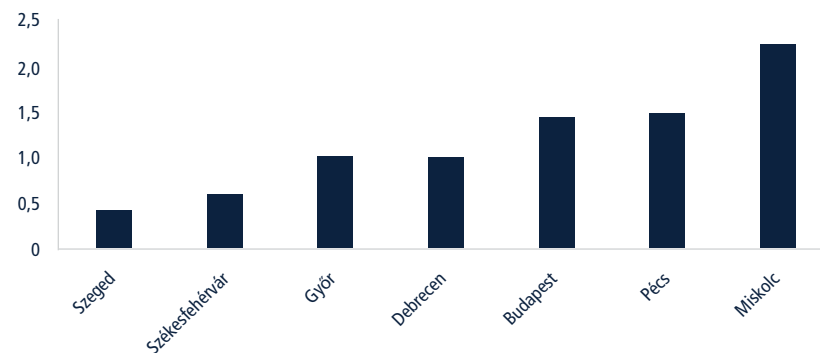
Szeged, ahol a fogyasztók évente átlagosan kevesebb, mint 1 áramkimaradást tapasztalnak, melynek teljes időtartama kevesebb, mint 1 óra, a szolgáltatás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatójára maximális 8 pontot kap (5.5. ábra). Miskolc, ahol a fogyasztók évente átlagosan 2,2 áramkimaradást tapasztalnak, melynek teljes időtartama több mint 5,5 óra, 6 pontot kap a mutatóra. Az összes többi város pontszáma 7.

5.5. ÁBRA A fogyasztók Szegeden rövidebb és kevésbé gyakori áramkimaradásokat tapasztalnak, mint a többi magyar városban

Éves áramkimaradások óráinak átlaga fogyasztónként

Éves áramkimaradások átlagos száma fogyasztónként

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: A kimaradások átlagos időtartama (SAIDI) és a kimaradások átlagos gyakoriság (SAIFI) mutatók alapuló adatok.

Milyen folyamatbeli különbségek vannak Románián belül?

Romániában a 13/2007-es Villamos Energia Törvény és a Villamosenergia- és Gázszolgáltatásról szóló 123/2012-es Törvény szabályozza a csatlakozási folyamatot. A fogyasztók számára az első lépés a csatlakozással kapcsolatos műszaki információk és a becsült költség beszerzése az áramszolgáltatótól.¹⁷ Romániában a *Doing Business* esettanulmányában szereplő raktárépület általában a közepesfeszültségű hálózatra csatlakoztatják rá, ami a fogyasztó magánterületére egy transzformátor felszerelését teszi szükségessé. A szabályozás egyértelmű voltának hiánya miatt az engedélyezési folyamat azzal kapcsolatban, hogy az áramszolgáltató az új transzformátor felszerelése

érdeklében bejusson a magánterületre, a városokban eltérő. Brassóban a fogyasztó egy szolgálmi jogot biztosító nyilatkozatot ír alá közjegyző jelenlétében. Kolozsváron, Craiovában, lasiban, Nagyváradon és Ploiestiben a fogyasztó egy szolgálmi jogot biztosító szerződést ír alá, szintén közjegyző jelenlétében, ebben az esetben viszont egy magasabb közjegyzői díj ellenében. Bukarestben, Konstanzán és Temesváron a fogyasztó egy szolgálmi jogot biztosító nyilatkozatot, majd később egy szolgálmi jogot biztosító szerződést is aláír.

A fogyasztó választ egy külső elektromos vállalkozót és az áramszolgáltatóval aláírja a szerződést.¹⁸ Ezután a vállalkozót az áramszolgáltató alkalmazza. Öt városban (Brassó, Kolozsvár, Craiova, Nagyvárad és

Ploiesti) a fogyasztónak hivatalos megbízási szerződést is kell kötnie a vállalkozóval.

A vállalkozó, miután a szolgáltató alkalmazza, felelős a terv elkészítéséért és a munkálatok kivitelezéséért, valamint az összes engedély beszerzéséért, mint például az építési engedély az önkormányzattól, a környezetvédelmi jóváhagyás, a tűzbiztonsági tanúsítvány, továbbá a területen folytatott földalatti munkálatokkal kapcsolatos tanúsítványok egyéb közműszolgáltatóktól való beszerzése. Amikor az építkezési munkálatok befejeződnek, a szolgáltató ellenőrzi az új csatlakozást, majd kibocsátja a csatlakozási igazolást. A fogyasztó a területen működő egyik villamosenergia-kereskedővel aláírja a kereskedői szerződést. Ezután a szolgáltató beköti a mérőórát és a villamosenergia-áramlás megkezdődik.

A kilenc román város közül lasiban a leggördülékenyebb az elektromos hálózatra történő csatlakozás, ahol nyolc eljárásra és 173 napra van szükség, és a legnehézkesebb Temesváron, ahol kilenc eljárásra és 234 napra van szükség. lasiban, az egyetlen város, ahol nyolc eljárás szükséges, a fogyasztóknak sem egy szolgalmi jogot biztosító nyilatkozatot nem kell aláírniuk közjegyző előtt, sem egy megbízási szerződést nem kell kötniük a vállalkozóval, míg az összes többi városban vagy az egyik, vagy a másik dokumentum kötelező.

Az időgénnel kapcsolatos kötelezettségbeli fő különbség a városokban a csatlakozási munkálatok befejezése. Ehhez lasiban 52 nap szükséges, Brassóban, Kolozsváron, Konstanzában, Craiovában és Nagyváradon pedig két hónap – viszont Bukarestben és Ploiestiben három hónap, Temesváron pedig négy. Egy építési engedély beszerzése az önkormányzattól, a második legtovább tartó lépés a folyamatban, egy hónaptól (mint Bukarestben) három hónapig (mint Konstanzában) tarthat. A közműszolgáltatóval megkötött rácsatlakozási szerződés beszerzése 25 napot vesz igénybe

Kolozsváron és Nagyváradon, míg a többi városban csak 10 napot. A végső ellenőrzés lefolytatása 10 napot vesz igénybe Craiovában, lasiban, Ploiestiben és Temesváron, Konstanzában viszont 15, Brassóban 17 és Kolozsváron és Nagyváradon 20 napot. A szolgáltatási szerződés aláírását követően a mérőóra beszereléséhez 2 napra van szükség Brassóban, Bukarestbe, Konstanzában, Nagyváradon, Ploiestiben és Temesváron, míg Kolozsváron és Craiovában 5, lasiban pedig 10 napra.

A kilenc város közül Ploiestiben a legalacsonyabb az új csatlakozás költsége (148.755 lej, vagy az egy főre jutó jövedelem 423,7% -a), Konstanzában pedig a legmagasabb (233.935 lej, vagy az egy főre jutó jövedelem 666,3%-a). A különbség nagyrészt a *Doing Business* esettanulmányhoz szükséges csatlakozási munkálatok költségéből ered – Ploiestiben 130.000 lej, Konstanzában viszont 220.000 lej. A városokban meglévő többi különbség a terv költségétől (ami a Nagyváradon fizetendő 5.000 lejtől a Ploiestiben fizetendő 13.500 lejjig terjed) és az önkormányzattól beszerzendő építési engedélyek (a Nagyváradon fizetendő 2.200 lejtől a Brassóban fizetendő 7.000 lejjig terjedő) díjától függ. Mindemellett, néhány városban feltárási engedélyt is be kell szerezni az önkormányzattól.¹⁹

Az áramkimaradások adatai is eltéréseket mutatnak a kilenc városban. A fogyasztók Brassóban, Ploiestiben és Temesváron hosszabb és gyakoribb kimaradásokat tapasztalnak, így ez a három város 6 pontot ér el a szolgáltatás megbízhatóságának és a díjszabások átláthatóságának mutatóján. A többi hat város pontszáma 7. Ploiestiben az áramkimaradás időtartama a leghosszabb (egy fogyasztó esetében évente átlagosan 7 óra), Temesváron pedig leggyakoribb az áramkimaradás (egy fogyasztó esetében évente átlagosan több mint 5 alkalommal). Brassóban egy fogyasztó évente átlagosan több mint négy áramkimaradást tapasztal, melynek teljes időtartama majdnem öt óra.

MIT LEHET TOVÁBBFEJLESZTENI?

Jelen fejezet a Bulgáriában, Magyarországon és Romániában zajló új elektromos hálózatra történő csatlakozási folyamat és az áramszolgáltatás megbízhatóságának felülvizsgálatával kapcsolatos lehetséges továbbfejlesztések számos területére rámutat.

Hallgatás beleegyezés szabályának és a kockázatalapú szemlélet bevezetése a csatlakozással kapcsolatos előzetes jóváhagyások késedelmének csökkentése érdekében

BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA

Az EU többi országához képest az elektromos hálózatra történő csatlakozás mindhárom országban hosszú folyamat. A fő akadály a csatlakozási munkálatok megkezdéséhez szükséges tanúsítványok beszerzése. Noha a szabályozások mindhárom országban minden hivatal esetében meghatározzák az időkorlátot a tanúsítványok kibocsátását illetően, ezeket gyakran nem tartják be. Ezért az első lépés a hallgatás beleegyezés szabályának bevezetése lehetne – úgy, hogy amikor a jóváhagyó hatóság nem válaszol a megadott időkereten belül, a jóváhagyás automatikusan kibocsátásra kerül. Olaszország, Lengyelország és Spanyolország azok közé az országok közé tartozik, melyek már bevezették a hallgatás beleegyezés szabályát, ahogyan azt korábban a *Doing Business* regionális tanulmányában leírtuk.²⁰

Még akkor is, ha a jogszerű időkeretet betartják, a folyamat teljes időtartama túlságosan hosszú. Ez azt sugallja, hogy felül kell vizsgálni és szigorítani kell a törvény által megállapított időkeretet, különösen az egyszerű, standard csatlakozások esetében. A modern szabályozások különböző szintű ellenőrzéseket állapítanak meg – és ezért különböző időkereteket – az összetettség különböző

szintjeinek megfelelően. Ez a szemlélet az egyszerű csatlakozásokhoz szükséges jóváhagyások esetében lehetővé teszi a gyorsított eljárást, ezzel utat nyitva a hatóságoknak arra, hogy a kockázatosabb projektekre összpontosítsanak.

Back-office által kibocsátott előzetes csatlakozási engedélyek hivatalon belüli megszerzése **BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA**

Bulgáriában és Romániában előzetes jóváhagyásokat kell beszerezni különböző önkormányzati hivatalokból, mint például a közútkezelő hivatal, a hulladékgazdálkodási hivatal és a feltárási engedélyekért felelős főosztálytól. Mindemellett, az önkormányzat egy végleges építési engedélyt bocsát ki a csatlakozási munkálatok megkezdésének engedélyezésére. Ebbe az építési engedélybe az önkormányzat már beleérti azt, hogy az összes önkormányzati hatóság jóváhagyja a csatlakozást. Ezeknek a jóváhagyásoknak az egységesítése csökkentené a fogyasztókat és az önkormányzatokat sújtó kése delmeket egyaránt. Annak a kockázatát is el lehetne ezzel kerülni, hogy a különböző hivatalok önkormányzati dolgozói ugyanarra a projektre ellentétes határozatokat bocsássanak ki.

Bukarest, Kolozsvár, Konstanza és Iasi jól bevált gyakorlatát máshol is átvehetnék Romániában: ebben a négy városban az építési engedély tartalmazza a feltárási engedélyt. A két külön engedély követelménye, ahogy az a másik öt román városban van, az önkormányzati hatóságok számára dupla erőfeszítést jelent, és meghosszabbítja a folyamatot, mivel ez azt jelenti, hogy ugyanazt a kérelmet kétszer vizsgálják felül. Litvánia egy másik példával jár elől. Ott a kérelmezők csak egy egységesített formanyomtatványt nyújtanak be az önkormányzathoz, ami azután beszerzi nevükben a tanúsítványokat a különböző főosztályoktól.

Bulgáriában, Magyarországon és Romániában a kérelmezőknek a köz-műszolgáltatóktól is be kell szerezni a

csatlakozáshoz szükséges előzetes jóváhagyásokat. A folyamat koordinálására kormányablakokat lehetne felállítani, és a kérelmező számára egyetlen egységesített jóváhagyást lehetne kibocsátani. Ebben az jelenthet kihívást, hogy a hivatalokat rá kell venni arra, hogy egyetlen helyszínre küldjék a képviselőiket és megfelelő döntési jogkörrel ruházzák fel őket, úgy, hogy a kérelmeket kése dellem nélkül feldolgozhassák. Az egyik megoldás egy rész munkaidős rendszer kidolgozása lenne, melyben a különböző hivatalokból érkező képviselők egy meghatározott hozzáférési pontban dolgoznának egy meghatározott időben és napon.

A legmodernebb kormányablakok virtuálisak, mint például a web-alapú felületek, melyek lehetővé teszik a kérelmezők számára, hogy a tanúsítványok iránti kérelmeket egy online formanyomtatványon egyidejűleg nyújtsák be. Ha az összes érintett hatóság egyetlen rendszerbe lenne összekapcsolva, ahol az értesítéseket és a dokumentumokat elektronikus úton lehetne továbbítani, a folyamat gyorsabb és korszerűbb lenne. Ennek az online folyamat típusnak a bevezetése ijesztő feladat lehet. Az ilyen projektek jellemzően nagyobb szabályozási reformokhoz és e-közigazgatási programokhoz kapcsolódnak. A siker érdekében szükség van a munkatársak továbbképzésére az elektronikus rendszer működtetése és fenntartása érdekében. Ehhez a megfelelő technológiai infrastruktúrára és magas szintű internet elterjedtségre van szükség.

Bulgária, Magyarország és Románia figyelembe vehetné azoknak a városoknak a példáját is, melyek magáncégekkel társulnak, hogy gördülékenyebbé tegyék az engedélyeztetési folyamatot, ahogy az néhány spanyol önkormányzatnál történik. Barcelona például az ACEFAT-tal dolgozik együtt, Valencia pedig az OCOVAL-lal. Ezek a magáncégek lehetővé teszik a kérelmezők és a hatóságok közötti információcserét, ezáltal könnyítve a hivatalok munkaterhelését, ami az erőforrásbeli korlátok miatt lemaradásokat okozhat.

Követelmények egyszerűsítésével kapcsolatos lehetőségek azonosítása

BULGÁRIA, ROMÁNIA

Az elektromos hálózatra történő csatlakozáshoz szükséges lépések számának csökkentése kulcsfontosságú tényező a folyamat gördülékenyebbé tétele szempontjából, különösen Romániában, ahol a követelmények száma sokkal magasabb, mint a legtöbb magas bevétellel rendelkező gazdaságokban. Romániában a fogyasztó jellemzően egy magánvállalkozót választ a projekt elkészítéséhez és a munkálatok elvégzéséhez, ezután azonban a vállalkozót az áramszolgáltató alkalmazza. Ez a vegyes rendszer egy sor extra eljáráshoz vezet, mint például egy megbízási szerződés a fogyasztó és a vállalkozó között, egy kivitelezésről szóló szerződés az áramszolgáltató és a vállalkozó között, valamint az áramszolgáltató által lefolytatott extra ellenőrzés. Sőt, a szabályozásbeli egyértelműség hiánya miatt, hogy mi kell a szolgáltatóknak ahhoz, hogy egy magánterületen munkálatokat végezzen, Romániában az áramszolgáltatóknak szükségük van egy közjegyző által hitelesített szolgalmi jogot biztosító szerződésre a fogyasztótól.

Mindemellett, az áramszolgáltatótól beszerzendő csatlakozási jóváhagyás egy kétlépéses folyamat: a fogyasztónak először egy előzetes jóváhagyást kell beszereznie és azután a végleges csatlakozási szerződést. Románia (és bizonyos mértékig Bulgária) előnyt kovácsolhatna abból, ha fontolóra venné az egyszerűbb magyarországi (és az olyan EU ország-beli, mint Ausztria és Németország) folyamatot, ahol a fogyasztónak csak egy csatlakozási szerződés iránti kérelmet kell benyújtania.

Az áramszolgáltató ellenőrzései – amin jellemzően a fogyasztó is jelen van, bár ez nem kötelező – egy másik lehetőséget kínálnak a folyamat egyszerűsítésére Romániában. A költségbeclés biztosítása előtt a szolgáltatók külső ellenőrzéseket végeznek, hogy megvizsgálják az épület környezetét, és pontosan

meghatározzák, hogy hol helyezhetik el a vezetékeket és a mérőórát. A világ többi gazdaságában az áramszolgáltatók egy földrajzi információs rendszert (GIS) használnak, ami a helyszíni szemlét fölöslegessé teszi. Mexikóban például az áramszolgáltató 2011/12-ben kidolgozott egy GIS-t, hogy feltérképezze az elosztóhálózatot, és most már nem végez fizikai ellenőrzést a megvalósíthatósági tanulmány kibocsátása előtt. Ehhez hasonlóan Törökországban a Boğaziçi Elektrik Dağıtım áramszolgáltató kiaknázza az országban széles körben elterjedt GIS felhasználásának előnyét, és most már a GIS-en keresztül ellenőrzi, hogy egy új csatlakozáshoz szükség lesz-e egy kiegészítő transzformátor felszerelésére.

A csatlakozás utáni folyamat különösen megterhelő Bulgáriában, ahol a fogyasztónak az újonnan kialakított csatlakozás használatához be kell szerezni egy engedélyt a Nemzeti Építkezésselügyeleti Főigazgatóságtól (16. Törvény). Ez magába foglalja egy összes érdekelt félből álló bizottság felállítását, amely felméri, hogy a csatlakozás használható-e. A csatlakozás kiépítéséhez szükséges engedély beszerzésére fordított időtartam meghatározásával, és mivel a felek igazolják az újonnan kiépített csatlakozás megfelelőségét (15. Okmány), a további késedelmek elkerülése érdekében ez az értékelés történhet azután, hogy a fogyasztó elkezd használni a villamos energiát.

Elektromos áramhoz való hozzáférés folyamatának és követelményének tisztázása és megfelelőbb kommunikációja **BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA**

Az áramszolgáltatóknak világosan el kellene magyarázni, hogy mi szükséges az elektromos hálózatra történő új csatlakozáshoz. A folyamat még átláthatóbbá tétele mellett ez a fogyasztó számára csökkentené a költséget és időigényt úgy, hogy csökkenti a hiányosan vagy hibásan benyújtott kérelmek számát – és ezáltal az adminisztrációs lemaradásokat. Egy minden szempontból kielégítő iránymutatást

kell adni a kulcsfontosságú lépésekről, a bevont hivatalokról, a szükséges dokumentumokról, valamint az igazolásokról, engedélyekről és jóváhagyásokról és a hozzájuk tartozó időkeretről és díjakról. Érthető és teljes körű információt is elérhetővé kellene tenni online, és könnyen hozzáférhetővé kellene tenni mobilkészülökön keresztül.

Világszerte sok ország továbbfejlesztette az átláthatóságot az elmúlt években. A jól bevált gyakorlatok tartalmazzák a földhasználati tervek hozzáférhetővé tételét a lakosság számára, mint például a tervek online feltöltését, a folyamatértékek vagy a teljes folyamatra vonatkozó iránymutatások elkészítését, és a kérelmezés követelményeire vonatkozó érthető és hiánytalan iránymutatás biztosítását. Bécsben a hatóságok például minden tervezéssel kapcsolatos információt egy web-alapú felületre töltöttek fel, ahol a felhasználók megnézhetik az övezetek kialakításának terveit, a földhasználati szakpolitikát és az infrastruktúra kapacitását és elérhetőségét.

Új csatlakozás költségének felülvizsgálata **BULGÁRIA, ROMÁNIA**

A csatlakozási munkálatok típusa a hálózati kapacitástól, és Bulgáriában az áramszolgáltatók gyakorlatától is függ. Ha a középfeszültségű hálózatra történő csatlakozásra van szükség, még komplikáltabb csatlakozási munkálatokra lehet szükség. Az ezt eredményező tőkebefektetéseket az új fogyasztó fedezi. Ez a kötelezettség lényegesen megnöveli a csatlakozási költséget, ahogy ez világosan látható Romániában és Bulgáriában. Egy új transzformátor költségének fedezése a legtöbb kis- és középvállalkozás számára akadályt jelent. Az áramszolgáltató hozzájárulhatna a kezdeti tőkebefektetéshez, ahogy ez Thaiföldön történik. Ezt a kezdeti befektetést az új transzformátorra csatlakozó fogyasztókra kirótt átlátható fogyasztói díjak fedezhetnék.

Fontos annak biztosítása, hogy a vállalkozók megfizethető áron tudjanak új

csatlakozáshoz jutni. Kritikus pont annak biztosítása is, hogy az áramszolgáltatók olyan csatlakozási díjat számíthassanak fel, ami fedezi a költségeiket, ahol az ő kötelezettségük az anyag beszerzése és a munka elvégzése. Ez a helyzet Bulgáriában, ahol az áramszolgáltatótól olyan áron követelik meg az új csatlakozások kiépítését, amit szabályozás által állapítottak meg, és ez 2002 óta nem változott.²¹

Megbízható áramellátás ösztönzőinek megerősítése **BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA**

A szabályozó hatóságok mindhárom országban pénzügyi szankciókat alkalmaznak az áramszolgáltatóval szemben, ha nem nyújtanak megbízható villamosenergia-szolgáltatást a fogyasztóknak. Ez azonban nem mindig megfelelő ösztönző az áramszolgáltató számára, hogy a megbízható szolgáltatást egész éven át és a működésük teljes körzetében magas szinten fenntartsák. Bulgáriában például a szabályozó hatóság az áramkimaradások gyakoriságára és időtartamára vonatkozó árplafonokat állapított meg, és pénzügyi szankciót alkalmaz, amikor az áramszolgáltató túllépi azokat – az árplafonok azonban magasak, ezért pénzügyi visszatartó erejük hatástalan.²² Néhány szolgáltató Bulgáriában önként kompenzálja a fogyasztókat, de csak a 24 órán vagy több időn keresztül tartó áramkimaradásokért (a CEZ esetében), vagy a 48 órán vagy több időn keresztül (az EVN esetében). Míg a városokban az áramkimaradások nem gyakoriak és rövid ideig tartanak, addig a falvakban és távoli vidékeken általában gyakoriak.

MEGJEGYZÉSEK

1. Carolin Geginat and Rita Ramalho, "Electricity Connections and Firm Performance in 183 Countries," Policy Research Working Paper 7460 (Világbank, Washington, DC, 2015).
2. Az időigény Bulgáriára, Magyarországra és Romániára vonatkozó mérései a fővárosokban végrehajtott mérések (amik egyben a legnagyobb üzleti tevékenységgel rendelkező városok), a nemzetközi *Doing Business* módszertannak megfelelően. Világbank, *Doing Business 2017: Esélyegyenlőség mindenkinek* (Washington, DC: Világbank, 2016.).
3. Ezek a szabályozó szervek a Vízügyi Szabályozási Bizottság (DKER) Bulgáriában, a Magyar Energetikai és Közmű-szabályozási Hivatal (MEKH) Magyarországon és az Energetikai Szabályozási Hivatal (ANRE) Romániában. Mindegyik fél az országos áramszolgáltatásért (villamosenergia-termelés, szállítás, elosztás és szolgáltatás), valamint a villamos-energia árakért felelős.
4. Magyarországon, ahol a liberalizáció 2003-ban kezdődött, mára teljes egészében liberalizált: minden fogyasztó különböző szolgáltatók közül választhat, és az árak nem szabályozottak. Romániában, ahol a liberalizáció 2007-ben kezdődött, az árak még nem teljesen szabályozatlanok minden típusú fogyasztó számára.
5. A többi EU tagállamban az elektromos áramhoz való csatlakozás időigénye az Ausztriában szükséges 23 naptól a Ciprusban szükséges 137 napig terjed.
6. Bulgáriában a terv elkészítésére, az anyag beszerzésére és a külső munkálatok elvégzésére vonatkozó kötelezettséget a 6. Rendelet § 21. szerint kell meghatározni. Az kifizetésre történő csatlakozást vagy az áramszolgáltató, vagy a fogyasztó intézheti a közös megegyezés szerint. Ha a fogyasztó vállalja ezt a kötelezettséget, az áramszolgáltatónak később meg kell vásárolnia az anyagot a fogyasztótól - melyből mindnek meg kell jelennie a fogyasztó és az áramszolgáltató által aláírt végső szerződésben. A gyakorlatban azonban sokkal gyakoribb az, hogy az ebben a négy városban működő áramszolgáltató magánál tartja a kötelezettséget, és magáncégekkel kötött szerződésen keresztül végezteti el a tervet és a munkálatokat, valamint építkezésfelügyeletet ellátó cégekkel a működés koordinációját és ellenőrzését. A közép feszültségű hálózatra történő csatlakozás esetén azonban törvény írja elő, hogy a fogyasztó tegye meg ezeket az intézkedéseket (lásd 7. megjegyzés).
7. A 6. Rendelet § 21. szerint, amennyiben a fogyasztó egy üzleti vállalkozás, és közép feszültségre történik a csatlakozás, a munkákat a fogyasztónak kell kiviteleznie, és a kiépített infrastruktúra az ingatlanán marad. Az üzleti fogyasztó villamosenergia fogyasztói számlája általában alacsonyabb a közép feszültségű hálózati csatlakozás esetében a villamosenergia-szállítás (szabályozott) árkomponensben lévő különbség eredményeként. Lásd például az elosztói árat a CEZ weboldalán: <http://www.cez.bg/en/prices/electricity-prices/for-distribution.html>
8. Várnában a többi közüzmszolgáltató (gáz, vízi, fűtés, telekommunikációs) egy korai szakaszban adja ki a tanúsítványokat, mielőtt a fogyasztó megkapja az építési engedélyt a raktárpületre. Jóváhagyják a „tervezetet”, ami a kataszteri hivatal által kiadott dokumentum, mely a raktárpület körül feltérképezi az összes kommunikációs hálózatot. Azután a külső rácsatlakozás tervét ennek a tervezetnek az alapján készítik el.
9. A felügyeletért felelős cégek - melyek általában a jóváhagyási folyamat koordinálásáért felelősek - rendszerint a terv több másolatát küldik körbe a különböző szervekhez, hogy időt takarítsanak meg. Ez az intézkedés azonban így is hosszú, mivel minden ügynökségnek körülbelül egy hónapig tart a tanúsítvány kibocsátása.
10. Amikor a külső munkálatok befejeződnek, a vállalkozónak kérelmet kell benyújtania az áramszolgáltató (CEZ) egyik bizottságához, hogy ellenőrizze és hagyja jóvá a munkát a 15. Okmány kibocsátása előtt.
11. Burgaszban, Plevnában, Plovdivban és Szófiában a vállalkozók ezeket az engedélyeket az építési engedéllyel párhuzamosan kapják meg. Ruzsében és Várnában viszont az engedély kibocsátását követően 6 napot kell várniuk ezekre.
12. Az alállomás megvásárlása lényeges költséghányad egy vállalkozó számára Plevnában vagy Szófiában: mivel a *Doing Business* esettanulmányban szereplő raktárpület esetében egy alállomás körülbelül 25.000-35.000 levába kerülne a válaszadók szerint. A tervhez, az anyaghoz, a munkálatokhoz, az adminisztrációs díjakhoz és az építkezés felügyeletét ellátó cég szolgáltatási díjaihoz kapcsolódó költségek mellett Szófiában egy vállalkozónak 2.600 leva előleget is kell fizetnie az önkormányzatnak, amit akkor kap vissza, ha a munkálatok befejezése után a járdát visszaállította eredeti állapotába. A rögzített ár az előleg kamata után járó elmaradt jövedelem jelenlegi értéke.
13. Szabályozás 7/2014. (IX.12.), MEKH rendelet, 14/7. melléklet.
14. Míg Romániában a fogyasztó választhatja ki a vállalkozót, akit az áramszolgáltató alkalmaz, Magyarországon az áramszolgáltatók választják ki és alkalmazzák a villamosmérnököket, aki elkészíti a tervet, elvégzi a munkálatokat és beszerzi a szükséges tanúsítványokat és engedélyeket.
15. Míg hat magyarországi városban egyetlen közüzmszolgáltató irányítja a víz- és csatornahálózatot, Budapesten két külön közüzmszolgáltató teszi ezt. Ez a jóváhagyások beszerzésének folyamatát még nehezebbé teszi a fővárosban, mely a magyarországi városok közül a második leghosszabb csatlakozási folyamattal rendelkezik.
16. Az engedélyeztetési folyamatot a 382/2007. (XII.23.) Kormányrendelet szabályozza.
17. A komplex esetekben a közüzmszolgáltató több csatlakozási lehetőséget biztosít, és a fogyasztó választja ki a számára legkedvezőbbet.
18. A vállalkozónak az Energetikai Szabályozási Hivatal (ANRE) hitelesítésével kell rendelkeznie.
19. Az elemzésbe bevont esetre vonatkozó feltárási engedély Brassóban 27 lejbe, Ploiestiben 100 lejbe, Nagyváradon 104 lejbe, Temesváron 250 lejbe, Craiovában pedig 600 lejbe kerül. Kolozsváron az engedély ingyenes, Bukarestben, Konstanzában és Iasiban pedig nincs szükség engedélyre.
20. Lásd a Világbank által készített *Doing Business Olaszországban 2013* (Washington, DC: Világbank, 2013), *Doing Business Lengyelországban 2015* (Washington, DC: Világbank, 2015) és *Doing Business Spanyolországban 2015* (Washington, DC: Világbank, 2015).
21. A csatlakozási díjakat a 2002. március 29-i TS-002 szabályozási határozat szabja meg. A 6. Rendelet § 21. szerint az kifizetésig hálózatra történő csatlakozás esetében az áramszolgáltatóknak saját költségükön kell a munkálatokat elvégezni, kivéve, ha a fogyasztó átvállalja ezt a kötelezettséget az áramszolgáltatóval kötött kölcsönös megegyezés alapján, amely esetben a beszerelt anyag a szolgáltatóra kerül átruházásra a munkálatok befejezését követően.
22. Az Állami Energetikai és Vízügyi Szabályozási Bizottság (DKER) által megállapított árplafonok közzétételre kerülnek „Az áramellátók és szolgáltatók által nyújtott villamosenergia-szolgáltatás megbízhatóságával és minőségével kapcsolatos értékelés módszertana” című kiadványban. A legutóbbi értékek a DKER honlapján kerültek közzétételre: http://www.dker.bg/files/DOWNLOAD/rule_el_25.pdf. A szolgáltatók túllépi ezeket az árplafonokat, a 2013. március 18-i, a villamos energia árak szabályozásáról szóló 1. Rendelet § 37. szerint pénzbüntetést vetnek ki.

Ingatlan nyilvántartásba vétele

FŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK

- A három ország közül Magyarországon a leggyorsabb az ingatlan nyilvántartásba vétele, ahol négy eljárásra van szükség, átlagosan 12,5 napot vesz igénybe és a költség az ingatlan értékének 5%-a. A folyamat azonban Bulgáriában kevésbé költséges, átlagosan az ingatlan értékének 3%-a – Romániában pedig 1,4%-a.
- Az Európai Unióval összehasonlítva a Bulgáriában, Magyarországon és Romániában mind a 22 vizsgált városban lényegesen kevesebb időt vesz igénybe – és kevesbé költséges, viszont a Bulgáriában és Romániában vizsgált városokban komplexebb is.
- A Magyarországon vizsgált hét város közül, és mind a 22 közül Debrecenben a leggyorsabb az ingatlan nyilvántartásba vétele. Nagyvárad teljesítménye felülmúlja román társai teljesítményét, míg Bulgáriában ugyanez a helyzet Ruzsében.
- Magyarország kimagasló teljesítménye a földhivatali szolgáltatás hatékonysága és minősége terén az országot az első 10 EU tagállam közé helyezi és a nemzetközi rangsorban a 28. helyre az ingatlan nyilvántartásba vételének gyorsasága terén.
- A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója terén a magyar városok megelőzik az EU átlagot, az infrastruktúrájuk megbízhatóságának és a földrajzi lefedettségnek köszönhetően, míg a bolgár és román városok lemaradnak.

A korábbi tervgazdaságok megfelelően működő piacgazdaságokká történő alakítása egy egyenlőtlen verseny volt. Néhány ország, különösen a közép-európai országok és a Balti államok egyenletesebben navigáltak az átalakulást, mint a többi. Egy folyamatosan növekvő globális gazdaságban kulcsfontosságú volt az, hogy versenyképessé váljanak a gazdaságok a jogi és intézményi berendezkedés megreformálásával együtt.

A tulajdonhoz való jog biztosítása – ami a beruházások támogatásához, a termelékenységhez és a gazdasági növekedéshez elengedhetetlen¹ – kulcsfontosságú szerepet töltött be a versenyképesség elérésében. Ez nem csak a jogi reformokat foglalta magába, hanem egy megbízható infrastruktúra megteremtését is,

különösen az ingatlan nyilvántartások és a kataszteri térképek formájában.

Magyarország szemléletes példával szolgál. A több mint 150 éve, a kommunista idők alatt is megőrzött telekkönyvek az átalakulás során könnyebbé tették a földhivatali szolgáltatások komputerezését és korszerűsítését (6.1. keretezett rész). Ma Magyarország a *Doing Business* nemzetközi rangsorában az ingatlan nyilvántartásba vételének gördülékenysége terén a 190 gazdaság közül az első 30 között helyezkedik el. A hasonló erőfeszítéseknek köszönhetően a Balti államok és számos közép- és kelet-európai országban is ugyanez a helyzet.²

Ami az ingatlant illeti (telek és épület), melynek a legtöbb országban a vagyonele fele vagy háromnegyede tulajdonítható,

naprakész földhivatali információrendszerrel rendelkezik.³ A kutatások azt mutatják, hogy ha az ingatlantulajdonosok tulajdonjoga biztosított, sokkal valószínűbb, hogy magánvállalkozásokba fektetnek be és készek az ingatlant olyanok számára átruházni, akik hatékonyabban hasznosítják. Mindemellett, az ingatlantulajdonokkal kapcsolatos hatósági információhoz történő hozzáférés csökkenti a tranzakciós költségeket a pénzügyi piacon, ami könnyebbé teszi az ingatlan fedezetként történő felhasználását.⁴ Az ingatlan elhelyezkedését azonosító földhivatali és kataszteri nyilvántartásokat a világ minden táján arra használják, hogy térképre helyezték, igazolják és biztosítsák a tulajdonjogot. A megbízható, naprakész földhivatali és kataszteri információval rendelkező kormányok számára létfontosságú,

MIT MÉR AZ INGATLAN NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE?

A *Doing Business* rögzíti az eljárások teljes sorozatát, ami szükséges ahhoz, hogy egy vállalkozás megvásároljon egy ingatlant egy másik vállalkozástól, és hogy a tulajdonjogot átruházza a vevőre úgy, hogy a vevő felhasználhatja az ingatlant a vállalkozása bővítésére, fedezetként kölcsön felvételekor, vagy ha szükséges, eladhatja azt egy másik vállalkozásnak. Méri az egyes eljárások időigényét és költségét is. Mindemellett, a *Doing Business* minden egyes gazdaságban méri a földhivatali szolgáltatások rendszerének minőségét. A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója öt dimenzióval rendelkezik: az infrastruktúra megbízhatósága, az információk átláthatósága, a földrajzi lefedettség, az ingatlannal kapcsolatos jogviták rendezése és a tulajdonhoz való egyenlő hozzáférés joga (lásd az ábrát).

Ingatlan nyilvántartásba vétel: a földhivatali szolgáltatás rendszerének hatékonyságát és minőségét méri

A rangsorolás a négy mutató DTF (distance to frontier) pontszámán alapul

Két helyi társaság ingatlan átruházásához szükséges napok száma

Ingatlan átruházásának költsége, az ingatlan értékének %-aként

Időigény 25%

Költség 25%

25% Eljárások

25% Földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója

Ingatlan átruházáshoz szükséges lépések úgy, hogy azt el lehet adni, vagy fedezetként fel lehet használni

Megbízhatóság

Méri, hogy létezik-e megfelelő infrastruktúra, amely garantálja a magas színvonalat és csökkenti a hibák kockázatát, a földhivatali szolgáltatások és a térképészeti (kataszteri) nyilvántartáshoz

Átláthatóság

Méri, hogy az ingatlanokkal kapcsolatos információkat a földhivatali szolgáltatás rendszere nyilvánosan elérhetővé teszi-e és milyen módon

Lefedettség

Méri a földhivatali szolgáltatás és a térképészeti (kataszteri) nyilvántartás milyen mértékben fedi le a magántulajdonban lévő telkeket

Jogvita rendezése

Méri a konfliktusmegoldás rendszerének elérhetőségét, és az ingatlan átruházását rögzítő személyek vagy szervezetek felelősségének mértékét

Tulajdonhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása

Méri az egyedülálló férfiak és nők, valamint a házas férfiak és nők tulajdonhoz való jogát

6.1. KERETEZETT RÉSZ A magyarországi földhivatali szolgáltatási rendszer fejlődésének hosszú története

Az első kataszteri felmérés 1786 és 1790 között történt Magyarországon. Ezt a próbálkozást II. József császár, a Habsburg területek uralkodója által kibocsátott, a magyarországi telekfelmérésről szóló törvény ösztönözte. Ez a kezdeményezés azonban rövidéletű volt, mivel minden dokumentumot megsemmisítettek nem sokkal az uralkodó 1790-ben bekövetkezett halála után. A kataszteri felméréseket azonban adóbeszedési célból újrakezdték a 19. században, és az országnak azóta van rendszerezett ingatlan-nyilvántartása.

1971-ig a földhivatali szolgáltatás egy kettős rendszeren alapult, egy ingatlan-nyilvántartási és egy földmérési rendszeren. 1981-re az ország a teljes területére vonatkozóan egyesítette az adatokat és a hivatalokat, megalapítva az egységesített ingatlan-nyilvántartást a ma Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium néven ismert minisztérium égisze alatt.

1990-ben Magyarország az EU-val együtt belekezdett egy programba, hogy korszerűsítse a földhivatali szolgáltatások rendszerét. A program magába foglalta a számítógépes infrastruktúra felállítását a megyei földhivatalokban az egész ország területén, valamint a jogi és működési változtatásokat, ami éveket vett igénybe. 1997-re a rendszer teljesen komputerizált lett. Azután Magyarország elindított egy programot, hogy digitalizálja a kataszteri térképezést, mely által 2007-re sikerült az egész ország területén digitalizált formában elérhetővé tenni a kataszteri térképeket.

Jelenleg a földhivatalok az országban több mint 10 millió ingatlant tartanak nyilván. Minden ingatlannak van egy egyedi azonosító száma, amit mind az ingatlan-nyilvántartásban, mind a kataszteri nyilvántartásban is használnak. 2007 óta a földhivatal a szolgáltatásokból befolyó bevételekből finanszírozza működését.

Az országban a megyei földhivatalok egy központosított elektronikus hálózaton, a TakarNet-en keresztül kommunikálnak, ami minden ingatlanról részletes információval rendelkezik. Az arra felhatalmazott felhasználók, mint például végrehajtók, közjegyzők, ingatlan átruházással foglalkozó jogászok, bankok és egyéb pénzügyi intézmények díj ellenében férhetnek hozzá a rendszerhez. Noha magánszemélyek nem csatlakozhatnak a rendszerhez, azonban felkereshetik a földhivatal weboldalát (Földhivatal Online), ahol az ingatlanokkal kapcsolatban díj ellenében korlátozott információkhoz juthatnak.

A magyarországi ingatlan-nyilvántartás reformja rávilágít arra, hogy az ilyen erőfeszítésekhez nem csak kitarítás és újítás szükséges, hanem idő is. Minden egyes fontos reform és infrastruktúrafejlesztés teljes körű megvalósításához 1971 óta egy évtizedre volt szükség (lásd a táblázatot). Mára a földhivatalok Magyarország területének 100%-át fedi le mind az ingatlan-nyilvántartását mind a kataszteri térképeket illetően. Ez nagy eredmény: nemzetközi szinten a gazdaságoknak csak 22%-a fedi le a magáningatlanokat az ingatlan-nyilvántartásaikban, és csak 24%-a a kataszteri térképeken. Mindemellett, az ingatlan nyilvántartásba vétele még hatékonyabbá vált Magyarországon (amit Budapest képvisel). Az ingatlan nyilvántartásba vételének időigénye folyamatosan csökken, a 2004-es majdnem 80 napról mára 17,5 napra van szükség. Közben a költség több mint felére csökkent, az ingatlan értékének 11%-áról 5%-ra^a. Sőt, a nyilvántartások megbízhatósága megerősödött, és az online ingatlan nyilvántartásba vétel kritikus elemei bevezetésre kerültek.

A magyarországi földhivatali szolgáltatások rendszerének idővonala

Forrás: Földhivatal, Magyarország <http://foldhivatal.hu/>; Doing Business adatbázis.

*Budapest által képviselt adat.

Megjegyzés: Ez a keretezett rész a Országos Földhivatal portáljának információin alapul (<http://foldhivatal.hu/>).
a. Doing Business adatbázis.

hogyan pontosan vessék ki és szedjék be az adókat. Ez lehetővé teszi a kormányok számára azt is, hogy a városok különböző követelményeit kidolgozzák, és hogy stratégiai tervet készítsenek a szolgáltatások és infrastruktúra biztosításáról, hogy minden városban kielégítsék a szükségleteket.⁵

HOGYAN MŰKÖDIK AZ INGATLAN NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE BULGÁRIÁBAN, MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIABAN?

Magyarországon és Romániában az ingatlan- és kataszteri nyilvántartás egy intézmény egésze alatt van – Magyarországon a Földhivatal, Romániában pedig a Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökség (NACL). Bulgáriában az Ingatlan Nyilvántartási Hivatal a bíróságok és az Igazságügy Minisztérium alá tartozik, míg Bulgáriában a Geodéziai, Térképészeti és Kataszteri Ügynökség

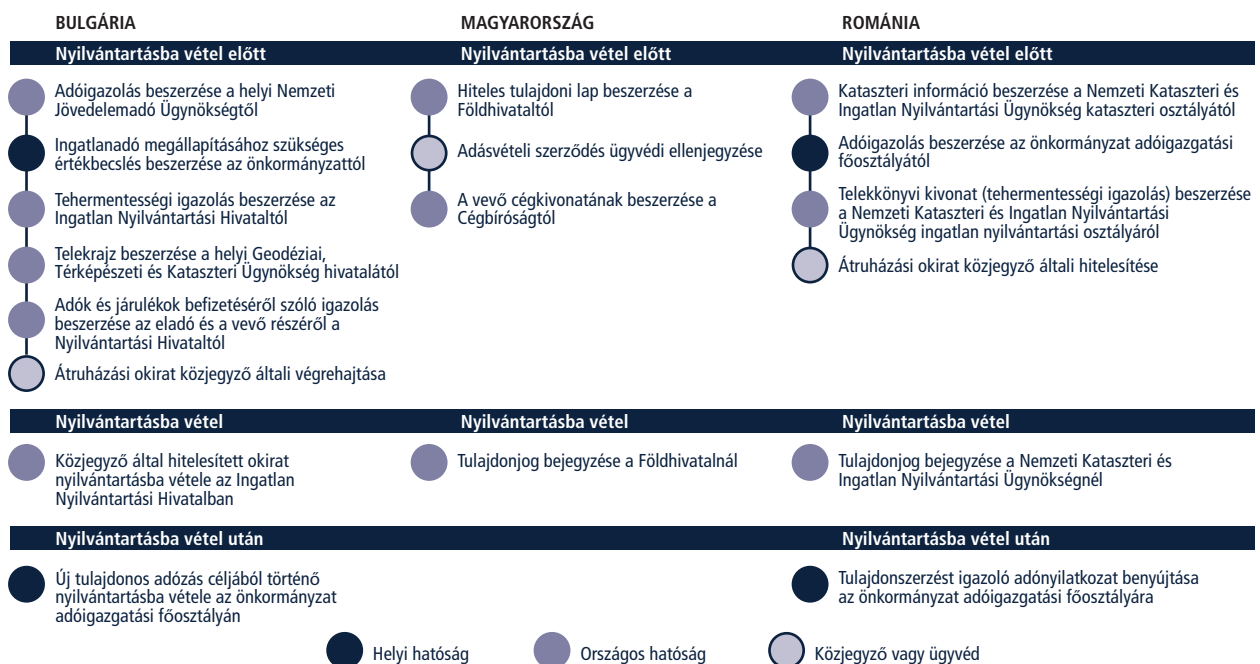
(GCCA) egy végrehajtó hivatal, mely a Regionális Fejlesztések és Közmunka Minisztériuma alá tartozik.

Egy ingatlan átruházásának nyilvántartásba vételéhez mindhárom országban jogi szakember igénybevételére van szükség – Magyarországon ügyvédekre, Bulgáriában és Romániában közjegyzőkre (6.1. ábra). Magyarországon egy vállalkozónak csak a Földhivattal és a Cégbírósággal kell együttműködnie. Romániában a vállalkozónak külön meg kell jelennie a Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökség Kataszteri és Földhivatali Osztályán és az Önkormányzat Adóigazgatási Főosztályán. Bulgáriában a nyilvántartásba vételi folyamat összetettebb, és külön együttműködést igényel a Nemzeti Jövedelemadó Ügynökséggel, az önkormányzati adóigazgatósággal, az Ingatlan Nyilvántartási Hivatallal, a Geodéziai, Térképészeti és Kataszteri Ügynökség helyi irodájával és a Kereskedelmi Nyilvántartási Hivatallal. Bulgáriában és Romániában, amikor az ingatlant

bejegyzik a vevő nevére, az új tulajdonosnak az adózás miatt nyilvántartásba kell vetetnie magát.

A 22 vizsgált város közül az ingatlan nyilvántartásba vétele Debrecenben (Magyarország) a leggördülékenyebb, és Szófiában (Bulgária) a legnehezebb (6.1. táblázat). Összességében, a folyamat Magyarországon a leggördülékenyebb, ahol négy eljárás szükséges, átlagosan 12,5 napot vesz igénybe és a költség az ingatlan értékének 5%-a. A román városokban a folyamathoz hat eljárás szükséges, 16 napot vesz igénybe és a költség az ingatlan értékének csak 1,4%-a. Az ingatlan átruházása Bulgáriában a legnehezebb, ahol nyolc eljárás szükséges, főleg az adóhatósággal (országos és helyi szinten) történő többszörös együttműködés és az Ingatlan Nyilvántartási Hivatal és a Geodéziai, Térképészeti és Kataszteri Ügynökség követelményei miatt. Bulgáriában az ingatlan nyilvántartásba vételéhez szükséges idő átlagosan 13,5 nap és a költség az ingatlan értékének 3%-a. A magyar városok a földhivatali

6.1. ÁBRA Magyarországon az ingatlan átruházás eljárási szabályai egyszerűbbek, mint Bulgáriában és Romániában

6.1. TÁBLÁZAT Ingatlan nyilvántartásba vétele Bulgáriában, Magyarországon és Romániában —hol gördülékenyebb, és hol megbízhatóbb a földhivatali szolgáltatások rendszere, és hol lehet könnyebben hozzáférni?

Város (Ország)	Rangsor	DTF pontszám (0–100)	Eljárások (száma)	Időigény (nap)	Költség (ingatlan értékének %-a)	A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója (0–30)
Debrecen (Magyarország)	1	81,16	4	8,5	5,0	26
Miskolc (Magyarország)	2	80,92	4	10,5	5,0	26
Székesfehérvár (Magyarország)	2	80,92	4	10,5	5,0	26
Győr (Magyarország)	4	80,80	4	11,5	5,0	26
Szeged (Magyarország)	4	80,80	4	11,5	5,0	26
Budapest (Magyarország)	6	80,08	4	17,5	5,0	26
Pécs (Magyarország)	7	79,96	4	18,5	5,0	26
Nagyvárad (Románia)	8	75,48	6	16	1,4	18
Brassó (Románia)	9	74,65	6	16	1,4	17
Bukarest (Románia)	9	74,65	6	16	1,4	17
Konstanza (Románia)	9	74,65	6	16	1,4	17
Craiova (Románia)	9	74,65	6	16	1,4	17
Iasi (Románia)	9	74,65	6	16	1,4	17
Temesvár (Románia)	9	74,65	6	16	1,4	17
Ploiesti (Románia) ^a	15	74,64	6	16	1,4	17
Kolozsvár (Románia)	16	73,81	6	16	1,4	16
Rusza (Bulgária)	17	71,53	8	11	2,6	20
Burgasz (Bulgária)	18	70,67	8	14	2,9	20
Plevna (Bulgária)	19	70,44	8	11	3,3	20
Várna (Bulgária)	20	70,19	8	11	3,4	20
Plovdiv (Bulgária)	21	69,59	8	16	2,9	19
Szófia (Bulgária)	22	69,23	8	19	2,9	19

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: A rangsor az ingatlan nyilvántartásba vételhez és a földhivatali szolgáltatás minőségének mutatójához kapcsolódó eljárások, időigény és költség mutatójára kapott DTF (distance to frontier) pontszámainak átlagán alapul. A DTF pontszám 0 és 100 közötti szabvány skálán mozog, a 100-as szám a legjobban bevált gyakorlatok „frontier” pontszámát képviseli (minél magasabb a pontszám, annál jobb). További részletek a „Doing Business-ről és a Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia” című fejezetben található. A Bukarestre, Budapestre és Szófiára vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek a Doing Business 2017 kiadása óta. A teljes adatbázis a Doing Business <http://www.doingbusiness.org> honlapján megtalálható.

a. Habár úgy tűnik, hogy Ploiesti mutatóval kapcsolatos adatai az ingatlan nyilvántartásba vétel területén ugyanazok, mint a másik hat román városnak, mégis alacsonyabb helyen szerepel a rangsorban, mint a másik hat (15. a 9. helyett). Ez azért van így, mert ott körülbelül 100 lejjel többre kerül az ingatlan nyilvántartásba vétele, és ez a különbség a kerekítés miatt nem látszik ebben a táblázatban.

szolgáltatás minőségének mutatója terén is magasabb pontot érnek el (a 30 pontból 26-ot), mint a bolgár városok (átlagosan 19,5), vagy a román városok (átlagosan 17).

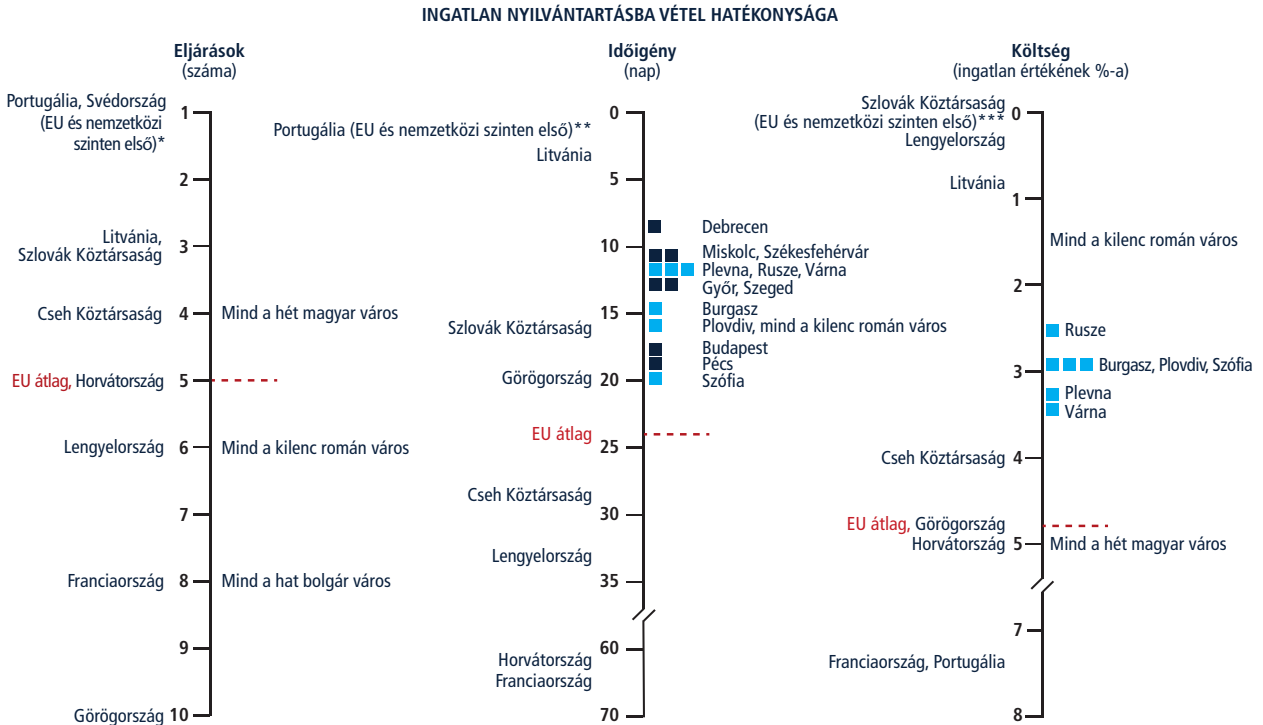
Magyarország kiváló teljesítménye a földhivatali szolgáltatás hatékonysága és minősége az országot az első 10 EU tagállam közé és nemzetközi viszonylatban a 28. helyre rangsorolja az ingatlan nyilvántartásba vételének gördülékenysége terén. Románia a nemzetközi rangsorban az 57. helyen áll, Bulgária pedig a 60.-on

– kicsit lemaradva az EU átlag 51. helytől, viszont megelőzve Horvátországot, Németországot és Franciaországot. Valójában, az ingatlan nyilvántartásba vételének gördülékenysége jelentősen kevesebb időt vesz igénybe minden vizsgált bolgár, magyar és román városban, mint az EU tagállamok átlaga – kevesebb időt, mint a Cseh Köztársaságban, Lengyelországban, Horvátországban vagy Franciaországban, viszont többet, mint Portugáliában (ahol csak 1 napot), vagy Litvániában (3,5 napot) (6.2. ábra). Az EU átlaggal összevetve a folyamat

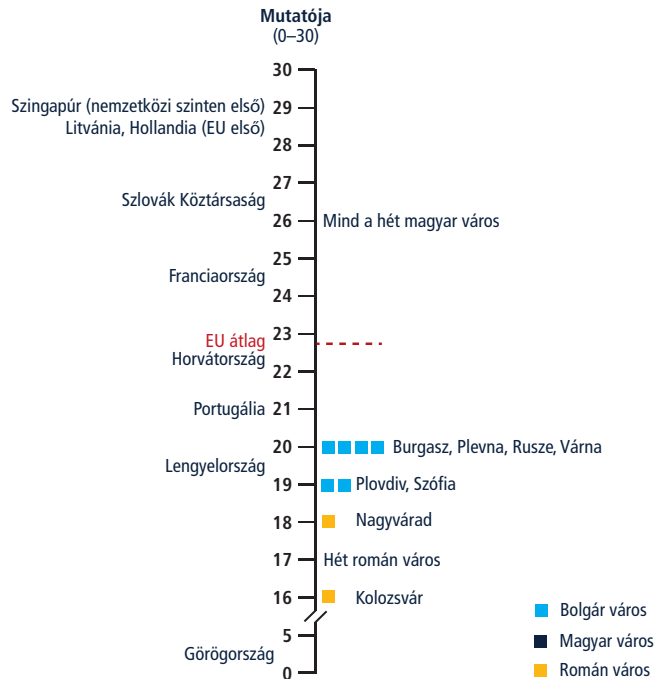
kevésbé költséges is a Bulgáriában és Romániában vizsgált városokban, noha mindkét országban több eljárásra van szükség. Valójában, Bulgáriában több eljárásra van szükség, mint bármely más EU tagállamban, kivéve Belgiumot és Franciaországot (ahol szintén 8-ra) és Görögországot (ahol 10-re).

Magyarország földhivatali szolgáltatás mutatóján elért pontszáma csak 3 ponttal kevesebb, mint Szingapúr, ami nemzetközi szinten az első, és 2,5 ponttal kevesebb, mint Litvániáé és Hollandiáé,

6.2. ÁBRA Az EU átlaggal összehasonlítva az ingatlan nyilvántartásba vétel mindhárom országban gyorsabb – Romániában és Bulgáriában pedig kevésbé költséges

FÖLDHIVATALI SZOLGÁLTATÁS MINŐSÉGÉNEK

Mejegyzés: Az EU átlagok a 28 tagállam gazdaság-szintű adatain alapulnak.

* Grúziában és Norvégiában is egy eljárás van.

** Grúziában és Új-Zélandon is egy napot vesz igénybe ez a folyamat.

*** A költség Grúziában és Szaúd-Arábiában is az ingatlan értékének 0,1%-a.

ami az EU tagállamok között a legmagasabb. Bulgáriának és Romániának van a legalacsonyabb pontszáma az EU tagállamok között – csak Görögországnak és Máltának van alacsonyabb. A pontszámokban tükröződő legfőbb gyengeségük az ingatlan és kataszteri nyilvántartás teljes földrajzi lefedettségének hiánya.

Mi mozgatja a hatékonyságbeli különbségeket?

Az ingatlan nyilvántartásba vételéhez mindhárom országban csak két vagy három együttműködés szükséges az ingatlan-nyilvántartási vagy kataszteri hivattal. Magyarországon, ha egy ügyvéd ellenjegyzi az adásvételi szerződést, és a vevő megkapja a Cégbíróságtól a cégbejegyzésről szóló igazolás másolatát, semmi másra nincs szükség – a dokumentumok egyenesen a földhivatalhoz kerülnek bejegyzésre. Bulgáriában, ezzel szemben, az önkormányzatnál két külön együttműködésre van szükség az adózás miatt, egy a nyilvántartásba vétel előtt, és egy utána. Emellett a Nemzeti Jövedelemadó Ügynökségnek ki kell bocsátania egy igazolást annak tanúsításáról, hogy nincs befizetetlen adó, és a Kereskedelmi Nyilvántartási Hivatalnak igazolnia kell, hogy a vevő és az eladó ellen nem folyik jogi eljárás.⁶ A bolgár városokban a vállalkozók átlagosan ugyanannyi időt töltenek a többi szervvel történő ügyintézésel, mint az Ingatlan Nyilvántartási Hivattal és a Geodéziai, Térképészeti és Kataszteri Ügynökséggel.

A hat bolgár város közül Ruzséban a legkönnyebb az ingatlan nyilvántartásba vétele, ahol a folyamat gyors és nem költséges. Azokban, ahol több időt vesz igénybe, a különbség oka általában a tulajdonjog bejegyzés. Míg ez a lépés négy városban jellemzően 1-2 napot vesz igénybe, Szófiában 10, Plovdivban pedig 4 napot, ezzel meghaladják a 3 napos törvényileg előírt határidőt. Ezt az eltérést részben a tranzakciók típusa és menynyisége okozza. Szófiában az Ingatlan Nyilvántartási Hivatal nagyszámú komplex tulajdonjog bejegyzés iránti kérelmet kap.⁷ Ezeknek a lefolytatása több időt

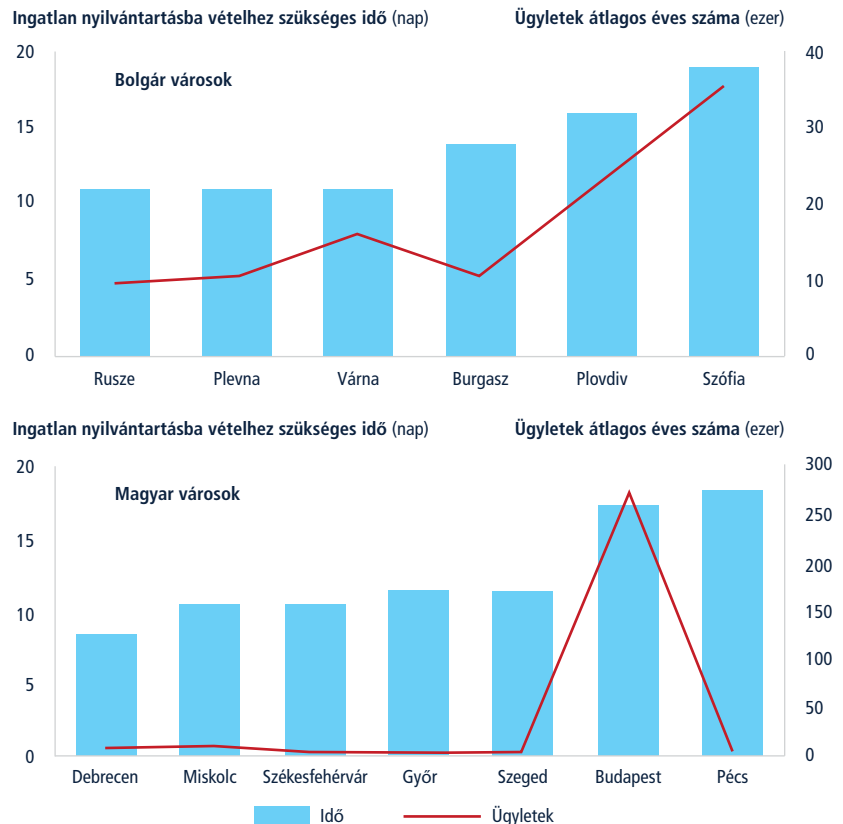
vesz igénybe, mivel a nyilvántartási hivatal dolgozóinak nagyobb gondossággal kell eljárni, be kell szkennelni a közjegyző által hitelesített dokumentumokat és egy papíralapú másolatot irattárba kell helyezni. Ezért sorban állás alakul ki, ami a többi ügyet is késlelteti. Sőt, míg az Ingatlan Nyilvántartási Hivatalok Burgaszban, Plevnában és Ruzséban körülbelül 10.000 ingatlan tranzakciót bonyolítanak le egy évben, Szófiában több mint 35.000-et, Plovdivban pedig 22.000-et (6.3. ábra).

Azonban nem csak a tranzakciók száma okoz problémát. Várnában 16.000 van évente, a szolgáltatásnyújtás pedig ugyanolyan gyors, mint Plevnában és Ruzséban. Várna Ingatlan Nyilvántartási

Hivatalának csak 2 napra van szüksége ahhoz, hogy az ingatlan nyilvántartásba vételét lefolytassa. Burgaszban, ahol az országban az egyik legalacsonyabb számú tranzakció van, az ingatlan nyilvántartásba vételének teljes időigénye 3 nappal több, mint Plevnában, Ruzséban és Várnában. Ennek az az oka, hogy Burgaszban az önkormányzat kér egy telekrajtot (amit a Geodéziai, Térképészeti és Kataszteri Ügynökség bocsát ki), mielőtt az ingatlan értékelését elkészíti. A többi városban a telekrajtot és az értékelést egyidejűleg készítik el.

Romániában az ingatlan nyilvántartásba vételének teljes időigénye mind a kilenc városban ugyanannyi a Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási

6.3. ÁBRA Az ingatlan ügyletek magasabb száma összefüggésbe hozható a hosszabb késedelmekkel Bulgáriában, de Magyarországon ez nem jellemző

Forrás: Doing Business adatbázis; Bulgária, az Ingatlan Nyilvántartó Hivatal Ingatlan Nyilvántartása; Magyarország, Földhivatal.
Megjegyzés: Az egyes városok ingatlan ügyleteinek száma a helyi Ingatlan Nyilvántartó vagy a Földhivatal 2013 és 2015 közötti bejegyzéseinek átlagos éves száma.

Ügynökség által megszabott törvényes határidő miatt, amit egységesen hajtanak végre a tranzakciók mennyiségétől függetlenül. A kataszteri információt például a jogszabály által előírt 8 napon belül kiadják. Ehhez hasonlóan, a nyilvántartásba vétel gyorsított eljárás lehetőségével 3 naptári napot vesz igénybe – szintén a jogszabály által előírt határidőn belül.⁸

Magyarországon a két Földhivatal Budapesten 275.000 tranzakciót folytat le egy évben, többet, mint az összes többi hat város együtt. Mégis gyorsabban bonyolítják le a nyilvántartásba vétel folyamatát, mint Pécsen, ahol ez a mennyiség csak 5.000 évente. Debrecenben a leggyorsabb a folyamat: a helyi földhivatalnak gyorsított eljárásban 2-3 nap szükséges ahhoz, hogy egy ügyben döntést hozzon, ami postai kézbesítés esetén 3 nappal hosszabb.

A három ország közül Magyarországon a legmagasabb az ingatlan nyilvántartásba vételi költség, ami főleg a jogi költségek-ből tevődik össze (az ingatlan értékének 1%-a) és az átruházásra kivetett adókból (4%), ami minden helyen egységesen alkalmazandó (6.4. ábra). Romániában, ahol a költség a legalacsonyabb, nincs átruházásra kivetett adó vagy

illetékbélyeg. A költség legnagyobb része a Geodéziai, Térképészeti és Kataszteri Ügynökség által kivetett átruházási díjból (az ingatlan értékének 0,8%-a) és a közjegyzőnek fizetendő díjból (0,6%) ered. Kis költségbeli eltérések az önkormányzattól beszerzendő pénzügyi igazolásból erednek. Brassó, Bukarest, Craiova és Temesvár ingyen bocsátja ki ezt az igazolást, míg Ploiesti magas díjat számol fel, 115 lejt. Eltérő a költség Bulgáriában, ahol a Helyi Adókról és Díjakról szóló Törvény lehetővé teszi az önkormányzatoknak, hogy az átruházásra kivetett adó összegét az ingatlan értékének 0,1%-a és 0,3%-a között állapítsák meg. Várna, ahol a vizsgált városok között Bulgáriában a legmagasabb a költség, a törvény által kivethető legmagasabb átruházási adót kell megfizetni; Ruszéban ez 2,2%. A közjegyzői díjak (az ingatlan értékének 0,3%-a) és az átruházással kapcsolatos díjak (0,1%) egységesek az országban.

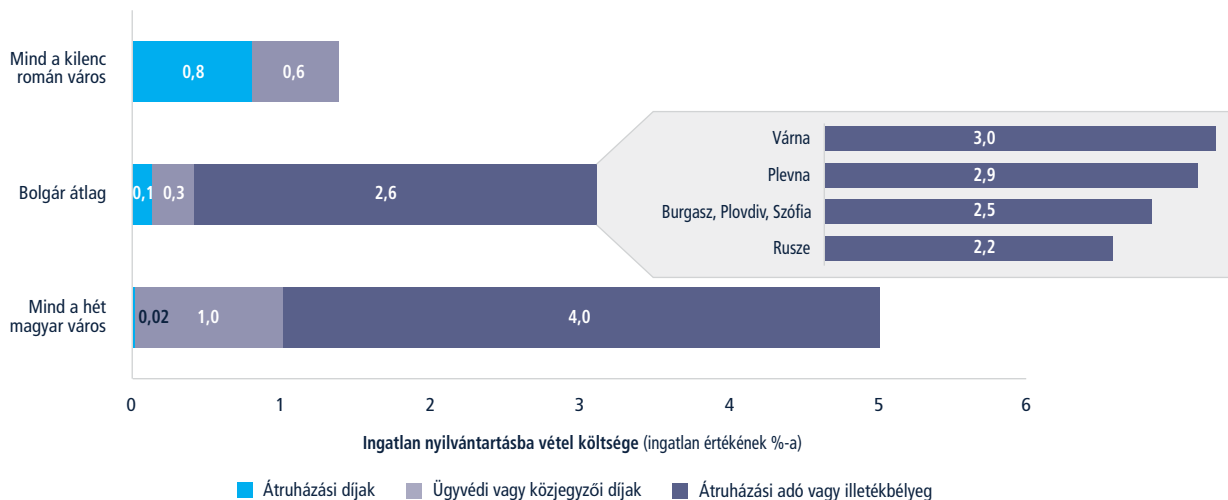
Milyen különbségek vannak a földhivatali szolgáltatás minősége terén?

Noha az ingatlan nyilvántartásba vételének időigénye, költsége és eljárási komplexitása mind fontos a vállalkozások számára, egy jó földhivatali szolgáltatás túlmutat a hatékonyságon. Egy jó

földhivatali szolgáltatás megbízható földhivatali szolgáltatási háttérrel biztosítja a jogcímet az ingatlan tulajdonosok számára. A *Doing Business* ennek a rendszernek a minőségét 5 fő dimenzióban keresztül értékeli: az infrastruktúra megbízhatósága (0-8 pont), a földrajzi lefedettség (0-8 pont), az információ átláthatósága (0-6 pont), az ingatlanl kapcsolatos jogvita rendezése (0-8 pont) és a tulajdonhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása (-2-től 0-ig). A dimenziók eredményeit azután összeadják, és ez adja a földhivatali szolgáltatás minősége mutatójának az összpontszámát (a lehetséges 30 pont).

A magyarországi városokat a földhivatal infrastruktúra megbízhatósága és a földrajzi lefedettsége különbözteti meg a többi várostól (6.5. ábra). Mindkét dimenzióra maximális pontot kapnak. Az ingatlan-nyilvántartási adatok és a kataszteri térképek is digitalizált formában vannak. Ez lehetővé teszi a zökkenőmentes kommunikációt nem csak a földhivatal kataszteri és ingatlan-nyilvántartási osztálya között, de a kormányhivatalok és a magánfelek között is. Minden darab ingatlan, legyen az köz- vagy magántulajdonban, hivatalosan bejegyzett és megfelelően feltérképezett.

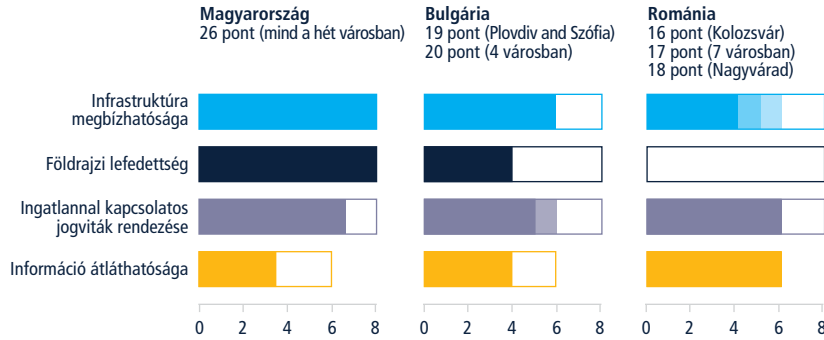
6.4. ÁBRA Mivel Romániában nincs átruházási adó, így a három ország közül ott a legalacsonyabb az ingatlan nyilvántartásba vételi költség

Forrás: *Doing Business* adatbázis.

Megjegyzés: A bolgár átlag az országban vizsgált városok adatain alapul.

6.5. ÁBRA Az infrastruktúra megbízhatósága és a földrajzi lefedettség elkülöníti a magyar városokat a földhivatali szolgáltatások minősége mutatójának tekintetében

Forrás: Doing Business adatbázis.

A bolgár városok a pontszámoknak csak egy részét kapják az infrastruktúra megbízhatóságára és a földrajzi lefedettségre. Mind a nyilvántartási - és a kataszteri okiratok szkennelve vannak, noha a szkennelt képeket nem lehet elektronikusan megkeresni és frissíteni (az infrastruktúra megbízhatóságára 8 pontból 6-ot ér el). Az Ingatlan Nyilvántartási Hivatal lefedi az ország teljes területét, de a Geodéziai, Térképészeti és Kataszteri Ügynökség nem (a földrajzi lefedettségre 8-ból 4 pont).

A román városok is csak egy részét kapják a pontszámoknak az infrastruktúra megbízhatóságára. A Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökség nyilvántartási osztálya a legtöbb városban nemrég digitalizálta az ingatlan-nyilvántartásokat. A vizsgált városok közül Kolozsvár az egyetlen, ahol az ingatlan-nyilvántartás nagy része még mindig papíralapú, és csak 5%-a van digitalizált formában. A kataszteri nyilvántartás azonban a legtöbb román városban papíralapúak. A kivétel Kolozsvár és Nagyvárad, ahol a kataszteri nyilvántartások többsége szkennelt. A román városok nem kapnak pontot a földrajzi lefedettségre, mivel sem az ingatlan-nyilvántartások, sem a kataszteri térképek nem nyújtanak teljes lefedettséget a magántulajdonban lévő ingatlanokról.

Az ingatlannal kapcsolatos információk - mint például a díjak ütemezése,

a szolgáltatásnyújtás és a tranzakciók statisztikáira vonatkozó határidők - nyilvánosan elérhetővé tétele fontos információt biztosít az ügyfeleknek az általuk végrehajtott tranzakciókra vonatkozóan, és csökkenti a hibák előfordulását, valamint a megvesztegetés lehetőségét. A bejegyzésekre és a kataszteri nyilvántartásokra vonatkozó bevált gyakorlat az, hogy vagy online, vagy a hivatal hirdetőtábláján elérhető az ilyen információ. Romániában mind a kilenc város a maximális 6 pontot kapja az információk átláthatóságára - nemzetközi szinten Románián kívül csak három másik gazdaság éri el a maximális pontot (Hollandia, az Oroszországi Föderáció és Szingapúr).

A bolgár (4) és magyar (3,5) városok kevesebb pontot kapnak az információ átláthatóságára, mivel nincs külön rendszerük az ingatlan-nyilvántartás és a kataszteri térképekkel kapcsolatos panaszok benyújtására. A kataszteri osztály részéről nincs lakossággal szembeni kötelezettség vállalás sem, hogy határidőn belül szolgáltatást nyújt. Sőt, Magyarországon az ingatlan-nyilvántartási hivatalban a tranzakciók számának statisztikai nyomon követése nem érhető el nyilvánosan.

Az ingatlannal kapcsolatos jogviták rendezésének pontszáma viszonylag egyenletes mindhárom ország városainak viszonyításában (6,5 pontot értek el a magyar, 6 pontot a román és majdnem

mindegyik bolgár város). Plovdiv és Szófia a kivételek - 1 ponttal kevesebbet kaptak, mert az ingatlannal kapcsolatos jogviták rendezése két-három évig is tarthat, míg az összes többi városban ez egy-két évig tart.

2016-ban a *Doing Business* kérdéseket adott a földhivatali szolgáltatás minőségének mutatójához, annak érdekében, hogy felmérje vajon egy személy neme befolyásolja-e a tulajdonhoz való hozzáférés jogát. Bulgáriában, Magyarországon és Romániában mint a többi 171 gazdaságban, házas és egyedülálló nőnek ugyanolyan joga van a tulajdonhoz, mint a férfi társának.

MIT LEHET TOVÁBBFEJLESZTENI?

Jelen fejezet áttekintése néhány lehetséges fejlődési területre mutat rá a földhivatali szolgáltatás hatékonysága és minősége tekintetében Bulgáriában, Magyarországon és Romániában. Ezek közül számos mindhárom országra vonatkozik, míg a többi egyre vagy kettőre.

Helyi és nemzeti adózással kapcsolatos információk frissítése belsőleg, a különböző intézmények rendszereinek összekötésével

BULGÁRIA, ROMÁNIA

Bulgáriában az ingatlan átruházás nyilvántartásba vételéhez a Nemzeti Jövedelemadó Ügynökség helyi irodájától személyesen be kell szerezni egy igazolást, hogy az eladónak nincs adótartozása, illetve az önkormányzattal is személyesen kell kapcsolatba lépni, hogy az ingatlanadó megállapításához szükséges értékelést az új tulajdonos megkapja és az önkormányzat bejelente az új tulajdonost az önkormányzati adóra. Romániában is szükségesek hasonló lépések, ott az önkormányzat adóigazgatási főosztálya az eladó részére kiállít egy adóigazolást, még mielőtt a kataszteri hivatal az átruházást elvégzi, az átruházás

után pedig kap egy adónyilatkozatot a vevőtől.

Azért van szükség külön együttműködésre az egyes hivatalokkal, mert nincsenek összekapcsolva egymással, és nincs adatmegosztás köztük. Bulgáriában a vállalkozóknak nem kellene adóigazolást és adó megállapításhoz szükséges értékelést beszerezniük, ha a Nyilvántartási Hivatal vagy a Geodéziai, Térképészeti és Kataszteri Ügynökség közvetlenül tudná ellenőrizni az információkat az ingatlanhoz kapcsolódó adók tekintetében. Romániában pedig, ha az önkormányzatnak lenne hozzáférése a Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökség adataihoz, nem kellene az új tulajdonosnak beszereznie az adóigazolást a tulajdonjog nyilvántartásba vétele előtt, vagy nem kellene utána bejelentkeznie adózásra.

A romániai Konstanza és Temesvár önkormányzatai már átfogó adófizetési adatbázisokat hoztak létre és adófizetésre és adónyilatkozatok benyújtására online szolgáltatásokat vezettek be. Más városok is követhetnék ezt a példát. Így összeköthetnék az adófizetési adatbázisukat az Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökséggel.⁹ Azért, hogy az adatmegosztás kölcsönös legyen, Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökségnek fejleszteni kellene az infrastruktúráját.

Az elmúlt 12 évben világszerte 50 gazdaság egyszerűsítette az ingatlan nyilvántartásba vétel folyamatát és megszüntette a felesleges követelményeket azzal, hogy összekötötte a különböző intézmények rendszereit. Dánia, Lettország és Portugália köztük van. Azzal, hogy az önkormányzatok Lettországban hozzáférést biztosítottak az adóval kapcsolatos információkhoz a földhivatal számára, megszabadították a Rigában tevékenykedő vállalkozókat attól a kötelezettségtől, hogy az ilyen jellegű információkat papír alapon kelljen benyújtaniuk, ezzel időt és pénzt takarítottak meg. Bulgáriának és Romániának követni kellene ezt a példát.

Nyilvántartási hivataltól az adók és járulékok befizetéséről szóló igazolás beszerzési kötelezettségének megszüntetése

BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG

Mielőtt egy ingatlan tulajdonjogát átruházzák Bulgáriában, a vevőnek és az eladónak be kell szerezni egy igazolást a jelzálogjog bejegyzésekre és adótarozásokra vonatkozó információkat a nyilvántartási hivataltól. Magyarországon mindkét félnek szükséges cégkivonat (ez tartalmazza azon céges adatokat, amelyeket a Cégbíróság tárol) és a jogi képviselők aláírási címpéldányát beszerezni a földhivatal számára. Ezek a dokumentumok igazolják, hogy a céget bejegyezték, és azok, akik helyettük és a nevükben aláírnak, felhatalmazással teszik ezt. A legtöbb országban egy tulajdoni lap elegendő az ingatlan átruházásához. Csak három másik EU tagállam – Dánia, Olaszország és Lengyelország – követeli meg a felektől, hogy igazolják a jogi státuszukat. Számos országban nem szükséges, hogy a közjegyzők ellenőrizzék a felek jogállását, mert az ingatlan nyilvántartó rendszer összeköttetésben van a cégbejegyzés rendszerével.

Csökkentett ingatlan átruházási adók megvalósíthatóságának vizsgálata

BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG

Az ingatlan átruházási adók számos kormány számára fontos bevételi forrást jelentenek. Ám ha az átruházási díjak és adók túl nagy terhet jelentenek, ez arra ösztönözheti az embereket, hogy alulértékeljék az ingatlanokat. Magyarország azon 10 EU tagállam közé tartozik, ahol az ingatlan nyilvántartásba vétel díja a legmagasabb. Az átruházás költségének nagy részét az átruházási illeték teszi ki, amely az ingatlan értékének 4%-ában került megállapításra.

Az elmúlt 10 évben világszerte 52 gazdaság csökkentette az átruházási adókat és más ingatlan nyilvántartásba vételhez kapcsolódó és az államnak fizetendő díjakat. 2012-ben Írország az ingatlan

értékének 6%-áról 2%-ára csökkentette az átruházási adót. 15 EU tagállamban 3,6% vagy alacsonyabb az átruházási adó, beleértve Romániát és a Szlovák Köztársaságot, ahol nem vetik ki ezt az adót. Míg mind a hat bolgár városban alacsonyabbak az átruházási költségek, mint az EU átlag, Várnában és Plevnában magasabb az ingatlan átruházási adó, mint Szófiában.

A bevételek hatásvizsgálatait és adó szimulációkat lehetne lefolytatni azért, hogy kiderüljön, lehet-e úgy csökkenteni az ingatlan átruházási adót, hogy annak bevétel-semleges vagy bevétel-növelő hatása legyen. Az alacsonyabb díjak lehet, hogy kiszélesítenék ezen adó begyűjtési alapját. Amikor a kormány Egyiptomban csökkentette az ingatlan értékének 3%-áról egy fix körülbelül 200 USA dolláros díjra a regisztrációs adót, 39%-os ingatlan nyilvántartásba vételből származó bevétel emelkedést könyveltek el a nyilvántartásba vételek számának emelkedésének köszönhetően.¹⁰ Más országokban is hasonló tapasztalatok voltak – beleértve Görögországot, amely az ingatlan értékének 10%-áról 3%-ra csökkentette az ingatlan átruházási adót.¹¹

Ingatlan átruházáshoz kapcsolódó egységesített szerződések bevezetése és az ügyvédek vagy közjegyzők közreműködésének választhatóvá tételének megfontolása

BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA

Bulgáriában és Romániában a cégeknek, amelyek ingatlan átruházást folytatnak le, kötelező közjegyző által ellenjegyeztetni vagy hitelesíttetni az adásvételi szerződésüket. Magyarországon ügyvédet kell fogadni, hogy ezt elvégezze. A cégek általában megbízzák a közjegyzőt vagy ügyvédet, hogy írja meg az adásvételi szerződést. Az a kötelezettség, hogy jogi szakembereket kell bevonni az ingatlan átruházásba, legalább plusz egy eljárást jelent, amely 1-2 napot vesz igénybe és extra költségekkel jár. A *Doing Business*

esettanulmányban vizsgált ingatlan típus esetében, Magyarországon az ügyvédek általában a tranzakció ellenértékének körülbelül 1%-át számolják fel díjként. A bolgár közjegyzők 0,3%-ot, míg a románok 0,6%-ot számolnak fel.

Számos országban dönthetnek úgy a vállalkozások, hogy jogi szakember segítségével nélkül ruháznak át ingatlanokat. Ezekben az országokban online elérhető vagy a hivataltól beszerzett szabvány szerződéseket használnak. A szabvány szerződések csökkentik a hibák és a szabálytalanságok lehetőségét, hiszen a tartalom, ami a földhivatal szempontjából döntő fontosságú, nem változtatható. Az ilyen típusú szerződések használatának a lehetősége csökkentené a bejegyzés idő- és költségigényét is. A cégek még így is választhatnák a jogi tanácsadást és a személyre szabott szerződéseket, különösen összetett esetekben. Montenegróban és az Egyesült Királyságban is van lehetőség szabvány szerződések használatára.

A *Doing Business* adatai azt mutatják, hogy négyből három gazdaság ügyvédek és közjegyzők kötelező alkalmazása nélkül bonyolítja le az ingatlanok nyilvántartásba vételét, ide tartozik Dánia, Portugália és Svédország is. Igazából Bulgária, Magyarország és Románia ahhoz a kevesebb, mint 40 gazdasághoz tartozik, amelyek az ingatlan adásvételi szerződések esetében dupla hitelesítést tesznek kötelezővé – egyet ügyvédtől vagy közjegyzőtől, a másikat pedig a földhivaltól. Portugália sikeresen választhatóvá tette a cégek számára a közjegyzők bevonását az ingatlan átruházási folyamatba: a feleknek csupán a földhivatalban személyesen kell aláírni a szerződést. Ennek köszönhetően az ingatlan nyilvántartásba vételhez Lisszabonban csak egy eljárást kell lefolytatni, ami egy napig tart.

Kataszteri vagy ingatlan nyilvántartásba vételi lefedettség kiterjesztése **BULGÁRIA, ROMÁNIA**

Még a megbízható és átlátható földhivatali szolgáltatások rendszerének is

csökkenhet a hasznossága, amennyiben az adott gazdaság csak egy területét fedi le. Az olyan helyeken, ahol a nyilvántartók és kataszterek nem nyújtanak teljes földrajzi lefedettséget, a cégek és magán-személyek nem lehetnek biztosak abban, hogy azok a területek, amelyek kívül esnek a lefedettség határán, érdekesek lehetnek-e számukra. Csak a világ gazdaságainak 22%-ában rendelkeznek teljes lefedettséggel a nyilvántartók a magántulajdonú földterületek tekintetében – és csak a kataszterek 24%-ának van teljes lefedettsége. Magyarország ezek egyike.

Romániában sem a Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökség földhivatali sem a kataszteri osztálya nem fedi le az ország teljes területét. Csak az ingatlanok 23%-a szerepel a nyilvántartásban – az ingatlanok 53%-a a városi területeken és 16%-uk vidéken.¹² Azonban 2015 áprilisában a román kormány azzal a céllal fogadta el a Kataszteri és Földhivatali Bejegyzés Nemzeti Programját, hogy 2023-ra befejezi az ingatlantulajdonok bejegyzését.

Bulgáriában az ingatlanok többsége bejegyzésre került az ingatlan nyilvántartónál. A kataszteri térképek helyzete ennél bonyolultabb. Három különböző intézmény tárol kataszteri térképeket vagy tervek, különböző formátumban és különböző területekről. A Geodéziai, Térképészeti és Kataszteri Ügynökség csak a területek 18%-át fedi le. A Földművelésügyi Minisztérium a térképek nagyjából 70%-át tárolja, többségében mezőgazdasági területekét. Az önkormányzatok a kataszteri tervek ugyancsak méretes gyűjteményét tárolják, nagyrészt vidéki területekét. Az önkormányzati tervek tartalmaznak közmű és kataszteri tervek is. A Geodéziai, Térképészeti és Kataszteri Ügynökség által lefedett területek gyakran vannak átfedésben az önkormányzatok által lefedett területekkel. Ez zavart okozhat és csökkenti az információ megbízhatóságát. Egy nemrég benyújtott törvényjavaslat értelmében, az összes olyan kataszteri térkép átkerülne a Geodéziai, Térképészeti

és Kataszteri Ügynökség felelősségi körébe, ami jelenleg a Földművelésügyi Minisztériumhoz tartozik, ezzel megnövelve a területi lefedettségét 88%-ra. A Geodéziai, Térképészeti és Kataszteri Ügynökségátvehetné az önkormányzatok által tárolt kataszteri terveket is. Ám ahhoz, hogy a kívánt hatást elérjék, nem elegendő a jogszabályi változtatás. Ahogy a magyarországi példa is mutatja, az emberi erőforrás és információs és kommunikációs technológia infrastruktúrájának javítása is szükséges.

Ingatlan átruházás céljából elektronikus platform létrehozása **BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA**

Egy országos szintű elektronikai rendszer, amelyben online el lehetne intézni az ingatlan átruházáshoz kapcsolódó összes feladatot, nem csak megkönnyítené az ingatlan ügyletek lebonyolítását, hanem a folyamat biztonságát és átláthatóságát is növelné. A vállalatok és a kormány számára is erőforrást takarítana meg.

A három ország közül Magyarország került a legközelebb egy ilyen rendszer felállításához, de az ügyletben résztvevő feleknek vagy az ügyvédjüknek még mindig személyesen fel kell keresniük a földhivatal valamelyik irodáját, hogy a nyilvántartásba vételt kérvényezzék. A földhivatalnak van egy online platformja (TakarNet), amelyen keresztül ingatlanl kapcsolatos információhoz lehet jutni, de ez nem elérhető a lakosság számára. Kizárólag jogosult felhasználók használhatják díj ellenében, mint például ügyvédek, bankok és más pénzügyi intézmények. A TakarNet végül azzá a platformmá válhat, ami támogatja az online nyilvántartásba vételt és mindenki számára elérhető.

Bulgáriában az ingatlan nyilvántartásba vételhez kapcsolódó alapvető folyamatokat még mindig papír alapon bonyolítják. Az Ingatlan Nyilvántartási Hivatalhoz benyújtott kérelmeket kézzel rögzítik egy elektronikus adatbázisban. Romániában a

földterületekkel kapcsolatos információk és a kataszteri térképek digitalizációja még folyamatban van. A pozitívum az, hogy a Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökség kataszteri és földhivatali osztályainak közös adatbázisuk van. Ez megkönnyítheti az online nyilvántartásba vétel megvalósítását, amikor az összes adatot digitalizálták már.¹³

Azok az országok, amelyek már bevezettek egy teljesen elektronikus rendszert, fokozatosan, több év alatt érték ezt el. Új-Zéland 1997 és 2002 között digitalizálta az ingatlanokkal kapcsolatos adatait és ezzel egy időben vezette be az elektronikus nyilvántartásba vételt. Ám 2005-re az ingatlan átruházásokkal kapcsolatos tranzakcióknak csak a fele került benyújtásra elektronikusan. Szükséges volt egy végső lökésre. 2008-ban az elektronikus nyilvántartásba vétel jogilag kötelezővé vált. Jelenleg az ingatlan nyilvántartásba vétel csupán két lépésből áll és az ingatlan értékének 0,1%-ába kerül – ezzel Új-Zéland vezeti a *Doing Business*

rangsorát az ingatlan nyilvántartásba vétel gördülékenysége mutatóján.

Az EU tagállamok közül többen bevezették már az online nyilvántartásba vételt. Egyikük Dánia, ahol a kormány már több mint két évtizede megkezdte a földhivatali szolgáltatások modernizációját (lásd 6.2. keretezett részt). Manapság kötelező a dokumentumok elektronikus úton történő benyújtása ingatlan átruházás esetén. Az ingatlan átruházás csak 4 napig tart – a 2003-ban mért 42 helyett, abban az évben, amikor az első *Doing Business* adatok készültek.

Ingatlanl kapcsolatos jogviták hatékony rendezésére irányuló rendszer bevezetése **BULGÁRIA, ROMÁNIA**

Azokban az esetekben, amelyekben az ingatlan ügyletben résztvevő valamelyik fél az ingatlan nyilvántartó hibájából eredő kárt vagy veszteséget szenved, intézkedéseket lehet tenni ennek orvoslására, amelyek javítják a jogvita rendezésének

hatékonyágát azáltal, hogy lehetővé teszik az ügy bíróság előtti intézésének elkerülését. Néhány ország alapokat hoz létre az olyan felek kártalanítása céljából, akik az ingatlan nyilvántartó hibája miatt veszteséget szenvedtek el, különösen akkor, ha nem lehet a hibákat úgy javítani, hogy azt a jóhiszemű tulajdonosokat ne érintené.

Az Egyesült Királyságban törvény által szabályozott kártalanítási rendszer működik, mely lehetővé teszi, hogy a követeléseket közvetlenül a földhivatalnál nyújtsák be. Követelés benyújtása nyilvántartásban szereplő hiba, adatvesztés vagy adatok megsemmisítése miatt lehetséges. Ha egy követelést nem rendeznek, a kérelmező jogosult bírósághoz fordulni jogorvoslatért.¹⁴ Írországban a kártérítési igényeket be lehet nyújtani közvetlenül az Ingatlan Nyilvántartási Hatósághoz.¹⁵ A svéd Földtörvény értelmében az állam kárpótolja a felperest az ingatlan nyilvántartási hivatal hibájából elszenvedett veszteségekért.¹⁶

6.2. KERETEZETT RÉSZ Az ingatlan nyilvántartásba vétel elektronikussá válása— egy EU-s példa a dán jól bevált gyakorlatról

Dániának régen bonyolult ingatlan nyilvántartásba vételi rendszere volt. Ennek az alapja egy nagyjából 80 millió papíralapú dokumentumból álló archívum volt, amelyet a helyi kerületi bíróságok kezeltek, és ezek nem álltak összeköttetésben egymással. Egy ingatlan átruházási ügylet azt jelentette, hogy vastag, nehéz telekkönyvekkel kellett dolgozni a helyi kerületi bíróságokon – ez egy hosszú és fárasztó folyamat volt mind a dolgozóknak, mind az ügyfeleknek.

A dán kormány felismerte, hogy modernizálni kell a földügyi igazgatást, és 1992-ben a Parlament módosította az Ingatlan Nyilvántartásba Vételi Törvényt, ami lehetővé tette a komputerizációt. Ennek az volt a célja, hogy felgyorsítsák a nyilvántartásba vételt és javítsák az ügyfélszolgálat színvonalát. 1993 és 2000 között a kormány beszkenelte az összes dokumentumot és komputerizálta az akkor 82 kerületi bírósági hivatalt. Amíg a dokumentumokat szkennelték, a személyzetet felkészítették arra, hogyan kell az új nyilvántartási rendszert használni.

2006-ban, miután a földügyi dokumentumokat már teljesen digitálizálták, elkezdtek a papír nélküli nyilvántartási rendszer kidolgozását. Az Ingatlan Nyilvántartásba Vételi Törvény egy másik módosítása megteremtette a digitális ingatlan-nyilvántartás bevezetésének jogi hátterét, amely 2009-re befejeződött és elkezdte működését. 2011-ben már az összes kérelmet kötelező volt online benyújtani Dániában, ezáltal lehetővé vált a kérelmek hatékonyabb vizsgálata.

Manapság Dániában az ingatlan átruházás három eljárásból áll, és mindegyiket le lehet folytatni online. Az egyetlen ingatlan-nyilvántartási forrásban online elérhető adatoknak köszönhetően, az állampolgárok és a vállalkozások harmadik fél, mint például ügyvédek vagy közjegyzők bevonása nélkül saját maguk is átruházhatják az ingatlanukat. Adatokat is beszerezhetnek bármelyik ingatlanról. A dán pénzügyi szektor jelentős szerepet vállalt ebben: azért, hogy a hitelhez és információhoz való hozzáférést elősegítse, létrehozott egy központi elosztót, amely lehetővé teszi, hogy a bankok és a földhivatal megossza az ingatlan-nyilvántartásban szereplő információkat.

Megjegyzés: Ezen keretezett rész alapjául leginkább a Dán Ingatlanbejegyzési Bíróság (<http://www.tinglysningssretten.dk>) portáljáról gyűjtött információk és a *Doing Business* adatbázisa szolgált.

Magyarország rendelkezik kártérítési rendszerrel azokra az esetekre, amikor azokat a feleket éri veszteség, akik a földhivatal által hitelesített téves információ alapján jóhiszeműen ingatlan átruházást bonyolítottak le. Bulgária és Románia is követhetné ezt a példát azzal, hogy bevezet egy hasonló rendszert.

Lebonyolított ügyletek és az ingatlannal kapcsolatos jogviták éves statisztikájának közzététele

BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA

Mindhárom ország online közzéteszi az ingatlan nyilvántartásba vételhez kapcsolódó szolgáltatások feltételeit, díjait és szabályait. A földhivatalok és kataszterek által végrehajtott ügyletek számát és típusát tartalmazó éves statisztikák közzététele tovább növelheti az átláthatóságot. Bulgáriában az Ingatlan Nyilvántartási Hivatal és Romániában a Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökség közzétesz ilyen statisztikákat és évente többször frissíti őket.¹⁷ Magyarországon a Földhivatal is megtehetné ugyanezt.

Máshol, például Litvániában, a földhivatal a honlapján teljesítményi statisztikákat közöl, míg a norvég statisztikai hivatal negyedévente tesz közzé adatokat az ingatlan és bérleti jog átruházásokról az átruházás és az ingatlan típusa szerint. Jordániában a Földnyilvántartási és Földmérési Főosztály a lebonyolított tranzakciók számáról havonta közöl adatokat online. Az Egyesült Királyság földhivatala is havonta tesz közzé adatokat az ügyletekről, ezzel szolgáltató információt az előző hónapban feldolgozott kérelmek számáról és típusáról. Az ingatlanpiaci cégek és szakemberek ezt az információt előrejelzésekhez használják fel. A Koreai Köztársaság tisztviselői úgy tartják, hogy ha a felhasználók egy hivatal felkeresése helyett online nézhetik meg a dokumentumokat, az jelentős költségcsökkenéshez vezet. A teljesen elektronikus rendszerekkel felszerelt földhivatalok nemcsak az állampolgárokkal osztják

meg az információkat, hanem más köz-, és magánintézményekkel is. Dánia központi elosztója lehetővé teszi a földhivatal számára, hogy ingatlan-nyilvántartási adatokat osszon meg a bankokkal, ennek egy példája (lásd 6.2. keretezett részt).

Még egy további lépés lenne, ha például ingatlannal kapcsolatos jogvitákról készítenének statisztikákat, és ezek nyilvánosan elérhető lennének. Amikor ingatlannal kapcsolatos jogviták fordulnak elő, fontos biztosítani azt, hogy ezeket hamar megoldják a bíróságok azért, hogy az állampolgárok erőforrásai ne legyenek állandóan lekötve a jogrendszerben. Azért, hogy az ingatlannal kapcsolatos jogviták rendezését figyelemmel kísérjék, néhány ország szigorúan nyomon követi az ingatlannal kapcsolatos jogvitákat, és az ilyen jellegű jogvitákkal bírósághoz forduló eseteknek legalább a számát közzé teszi. Ez az információ nemcsak az átláthatóságot segíti, hanem mérőeszközként szolgál az ingatlan nyilvántartásba vételi rendszer megbízhatóságában jelentkező hiányosságainak feltárásához. Világszerte 20 gazdaság készít ilyen statisztikákat – ezek közé tartozik Finnország, Franciaország, Grúzia, Lettország és Törökország.¹⁸

MEGJEGYZÉSEK

1. Stijn Claessens és Luc Laeven, "Financial Development, Property Rights, and Growth," *Journal of Finance* 58, no. 6 (2003): 2401-36.
2. Litvánia az ingatlan nyilvántartásba vétel görődüleksége mutatója alapján 2. a nemzetközi rangsorban, Észtország a 6. és Lettország a 23. A közép és kelet-európai országok közül a nemzetközi rangsorban Grúzia a 3., Szlovák Köztársaság a 7. és Magyarország a 28.
3. Világbank, *World Development Report 1989* (New York: Oxford University Press, 1989).
4. Simon Johnson, John McMillan and Christopher Woodruff, "Property Rights and Finance," *American Economic Review* 92, no. 5 (2002): 1335-56.

5. A kataszteri és földhivatali ingatlannal kapcsolatos információk a kormány számára elérhető földterülettel kapcsolatos információk részét képezik. A földterületekkel kapcsolatos információk más földrajzi, környezeti és társadalmi-gazdasági adatokat is tartalmaznak, amelyek a településrendezés és fejlesztés szempontjából hasznosak.
6. Az igazolás beszerzési kötelezettség az adók és járulékok befizetéséről a vevő és az eladó által elvégzett kellő gondosságú átvilágítás bevett gyakorlata.
7. A bonyolult ügyek közé olyanok tartoznak, mint például ha a tulajdonosnak olyan adatlapja van a Nyilvántartási Hivatalnál, amelyen több ingatlan, több jelzálog vagy több esedékes ingatlanadó szerepel.
8. Az önkormányzati adóigazolás beszerzése továbbtart Bukarestben (4 nap), Brassóban (2 nap) és Temesváron (2 nap), mint a többi hat román városban (1 nap). Ez a különbség nem látszik az ingatlan nyilvántartásba vétel teljes időigényén, mert ezt a lépést (2. eljárás) el lehet végezni egy időben a kataszteri információ beszerzésével a Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökségtől (1. eljárás).
9. Románia legújabb, 2016. január óta hatályos Adótörvénykönyve, lehetővé teszi a helyi hatóságoknak, hogy elektronikus úton aláírt adóigazolásokat állítsanak ki. Ahhoz, hogy az új Adótörvénykönyv teljes mértékben működőképes legyen és lehetővé tegye az önkormányzatok számára az elektronikusan aláírt dokumentumok kibocsátását, egy a törvénykönyv ügy nevezett módszertani normáját (másodlagos jogalkotás) kell elfogadni. Ez még várat magára, mert számos érdekelt fél beleegyezése szükséges hozzá, mint például az önkormányzatok, a Pénzügyminisztérium, a Vidékfejlesztési és Közigazgatási Minisztérium, a Romániai Városok és Községek Szövetsége.
10. Világbank, *Doing Business Egyiptomban 2008* (Washington, DC: Világbank, 2007).
11. Világbank, *Doing Business 2015-ben: Going Beyond Efficiency* (Washington, DC: Világbank, 2015).
12. Az adatokat a Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökség bocsátotta rendelkezésre.
13. Jelenleg a Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökség egy ügy nevezett e-terra 3 elektronikus rendszert vezet be, ami várhatóan fokozatosan növeli az elektronikus úton intézhető ingatlannal kapcsolatos tranzakciók számát (először leginkább a belső folyamatok esetében). Ide tartozik a térképezés, alkalmazáskezelés, belső dokumentum kezelése és az ingatlan nyilvántartásba vétele.
14. Egyesült Királyság, Ingatlan Nyilvántartásba Vételi Törvény 2002. További részleteket lásd. 4. Fejezet („Applications for Indemnity”) a "Practice Guide 39: Rectification and Indemnity,"-ben Her Majesty's Land Registry, utolsó frissítése 2017. április 3-án, <https://www.gov.uk/government/publications/rectification-and-indemnity/practice-guide-39-rectification-and-indemnity>.

15. Írország, Tulajdonjog Bejegyzési Törvény, 1964.
16. Svéd Földtörvény (SFS 1970:994), 19. fejezet, 37. cikkely; és Ingatlan Tulajdonszerzési Törvény (1970:988), 19. fejezet, 5. cikkely. A jogellenes ügykezelés miatti kártérítés a Kártérítési Törvény hatálya alá esik (1972:207).
17. A statisztikákat a bolgár Ingatlan Nyilvántartó hivatalos honlapján teszik közzé. (<http://www.registryagency.bg/bg/registri/imoten-registar/statistika/>) és a Nemzeti Kataszteri és Ingatlan Nyilvántartási Ügynökség Romániában (http://www.ancpi.ro/images/statistica_oct_2016.pdf).
18. A statisztikákat Franciaországban az Igazságügy Minisztérium szolgáltatta, <http://www.justice.gouv.fr>; Grúziában a Grúz Legfelsőbb Bíróság, <http://www.supremecourt.ge>; és Törökországban az Állami Statisztikai Hivatal, <http://www.turkstat.gov.tr>.

Szerződések érvényesítése

FŐ MEGÁLLAPÍTÁSOK

- A *Doing Business* által végzett felmérés alapján három magyar városban — Debrecenben, Miskolcon és Székesfehérváron — hatékonyabban működik a szerződések érvényesítése, mint Litvániában, ami az Európai Unió tagállamai közül az első a rangsorban.
- Debrecen kiemelkedő helyen áll az innovatív bírósági intézkedéseinek köszönhetően, amelyet hétköznapi néven „Debreceni modellnek” neveznek, amit más bíróságok könnyedén átvehetnének.
- Bulgáriában és Magyarországon a leglassabban működő bíróságokkal rendelkező városokban majdnem kétszer olyan hosszú ideig is tarthat a szerződések érvényesítése, mint a leggyorsabban működő bíróságokkal rendelkező városokban.
- A pontszámok közti eltérések a bírósági eljárások minőségi mutatóján leginkább abból fakadnak, hogy léteznek-e kereskedelmi ügyekre kijelölt bírósági kollégium, és hogy milyen funkciói vannak az elektronikus ügykezelési rendszereknek.
- Ha Bulgária, Románia és Magyarország fővárosai elérték volna a legjobb eredményt, amit az országukon belül mértek, akkor a legjobb 10 ország között szerepeltek volna a *Doing Business 2017* szerződések érvényesítésének gördülékenysége mutatóján—Szófia és Bukarest a 7. és Budapest a 3.

Egy vállalkozó Bulgáriában, aki kereskedelmi ügygel fordul bírósághoz, arra számíthat, hogy egy éven belül rendezik és végrehajtják az ítéletet – Szófiát leszámítva. Ahogy az egyik bíró fogalmazott „Szófia egy más világ.” Míg a bírónak más bolgár városokban csak néhány napba telik a keresetlevelek ellenőrzése az alperes elleni eljárás elrendelése előtt, Szófiában ez az egy lépés három hónapig is tarthat.

Bulgária nem az egyetlen ország, ahol városanként eltérő a bíróságok teljesítménye. Romániában a kereskedelmi jogviták bíróság előtti rendezése 50%-kal tovább tart abban a városban, ahol a leglassabb a bírósági eljárás, mint ott, ahol a leggyorsabb. A különbség még szembetűnőbb Bulgáriában és Magyarországon, ahol majdnem kétszer olyan hosszú ideig is tarthat az eljárás a leglassabb városban, mint a leggyorsabban.

Mindhárom országban ugyanaz a jogi keretrendszer vonatkozik az összes városhoz. Miért van akkor köztük különbség? Ami a legnagyobb különbséget

okozza az a bírósági ügykezelés, beleértve az esetkezelési szoftver használatát, a határidők betartását és az ügyek belső feldolgozásának hatékonyságát.

Számít a kereskedelmi jogviták rendezésének időigénye, hiszen a hatékony szerződés-érvényesítés elengedhetetlen a gazdasági fejlődéshez és a folyamatos növekedéshez.¹ A hatékonyabb igazságszolgáltatással rendelkező gazdaságok, amelyekben a bíróságok a szerződéses kötelezettségeket hatásosabban tudják érvényesíttetni, fejlettebb hitelpiaccaal rendelkeznek és összességében magasabb gazdasági fejlettségi szinten is állnak.² Az erősebb igazságszolgáltatással összefüggésbe hozható a kisvállalatok gyorsabb növekedése.³ Összességében az igazságszolgáltatási rendszer hatékonyságának növelése fejlesztheti az üzleti környezetet, támogathatja az innovációt, vonzhatja a közvetlen külföldi befektetést és biztosíthatja az adóbevételeket.⁴

Ezzel ellentétben, ahol a jogi intézmények kevésbé hatékonyak, ott valószínűleg a jogszabályi változtatásoknak korlátozott

a hatása. Továbbá, ahol az igazságszolgáltatási gyakorlat és eljárások országon belül eltérnek, vagy helyszínenként nagymértékben különböznek, ott a vállalkozások számára lehet, hogy nehéz az üzletkötéseikkel kapcsolatban ésszerű feltevéseket alkalmazni, különösen szerződéses ügyekben. Az ebből fakadó kiszámíthatatlanság kihat a működésükre, rontja az üzleti környezetet és az igazságszolgáltatási rendszer megítélését.

HOGYAN MŰKÖDIK A SZERZŐDÉSEK ÉRVÉNYESÍTÉSE BULGÁRIÁBAN, MAGYARORSZÁGON ÉS ROMÁNIÁBAN?

A *Doing Business* kutatása szerint, ahhoz, hogy egy olyan kereskedelmi követelést, ami a *Doing Business* esettanulmányban szerepel, végrehajtani tudjanak, a vállalkozóknak Bulgáriában a regionális bírósághoz (районните съдилища), Magyarországon a járásbírósághoz, míg Romániában az elsőfokú bírósághoz (judecătoria) kell fordulniuk.⁵ Mindhárom országban a bírók megvizsgálják a keresetleveleket, mielőtt elrendelik az eljárás lefolytatását, amely Magyarországon és Romániában a bíróság által küldött hagyományos levél formában történik, Bulgáriában pedig bírósági hivatalnokok kézbesítik. A tárgyalás meghallgatások sorozatából áll, amelyeket jellemzően időben nem egymás után, hanem elszórtan tartanak. Amint a bizonyítási eljárást lefolytatták, az ítéletet meghozzák – és amikor a fellebbezési határidő fellebbezés benyújtása nélkül letelik, az ítéletet végrehajtani lehet magán végrehajtó szervek útján.⁶

MIT MÉR A SZERZŐDÉSEK ÉRVÉNYESÍTÉSE?

A *Doing Business* egy kereskedelmi jogvita helyi elsőfokú bíróságon történő rendezésének költség- és időigényét méri. Az esettanulmány feltevése szerint az eladó szállít egy személyre szabott bútort a vevőnek, aki megtagadja a szerződéses ár megfizetését arra hivatkozva, hogy a termék nem megfelelő minőségű. Az adásvételi szerződés érvényesítésének érdekében, az eladó követelést nyújt be egy helyi bíróságon, amely az ügyet érdemben megtárgyalja. Mielőtt az eladó számára kedvező döntés születne, a bíróság szakértői véleményt kér a vitatott termék minőségét illetően, amely megkülönbözteti az ügyet egy egyszerű követelés végrehajtási esettől. A *Doing Business* a bírósági eljárások minőségi mutatóját is elkészíti, amellyel azt értékeli, hogy egy helyszín négy területen átvette-e a bírósági rendszerébe a jól bevált gyakorlatok sorozatát: bírósági ügykezelés, esetkezelés, bírósági folyamatok automatizálása és jogviták alternatív rendezése (lásd az ábrát).

Mik a megállapítások?

Átlagban a vizsgált városok mindhárom országban jobban teljesítettek a szerződések érvényesítésének hatékonysága mutatóján, mint az Európai Unió tagállamainak átlaga. Igazából ezen országok városainak átlagos DTF (distance to frontier) pontszáma Magyarországon

77,43; Bulgária 72,55; és Románia 71,65 – nemzetközi szinten a legjobb 25 gazdaság közé rangsorolná ezeket. Néhány város még ennél is jobb helyre kerülne. Debrecen, Miskolc és Székesfehérvár (mindegyik magyar város) gyors tárgyalásainak és alacsony költségének köszönhetően megelőzik Litvániát, azt az EU tagállamot, ahol a *Doing Business* felmérése alapján a leghatékonyabb a szerződések érvényesítése.⁷

A 22 vizsgált város közül Debrecenben a leggyorsabb a szerződések érvényesítése, ahol a költségek alacsonyak (a követelés értékének 13,8%-a) és az ítélet meghozatala és végrehajtása csak 11 hónapot vesz igénybe. Brassóban

(Románia) a legnehézkesebb a tárgyalások és a végrehajtás késedelme, valamint a másik 21 városhoz képest viszonylag magas szakértői díjak és végrehajtási költségek miatt (71. táblázat). A 22 városból a legtöbb az EU átlagnál jobban teljesít gyorsaság, költség és minőség tekintetében (71. ábra).

Az elhelyezkedés számít: attól függően, hogy a 22 mért város közül hol működik a vállalkozás, egy kereskedelmi jogvita rendezésének és az ítélet végrehajtásának időigénye terén körülbelül 13 hónap eltérés lehet. Plevnában (Bulgária) csak 10 hónapig, míg Brassóban (Románia) 23 hónapig tart, körülbelül ugyanannyi ideig, mint Lengyelországban és a

Szlovák Köztársaságban. Az EU tagállamok közül a szerződések érvényesítése Luxemburgban és Svédországban a legkevesebb az időigénye, kicsit több mint 10 hónap.

Mind a hét Magyarországon vizsgált város jobban teljesít az EU átlagnál a bírósági eljárások költsége és minősége tekintetében – kettő város kivételével az időigény tekintetében is. Debrecen az első a rangsorban a 22 város közül, míg Budapest van a legkedvezőtlenebb helyen a magyar városok közül, 11. a 22-ből. A különbségek Budapesten leginkább a tárgyalások és a végrehajtás hosszabb időigénye miatt és a szakértői vallomások magasabb költsége miatt

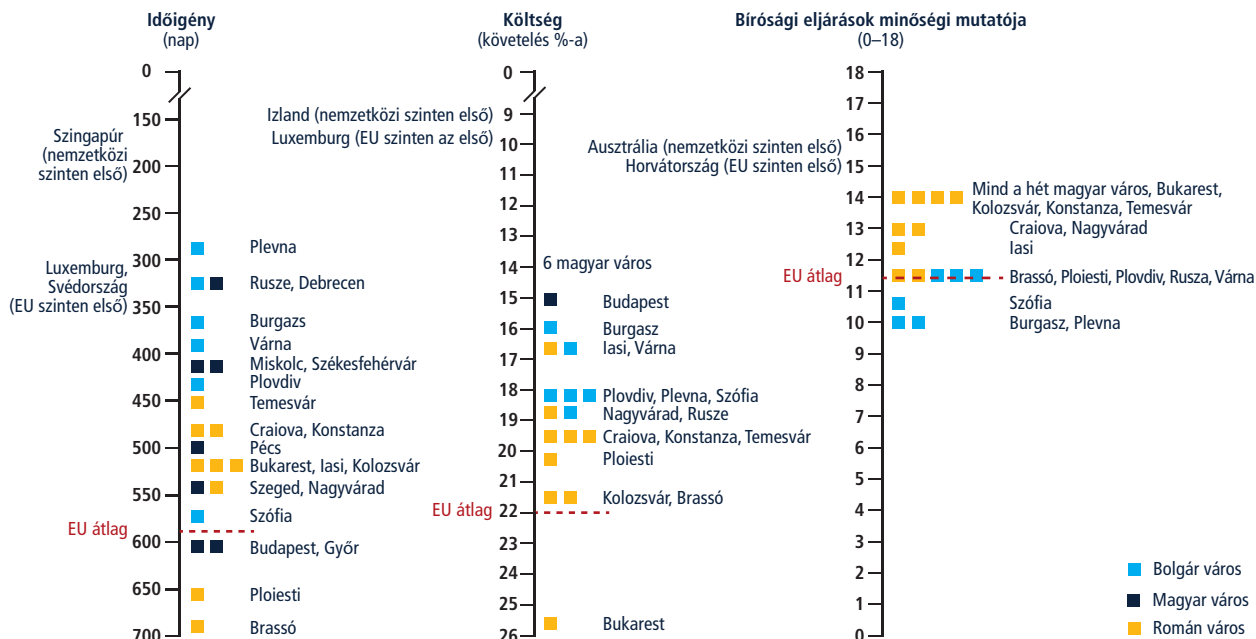
7.1. TÁBLÁZAT Szerződések érvényesítése Bulgáriában, Magyarországon és Romániában—hol gördülékenyebb?

Város (Ország)	Rangsor	DTF pontszám (0–100)	Időigény (nap)	Költség (követelés %-a)	A bírósági eljárások minőségi mutatój (0–18)
Debrecen (Magyarország)	1	81,72	330	13,8	14,0
Miskolc (Magyarország)	2	79,53	410	13,8	14,0
Székesfehérvár (Magyarország)	3	79,12	425	13,8	14,0
Pécs (Magyarország)	4	77,07	500	13,8	14,0
Temesvár (Románia)	5	76,13	455	19,6	14,0
Szeged (Magyarország)	6	75,98	540	13,8	14,0
Rusza (Bulgária)	7	75,38	321	19,0	11,5
Konstanza (Románia)	8	75,04	495	19,6	14,0
Várna (Bulgária)	9	74,23	395	16,7	11,5
Győr (Magyarország)	10	74,20	605	13,8	14,0
Budapest (Magyarország)	11	73,75	605	15,0	14,0
Plevna (Bulgária)	12	73,63	289	18,6	10,0
Craiova (Románia)	13	73,37	491	19,4	13,0
Kolozsvár (Románia)	14	73,34	527	21,8	14,0
Burgasz (Bulgária)	15	72,68	361	15,9	10,0
Iasi (Románia)	16	72,64	522	16,6	12,5
Plovdiv (Bulgária)	17	72,36	440	18,4	11,5
Bukarest (Románia)	18	72,25	512	25,8	14,0
Nagyvárad (Románia)	19	72,01	549	18,8	13,0
Szófia (Bulgária)	20	67,04	564	18,6	10,5
Ploiesti (Románia)	21	65,86	653	20,2	11,5
Brassó (Románia)	22	64,24	689	21,9	11,5

Forrás: *Doing Business* adatbázis

Megjegyzés: A rangsor a szerződések érvényesítése és a bírósági eljárások minőségi mutatójához kapcsolódó időigény és költség mutatójára kapott DTF (distance to frontier) pontszámainak átlagán alapul. A DTF pontszám 0 és 100 közötti szabvány skálán mozog, a 100-as szám a legjobban bevált gyakorlatok „frontier” pontszámát képviseli (minél magasabb a pontszám, annál jobb). További részletek a „*Doing Business-ről és a Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia*” című fejezetben található. A Bukarestre, Budapestre és Szófiára vonatkozó adatok felülvizsgálatra kerültek a *Doing Business 2017* kiadása óta. A teljes adatbázis a *Doing Business* <http://www.doingbusiness.org> honlapján megtalálható.

7.1. ÁBRA Az EU átlaggal összehasonlítva a legtöbb város jobban teljesít Bulgáriában, Magyarországon és Romániában a szerződések érvényesítésének gyorsasága, költsége és minősége tekintetében

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: Az EU átlagok a 28 tagállam gazdaság-szintű adatain alapulnak. Gyakorlati okokból az ábra bizonyos esetekben a hasonló időigénnyel és költségekkel rendelkező városokat egy csoportban ábrázolja. A mutatók tekintetében részletesebb adatokat lásd a 7.1-es táblázatban.

alakultak ki. Az összes magyar város alacsony ügyvédi és előzetes végrehajtási költségekkel, illetve a bírósági eljárások minősége mutatóján szerzett magas pontszámmal rendelkezik, amely azt tükrözi, hogy fejlett elektronikus szolgáltatásokat (e-beadvány és e-fizetés) és jól működő esetkezelési rendszert tudhat magáénak. Valójában, ha Magyarország (Budapest által képviselve) a legjobb teljesítményt érte volna el, amit a hét vizsgált városban mértek időigény, költség és minőség tekintetében, a *Doing Business 2017* felmérés szerződések érvényesítésének gördülékenysége mutatóján a 3. helyet szerezte volna meg.

A kilenc román városban látható a legnagyobb eltérés a teljesítmény tekintetében. Míg Temesvár és Konstanza a legjobb 10 között, Ploiesti és Brassó a rangsor végén szerepelnek a 22 vizsgált város közül. Összességében a román városok többsége átlag alatti a rangsorban, ami azt tükrözi, hogy a tárgyalási szakaszban hosszabb

késedelmek vannak és magasabbak az előzetes végrehajtási költségek. Azonban, ha Románia (Bukarest által képviselve) a legjobb teljesítményt érte volna el, amit a kilenc vizsgált városban mértek időigény, költség és minőség tekintetében, a *Doing Business 2017* felmérés az első 10 hely valamelyikén végzett volna.

A bolgár városok Rusze és Várna azon 10 mért város közé tartoznak, ahol gördülékenyebb a szerződések érvényesítése – és a bírósági eljárások minőségi mutatóján olyan magas helyezést érnek el, ami az országukon belül a legjobb, bár alacsonyabb, mint a magyar és a román városoké. Ezzel szemben Bulgáriában Szófia teljesítménye a legrosszabb, és ezzel 20. a 22 vizsgált város között. Szófiában eljárási akadályok sorozata lassítja a jogviták rendezését. Ráadásul a helyi bírók munkaterhe nagyon nagy, és a bíróságnak nincs jól működő esetkezelési rendszere. Ha Bulgária (Szófia által képviselve) a legjobb teljesítményt érte volna

el, amit a hat vizsgált városban mértek időigény, költség és minőség tekintetében, a *Doing Business 2017* felmérés az első 10 hely valamelyikén végzett volna.

Milyen időigénybeli különbségek vannak?

Mindhárom országban az általános beadási és kézbesítési késedelmek a keresetlevelek hivatalos vizsgálatának kötelező jellegéből fakadnak, különös tekintettel a díjszámítási hibák javítására. Míg az EU-ban a beadás és kézbesítés együtt átlagosan 40 napig tart, ez a folyamat átlagosan két héttel tovább tart Magyarországon és három héttel Bulgáriában.

Azonban a magyar városok közül Debrecenben és Miskolcon csak 40 napig tart a beadás és kézbesítés. Úgy tűnik, hogy a két város bírái szigorúan veszik, hogy a felek megfeleljenek a követelményeknek, és valószínűleg elutasítják azokat az ügyeket, amelyek nem felelnek

meg. Ezzel szemben a beadás és kézbesítés akár 60 napig is tarthat Budapesten, Győrben, Szegeden és Székesfehérváron.

Bulgáriában a keresetlevél vizsgálata az eljárás elrendelése előtt, amelyet a bírók végeznek, 6-10 hétbe telik, leszámítva Szófiát, ahol ez három hónapig tart. Több tényező is rontja a Szófia Regionális Bíróság teljesítményét. Egyik, de nem a legmeghatározóbb oka ezeknek a késedelmeknek az emberi erőforrás. A szófia bíróságon jelentősen magasabb az egy bíróra eső ügyek száma, mint az ország többi részében, de nem magasabb, mint amire egy EU tagállam fővárosában számítani lehet. Egy 2015-ben készült Világbank tanulmány számos tényezőt tárt fel, amelyek együtt okozzák a késedelmet. A szófia bíróság ügymenete nehézkes, és ez ebben a szakaszban akadályokat gördít az esetek feldolgozása elé, valamint az egész ügy lefolytatása során is. A bírósági épületek kialakítása nem illeszkedik jól az ügymenethez. Az információs és kommunikációs technológia infrastruktúrája töredezett, ezáltal a hivatalnokoknak a különböző ügyekben különböző rendszereket kell használni. A bírósággal való kapcsolatba lépés nehézkes lehet, így ahhoz, hogy valaki hozzáférjen az ügy aktájához például, általában személyesen meg kell jelennie a bíróságon. Ám a szófia bíróságon az egy bíróra jutó személyzet aránya valamennyivel a bolgár regionális bíróságok átlaga felett van, így a jelenlegi személyzet hatékonyabb kihasználásával lehetőség lenne a késedelmek csökkentésére.⁸

Romániában Nagyváradon, Konstanzán és Temesváron kicsivel több, mint egy hónapig tart a keresetlevelek vizsgálata. A bírók szerint ritkán kell a peres feleket arra kérniük, hogy egészítsék ki azokat. Azonban Ploiestiben ugyanez a folyamat majdnem három hónapig tart, rengeteg keresetlevelet vissza kell küldeni javításra, leggyakrabban azért, mert a felperes nem jól számolta ki az eljárási díjat.

Néhány esetben, mint például Craiovában (Románia) vagy Szófiában (Bulgária), a

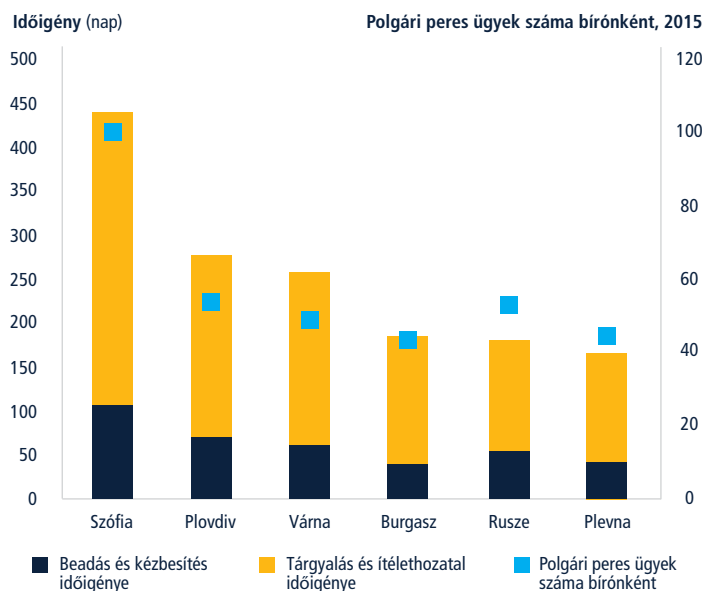
hibák elkerülése érdekében a peres felek az eljárási díj kiszámítását rábízják a bíróra. Szófiában ez növeli a késedelmeket, hiszen még további feladatokat ró az amúgy is leterhelt bíróságra és az elmaradások megnehezítik a felperes azonnali tájékoztatását az eljárási díjat illetően.

Azok a bíróságok, amelyeknek kevés ügye van, általában gyorsabban tudják rendezni ezeket az ügyeket, de ez nem minden esetben igaz. A 22 vizsgált város közül két bolgár városban, Plevnában és Ruzséban a leggyorsabb a tárgyalási idő, kicsit több mint 4 hónap.⁹ Ezekben a városokban a bíróságok alacsony munkaterheléssel rendelkeznek, - nagyjából 50 polgári peres ügyük volt bírónként 2015-ben - így tudják tartani a határidőket és gyorsan tudják rendezni az ügyeket. Ám az alacsony munkaterhelési szint nem mindig vezet gyors eredményhez. Plovdiv munkaterhelése (53,83 polgári ügy bírónként) olyan alacsony, mint Ruzsée (53,16), de a beadás és ítélethozatal közt

eltelt idő tekintetében 53%-kal lassabb. Ehhez hasonlóan Várnának hasonló a terheltsége (48,88 polgári ügy bírónként), mint Plevnában (44,68), de időben 54%-kal lassabb. Azonban a Szófia Regionális Bíróság egyértelműen egy különleges eset. A helyi bírók 85-130%-kal több ügyet kezelnek, mint a másik öt vizsgált bolgár városban, és az ítélet meghozatala ezen a bíróságon 11 hónapba telik (7.2. ábra).

A tárgyalási időszak a romániai Brassóban, Nagyváradon és Ploiestiben a leghosszabb, közel 13 hónap. A kilenc vizsgált román város közül, Bukarest után, Brassóban és Ploiestben a legmagasabb az egy bíróra jutó ügyek száma¹⁰ - Brassóban részben azért, mert nem minden bírói állás van betöltve, így a többi bíró leterheltsége nő. Ebben a két városban egy ügy első meghallgatásának megszervezése 2,5-4 hónapig is tarthat. Temesváron (Románia) a tárgyalási időszak rövidebb, mint 10 hónap, ami

7.2. ÁBRA Hiába hasonlóan alacsony az ügyek száma, a regionális bíróságnak Plovdivban 53%-kal tovább tart egy polgári peres ügyet rendezni, mint Ruzsében

Forrás: Doing Business adatbázis; Bulgária Legfelsőbb Bírósági Tanácsa, "Az egy bíróra jutó polgári peres ügyek száma 2015," 83. függelék a Bírósági Tevékenységek összesített statisztikai táblázatai 2015, amely elérhető a következő honlapon: <http://www.vss.justice.bg/page/view/1082>.

Megjegyzés: Az ügyforgalom adatai a jóváhagyott bírói pozícióként az egyes regionális bíróságokon 2015-ben. Az ügyforgalom adatai, melyek a ténylegesen betöltött helyek számát veszi figyelembe, csak a polgári ügy vonatkozásában nem volt elérhető.

részben az alacsonyabb terhelésnek köszönhető, amely lehetővé teszi a meghallgatások gyorsabb kitűzését.

A magyar város, ahol átlagosan a legrövidebb a tárgyalási és ítéletozatali szakasz, a proaktív bírósági intézkedések sorozatának köszönheti a gyorsaságát, amit hétköznapi néven „Debreceni modellnek” hívnak. A Debreceni Járásbíróságon a tárgyalási és ítéletozatali szakasz átlagosan rövidebb, mint 7 hónap. Debrecenben a bírók szigorúan ellenőrzik az eredeti keresetlevelet, és azonnal elutasítják azokat, amelyekben hibát találnak, vagy nem látják benne a jóhiszemű törekvést a peren kívüli megegyezésre. Ez a keresetlevelek minőségi javulásához vezetett. A debreceni bírók azért, hogy törekedjenek a határidők betartására és a halasztások elkerülésére, sokkal hajlamosabbak azon szakértők megbírságolására, akik késlekedve készítik el a szakvéleményt – a bíróság a késedelmes napok száma után napi 1% levonás a szakértői díjból.

A Debrecenben alkalmazott gyakorlatokat az nemzeti jog teszi lehetővé, és nem számítanak újdonságnak a nemzetközi bírósági gyakorlatban. A különbség úgy tűnik abban rejlik, hogy a debreceni bíróság szigorúan közelíti meg az alkalmazható eljárásjogot azért, hogy biztosítsa a proaktív esetkezelést. Ez azt sugallja, hogy Magyarországon bármely bíróság – és valószínűleg máshol is – alkalmazhatna ilyen intézkedéseket azért, hogy javítsa a saját teljesítményét.

Egy másik különbség Debrecenben az, hogy a tárgyalásokat heti három napra szervezik, nem úgy, mint a legtöbb magyar városban, ahol kettőre. Valószínűleg ez is javítja a határidők betartását és ösztönzi a bírókat, a személyzetet és a peres feleket a hatékony időbeosztásra.

Mindeközben Budapesten, Győrben és Pécsen a tárgyalási és ítéletozatali szakasz általában egy évig tart. Budapesten a bírók nagyobb számú kereskedelmi ügyet kezelnek, és a bírók és ügyvédek elmondása szerint ezek összetettebbek

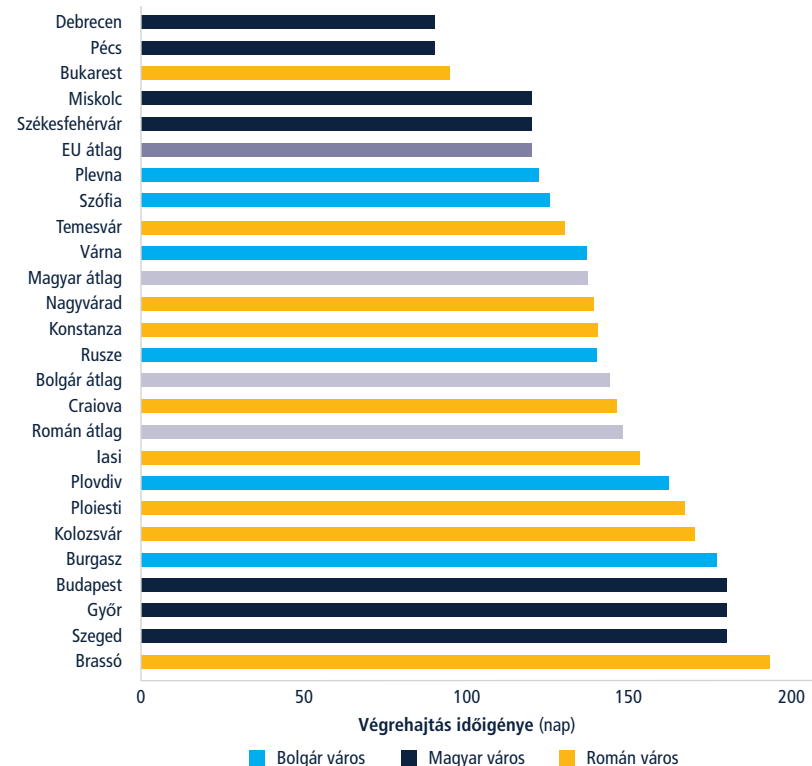
is. Győrben arról számolnak be a bírók, hogy a határ közelsége miatt nagyobb a valószínűsége a nemzetközi vonatkozású ügyeknek. Azokban a magyar városokban, ahol lassabban haladnak a tárgyalások, a bírók azzal indokolnak, hogy nagy a munkaterhelésük, az ügyek összetettebbek, hiány van olyan szakértőkből, aki valamilyen tesztet, valamint késedelmesen kapják meg a vallomásaikat. A bírósági kése delmeket súlyosbítja azon rendszerhiánya, amelyben könnyedén át lehetne ideiglenesen helyezni a bírókat a tartós távollétek pótlására.

Ha az ítélet végrehajtásához érünk, a 22 városból csak 5 éri el vagy múlja felül idő tekintetében az EU átlagot (7.3. ábra). A végrehajtás nagyjából ugyanannyi ideig tart Bulgáriában, Magyarországon és Romániában. Városi szinten viszont más képet kapunk. Magyarországon az

ítéletek végrehajtása kétszer annyi ideig tart Budapesten, Győrben és Szegeden, mint Debrecenben vagy Pécsen, ahol csak három hónapig tart. A késedelem egyik legfőbb oka a végrehajtható ítélet másolatának beszerzése, a végrehajtás iránti kérelem jóváhagyása, azután pedig a végrehajtás elrendelésének bíróság általi megküldése a végrehajtónak. Magyarországon nem a hitelezők választják ki a végrehajtót, aki végrehajtja a követelésüket; ehelyett a bíróság megbíz egy végrehajtót a kritériumoknak megfelelően, mely tartalmazza a kötelezett címét. Hasonló időbeli különbségek Romániában is előfordulnak, ahol az ítélet végrehajtása fele annyi ideig tart Bukarestben, mint Brassóban.

A leggyakoribb panasz mindhárom országban, hogy nehéz a végrehajtás alapjául szolgáló vagyont megtalálni.

7.3. ÁBRA A 22 város közül csak 5 városban azonos vagy kedvezőbb az ítéletozatalok végrehajtásának időigénye, mint az EU-s átlag

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: A bolgár, magyar és román átlagok az egyes országokban mért városok adatain alapulnak. Az EU átlag a 28 EU tagállam gazdaság-szintű adatain alapul.

A cégjegyzékekben gyakran a cégek nem aktuális székhelye szerepel, amely nehezebbé teszi a lefoglalható vagyron megtalálását. Ráadásul más adatbázisokhoz való hozzáférés nehéznek bizonyulhat. Romániában a Végrehajtók Szövetségének van egy megállapodása a nemzeti adóhivatallal, amely értelmében a végrehajtók díj ellenében hozzáférhetnek az adatbázisukhoz. De a nemzeti adóhatóságnak nincs hozzáférése a helyi adóval kapcsolatos információkhoz. Ezért a végrehajtók néhány román városban, mint például Brassó és lasiban, egyezséget kötöttek az egyes városházákkal, hogy hozzáférjenek az adatbázisukhoz.

Mik a költségek fő összetevői?

Magyarországon a legalacsonyabb a szerződések érvényesítésének költsége, ami a követelés összegének 14%-a, Romániában pedig a legmagasabb, 20,4%. Valójában az EU-ban a

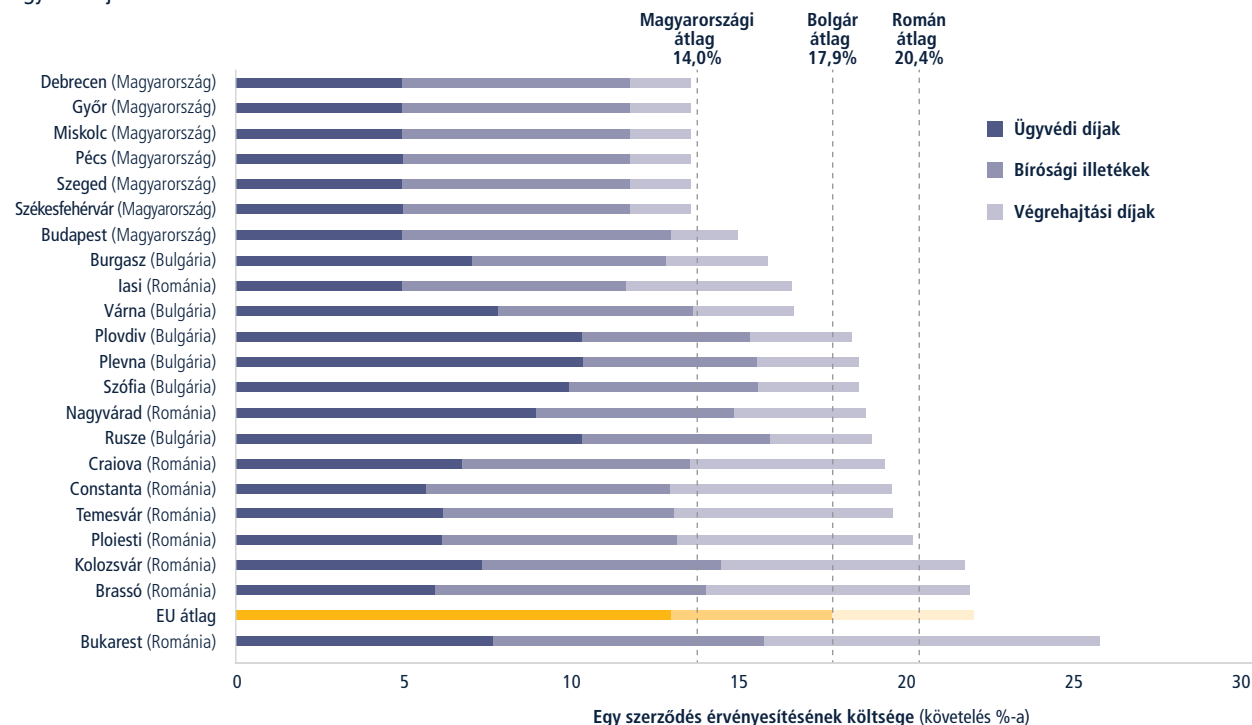
magyarországi költségek a legalacsonyabbak között vannak az alacsony ügyvédi és előzetes végrehajtási költségeknek köszönhetően. Romániában kiugróan magas végrehajtási költség.

Az ügyvédi költségek az egy főre jutó jövedelemben kifejezve átlagosan majdnem kétszer olyan magasak Bulgáriában, mint Magyarországon.¹¹ Ám még Bulgáriában is jelentősen alacsonyabbak a díjak, mint az EU átlag, ami a követelés összegének 13%-a. Az ügyvédi költségek jellemzően különböznek a városokban, mert azok a piaci szinthez illeszkednek. Azonban Magyarországon, ahol az ügyvédek több városban is tevékenykednek a földrajzi közelség és a jó úthálózatnak köszönhetően, nincs észrevehető különbség az ügyvédi díjak között. Nagyvárad kivételével Romániában sincsenek nagy különbségek a városok között. lasiban ez a költség a követelés értékének 5%-a, míg Bukarestben 7,7%. Azonban

Nagyváradon ez 9%-ra emelkedik, amit a helyi ügyvédek a városban praktizáló ügyvédek alacsonyabb számának és egy közeli, ezt kiszolgálni képes nagyobb piac hiányának tulajdonítanak.

Bulgáriában van egy minimum összeg, amit az ügyvédek kérhetnek, ezen felül megállapodhatnak az ügyféllel.¹² Egy olyan kereskedelmi ügyben, ahol a követelés összege az egy főre jutó jövedelem kétszerese (mint a *Doing Business* esettanulmányában), az ügyvédek szerint a minimum díjat szabják ki. Plevínáiban, Plovdivban és Ruszeban az ügyvédi költségek magasabbak, ami a követelés összegének 10,4%-át jelenti. A többi bolgár város közül a legalacsonyabb Burgaszban, ahol 7,1%-a a követelés összegének. A burgaszi ügyvédek szerint a díjak valószínűleg azért alacsonyabbak, mert a piac nagy és a helyi cégekkel együtt elszenvedett pénzügyi válság alatt komoly visszaesés történt.

7.4. ÁBRA A szerződések érvényesítésével kapcsolatos költség fő mozzgatórúgója a tárgyalás során felmerülő költségek és az ügyvédi díjak

Forrás: *Doing Business* adatbázis.

Megjegyzés: A bolgár, magyar és román átlagok az egyes országokban mért városok adatain alapulnak. Az EU átlag a 28 EU tagállam gazdaság-szintű adatain alapul.

Az ügyvédi díjakkal együtt a tárgyalás alatt felmerülő kiadások a költségek legfőbb összetevői, bár ezek nem számottevők az országon belüli jelentős különbségek tekintetében (7.4. ábra). Az eljárási illeték, amit a követelés értéke alapján számítanak ki, a követelés a romániai 3,7%-tól a bolgár 4%-on át a magyarországi 6%-ig mozoghat. Az eljárási illeték az országokon belül a városok között nem változik, mert azt nemzeti szinten szabályozzák. A szakértői díjakkal együtt, amely általában a követelés összegének 1-2%-a, az eljárási illeték a bírósági költségeket ezekben az országokban viszonylag magassá teszi az EU-s átlaghoz képest, ami a követelés összegének 4,8%-a.

A három ország közül Romániában a legmagasabb az ítélet-végrehajtási átlagköltség – kétszer annyi, mint Bulgáriában és háromszor több mint Magyarországon. Romániában a végrehajtók gyakran kérnek előleget, hogy fedezzék a kötelezett ingó vagyona lefoglalásának és értékesítésének a költségét. Ezt az előleget leszámítva a legnagyobb kiadás az értébecslő megfizetése és az árverés megszervezése. Ezeknek a tételeknek a költsége, ami nincs szabályozva, jelentősen eltérhet Románián belül. Annak ellenére, hogy a végrehajtás a 22 vizsgált város közül Bukarestben az egyik leggyorsabb, ott például egy árverés megszervezése háromszor annyiba kerülhet, mint Nagyváradon. Bulgáriában és Magyarországon a leginkább bevett gyakorlat, hogy a végrehajtó csak a jogszabály által meghatározott előleget kapja meg – amit ezekben az országokban nemzeti szinten szabályoznak, ezért nincs eltérés a városok között – és a nyilvános pályázat költségeit fedező összeget.

Milyen bírósági bevált gyakorlatokat alkalmaznak?

Magyarország átvette a legtöbb bírósági bevált gyakorlatot, ahogy a bírósági eljárások minőségi mutatója is jelezte, Románia pedig szorosan követi. Magyarország átlagos pontszáma a mutatón 14,0, Romániáé 13,1 – ezzel mindkettő megelőzi az EU-s 11,3 átlagot.

Bulgária 10,8-as átlag pontszáma leginkább azt tükrözi, hogy néhány városban hiányzik a kereskedelemre kijelölt regionális bíróságok kollégiuma,¹³ hiányzik a kis értékű követelésekre kijelölt bíróság vagy gyorsított eljárás, valamint azoknak az ügyeknek a korlátozását, amelyeket választottbírói eljárás keretében rendezni lehet.

A bírósági bevált gyakorlatok pontszámát illetően nincsenek különbségek a magyar városok között (7.5. ábra). Ezzel ellentétben, Bulgáriában és Romániában a különbségek a kereskedelemre kijelölt bíróságok vagy bírósági kollégium elérhetőségéből és az elektronikus ügykezelési rendszerek funkcióiból fakadnak. Romániában Brassó, Iasi és Ploiesti kivételével minden városban működik kereskedelemre kijelölt bíróság vagy törvényszék, amely 200.000 lejnél magasabb követelési értékű kereskedelmi ügyeket tárgyal. Bulgáriában, Burgaszban és Plevnában nincs kereskedelemre kijelölt kollégium, míg a többi városban a regionális bíróságon vannak olyan bírók, akik csak kereskedelmi ügyeket tárgyalnak.

Magyarországnak és Romániának is van elektronikus ügykezelési rendszere, ami nagyjából egységes, így az összes bíróság ugyanazt a szoftvert használja. Magyarország Bírósági Integrált Informatikai Rendszere (BIIR) nemcsak azt teszi lehetővé a bírók számára, hogy nyomon kövessék az ügyeket, hanem azt is, hogy értesítéseket küldjenek az ügyvédeknek. Románia Elektronikus Bírósági Nyilvántartási Információs Rendszere (ECRIS) jelentősen több funkcióval szolgál a bírók számára, mint a peres feleknek. Néhány város saját kezdeményezést indított, hogy javuljon a peres felek hozzáférése az ügyek dokumentumaihoz. Kolozsváron és Temesváron például a bíróságok kifejlesztették erre a célra az „Infodosar” nevű szoftvert. Más városok, mint például Iasi, előnyt kovácsoltak az Igazságügy Minisztérium portáljából (portal.just.ro) azzal, hogy lehetővé tették, hogy a bíróságok dokumentumokat

töltsenek fel, mint például iratmintákat, amiket a tárgyalásokon tudnak használni.

Bulgáriában a különböző bíróságok különböző szoftver rendszereket használnak: a rendszer, amit Szófia bíróságai használnak, kevesebb funkcióval rendelkezik, mint azok, melyeket a többi vizsgált város regionális bíróságai használnak. A regionális bíróságok által használt sokféle szoftver rendszer a bírók számára lehetővé teszi, hogy megtekintsék a tárgyalási rendjüket, kezeljék az ügyek dokumentumait és hozzáférjenek a törvényekhez, jogszabályokhoz. Szófiában néhány bíró Microsoft Excel-t használ, hogy kiegészítse a meglévő rendszerüket, amelybe nincs feltöltve az összes dokumentum és nem teszi lehetővé a bírók számára, hogy az eljárás összes szakaszában abból dolgozzanak.

MIT LEHET TOVÁBBFEJLESZTENI?

Jelen fejezet áttekintése számos lehetséges fejlődési területre mutat rá a szerződések-érvényesítés folyamatának tekintetében Bulgáriában, Magyarországon és Romániában.

Tárgyalás előtti szakasz aktív kezelése BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA

Az eddigleg az Egyesült Államokban az 1930-as években kifejlesztett tárgyalás előtti meghallgatás gyakorlata, mint ügykezelési technika elterjedt egész Európában, beleértve 11 EU tagállamot.¹⁴ Azonban Magyarországon és Romániában nem terjedt el, és csak bizonyos ügyeknél használják Bulgáriában is. A bírók kereskedelmi ügyek esetében nem használják a tárgyalás előtti meghallgatást, bár ennek gyakorlata hatékonyabb tárgyalásokhoz vezethet. Ezeket a kötetlen találkozókat akkor tartják, amikor a keresetet már benyújtották, azzal a céllal, hogy tisztázzák és szűkítsék a vitás kérdéseket és a felek tárgyalásait az ügy rendezése felé tereljék. Egy

7.5. ÁBRA A bevált bírósági gyakorlatok terén a bolgár és román városok között vannak különbségek, amely viszont a magyar városok között nincs

		Bírósági ügykezelés				Esetkezelés				Bírósági folyamatok automatizálása			Jogviták alternatív rendezése								
		Kereskedelmi ügyekre kijelölt bíróság vagy kollégium	Kis értékű követelésekre kijelölt bíróság vagy gyorsított eljárás	Tárgyalás előtti zár alá vétel	Véletlenszerű ügyelosztás	Kulcsfontosságú eljárási cselekményekre vonatkozó jogszabály által előírt határidő színvonala	Halasztásokra vonatkozó jogi korlátozások	Teljesítményre vonatkozó jelentés	Tárgyalás előtti meghallgatás	Elektronikus ügykezelő rendszer (CMS) bíróknak	Elektronikus ügykezelő rendszer (CMS) ügyvédeknek	Elektronikus beadás	Elektronikus kézbesítés	Bírósági illetékek elektronikus befizetése	Ítéletek elektronikus közzététele	Kereskedelmi ügyekben folytatott választott bíróságra vonatkozó jogharmonizáció	Választott bírósági ügyekre vonatkozó korlátozás	Érvényes választottbírósági döntés végrehajtása	Önkéntes közvetítés	Önkéntes közvetítés szabályozása	Önkéntes közvetítésben való részvétellel kapcsolatos pénzügyi ösztönzők
Bulgária	Burgasz			●	●	●	●		●				●	●	●		●	●	●	●	●
	Plevna			●	●	●	●		●				●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Plovdiv	●		●	●	●	●		●				●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Ruse	●		●	●	●	●		●				●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Szófia	●		●	●	●	●		●				●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Várna	●		●	●	●	●		●				●	●	●	●	●	●	●	●	●
Magyarország	Budapest	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Debrecen	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Győr	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Miskolc	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Pécs	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Szeged	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Székesfehérvár	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Románia	Brassó		●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Bukarest	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Kolozsvár	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Konstanza	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Craiova	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Iasi		●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Nagyvárad	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
	Ploiesti		●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●
Temesvár	●	●	●	●	●	●		●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	●	

● Összpontszám ◐ Részleges pontszám

Forrás: Doing Business adatbázis.

Megjegyzés: Az ábra azt mutatja, hogy melyik helyszín alkalmazza a jól bevált gyakorlatokat a bírósági eljárásokra vonatkozóan, melyeket a bírósági eljárások minőségi mutatója rögzít. További részleteket az adatmegjegyzések tartalmaznak. CMS= Esetkezelési Rendszer.

hatékony tárgyalás előtti meghallgatás kulcsfontosságú elemei a következők: lehetővé tenni a bíró számára az ügy előrehaladásának korai és folyamatos irányítását; az ügy egy reális, jelentőséggel bíró és kötelező érvényű ütemtervének kidolgozása; az ügy korai lezárásának elősegítése a tárgyalás behatárolásával.¹⁵

A gyakorlati példákat kereső bolgár bírónak nemcsak külföldön kell körülnézniük. Azok a bírók, akik gyorsított eljárású

kiemelt ügyeket tárgyalnak, mint például a munkaügyi perek vagy a bérlői jogokkal kapcsolatos ügyek, tartanak tárgyalás előtti meghallgatásokat. Ám ezt az eljárást még nem terjesztették ki más típusú ügyekre.

A finn Rovaniemi Fellebbviteli Bíróságon azt a gyakorlatot alkalmazzák, hogy minden egyes ügyre készítenek egy személyre szabott programot, és útmutatással látják el a feleket a tárgyalás

előtti szakasz, a tárgyalás előtti meghallgatások és a tárgyalás időkeretét illetően. Előzetesen részletes meghallgatási ütemtervet küldenek a felek részére.¹⁶ Az ügyek tárgyalás előtti szakaszban történő rendezésével Nyugat-Ausztrália kerületi bíróságai hatékonyan kezelik az ügyeket. A cél az, hogy a polgári peres ügyek rendezése 12 hónapon belül megtörténjen, és 100-ból csak 2-3 kerüljön át a tárgyalási szakaszba.¹⁷ A tárgyalás előtti meghallgatások szakasza

kulcsfontosságú elem a bírósági rendszerben Norvégiában is, amely ismert a hatékony esetkezeléséről (7.1. keretezett rész).

Túl a tárgyalás előtti meghallgatások bevezetésén, a bíróságok Bulgáriában, Magyarországon és Romániában fontolóra vehetnék a működési folyamataik alapos elemzését a benyújtástól az első tárgyalásig – mint például a keresetek befogadásának folyamata, a tárgyalások kitűzése, az eljárás lefolytatása és a tanúk megjelenésének biztosítása, beleértve a szakértőket. Megtalálni azt a módot, hogy hogyan lehet a folyamatokat egyszerűsíteni és ésszerűsíteni, segítségül szolgálhat a tárgyalások kiszámíthatóságának növelésében, a tárgyalásra való felkészültség biztosításában és a késedelmek csökkentésében.

Jogszabályi korlátok meghatározása a halasztás iránti kérelmek engedélyezése terén

BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA

A megfelelő esetkezelés elengedhetetlen része egy, a felekkel történt egyeztetés utáni, egyértelmű, ésszerű és reális időbeosztás elkészítése, valamint egyértelmű szabályok felállítása a halasztások korlátozását illetően. Az időbeosztás a betartására vonatkozó szabályok nélkül hamar értelmetlenné válik. 1984-ben az Európa Tanács Miniszteri Bizottsága ellenezte a több mint két tárgyalásos ügyeket (előkészítő és bírósági tárgyalás). Azt is javasolták, hogy ne engedélyezzék a halasztásokat, kivéve „újonnan felmerülő tények vagy egyéb kivételes és fontos körülmények esetében”.¹⁸ A halasztások

tekintetében csak nyolc EU tagállam szab olyan korlátokat, amelyeket a gyakorlatban be is tartanak.¹⁹ Ezek közül az összes, Bulgáriát is beleértve, arra koncentrálnak, hogy a halasztásokat váratlan és kivételes körülményekre korlátozza ahelyett, hogy a maximális számukat korlátoznák.²⁰ Magyarország és Románia a halasztásokat illetően egyik típusú korlátozást sem alkalmazza.

Szlovákiában a Pozsonyi Kerületi Bíróság köteles az ügyeket az első tárgyalás alkalmával lezárni; halasztások csak komoly indokkal engedélyezhetőek, amelyeket jegyzőkönyvbe kell venni. Lettországbán a Rigai Központi Bíróság nem napolhat el tárgyalást új tárgyalási időpont kitűzése nélkül. A svájci Dorneck-Thierstein illetékeségi területén kettőnél több hosszabítást nem engedélyeznek.²¹

7.1. KERETEZETT RÉSZ Az esetkezelés holisztikus megközelítése a bíróságokon Norvégiában

Norvégia teljesen átalakította a polgári perrendtartását 2008-ban. Bevezetett egy holisztikus modellt, amellyel leszűkítette a polgári pereket egy fő tárgyalásra, ezzel hangsúlyozva az előkészítő tárgyalás előtti meghallgatások szerepét és szigorúan leszűkítve az egyes ügyek esetében előforduló halasztások számát.^a Az ilyen bevált esetkezelési gyakorlatok segíthetnek a bíróságok leterheltségének csökkentésében és a gyorsabb igazságszolgáltatásban. Miután a Midhordland Kerületi Bíróság Norvégiában bevezette az előkészítő megbeszéléseket polgári perek esetében, az ügyek több mint 80%-a zárult megegyezéssel ahelyett, hogy tárgyalásra került volna sor.^b

A Nedre Romerike Kerületi Bíróság is sikeresen bevezette a tárgyalás előtti meghallgatás rendszerét. A bírók meghallgatást szerveznek röviddel azután, hogy a keresetet benyújtották, ami lehetőséget biztosít az ügyvédeknek, hogy személyesen vagy telefonon vegyenek részt a meghallgatáson. A bíró és a felek megtervezik, hogy milyen lépéseket tesznek az ügyben, tisztázzák a követeléseket és a legfőbb érveket. Megtárgyalják a bizonyítékokat is, amiket a felek terveznek bemutatni, megszabják a határidőket és meghatározzák a fő tárgyalás időpontjait és a szükséges napok számát. A tárgyalások időpontjai összhangban vannak az általános időelőírásokkal, hat hónapot hagyva az általános polgári ügyekre és három hónapot a kis értékű követelésekre. A bíróságok korlátozó megközelítést alkalmaznak a halasztásokat illetően. Ha az ügyvéd nem áll rendelkezésre egy ügy esetében, az ügyintézők ugyanazon a cégen belül egy másik ügyvédhez teszik át az ügyet. A halasztásokat ritkán engedélyezik, és általában orvos által igazolt betegségek esetére korlátozzák azokat.^c

A bírói mérlegelés a norvég rendszer egyik központi eleme. A bírók személyre szabják az eljárásokat és úgy irányítják a feleket, hogy beazonosítsák a vitás kérdéseket és a vitán felül álló tényeket. Feladatuk a viták korai rendezésének elősegítése. Azt is felméri, hogy a közvetítés megfelelő-e egy ügy esetében, és az ügyeket bírósághoz rendelt közvetítésre továbbíthatják, amire 2008 óta minden polgári ügyben lehetőség van.^d

a. CEPEJ (Az Igazságszolgáltatás Hatékonyságával Foglalkozó Európai Bizottság), "Reports on the Implementation of the CEPEJ Guidelines for Judicial Time Management in 7 Pilot Courts/Institutions (a Cseh Köztársaságból, Grúziából, Olaszországból, Norvégiából, Svájcban, az Egyesült Királyságból)" (CEPEJ, Strasbourg, 2011).

b. CEPEJ, "Compendium of 'Best Practices' on Time Management of Judicial Proceedings" (CEPEJ, Strasbourg, 2006).

c. CEPEJ, "Reports on the Implementation of the CEPEJ Guidelines for Judicial Time Management in 7 Pilot Courts/Institutions (a Cseh Köztársaságból, Grúziából, Olaszországból, Norvégiából, Svájcban, az Egyesült Királyságból)" (CEPEJ, Strasbourg, 2011).

d. Laura Ervo és Anna Nylund, szerk., Current Trends in Preparatory Proceedings: A Comparative Study of Nordic and Former Communist Countries (Cham, Svájc: Springer International, 2016).

A halasztások korlátozásának megszüntetésével egyidejűleg az is fontos, hogy felülvizsgálják a bírói kapacitásokat, az esetkezelést és infrastrukturális kérdéseket. A nagyszámú ügyekkel leterhelt bírók hajlamosabbak engedélyezni a halasztást; hatékony kezelési rendszerek vagy automatizált esetkezelési rendszer hiányában például a halasztás megfelelő módszernek tűnhet a leterheltségük kezelésére.

Ezért a halasztás problémájának kezelésekor a bíróságoknak minden egyes ügytípusra vonatkozóan ellenőriznie kellene a halasztások átlagát és medián számát, valamint a halasztások indokát is. A bíróság vezetése aztán idővel lépéseket tehet a halasztások számának csökkentése és a leggyakoribb okainak kezelése érdekében. Ha egyszerűen bevezetik ezt a megfigyelési módszert, az segíthet abban, hogy egy kiszámítható tárgyalási kultúrát alakítsanak ki, javítsák a határidők betartását és csökkentsék a bírók, a bíróság munkatársainak és ügyfeleinek frusztrációját is.

Bírósági díjak kiszámításának egyszerűsítése és felülvizsgálata **BULGÁRIA, MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA**

Bulgáriában, Magyarországon és Romániában a bírók hivatalosan ellenőrzik a benyújtott keresetet, mielőtt befogadhatónak nyilvánítják és elrendelik az alperesnek történő kézbesítését. A bírók néhány városban arról is beszámolnak, hogy sok keresetet kell felülvizsgálni jobbra a bírósági díjak kiszámításában előforduló hibák miatt. A költség, amit a bírók általi számítási hibák ellenőrzése és a peres felek általi eljárási illeték javítása jelent, végül akár magasabb lehet, mint az illeték maga. A számítási hibák aztán a bírósági eljárás késedelméhez is vezethetnek.

Számos lépést lehetne tenni annak érdekében, hogy mérsékeljék ezt a fajta bírósági erőforrás elvonást. Az egyik a díjtáblázatok felülvizsgálata az egyszerűbb

kiszámíthatóság érdekében. Bulgária a bírósági eljárási díjakat a követelés összegének 4%-ában, Magyarország 6%-ában állapította meg. De Romániában a sávos rendszer nehezebbé teszi a kalkulációt. Például egy 65.000 lejre értékelt követelés esetében a díj 2.023 lej plusz annak az összegnek a 2%-a lenne, amennyivel túllépi a 38.790 lejes értéket.

Egy másik lehetséges intézkedés, ha a bírók helyett a bírósági titkárok ellenőrzik az eredeti keresetlevelet, hogy igazolják, az megfelel a hivatalos követelményeknek és a bírósági eljárási díjakat helyesen számolták ki. Ráadásul a bíróságok egy online díj kalkulátort is elérhetővé tehetnének. Ez növelhetné a bírósági díjak kiszámításának pontosságát, segíthetne a peres feleknek a per költségeinek becslésében, és a bírók számára időt szabadíthatna fel az érdemi munka számára.

Az Egyesült Államokbeli Virginia államban a körzeti bíróságok számára online kalkulátort biztosít. A peres felek kiválasztják, melyik bíróságra nyújtják be a keresetüket, az ügy típusát, a követelés összegét és azt, hogy szükségük lesz-e seriff szolgálatra. Ezután a honlapon megjelenik az eljárási illeték összege.²² Szerbia bizonyos bíróságok számára online díj kalkulátort vezetett be, mint például Leskovac Elsőfokú Bírósága és bizonyos típusú ügyekben Újvidék Elsőfokú Bírósága számára.²³

Az ítélet minden szintű online elérhetővé tétele **MAGYARORSZÁG, ROMÁNIA**

Az ítéletek közzététele növeli az átláthatóságot és az állampolgárok bizalmát, ezzel megerősítve az igazságszolgáltatást. Ez egy erős befektetési környezet szempontjából is elengedhetetlen. A kereskedelmi ügyek kimeneteléről szóló információk nyilvánossá tétele – különös tekintettel a bírósági értelmezés és jogalkalmazás vonatkozásában – segít kiszámíthatóságot teremteni és a befektetők bizalmát abban megerősíteni, hogy bizonyos szabályozások hogyan érintik az üzleti tevékenységüket. A Független

Államok Közösségének egy tanulmánya bemutatja azt, hogy a bírósági döntések közzététele segít a jogbiztonság építésében.²⁴

Bulgáriában az ítéletek nyilvánosságra hozatala az Igazságszolgáltatási Rendszerről Szóló Törvényben (64. cikkely) került rögzítésre, és az ítéletek megtalálhatók a Legfelsőbb Bírói Tanács honlapján (<http://legalacts.justice.bg/>). Ám Bulgária még fejleszthetné ezt az online tárházat azzal, hogy csökkenti a döntések közzétételének késedelmét, és javítja a kereső funkciót.

Romániában a Legfelső Semmítő- és Ítélező legfontosabb ítéletei online elérhetők (<http://www.scj.ro/>). Ráadásul a Legfelsőbb Bírói Tanács és az Ügyvédi Kamara azon dolgoznak, hogy létrehozzanak egy online adatbázist (ROLII) a bírósági döntések számára minden szinten. Jelenleg azon dolgoznak, hogy az azonosításra alkalmas információkat eltávolítsák a döntésekből (vagy „anonimizálás”) azért, hogy közzé lehessen tenni azokat. A kezdeti cél az volt, hogy 2016 végére 2 millió anonimizált ítélet váljon elérhetővé online, azzal a végső céllal, hogy egy 20 millió, az összes szinten meghozott ítéletet tartalmazó tárházat hoznak létre visszamenőleg 2007-ig.²⁵

Magyarországon a széles réteget érintő ügyeket anonimizálás után általában online közzéteszik, bár néha csak az ügyek kivonatait publikálják.

Elektronikus beadványok bevezetése és az elektronikus fizetés fejlesztése **BULGÁRIA, ROMÁNIA**

A bírósági dokumentumok elektronikus úton történő benyújtása következtében azok azonnal feldolgozhatóvá, megoszthatóvá és tárolhatóvá válnak. Ezzel időt és energiát takarítanak meg a dokumentumok benyújtói és a bíróság munkatársai és a felhasználók is. A *Doing Business* által rögzített bírósági jól bevált gyakorlatok közül az e-beadványok a legkevésbé gyakoriak, világszerte 190

gazdaságból csak 28 vezetette be. Nem egyszerű az e-beadványok bevezetése, hiszen először is az ezt engedélyező jogszabályokat, a hitelesítési rendszert és az információs technológiai kapacitásokat kell megteremteni, mind a bíróság mind a felhasználó részéről.²⁶

Magyarország 2015-ben sikeresen bevezette az elektronikus beadványokat, és 2017. július 1.-től jogi személyek közti kereskedelmi ügyekben kötelezővé tette az alkalmazásukat is. 2016 második felében a polgári peres ügyek 40,57%-a elektronikusan került benyújtásra.²⁷ A magyar ügyvédek a bírósággal való biztonságos kommunikáció céljából a Perkapu rendszert használják, ami a már létező ÁNYK platformon alapul. Egy kereset benyújtása után hivatalos igazolást kapnak a rendszertől, ugyancsak elektronikusan.

Létrehozni egy teljesen elektronikus rendszert a dokumentumok benyújtására sok időbe telik, tehát minél előbb elindítja a folyamatot az ország, annál jobb. Olaszország szakaszosan vezette be az e-beadványokat. 2005 és 2009 között a rendszer csak pénzbeli követelések esetében pilot üzemmódban működött a 165 törvényszék és fellebbviteli bíróság közül 5 esetében. Aztán módosították a jogszabályokat, hogy a rendszert kiterjesszék. 2014-ben az új polgári peres ügyek végzései és beadványai esetében az Elektronikus Polgári Perek Online Rendszerén (Processo Civile Telematico, vagy PCT) keresztül történő iktatás kötelezővé vált, kicsit később, 2015-ben pedig minden törvényszék összes beadványát és minden fellebbviteli bíróságot illetően. A kihasználtság növelése érdekében néhány helyszínen ösztönzőket vezetnek be. Az Egyesült Királyságban a Pénzbeli Követelések Online Szolgáltatása alacsonyabb eljárási illetéket kínál, ha a keresetet online nyújtják be.²⁸

Egy teljes körűen kifejlesztett esetkezelési rendszerben az elektronikus beadványokkal együtt az elektronikus fizetés is központi kérdés. Bulgária, Magyarország

és Románia bírósági rendszerei mind rendelkeznek azokkal a technikai adottsággal, hogy a bírósági díjakat elektronikus fizetési formában fogadják. Magyarország rendszere viszont a legfejlettebb, egy olyan platformmal, ami közvetlenül összeköti a befizetést a hozzátartozó keresettel.

Romániában a fizetés a város önkormányzatának bankszámlájára történő elektronikus banki átutalás formájában valósulhat meg. A csalásoktól tartva viszont számos bíró nem fogadja el az átutalási megbízás kinyomtatott visszaigazolását. Ehelyett olyan igazolást kérnek, amit a bankfiókban lepecsételtek azért, hogy biztosítsák, hogy ugyanazt az igazolást nem tudják felhasználni több ügy esetében.

A bolgár és román bíróságok nehezen tudják nyomon követni az ügyek bejelentési díját, mivel a kifizetéseket nem mindig megfelelően azonosítják. Egyszerűen az ügyszám az átvitel iránti kérelmen sem gátolja azt, hogy ugyanazt az átvételi nyugtát többször ne használják. Egy olyan felület, amely automatikusan összekapcsolná a díjfizetéseket az ügyekkel lehetővé tenné a bíróságok számára, hogy nyomon kövessék a fizetéseket.

Kis értékű követelések tárgyalására kijelölt bíróság bevezetése vagy egyszerűsített eljárás a kis értékű követelések esetében

BULGÁRIA

Kereskedelmi jogviták rendezése időigényes és költséges lehet a kis- és mikro-vállalkozások számára. Ezen a kis értékű követelésekre kijelölt bíróság bevezetésével vagy a kis értékű követelésekre vonatkozó egyszerűsített eljárás lefolytatásával lehet segíteni. Ezek elősegítik a viszonylag alacsony összegű kisebb jogviták gyorsított rendezését azáltal, hogy kihagynak számos jogi formáságot és egyszerűsített vagy gyorsított eljárást alkalmaznak. Az egyszerűbb folyamatok és lazább szabályok alacsonyabb költségekkel terhelik a felperest, aki lehet, hogy

jogi képviselő nélkül egyedül is képes benyújtani a keresetét és képviselni az ügyét a bíróság előtt. Ráadásul mivel a bíróságoknak kevesebb munkájuk van vele, az eljárási illeték alacsonyabb lehet, és a bírók hamarabb tudnak ítéletet hozni.

Bulgáriában, ahol nem létezik kis értékű követelések tárgyalására kijelölt bíróság, egy 1000 eurós összegű egyszerű ügyben ugyanazt az eljárást kell alkalmazni, mint egy bonyolult, 1 millió eurós követelésű ügyben. Nem meglepő, hogy egy EU-s közvélemény kutatás szerint, amely EU-s polgárokat kérdezett meg a kiskereskedőkkel, szolgáltatókkal és üzleti partnerekkel folytatott jogvitákról, a bolgár fogyasztók a legkevésbé hajlamosak az ügyüket bíróság elé vinni abban az esetben, ha a követelésük kevesebb, mint 2000 euró – csak a megkérdezettek 31%-a mondta azt, hogy keresetet indítana.²⁹

A kis értékű követelések tárgyalására kijelölt bíróságának vagy a kis értékű követelés eljárásának nincs általános érvényű meghatározása. Az EU tagállamok, amelyek próbálnak hatékony megoldást találni a kis értékű követelések megoldására, különböző megközelítéseket használnak. Legtöbbször a hagyományos bírósági rendszerükön belül egyszerűsített, kis értékű követelésekre vonatkozó eljárásokat alkalmaznak; csak Görögországban és Máltán van kis értékű követelések bírósága. Van ahol a küszöbérték 1000 euró, Németországban és Horvátországban, és van ahol nincs is, az Egyesült Királyságban, ahol az ügyeket a bonyolultságuk alapján ítélik meg.³⁰

Ügyekre vonatkozó adatértékelés használata a munkaterhelés kiegyenlítése szempontjából

BULGÁRIA, ROMANIA

Miután egy kereskedelemmel kapcsolatos ügyre vonatkozó keresetet benyújtottak egy bolgár bírósághoz, az első bírósági tárgyalás általában egy-három hónappal később esedékes – Szófia kivételével, ahol az ügyvédek jelzik, hogy a várakozási idő legalább öt hónap vagy gyakran

sokkal hosszabb. Az ügyek feltorlódása a nagyobb bolgár városok bíróságain, különösen Szófiában, ismert probléma. Az Európai Bizottság többször megállapította már, hogy az ügyek egyenlőtlen eloszlása Bulgáriában komoly probléma, különösen a munkatársak különböző bíróságokhoz történő elosztásáról szóló megbeszélések alkalmával.³¹ Egy a bírósági munkaterhelés értékelésén alapuló 2015-ös Világbank tanulmány az igazságszolgáltatási rendszer átszervezését javasolta, hogy javuljon a hatékonysága és hatásossága. A tanulmány 13 kerületi bíróságot azonosított, ahol havi 10 ügy vagy annál kevesebb a bírók munkaterhelése, és 6 regionális bíróságot, ahol 20 vagy annál kevesebb, ami jóval a 30-as országos átlag alatt van.³²

Az Európai Bizottság azt is észrevételezte, hogy Romániában a bíróságok közti egyenlőtlen munkaterhelést meg kell oldani. A Világbank 2013-ban és 2014-ben elvégzett párhuzamos tanulmányai javaslatokat tettek a munkaterhelés elosztására.³³ Ezen információk alapján az igazságszolgáltatás vezetése már megkezdte a munkát Romániában. Meghatározta „Az igazságszolgáltatás fejlesztési stratégiáját 2015-2020” és egy cselekvési tervet 2016 áprilisában, amelyet EU alapokból és Világbanki hitelből fognak megvalósítani. A cselekvési terv tartalmazza a bírók, ügyészek és titkárok újbóli elosztását az emberi erőforrás szükségletek elemzése alapján.³⁴

MEGJEGYZÉSEK

1. Gianluca Esposito, Sergi Lanau and Sebastiaan Pompe, „Judicial System Reform in Italy: A Key to Growth,” IMF Working Paper 14/32 (International Monetary Fund, Washington, DC, 2014); Maria Dakolias, Court Performance around the World: A Comparative Perspective, World Bank Technical Paper 430 (Washington, DC:

- World Bank, 1999); Gwendolyn G. Ball and Jay P. Kesan, „Judges, Courts and Economic Development: The Impact of Judicial Human Capital on the Efficiency and Accuracy of the Court System” (paper presented at the 15th Annual Conference of the International Society for New Institutional Economics, Stanford University, Stanford, CA, June 16–18, 2010), <http://papers.isnie.org/paper/716.html>; Daniel Klerman, „Legal Infrastructure, Judicial Independence, and Economic Development,” Law and Economics Working Paper Series (University of Southern California Law School, Los Angeles, 2006); Kenneth W. Dam, „The Judiciary and Economic Development,” John M. Olin Law & Economics Working Paper 287, Second Series (University of Chicago Law School, Chicago, 2006); Virginia Rosales-López, „Economics of Court Performance: An Empirical Analysis,” European Journal of Law and Economics 25, no. 3 (2008): 231–51.
2. Kenneth W. Dam, „The Judiciary and Economic Development,” John M. Olin Law & Economics Working Paper 287, Second Series (University of Chicago Law School, Chicago, 2006).
3. Roumeen Islam, „Do More Transparent Governments Govern Better?” Policy Research Working Paper 3077 (World Bank, Washington, DC, 2003).
4. Gianluca Esposito, Sergi Lanau and Sebastiaan Pompe, „Judicial System Reform in Italy: A Key to Growth,” IMF Working Paper 14/32 (International Monetary Fund, Washington, DC, 2014).
5. Kereskedelmi követelések, amelyeknél a követelés összege 22.086 leva Bulgáriában, 6.288.748 forint Magyarországon és 65.655 lej Romániában, ami az egyes országok egy főre jutó jövedelmének kétszerese. További részleteket lásd az Adatokkal kapcsolatos megjegyzések fejezetben.
6. Bulgáriában a peres felek alkalmazhatnak állami és magán végrehajtó szervezetet is. Azonban a kereskedelmi ügyek peres felei legtöbbször magán végrehajtó szervezet választanak. Jelen elemzés céljára ez a fejezet csak olyan végrehajtásra hivatkozik, amelyet önálló bírósági végrehajtó folytatott le.
7. Világbank, Egyenlő Esély Mindenki Számára (Washington, DC: Világbank, 2016). Nemzetközi szinten Litvánia a 6. DTF pontszáma 77,88), és a Koreai Köztársaság az első DTF pontszáma 84,15).
8. Világbank, „Mapping the Way through Court Procedures in Bulgaria” (Világbank, Washington, DC, 2015), <http://documents.worldbank.org/curated/en/784131468184735141/Mapping-the-way-through-court-procedures-in-Bulgaria>.
9. Attól a pillanattól számítva, amikor keresetlevelet sikeresen kézbesítik az alperesnek addig a pillanatig, amikor az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezési határidő lejár.
10. Román Legfelsőbb Bírói Tanács, Rapoarte privind starea justitiei (Jelentés az igazságszolgáltatás státuszáról 2015-ben), I. Melléklet, <http://www.csm1909.ro>.
11. Abszolút értékben az ügyvédi költségek a három országban viszonylag hasonlóak, mértékük átlagosan 963 euró (Romániában) és 1062 euró (Bulgáriában) között van.
12. Az Ügyvédi Törvény 36. Cikkelye rögzíti az ügyvédek díjazásának jogát. A díjazás összege nem lehet alacsonyabb, mint amit a Legfelsőbb Ügyvédi Kamarai Tanács megszabott a Legfelsőbb Ügyvédi Kamarai Tanács Első Rendeletében, amelyben kiegészítette az ügyvédek minimum díját, amit a 2016. október 24.-i 84. Román Hivatalos Közlönyben fogadott el.
13. A polgári és kereskedelmi ügyekre kijelölt kollégiumok bírái a Burgasz és Plevna Regionális Bíróságán nem specializálódnak kizárólag kereskedelmi ügyek tárgyalására.
14. *Doing Business* adatbázis. Ezek az országok Ausztria, Horvátország, Cseh Köztársaság, Dánia, Finnország, Lettország, Litvánia, Portugália, Spanyolország, Svédország és az Egyesült Királyság.
15. Heike Gramckow, Omnia Ebeid, Erica Bosio és Jorge Luis Silva Mendez, Good Practices for Courts: Helpful Elements for Good Court Performance and the World Bank’s Quality of Judicial Process Indicators (Washington, DC: Világbank, 2016).
16. Marco Fabri és Nadia Carboni, „Saturn Guidelines for Judicial Time Management: Comments and Implementation Examples” (az Igazságszolgáltatás Hatékonyságát szolgáló Európai Bizottság, Strasbourg, 2015).
17. Heike Gramckow, Omnia Ebeid, Erica Bosio és Jorge Luis Silva Mendez, Good Practices for Courts: Helpful Elements for Good Court Performance and the World Bank’s Quality of Judicial Process Indicators (Washington, DC: Világbank, 2016).
18. Európa Tanács, Miniszteri Bizottság, „R (84) 5. számú Ajánlás az igazságszolgáltatás működését elősegítő polgári eljárásjogi irányelvekről” (Európa Tanács, Strasbourg, 1984), 2.old.
19. *Doing Business* adatbázis. Ezek az országok Bulgária, Horvátország, Észtország, Németország, Lettország, Litvánia, Hollandia és Lengyelország.
20. Görögország az egyetlen EU tagállam, ahol a halasztások száma korlátozott van, bár ezt a jogszabályt ritkán alkalmazzák a gyakorlatban.
21. Heike Gramckow, Omnia Ebeid, Erica Bosio és Jorge Luis Silva Mendez, Good Practices for Courts: Helpful Elements for Good Court Performance and the World Bank’s Quality of Judicial Process Indicators (Washington, DC: Világbank, 2016).
22. „Circuit Court Civil Filing Fee Calculation,” Virginia igazságszolgáltatási rendszere, Virginia Legfelsőbb Bírósága, 2009, http://webdev.courts.state.va.us/cgi-bin/DJIT/ef_djs_cfees_calc.cgi#ID_CALC_FRM.
23. A díj kalkulátorok elérhetők a <http://www.le.os.sud.rs/kalkulator-sudske-takse/honlapon>.
24. Paul Byfield, „The Publication of Commercial Court Decisions in the Western Commonwealth of Independent States,” in Law and Transition 2011: Towards Better Courts (London: European Bank for Reconstruction and Development, 2011).

25. ROLII, "Lansarea Portalului de Jurisprudență Românească," sajtóközlemény, 2015. december 11., <http://www.rolii.ro/stiri/58ad45a4e49009804800002c>.
26. Heike Gramckow, Omnia Ebeid, Erica Bosio és Jorge Luis Silva Mendez, Good Practices for Courts: Helpful Elements for Good Court Performance and the World Bank's Quality of Judicial Process Indicators (Washington, DC: Világbank, 2016); USAID (U.S. Agency for International Development) and UNDP (United Nations Development Programme), "Review on the Advanced International Experience and Practices for Implementing E-justice and Proposals for the Further Development of 'E-SUD' Information System in Uzbekistan" (USAID, Washington, DC; and UNDP, New York, 2015).
27. Országos Bírósági Hivatal, Magyarország "Az e-perek hatása," sajtóközlemény, 2017. február 20., <http://birosag.hu/en/media/aktualis/effect-e-procedures>.
28. Heike Gramckow, Omnia Ebeid, Erica Bosio és Jorge Luis Silva Mendez, Good Practices for Courts: Helpful Elements for Good Court Performance and the World Bank's Quality of Judicial Process Indicators (Washington, DC: Világbank, 2016).
29. Európai Bizottság, A kis értékű követelések európai eljárása, Az Eurobarométer 395. különkiadása (Brüsszel: Európai Bizottság, 2013), http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/ebs/ebs_395_en.pdf.
30. Világbank, Kis értékű jogviták rendezése gyorsított eljárásban: EU tagállamoktól szerzett tapasztalatok (Washington, DC: Világbank, 2017), <http://documents.worldbank.org/curated/pt/670181487131729316/pdf/112769-WP-P161975-PUBLIC-FasttrackingSmallClaimsInEU.pdf>.
31. Európai Bizottság, "A bizottság jelentése az Európai Parlamentnek és a Tanácsnak az együttműködési és ellenőrzési mechanizmus előrehaladásáról Bulgáriában," COM(2017) 43 final (Brüsszel: Európai Bizottság, 2017), https://ec.europa.eu/info/effective-justice/rule-law/assistance-bulgaria-and-romania-under-cvm/reports-progress-bulgaria-and-romania_en.
32. Világbank, "Igazságszolgáltatás teljesítménye, Bulgária, Ügyforgalom és költség áttekintés (2008- 2014)" (Világbank, Washington, DC, 2015).
33. A 2013-as tanulmányt lásd Világbank, "Igazságszolgáltatás működése áttekintés, Románia" (Világbank, Washington, DC, 2013), <http://documents.worldbank.org/curated/en/971981468293466653/pdf/796970WP0REVIS0Functional0ReviewOEN.pdf>.
34. A stratégia, amit a Legfelsőbb Bírói Tanács, az Igazságügy Minisztérium, a Legfőbb Ügyész és a Legfelső Semmitő- és Ítélezőszék készített, elérhető a következő honlapon: <http://www.just.ro/strategii-si-politici/strategii-nationale/>.

A Doing Business-ről és a Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország, Románia

- A *Doing Business* a helyi kis- és középvállalkozásokra vonatkozó üzleti szabályozást értékeli standarizált esetekben. A vizsgált társaságok az egyes gazdaságok legnagyobb üzleti központjaiban helyezkednek el. Továbbá 11 gazdaság esetében egy második város vizsgálata is megtörténik.
- A *Doing Business* az üzleti szabályozások 11 területét vizsgálja 190 gazdaságban. Tíz ezekből a területekből - vállalkozás indítása, építési engedélyek ügyintézése, elektromos áramhoz való hozzáférés, ingatlan nyilvántartásba vétele, hitelszerzés, kisebbségi befektetők védelme, adók fizetése, kereskedelem a határon túl, szerződések érvényesítése és fizetésektelenségi ügyek rendezése - tartalmazza a DTF (distance to frontier) pontszám számítását, illetve a vállalkozási tevékenység gördülékenységének a rangsorát. Ezenfelül a *Doing Business* a munkaerőpiac szabályozási jellemzőit is értékeli, amely nem tartozik bele a fent említett két indexbe.
- A *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* jelentésben csak 5 *Doing Business* indikátor szerepel - vállalkozás indítása, építési engedélyek ügyintézése, elektromos áramhoz való hozzáférés, ingatlan nyilvántartásba vétele és szerződések érvényesítése.
- A *Doing Business-ről és a Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* jelentéseknek négy legfőbb információforrása van: a vonatkozó törvények és rendelkezések, a szakértői válaszadók, a kiválasztott gazdaságok kormányzatai és a városok önkormányzatai, valamint a Világbank Csoport regionális munkatársai.
- A kormányok a *Doing Business*-t objektív adatok forrásaként használják, amely egyedülálló betekintést nyújt a már világszerte jól bevált gyakorlatokba. Számos *Doing Business* indikátor a gyakorlatban alkalmazható azaz „cselekvésre képes” - bár a környezettől függően nem minden esetben „cselekvésre érdemes”.

A *Doing Business* azon elképzelésen alapul, mely szerint az egyértelmű és egységes szabályok a gazdasági aktivitás, különösen a magánszféra fejlődésének a hasznára válnak: szabályok, melyek rögzítik és egyben egyértelművé teszik az ingatlan tulajdonhoz való jogot, elősegítik a jogviták rendezését, növelik a gazdasági interakciók kiszámíthatóságát, valamint a szerződő felek számára alapvető védelmet biztosítanak önkényesség és visszaélések ellen. Az ilyen típusú szabályok sokkal hatásosabban alakítják a gazdasági szereplők ösztönzőit, olyan módon, ami elősegíti a növekedést és a fejlődést. A növekedést és a fejlődést elősegítő esetekben a szabályok tervezése meglehetősen hatékony, átláthatóak, könnyen elérhetőek azok számára, akiket megcélzottak velük, valamint elfogadható költség keretén belül végrehajthatóak. A szabályok minősége jelentősen befolyásolja azt, hogy a társadalmak miként osztják szét a hasznokat, illetve miként finanszírozzák a fejlesztési stratégiák és a fejlesztéspolitikák költségeit.

A megfelelő szabályok kulcsfontosságúak a társadalmi felzárkózáshoz. A növekedés elősegítése – és annak biztosítása, hogy ez minden ember hasznára váljon jövedelmi szinttől függetlenül – olyan környezetet igényel, amelyben a jó ötletekkel rendelkező lendületes új piaci belépők elindíthatják vállalkozásukat, illetve ahol a jól működő vállalkozások befektetni és terjeszkedni tudjanak. A *Doing Business* adatok középpontjában a kormányzati politika szerepe áll a helyi kis- és középvállalkozások napi működésében. A cél olyan hatékony szabályozás megalkotása, amelyek mindenki számára hatékony, azaz elérhető és egyszerűen alkalmazható. A bonyolult szabályozás elvonja a vállalkozók energiáját a vállalkozásuk fejlesztésétől. Azonban a hatékony, átlátható és egyszerűen alkalmazható szabályozás támogatja a vállalkozások terjeszkedését és az innovációt, valamint egyszerűbbé teszik a kezdő vállalkozók számára az egyenlő feltételek melletti versenyt.

A *Doing Business* objektíven értékeli a helyi vállalkozásokra vonatkozó üzleti szabályozást. A projekt az egyes gazdaságok legnagyobb üzleti központjának kis- és középvállalkozásaira koncentrál. A *Doing Business* standarizált esettanulmányok alapján kvantitatív indikátorokat mutat be, a társaságok különböző életrészekre vonatkozó szabályozások alapján. Így az egyes gazdaságok eredményei összehasonlíthatóak időben 189 másik gazdasággal is.

A DOING BUSINESS ÉS A REGIONÁLIS BUSINESS ÁLTAL ÉRTÉKELT TÉNYEZŐK

A *Doing Business* a szabályozási környezet számos fontos dimenzióját annak megfelelően rögzíti, ahogy azok a helyi társaságok vonatkoznak. A *Doing Business* szabályozásokról szóló kvantitatív indikátorokat mutat be

vállalkozás indítása, építési engedélyek ügyintézése, elektromos áramhoz való hozzáférés, ingatlan nyilvántartásba vétele, hitelszerzés, kisebbségi befektetők védelme, adók fizetése, kereskedelem a határon túl, szerződések érvényesítése és fizetéseketelenségi ügyek rendezése témakörök vonatkozásában (8.1. táblázat). A *Regionális Doing Business* olyan indikátorokra koncentrál, amelyek nagy valószínűség szerint városról városra változnak, mint például az építési engedélyek ügyintézése vagy az ingatlan nyilvántartásba vétele. Azon indikátorok, amelyek jogi pontozási módszertant használnak, mint például a kisebbségi befektetők védelme vagy a hitelszerzés, jellemzően nem kerülnek figyelembe vételre a *Regionális Doing Business* jelentésekben, mivel leginkább az általános érvényű nemzeti jogszabályokat vizsgálják.

A *Doing Business* a helyi kis- és középvállalkozásokra vonatkozó üzleti

8.1. TÁBLÁZAT Mi mindent mér a *Doing Business* és a *Regionális Doing Business* - az üzleti szabályozás 11 indikátora

Indikátorok listája	Mit mérünk
Általában a <i>Regionális Doing Business</i> jelentésekben szerepel	
Vállalkozás indítása	Korlátozott felelősségű társaság elindításához szükséges eljárások száma, időigény, költségek és befizetett minimális tőke
Építési engedélyek ügyintézése	Raktárépület felépítéséhez szükséges eljárások száma, időigény és költség, továbbá a minőségellenőrzés és biztonsági mechanizmus az építési engedélyezési rendszerben
Elektromos áramhoz való hozzáférés	Elektromos hálózathoz való csatlakozáshoz szükséges eljárások száma, időigény és költség, valamint az ellátás megbízhatósága és a díjszabás átláthatósága
Ingatlan nyilvántartásba vétele	Ingatlanátruházására vonatkozó eljárások száma, időigény és költség, valamint a földhivatali szolgáltatás minősége
Szerződések érvényesítése	Kereskedelmi vita időigénye és költsége, valamint a bírósági eljárások minősége
Általában a <i>Regionális Doing Business</i> jelentésekben nem szerepel	
Hitelszerzés	Ingóságokra vonatkozó biztosítási szerződések és hitelinformációs rendszerek
Kisebbségi befektetők védelme	Kisebbségi részvényesek jogai a kapcsolattban álló felek közötti ügyletekben és a vállalatirányításban
Adók fizetése	Egy cég adószabályoknak való megfelelése kifizetések, időigény és a teljes adókulcs értelmében, valamint az utólagos bejelentési eljárás
Kereskedelem a határon túl	Időigény és költség egy termék exportálása esetén komparatív előnnyel, valamint autókalkatrések importálása
Fizetéseketelenségi ügyek rendezése	Időigény, költség, eredmény és a megtérülési érték a kereskedelmi fizetéseketelenség esetén, illetve a fizetéseketelenségre vonatkozó jogi keret ereje
Munkaerőpiac szabályozása	Rugalmasság a foglalkoztatás szabályozásában és a munka minőségének szempontjai

szabályozást értékeli standarizált esetekben. A vizsgált társaságok az egyes gazdaságok legnagyobb üzleti központjaiban helyezkednek el. Továbbá 11 gazdaság esetében egy második város vizsgálata is megtörtént. A *Regionális Doing Business* a *Doing Business* által vizsgált 190 gazdaság 11 üzleti szabályozási terület egy részét fedi le.

A *Doing Business* négy legfőbb információforrása: a vonatkozó törvények és rendeletek, a *Doing Business* válaszadói, a kiválasztott gazdaságok kormányai, valamint a Világbank-csoport regionális munkatársai. 190 gazdaság több mint 39.000 szakembere segített az adatszolgáltatásban, melyek felhasználásra kerültek az elmúlt 14 év *Doing Business* indikátoraiban.

A legfrissebb *Doing Business* jelentés (*Doing Business 2017: Egyenlő Esélyt Mindenkinnek*) a tizenegy indikátor közül négy indikátor esetében nemekre vonatkozó dimenziót is tartalmaz.

A *Regionális Doing Business* tanulmányok a *Doing Business* elemzést a gazdaságok legnagyobb üzleti központjain túlra is kiterjesztik. Egy gazdaságon (mint

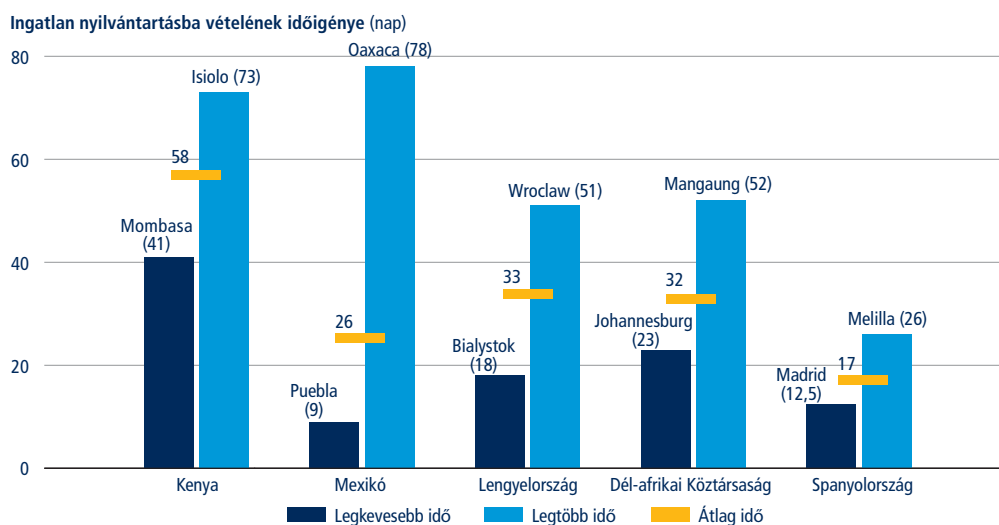
Dél-Afrikában) vagy régió (mint ebben a jelentésben) belül elemzik a szabályozásokban vagy nemzeti jogszabályok alkalmazásában előforduló különbségeket. A projektek megvalósítása a kormányok kérésére történik.

Az elmúlt három évben a regionális tanulmányok keretében gyűjtött adatok azt mutatják, hogy egy gazdaságon belül alapvető különbségek lehetnek (8.1. ábra). 2016-ban Mexikó esetében például egy ingatlan nyilvántartásba vétele Puebla-ban nem tartott tovább, mint 9 nap, ugyanez Oaxaca-ban 78 napot vett igénybe. Egy gazdaságon belül valóban találhatunk olyan helyszíneket, amelyek olyan jól teljesítenek, mint azok a gazdaságok, amelyek az ingatlan nyilvántartásba vételének szempontjából a gazdaságok rangsorában az első 20 között található, azonban vannak olyan rosszul teljesítő helyszínek is, melyek a rangsorban az utolsó 40 között található.

A *Regionális Doing Business* az üzleti szabályozások nem összesített adatait szolgáltatja, de egy pusztán adatgyűjtési gyakorlaton túlmutat. A helyi szintű szabályozási reformok bizonyítottan erős mozgatórugója:

- A szolgáltatott adatok egy gazdaságon belül és nemzetközileg is összehasonlíthatóak a helyszínek között, ezáltal lehetőséget biztosítanak, hogy helyi szinten és globálisan is összehasonlíthatóak az eredményeiket. Tanulságos lehet azon helyszínek összehasonlítása, amelyek egy azon gazdaságon belül vannak, így ugyanaz a jogi és szabályozási kerendszer vonatkozik rájuk: nehezen magyarázható a helyi tisztviselők által, hogy miért bonyolultabb az ő joghatóságuk alatt vállalkozói tevékenységet folytatni, mint a szomszédos helyszínen.
- Rámutat a jól bevált módszerekre, amelyeket egy gazdaságon belül az egyik helyszínen használnak, de a másikon nem, ezáltal segít felismerni a döntéshozóknak azt a lehetőséget, hogy ezen módszerek máshol is felhasználhatóak. Ez ösztönözheti a kormányzat különböző szintjei között a szabályozási reformokról való egyeztetéseket, lehetővé téve a helyi önkormányzatok és szervek számára, hogy tanuljanak egymástól, valamint mindez helyi szintű felelősségvállalást és kapacitásépítést eredményez.

8.1. ÁBRA Különböző helyszínek és különböző szabályozási folyamatok egy gazdaságon belül

Forrás: Regionális *Doing Business* adatbázis.

Megjegyzés: Az adatgyűjtés során az egyes gazdaságok átlagos időtartamát az érintett összes helyszín időtartamából számítottuk: 2016-ban Kenyában 11 város, 2016-ban Mexikóban 32 állam, 2015-ben Lengyelországban 18 város, 2015-ben Dél-Afrikában 9 város és 2015-ben Spanyolországban 19 város.

2005 óta 65 gazdaság 438 helyszínéről készült regionális jelentés, mint például Kolumbia, az Egyiptomi Arab Köztársaság, Olaszország, Fülöp-szigetek és Szerbia. Tizenhét gazdaság – például Indonézia, Kenya, Mexikó, Nigéria, Fülöp-szigetek és az Oroszországi Föderáció – kettő vagy több alkalommal vett részt a regionális adatgyűjtésben annak érdekében, hogy felmérjék az idő során mutatott fejlődésüket (8.2. ábra). Az utóbbi időben a regionális tanulmányokat Kenyában, Mexikóban, az Egyesült Arab Emírségekben, Afganisztánban és Kazahsztánban készítették. Jelenleg például Kolumbiában (32 városban) és Nigériában (37 városban) készítene tanulmányokat.

Bulgáriában, Magyarországon és Romániában a *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* az első jelentés a regionális *Doing Business* sorozatból. Bulgáriában 6 várost (Burgasz, Plevna, Plovdiv, Rusze, Szófia és Várna), Magyarországon 7

várost (Budapest, Debrecen, Győr, Miskolc, Pécs, Székesfehérvár és Szeged) és Romániában 9 várost (Brassó, Bukarest, Kolozsvár, Konstanza, Craiova, Iasi, Nagyvárád, Ploiesti és Temesvár) elemez.

Az indikátorok kiválasztásának módja

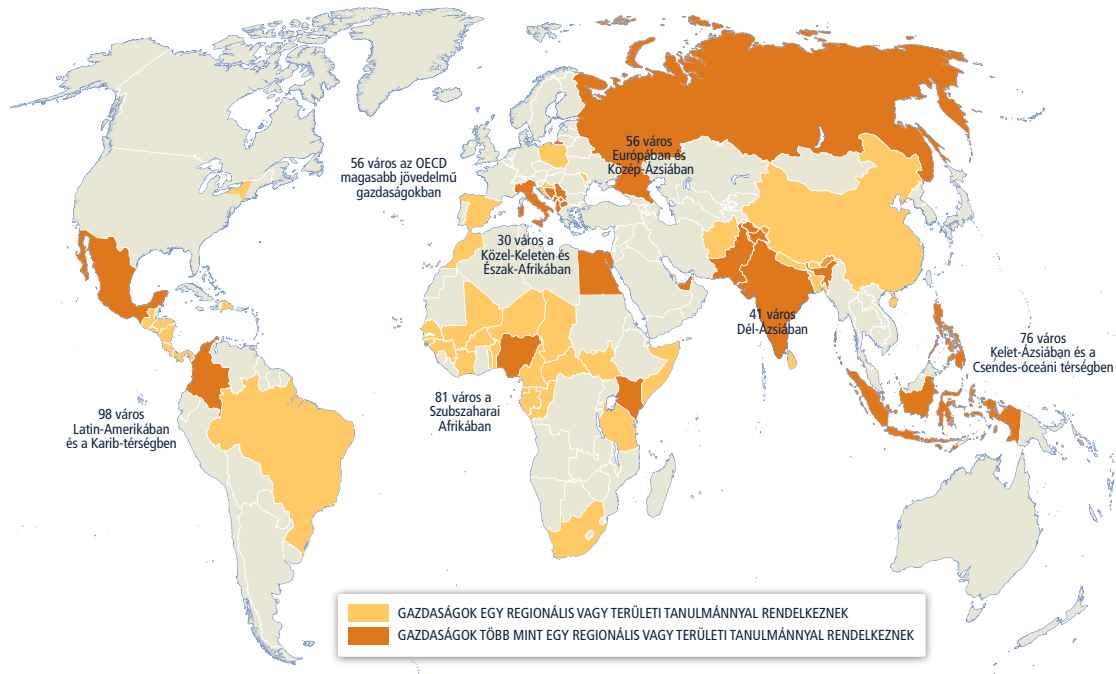
A *Doing Business* 11 indikátor csoportjának kiválasztását gazdasági kutatások és cégszintű adatok vezérelték, különösképpen azok az adatok, amelyeket a *Világbank Vállalati Felmérésének* keretén belül gyűjtöttek össze.² Ezek a felmérések olyan adatokkal szolgálnak, amelyek rávilágítanak az üzleti aktivitás elé gördülő akadályokra 139 gazdaság több mint 130.000 vállalatában dolgozó vállalkozók beszámolóí alapján. A finanszírozáshoz és az elektromos áramhoz való hozzáférés például szerepel azon tényezők között, amelyekre a felmérések rávilágítottak, mint a vállalkozások számára fontos területek, ezáltal ösztönözve a *Doing Business* hitelszerzés

és elektromos áramhoz való hozzáférés indikátorainak tervezését.

A *Doing Business* indikátorainak tervezését az átfogó kutatásokból származó elméleti betekintések és az intézmények gazdasági fejlődésben betöltött szerepéről szóló szakirodalom is befolyásolta. Ráadásul az egyes *Doing Business* indikátor csoportok módszertanát kidolgozó háttér dokumentumok fontosnak tartják azokat a szabályokat és szabályozásokat, amelyekre a *Doing Business* koncentrálna, olyan gazdasági eredmények szempontjából, mint a kereskedelmi forgalom, közvetlen külföldi befektetések, az értéktőzsdék tőkésítése és a versenyszféra hitelek a GDP százalékában kifejezve.³

A *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* jelentésben a *Doing Business* 5 területe szerepel – vállalkozás indítása, építési engedélyek ügyintézése, elektromos áramhoz való hozzáférés, ingatlan nyilvántartásba vétele és szerződések

8.2. ÁBRA Szabályozások összehasonlítása helyi szinten: regionális *Doing Business* tanulmányok

érvényesítése. Ezek a *Doing Business* indikátorok az alapján kerültek kiválasztásra, hogy azok mennyire fontosak az országok tekintetében és az értékelt városok között képesek-e különbséget mutatni.

Néhány *Doing Business* indikátoron erősebb szabályozással és jobban működő intézményekkel (mint például a bíróságok) magasabb pontszámot lehet elérni. Magasabb pontszámot lehet elérni kapcsolt felek közti ügyletekre vonatkozó szigorúbb közzétételi követelmények esetében is, például a kisebbségi befektetők védelme területén. Magasabb pontszámot ér az is, ha a szabályozások alkalmazása egyszerűsített formában történik, ezáltal alacsonyan tartva a cégek megfelelési költségeit – például a start-up vállalkozások alaki követelményeinek egyszerűsítése egyablakos ügyintézésrel vagy online portálon keresztül. Végül a *Doing Business* pontokkal jutalmazza azokat a gazdaságokat is, amelyeknek kockázat alapú a megközelítése a szabályozásokhoz azért, hogy ezáltal kezeljék a társadalmi és környezeti problémákat. Például szigorúbb szabályozást vezet be olyan tevékenységek területén, amelyek a lakosságra nézve nagyobb kockázatot jelentenek és lazábbat az alacsony kockázatúak tekintetében. Így aztán nem azok a gazdaságok szerepelnek a vállalkozási tevékenység görbületénysége rangsor elején, amelyekben nincsen szabályozás, hanem azok, amelyekben a kormányoknak sikerült piaci interakciókat támogató szabályozást alkotni, anélkül, hogy feleslegesen akadályoznák a versenyszféra fejlődését.

A DTF (distance to frontier) és a vállalkozási tevékenység görbületénysége rangsor

Azért, hogy az adatok szempontjából különböző nézőpontokkal szolgáljon, a *Doing Business* az egyéni indikátorokhoz és a két összesített mérésekhez is adatokat biztosít – a DTF (distance to frontier) pontszámok és a vállalkozási tevékenység görbületénysége rangsorokhoz. Ez a jelentés csak a DTF pontszámokra és az egyéni indikátorok rangsorolására összpontosít.

A DTF pontszám a szabályozási teljesítmény abszolút szintjét segíti mérni és annak az idő során mutatott javulását. Ez a pontszám megmutatja az egyes gazdaságok távolságát a „frontier”-től, ami a legjobb teljesítményt mutatja a *Doing Business* mintái között minden gazdaság összes indikátora tekintetében 2005 óta vagy az adott indikátorhoz tartozó adatgyűjtés harmadik évétől számítva. A „frontier”-t az indikátoroknál a lehető legmagasabb értékre állítjuk be és pontszámként számítjuk, mint például a jogok erőssége vagy a földhivatali szolgáltatás minősége indexek. Ennek segítségével rámutatva egy bizonyos gazdaság teljesítménye és a legjobb teljesítménnyel rendelkező gazdaság közti távolságra bármely időpontban, értékelve a gazdaság szabályozási környezetének időbeli abszolút változását, ahogy azt a *Doing Business* vizsgálja. A DTF pontszámokat először az összes témakörben kiszámoljuk, majd átlagoljuk az összes témakör között, hogy az összesített DTF pontszámokat megkapjuk. A vállalkozási tevékenység görbületénysége rangsor kiegészíti a DTF pontszámokat azzal, hogy információt szolgáltat az adott gazdaság teljesítményéről az üzleti szabályozás terén más gazdaságok teljesítményéhez képest, a *Doing Business* mérése alapján.

A *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* jelentés 22 város rangsorának összehasonlítását tartalmazza öt témakör alapján – vállalkozás indítása, építési engedélyek ügyintézése, elektromos áramhoz való hozzáférés, ingatlan nyilvántartásba vétele és szerződések érvényesítése. Az egyes indikátorok DTF pontszámai az adott város teljesítménye és a globálisan legjobb gyakorlatok közötti különbséget rögzítik. Vállalkozás indítása témakörben például Új-Zélandon a legalacsonyabb a kötelező eljárások száma (egy) és a legrövidebb idő alatt itt lehet lefolytatni azt (0,5 nap). Szlovéniában a legalacsonyabbak a költségek (nincs), valamint Ausztráliában, Kolumbiában és még 111 másik gazdaságban nincsen kötelező befizetett tőke minimum (8.2. táblázat).

A *Doing Business* az egyszerű átlagolás módszerét használja a komponens indikátorok mérése esetében, a rangsorok felállításához és a DTF pontszámok kiszámításához.⁴ A *Doing Business* által vizsgált minden témakör az üzleti környezet szabályozásának egy különböző szempontjához kapcsolódik. Minden gazdaság egyes DTF pontszámai és rangsorolása témakörönként gyakran jelentősen eltérő. Ezzel azt jelzi, hogy egy gazdaságnak lehet erős teljesítménye a szabályozások egy területén, míg gyenge egy másikon. Egy gazdaság DTF pontszámainak témakörönkénti megtekintése az egyik módja annak, hogy egy gazdaság szabályozási teljesítményének eltéréseit megvizsgáljuk. Marokkónak például az átlagos DTF pontszáma 67,5 pont, ami azt jelenti, hogy kétharmadra van a legrosszabb teljesítménytől a legjobb felé. A vállalkozás indítása DTF pontszámra 92,34, az adók fizetésére 83,51 és kereskedelem a határon túlra 81,12 pontot ért el. Ugyanakkor a fizetésképtelenségi ügyek rendezése DTF pontszámra 33,89, a hitelszerzésre 45 és a kisebbségi befektetők védelmére 53,33 pontot ért el.

A DTF (distance to frontier) számítása

A DTF (distance to frontier), azaz a legjobb teljesítménytől való távolság minden gazdaságban két fő lépést tartalmaz. Az első lépésben az egyes komponens mutatók egy közös egységre normalizálódnak, ahol mindegyik 36 komponens mutató y-t (kivéve a teljes adókulcsot) lineáris transzformációval (legrosszabb – y) / (legrosszabb – „frontier”/legjobb teljesítmény) leképezünk. Ebben a megfogalmazásban a „frontier” megmutatja az összes gazdaság vonatkozásában a legjobb teljesítményt nyújtó indikátort 2005 óta vagy a harmadik évet, amikor az indikátorra vonatkozó adatok gyűjtésre kerültek. Mind a legjobb teljesítményt, mind a legrosszabb teljesítményt minden öt évben a *Doing Business* adatai alapján állapítják meg az adott évre vonatkozóan és öt évig ezen a szinten maradnak, függetlenül az ezalatt az években bekövetkezett változásoktól. Így egy gazdaság

8.2. TÁBLÁZAT Mi a „frontier”, azaz a legjobb teljesítmény a szabályozási gyakorlatban?

Témakör és indikátor	Ki rendelkezik a legjobb teljesítménnyel?	Legjobb teljesítmény	Legrosszabb teljesítmény
Vállalkozás indítása			
Eljárások száma	Új-Zéland	1	18 ^a
Időigény (nap)	Új-Zéland	0,5	100 ^b
Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	Szlovénia	0,0	200,0 ^b
Minimum tőke (egy főre jutó jövedelem %-a)	Ausztrália; Kolumbia ^c	0,0	400,0 ^b
Építési engedélyek ügyintézése			
Eljárások száma	Egy gazdaság sem rendelkezik a legjobb teljesítménnyel 2016. június 1 dátummal bezárólag.	5	30 ^a
Időigény (nap)	Szingapúr	26	373 ^b
Költség (raktárépület értékének % -a)	Egy gazdaság sem rendelkezett még a legjobb teljesítménnyel 2016. június 1 dátummal bezárólag.	0,0	20,0 ^b
Az építkezés minőségellenőrzési mutatója (0–15)	Luxemburg; Új-Zéland	15	0 ^d
Elektromos áramhoz való hozzáférés			
Eljárások száma	Németország; Koreai Köztársaság ^e	3	9 ^a
Időigény (nap)	Koreai Köztársaság; Saint Kitts és Nevis	18	248 ^b
Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	Japán	0,0	8.100,0 ^b
Az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)	Belgium; Írország; Malajzia ^f	8	0 ^d
Ingatlan nyilvántartásba vétele			
Eljárások száma	Grúzia; Norvégia; Portugália	1	13 ^a
Időigény (nap)	Grúzia; Új-Zéland; Portugália	1	210 ^b
Költség (ingatlan értékének % -a)	Szaúd-Arábia	0,0	15,0 ^b
A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója (0–30)	Egy gazdaság sem rendelkezett még a legjobb teljesítménnyel.	30	0 ^d
Szerződések érvényesítése			
Időigény (nap)	Szingapúr	120	1.340 ^b
Költség (követelés %-a)	Bhután	0,1	89,0 ^b
A bírósági eljárások minőségi mutatója (0–18)	Egy gazdaság sem rendelkezett még a legjobb teljesítménnyel.	18	0 ^d

Forrás: Doing Business adatbázis.

a. A legrosszabb teljesítmény 99. percentilise a Doing Business mintában szereplő összes gazdasági szereplőnek.

b. A legrosszabb teljesítmény 95. percentilise a Doing Business mintában szereplő összes gazdasági szereplőnek.

c. További 111 gazdaság 0 minimális tőkekövetelmény fizetett meg.

d. Legrosszabb teljesítmény a legrosszabb értéként van feltüntetve.

e. További 14 gazdaság is csak 3 eljárást vesz igénybe az elektromos áramra való csatlakozás terén.

f. További 23 gazdaság az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutató vonatkozásában is 8 pontot ért el.

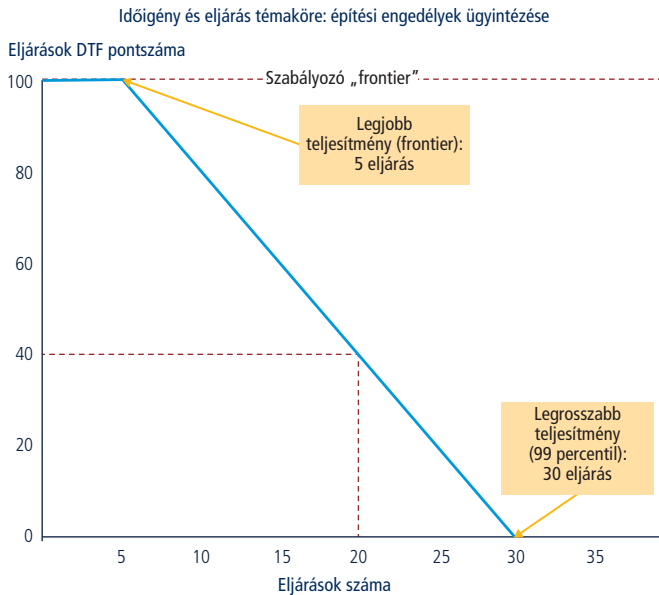
elérheti a „frontier” -t, azaz a legjobb teljesítményt még akkor is, ha már nem áll a következő évben „frontier”-nél.

Ugyanebben a képletben, a szélsőséges kiúró értékek hatásának enyhítésére a leképezett adatok disztribúciójában a legtöbb komponens mutató (kevés olyan gazdaság van, ahol 700 nap szükséges az eljárások befejezéséhez vállalkozás indítás kapcsán, de sok helyen 9 napra van

szükséges), a legrosszabb teljesítmény a kiúró értékek eltávolítása után kerül kiszámításra. Kiúró értékek megfogalmazása minden komponens mutató disztribúcióján alapszik. A folyamat egyszerűsítése érdekében két szabály került meghatározásra: a 95. percentilis a legszélsőrtöbb disztribúcióval (beleértve a tőkeminimumot és az idő- és költségmutatókat), illetve a 99. percentilis az eljárások számával kerül használatra (8.3. ábra).

A második lépésben, minden egyes gazdaságban az egyes indikátorok pontszámainak egyszerű átlagolásának segítségével összesítjük minden olyan témakör esetében, amelyek teljesítménye mérésre és rangsorolásra kerültek; A Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia jelentés 22 város esetében a témakörök a vállalkozás indítása, az építési engedélyek ügyintézése, az elektromos áramhoz

8.3. ÁBRA Hogyan van kiszámítva az indikátorok DTF (distance to frontier) pontszáma? Egy példa

Forrás: Doing Business adatbázis.

való hozzáférés, ingatlan nyilvántartásba vétele és szerződések érvényesítése. A bonyolultabb aggregációs módszerek - például a főkomponensek és a meg nem figyelt komponensek - olyan rangsort eredményeznek, amelyek közel azonosak a *Doing Business* által használt egyszerű átlagolással.⁵ Így a *Doing Business* a leg-egyszerűbb módszert használja: minden témakör egyforma súlyt kap, és minden témakörön belül a témakörök komponensei is egyenlő súlyt kapnak.

Egy helyszínen DTF pontszáma 0 és 100 közötti szabvány skálán mozog, ahol a 0 a legrosszabb teljesítményt és a 100 a „frontier” -t, azaz a legjobb teljesítményt mutatja. Minden DTF számítások legfeljebb öt tizedes számra vonatkoznak. Azonban az indikátorok rangsora és a vállalalkozási tevékenység gördülékenysége rangsorának számítása két tizedes számon alapul.

A DOING BUSINESS ÉS A REGIONÁLIS DOING BUSINESS ÁLTAL NEM VIZSGÁLT TÉNYEZŐK

A *Doing Business* sok fontos politikai területet nem vizsgál, sőt a vizsgált területek szempontjai is szűkítőek (8.3. táblázat). A *Doing Business* nem vizsgálja az összes

tényezőt, politikát vagy intézményt, amelyek hatással vannak egy gazdaság üzleti környezetének minőségére vagy a nemzet versenyképességére. Nem rögzíti például a makrogazdasági stabilitás, a pénzügyi rendszer fejlődése, a piac mérete, a munkaerő minősége szempontjait vagy vesztegetés és korrupciós ügyeket.

A *Doing Business* fókusza még a viszonylag alacsony számú indikátor csoporton belül is szándékosan szűkkörű. Míg az export és import szállítványozási folyamat idő és költség vonzata rögzítésre kerül a kereskedelem a határon túl indikátorban, ezek az indikátorok a vámtarifák és a nemzetközi szállítás költségeit például nem méri. A *Doing Business* ezeken az indikátorokon keresztül szűk rálátást biztosít különösen a fejlődő országok cégeit érintő infrastrukturális kihívásokra. Nem mutatja be, hogy a nem megfelelő utak, vasutak, kikötők és kommunikáció milyen mértékben járulhat hozzá a cégek költségeihez és ronthatja a versenyképességüket (azt leszámítva, hogy kereskedelem a határon túl indikátor közvetve méri a kikötők és határok csatlakozásának minőségét). Kereskedelem a határon túl indikátorához hasonlóan, a vállalkozás indítása vagy a kisebbségi befektetők védelme indikátorok sem vizsgálják a kereskedelmi jogszabályok minden szempontját. Míg a

8.3. TÁBLÁZAT Amit a *Doing Business* nem vizsgál

Területek, amelyeket például nem vizsgál

Makrogazdasági stabilitás

A pénzügyi rendszer fejlődése

A munkaerő minősége

Vesztegetés és korrupciós ügyek

A piac mérete

Biztonság hiánya

A vizsgált területeken belüli szempontok, amelyeket például nem vizsgál

Az adózáson belül a személyi jövedelemadó mértéke

A hitelszerzésen belül a monetáris politika álláspontja és a kapcsolódó hitelfelvétel feltételeinek egyszerűsége vagy bonyolultsága cégek számára

Kereskedelem a határon túl indikátorban az export és import vámtarifái és támogatása

A fizetésképtelenség felszámolása indikátorban a magáncsőd szabályai

Doing Business az egyes vizsgált területek csupán néhány szempontját értékeli, az üzleti szabályozások reformjainak nem szabad csak ezekre a szempontokra összpontosítani, hiszen a nem vizsgált területek is fontosak.

A *Doing Business* nem kísérli meg a társadalom egészére vetítve egy bizonyos jogszabály vagy szabályozás összes költségét és hasznát számszerűsíteni. Az adók fizetése indikátorok a teljes adókulcsot mérik, ami önmagában szemlélve a vállalkozások költsége. Azonban az indikátorok nem mérik – és nem is hivatottak mérni – a társadalmi és gazdasági programok előnyeit, amik az adóbevételekből kerülnek finanszírozásra. Az üzleti szabályozások minőségének és hatékonyságának mérése csak egyféle megközelítést nyújt a szabályozási célok elérésével kapcsolatban és azok terheiről szóló vitákhoz, amely országoként eltérő lehet.

A MÓDSZERTAN ELLŐNYEI ÉS KORLÁTAI

A *Doing Business* módszertan úgy lett tervezve, hogy könnyen megismételhető módon mérhessük az üzleti szabályozás bizonyos szempontjait. Az előnyeit és korlátait figyelembe kell venni, amikor az adatok felhasználásra kerülnek (8.4. táblázat).

Az adatok összehasonlíthatóságának biztosítása a gazdaságok globális csoportjai között a *Doing Business* indikátorok központi megfontolása. Ezeket az indikátorokat standardizált esetek meghatározott feltevései alapján dolgoztuk ki. Az egyik ilyen feltevés szerint egy standardizált társaság helyszíne – a *Doing Business* esettanulmány tárgya – a gazdaság legnagyobb üzleti központjában van. A valóságban a vállalkozások szabályozása és azok érvényesítése egy országon belül eltérő lehet, különösen föderalista államok és nagy gazdaságok esetén. De az adatgyűjtés nem megvalósítható a *Doing Business* által vizsgált 190 gazdaság minden fontos helyszínén. Azonban ahol

a döntéshozók érdekeltek a legnagyobb üzleti központon túl a helyi szintű adatok szolgáltatásában, ott a *Doing Business* regionális tanulmányokkal egészítette ki a globális indikátorait. A 100 millió feletti lakossal rendelkező gazdaságok esetében (2013 óta) a második legnagyobb üzleti központokra is kiterjesztésre kerültek a *Doing Business 2015 jelentésben*.

A *Doing Business* felismeri a standardizált esetek és feltevések által szabott korlátokat. Noha az ilyen feltevések az általánosság rovására mennek, mégis segítenek az adatok összehasonlíthatóságának biztosításában is. Néhány *Doing Business* témakör összetett, ezért is fontos, hogy a standardizált esetek körültekintően kerüljenek meghatározásra. Például a standardizált eset általában egy korlátozott felelősségű társaságot (vagy azzal jogilag egyenértékűt) tartalmaz. Két oka van ennek a feltevésnek. Egyrészt a világ számos gazdaságában a korlátozott felelősségű társaság a legelterjedtebb vállalkozási forma (az egynél több tulajdonossal rendelkező cégek esetében). Másrészt ez a választás tükrözi azt, hogy a *Doing Business* a vállalkozók számára adódó

lehetőségek kiterjesztésére koncentrálnak; vállalkozásra bátorítja a befektetőket, ha a lehetséges veszteségük a tőkerészesezésre korlátozódik.

Egy másik *Doing Business* indikátorai alapjául szolgáló feltevés az, hogy a vállalkozók ismerik és megfelelnek az alkalmazható szabályozásoknak. A gyakorlatban viszont a vállalkozók lehet, hogy nincsenek tudatában annak, hogy mit kell tenniük, hogyan kell a jogszabályoknak megfelelniük és jelentős időt veszíthetnek, amíg megpróbálják mindezt megtudni. Ehelyett, szándékosan elkerülhetik a jogszabályi megfelelést – például azzal, hogy nem regisztrálnak a társadalombiztosítónál. A cégek választhatják a megvesztegetést vagy más nem hivatalos megállapodási formát a szabályok megkerülése érdekében, amennyiben a szabályozás különösen bonyolult – ez egy olyan szempont, amely segít rávilágítani a *Doing Business* által szolgáltatott jogi adatok és a tényszerű betekintés között, amit a Világbank Vállalati Felmérések nyújtanak.⁶ A nem hivatalos eszközök alkalmazásának szintje jellemzően magasabb azokban a gazdaságokban,

8.4. TÁBLÁZAT A *Doing Business* módszertan előnyei és korlátai

Jellemző	Előnyök	Korlátok
Standardizált esetek használata	Lehetővé teszi a gazdaságok között az összehasonlítást, a módszertant átláthatóvá teszi, globálisan alkalmazható esettanulmányt használ	Csökkenti az adatok körét; csak a vizsgált területen lehet a szabályozási reformokat szisztematikusan követni; a standardizált esetek lehet, hogy nem a legáltalánosabbak egy bizonyos gazdaságban
A legnagyobb üzleti központra való koncentráció ^a	Az adatgyűjtés kezelhető (költség-hatékony) és az adatok összehasonlíthatóak	Ha jelentős különbségek vannak a helyszínek között, az csökkenti az adatok reprezentativitását
A belföldi és formális szektor vizsgálata	A formális szektorra szegezi a figyelmet, ahol a szabályozások fontosak és a cégek a legtermelékenyebbek	A nem formális szektorban nem tudja a valóságot bemutatni – ez ott lenne fontos, ahol ez a szektor jelentős méretű – ahogy a külföldi cégek esetében sem, amelyekre más korlátozások vonatkoznak
A szakértői válaszadókra való hagyatkozás	Biztosítja, hogy az adatok a legtapasztaltabbak tudását tükrözik a vizsgált ügyletek lebonyolításában	Az indikátorok kevésbé képesek megmutatni a vállalkozók tapasztalatai közti különbségeket
Jogszabályokra való összpontosítás	Az indikátorok "cselekvésre képesek" azaz a gyakorlatban alkalmazhatóak, mert a döntéshozók a jogszabályokat meg tudják változtatni	Ahol nincs szisztematikus jogszabályi megfelelés, ott a jogszabályi változtatások nem hozzák meg teljesen a kívánt eredményt

Forrás: *Doing Business* adatbázis.

a. 2013 óta a 100 millió feletti lakossal rendelkező gazdaságok esetében a *Doing Business* a legnagyobb és a második legnagyobb üzleti központokban is vizsgálja az alkalmazások szabályozást.

ahol a szabályozás különösen bonyolult. Összehasonlítva a párjukkal a formális gazdaságban, a cégek az informális gazdaságban jellemzően lassabban növekednek, rosszabb a hitelhez való hozzáférésük és kevesebb alkalmazottat foglalkoztatnak – ezek a munkavállalók a munkajog hatályán és más jogszabályban rögzített védelmen kívül esnek.⁷ Kevésbé valószínű, hogy a cégek az informális gazdaságban fizetnek adót. A *Doing Business* azon tényezők egy csoportját vizsgálja, amely segít megmagyarázni az informális gazdaság létezését, valamint a döntéshozóknak bepillantást enged a szabályozási reformok lehetséges területeibe.

Az adatok a válaszadó szakértőkkel (a magánszektor gyakorlati szakembereivel és kormányhivatalnokokkal) folytatott többkörös beszélgetéseken keresztül kerülnek összegyűjtésre, kérdőívekre adott válaszokon, konferenciabeszélgetéseken, levelezéseken és a csoport által tett látogatásokon keresztül. A *Doing Business* négy fő információforrásra hagyatkozik: a vonatkozó törvényekre és szabályozásokra, a *Doing Business* válaszadóira, az adott gazdaság kormányára és a Világbank Csoport regionális munkatársaira (8.4. ábra). A *Doing Business* módszertanának részletes magyarázatához tekintse meg az adatokkal kapcsolatos megjegyzéseket.

Jelentésben szereplő indikátorok a törvényeken és szabályozásokon alapulnak. Amellett, hogy a válaszadó szakértők részt vettek az interjúkon és kitöltötték a kérdőíveket, referenciával szolgáltak a vonatkozó törvényekhez, szabályozásokhoz és az esetleges díjakhoz, amiket a regionális *Doing Business* csoport gyűjtött össze és elemzett.

A csoport összegyűjti a vonatkozó törvények és szabályozások szövegét, és ellenőrzi a kérdőívekre adott válaszok pontosságát. A csoport majd megvizsgálja például a polgári törvénykönyvet, hogy ellenőrizze egy kereskedelmi bírósági jogvitát maximum hányszor napoltak el, és elolvassa a felszámolási törvényt, amennyiben az adós felszámolási vagy átszervezési eljárást tud kezdeményezni. Ezek és más törvények a *Doing Business* jogi könyvtárának weboldalán található.⁸ Mivel az adatgyűjtési folyamat magába foglalja a létrehozott adatbázis éves frissítését, a válaszadók nagyszámú mintavételére nincs feltétlenül szükség. Főszabály szerint a közreműködők szerepe jobbára tanácsadó szerep – segítik a *Doing Business* csapatát abban, hogy

ADATGYŰJTÉS A GYAKORLATBAN

A *Doing Business* adatai a helyi törvények és szabályozások, valamint a közigazgatási követelmények részletezésén alapulnak. A *Doing Business 2017* jelentés 190 gazdaságot fed le – beleértve azt a néhány legkisebb és legszegényebb gazdaságot, amiről más forrásból kevés vagy semmilyen adat nem érhető el.

A Regionális *Doing Business* hasonló adatgyűjtési módszert követ. A regionális *Doing Business* tanulmányokat azonban az ügyféligény ösztönzi, és nem követik a globális *Doing Business* kiadványok időrendiségét.

Vonatkozó törvények és szabályozások

A *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia*

8.4. ÁBRA Hogyan gyűjti össze és ellenőrzi a *Doing Business* az adatokat

megértsék és el tudják helyezni a törvényeket és a rendeleteket. Egy gyorsan csökkenő hozadék található a közreműködők kiterjedt táborában. Ennek dacára, a közreműködők száma 58%-kal nőtt 2010 és 2016 között.

Több hozzájáruló féllel folytat széleskörű megbeszéléseket a csapat, hogy a fennmaradó adatok mérési hibáit a lehető legkisebbre minimalizálja. Néhány indikátor esetében – például amik az építési engedélyek ügyintézésével, a szerződések érvényesítésével és a fizetésektelenségi ügyek rendezésével foglalkoznak – az idő- és költségkomponens egy része (ahol a díjfizetés ütemezése hiányzik) inkább a valós gyakorlaton, mint a törvény szövegén alapulnak. Ez egy bizonyos fokú mérlegelést vezet be. Amikor a válaszadók válaszai nem egyeznek meg, a standardizált eset feltevése szerint a *Doing Business*-ben foglalt időindikátorok több válasz középértékét képviselik.

Szakértői válaszadók

A *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* tekintetében a három gazdaságban több mint 700 szakember nyújtott segítséget nyújtott az 5 érintett területet adatok tájékoztatásának biztosításában. A regionális *Doing Business* weboldal és a jelen jelentés elismerésekre vonatkozó része felsorolja azon válaszadók nevét és adatát, akik elismerésben szeretnének részesülni. Az ezen a területen szerzett szakértelmük alapján kiválasztott válaszadók azok a szakemberek, akik rutinszerűen bonyolítják a jogi és szabályozási követelményekkel kapcsolatos ügyeket a *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* által lefedett speciális területeken, és az ilyen ügyekben tanácsot adnak. Mivel a jogi és szabályozási ügyek intézésén van a hangsúly, a legtöbb válaszadó jogi szakember, például jogász vagy közjegyző. Építésszek, mérnökök és egyéb szakemberek az építési engedélyek ügyintézésével és az elektromos áramhoz való hozzáféréssel kapcsolatos kérdőívekre adtak választ. Az indikátorokba beépített információkat

közhivatalnokok bocsátották rendelkezésre (például a társaság vagy a földhivatal hivatalvezetője). A helyi és az országos kormányhivatalnokok és bírók által rendelkezésre bocsátott információk szintén beépítésre kerültek az indikátorokba.

Az időigény és eljárások standardizált módszertani megközelítését követve a *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* minden folyamatot és ügyletet külön eljárásra bont le, mint például a vállalkozás indítása vagy az ingatlan nyilvántartásba vétele támakör, annak érdekében, hogy az eljárásra vonatkozó szükséges időt jobban meg lehessen becsülni. Minden egyes intézkedés becsült idejét olyan szakemberek állapítják meg, akik jelentős és rutinszerű tapasztalatokkal rendelkeznek az ügyleteket illetően.

Két fő oka van annak, hogy a cégekről szóló felméréseket miért nem tartalmazza a *Doing Business* adatgyűjtési módszertana. Az egyik a cégek részvételének gyakorisága az indikátorok által rögzített ügyletekben általában alacsony. Egy cég fennállása során például egyszer járja végig a beindítási folyamatot, míg egy társasági joggal foglalkozó jogász havonta tíz ilyen ügyletet bonyolít le. Ezért a *Doing Business*-nek az információt szolgáltató társasági joggal foglalkozó jogászok és egyéb szakemberek jobban fel tudják mérni a vállalkozásindítás folyamatát, mint az egyes cégek. Jól ismerik a jelenlegi szabályozásokat és gyakorlatot is, ellentétben a cégekkel, melyek esetleg más szabályokkal találkoztak az évekkel ezelőtti cégalapítás során. A második ok az, hogy a *Doing Business* kérdőívek jobbra jogi vonatkozású információkat gyűjtenek, ami a cégek körében nem valószínű, hogy teljes körűen ismert. Csak néhány cég ismeri például a bíróságok előtt rendezett kereskedelmi jogvitákkal kapcsolatos jogi eljárásokat, még akkor is, ha már volt részük ilyen eljárásban. De egy peres ügyvédnek nem okoz nagy nehézséget, hogy információt nyújtson az összes eljárással kapcsolatban.

Kormányok és a Világbank Csoport munkatársai

A törvények és szabályozások elemzését, valamint a *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* válaszadóival lefolytatott ellenőrző interjúkat követően, a regionális *Doing Business* csapat országos és helyi szinten osztotta meg a jelentés előzetes eredményeit a kormányokkal és az állami szervekkel. E folyamaton keresztül a kormányzati szerveknek a Világbank Csoport munkatársaival történt személyes találkozásokon és írásban is volt lehetőségük megjegyzéseket fűzni az előzetes adatokhoz. A közhivatalnokokkal történt megbeszélések és általuk az előzetes eredményekre vonatkozó megjegyzések igazolták a találkozó fontosságát, nem csak a jelentés minőségének javítása terén, hanem a helyi önkormányzatok és a Világbank Csoport közötti regionális szintű párbeszéd előmozdítása terén is.

A DOING BUSINESS ADATOK FELHASZNÁLÁSA

A *Doing Business*-t két fő felhasználó típusra tervezték: döntéshozók és kutatók.⁹ Ez egy olyan eszköz, amit a kormányok arra használhatnak, hogy megfelelő vállalkozásszabályozó politikát alakítsanak ki. Mindazonáltal, a *Doing Business* adatok köre korlátozott, és más információforrásokkal is ki kell egészíteni. A *Doing Business* az elemzett speciális esettanulmányra érvényes néhány speciális szabályra fókuszál. Ezek a szabályok és esettanulmányok úgy vannak kiválasztva, hogy szemléltessék a vállalkozások szabályozási környezetét, de arról az adott környezetről nem adnak átfogó leírást. A gazdasági fejlődés vállalkozások szabályozásának jobb megértése céljából nyújtott, az elemzést lehetővé tevő egyedi adatszolgáltatással a *Doing Business* a kutatók számára is fontos információforrás.

Kormányok és politikai döntéshozók

A *Doing Business* olyan benchmarking eszközt kínál a politikai döntéshozóknak,

ami ösztönzi a politikai vitákat azáltal, hogy rávilágít a lehetséges kihívásokra, és rámutat a jó gyakorlatokra és a tanulságokra. Az indikátorok szűk fókusz ellenére a gazdaságban kiemelt eredményekről lefolytatott kezdeti vita jellemzően mélyebb megbeszéléssé alakul azokon a területeken, ahol üzleti szabályozási reformra van szükség, beleértve azokat a területeket, amik jóval túlmutatnak a *Doing Business* által mért területeken.

Sok *Doing Business* indikátor érdeminek tekinthető. A kormányok például előírhatják a cégek számára a minimum tőke követelményt, a társaságokba és az ingatlan nyilvántartásba történő befektetésekkel, vagy növelhetik az adóhatóság hatékonyságát azáltal, hogy a legmodernebb technológiát alkalmazzák, annak érdekében, hogy megkönnyítsék a vállalkozói közösség adóbevallásának elkészítését, benyújtását és az adók befizetését. Bíróági reformokat is végrehajthatnak, hogy a szerződések érvényesítésében előforduló késedelmeket lerövidítsék. Néhány *Doing Business* indikátor viszont olyan eljárásokat, időt és költséget rögzít, melyek magánszektor résztvevőket vonnak be, mint például jogászok, közjegyzők, építésszek, elektromos szakértők vagy szállítmányozók. Az ilyen szakterületek díjszabására a kormányok rövidtávon kevés befolyással bírnak, bár sokat el lehet érni a szakmai engedélyezési rendszer megerősítésével, és a versenyellenes magatartás megakadályozásával. Mindemellett a kormányoknak a gazdaságuk földrajzi elhelyezkedése felett nincs befolyásuk, ami egy olyan tényező, ami fordított hatással lehet a vállalkozásokra.

Míg sok *Doing Business* indikátor érdemi, azaz cselekvésre képes ez nem jelenti szükségképpen azt, hogy egy bizonyos összefüggésben mindegyik „cselekvésre érdemes”. A vállalat szabályozó reformok a stratégiának csak az egyik eleme, ami azt célozza, hogy javítsa a versenyképességet, és hogy szilárd alapokat építsen a fenntartható gazdasági növekedés részére. Sok más fontos követendő cél van, mint például a közpénzügyek hatékony irányítása, az oktatásra és képzésre

szánt megfelelő figyelem, a legújabb technológia alkalmazása a gazdasági termelékenység és a közszolgálat minőségének növelésére, valamint megfelelő odafigyelés a levegő és víz minőségére a közegészség megóvása érdekében. A kormányoknak el kell dönteniük, hogy mely prioritások felelnek meg legjobban a szükségleteiknek. Az, hogy a kormányoknak a magánszektor tevékenységeit illetően egy ésszerű szabályrendszer alakításán kell munkálkodni (mint például a *Doing Business* jelentésben ezt láthatjuk), de ez nem jelenti azt, hogy ha ez így történik, annak más értékes politikai célok kárára kell történnie.

Az elmúlt évtizedben a kormányok egyre többször fordultak a *Doing Business*-hez, mint érdemi, objektív adatbankhoz, ami egyedi betekintést nyújt a jó gyakorlatokba világszerte, mivel kezdik megérteni a vállalkozások szabályozásának fontosságát, mint a versenyképesség hajtóerejét. A szervek koordinációs erőfeszítéseinek biztosítására az olyan gazdaságok, mint Kolumbia, Malaysia és Oroszország, szabályozási bizottságokat hoztak létre. Ezek a bizottságok a *Doing Business* indikátorait használják inputként, hogy információt nyújtsanak az üzleti környezet javításához. Több mint 40 másik gazdaság is létrehozott ilyen bizottságokat. Kelet-Ázsiában és a csendes-óceáni térségben a következők: Brunei Darussalam, Indonézia, a Koreai Köztársaság, a Fülöp-szigetek, Tajvan, Kína és Thaiföld. A Közel-Keleten és Észak-Afrikában: az Egyiptomi Arab Köztársaság, Kuvait, Marokkó, Szaúd-Arábia és az Egyesült Arab Emírátsok. Dél-Ázsiában: India és Pakisztán. Európában és Közép-Ázsiában: Albánia, Horvátország, Grúzia, Kazahsztán, Koszovó, a Kirgiz Köztársaság, Macedónia Volt Jugoszláv Köztársaság, Moldova, Montenegró, Lengyelország, Tádzsikisztán, Ukrajna és Üzbegisztán. A Szubszaharai Afrikában: a Kongói Demokratikus Köztársaság, a Kongói Köztársaság, Elefántcsontpart, Burundi, Guinea, Kenya, Libéria, Malawi, Mauritius, Nigéria, Ruanda, Sierra Leone, Guatemala, Mexikó, Panama és Peru.

Sok gazdaság megosztja a *Doing Business* által mért területekre vonatkozó szabályozó reformfolyamatokkal kapcsolatos ismereteit. A leggyakoribb tudásmegosztó helyszínek között vannak az egymástól való tanulás érdekében szervezett rendezvények – workshopok, ahol a régiók vagy akár az egész világ kormányainak tisztviselői találkoznak, hogy megbeszéljék a szabályozó reformok nehézségeit, és hogy tapasztalatot cseréljenek.

Think-tankek és más kutató szervezetek

A think-tankek és más kutató szervezetek széles körben használják a *Doing Business* adatokat új indexek kifejlesztéséhez és tanulmányok elkészítéséhez.

Sok tanulmány rámutat az üzleti szabályozás fontosságára, és arra, hogy ez hogyan kapcsolódik különböző gazdasági eredményekhez.¹⁰ Az egyik legtöbbször idézett, a túlzott üzleti szabályozás gazdasági teljesítményre és fejlődésre gyakorolt hatásával kapcsolatos elméleti mechanizmus az, hogy túlságosan megdrágítja a cégek formális gazdaságban történő tevékenységét, aminek az a következménye, hogy nem hajtanak végre beruházásokat, vagy az informális gazdaság felé fordulnak. A *Doing Business* és más kapcsolódó indikátorokat felhasználásával a legfrissebb tanulmányok átfogó empirikus vizsgálatot végeztek ebben a témakörben. Egy tanulmány szerint például, az a reform, ami egyszerűsítette a vállalkozás bejegyzését a mexikói önkormányzatoknál, 5%-kal megemelte a bejegyzések számát, a munkaviszonyok számát pedig 2,2%-kal, és a megnövekedett verseny következtében 3%-kal emelkedett a munkaviszonyok száma, és a verseny eredményeképpen az inkumbens vállalkozások bevétele 3%-kal csökkent.¹¹ A vállalkozásbejegyzés reformja Mexikóban azt eredményezte, hogy az informális vállalkozások 14,9%-a a formális gazdaság felé mozdult.¹²

Jelentős energiát szenteltek annak tanulmányozására, hogy mi a kapcsolat egy cég piacra lépésének kormány általi szabályozása és a munkaviszonyok számának

növekedése között. Portugáliában a vállalkozási reformok eredményeképpen csökkent a társaság hivatalos beindulásához szükséges idő és költség, 17%-kal nőtt a start-upok száma, és 100.000 lakosra egy hónapban 7 új munkahely jutott. Noha ezek a start-upok a reform előtti időszakhoz képest kisebbek voltak, és nagyobb volt a valószínűsége, hogy nő a tulajdonos, valamint a vezetők kevésbé tapasztaltak és alacsony képzettségűek voltak, illetve a dolgozónkénti értékesítési volumen alacsonyabb volt.¹³

Sok gazdaságban küzdenek a nemzetközi kereskedelemmel foglalkozó vállalatok a szállításból, logisztikából és szabályozásokból fakadó magas kereskedelmi árral, ami gátolja versenyképességüket és megakadályozza, hogy a termelési kapacitásukat teljes mértékben kihasználják. A *Doing Business* indikátorokkal, mint a kereskedelem a határon túl – amik az export-import vonatkozásában mérik az időt, az eljárási és pénzügyi költségeket – számos empirikus tanulmány készített értékelést, hogy a kereskedelmi költségek hogyan befolyásolják a gazdaságok export-import teljesítményét. Rengeteg empirikus kutatás mutatja, hogy a hatékony infrastruktúra és az egészséges üzleti környezet pozitívan kapcsolódik az export teljesítményhez.¹⁴

Az infrastruktúra hatékonyságának és a kereskedelmi logisztika fejlesztése dokumentálható előnyt eredményez a gazdaság kereskedelme és az egyes kereskedők közötti egyensúlyban, de a szállítási időben bekövetkező késedelmek csökkenthetik az exportot: az egyik, a kereskedelem logisztikájának fontosságát elemző tanulmány azt állapította meg, hogy egy egynapos szállítási idő növekedése átlagosan 7%-kal csökkenti az exportot a Szubszaharai Afrikában.¹⁵ Egy másik tanulmány azt állapította meg, hogy egy egynapos szállítási idő növekedésének egy tengerparttal nem rendelkező gazdaság valamint időérzékeny mezőgazdasági és kézműves termékek esetében különösen nagy negatív hatása van, ami a kereskedelmet minden egyes

napi késedelem esetén 1%-kal csökkenti.¹⁶ A vám elszámolásokban bekövetkező késedelmek szintén negatívan hatnak egy cég exportképességére, különösen akkor, ha az árukat új ügyfelek részére szállítják.¹⁷ Az olyan gazdaságokban, ahol a piacra lépés szabályozása rugalmas, 1%-os növekedés tapasztalható a kereskedelemben, amihez több mint 0,5%-os egy főre jutó jövedelememelkedés társul, viszont merevebb szabályozású gazdaságok esetén nincs pozitív jövedelmi hatás.¹⁸ A kutatás azt is megállapította, hogy – noha a hazai vevőknek hasznuk van abból, ha különböző árral ellátott és különböző minőségű áruk között választhatnak – az import verseny csak minimális minőségjavulást eredményez a magas jövedelmű, nehézkes szabályozással rendelkező OECD gazdaságokban, míg a nehézkes szabályozással rendelkező nem OECD gazdaságokban nincs hatása a minőségjavulására.¹⁹ A fogyasztók import versenyből fakadó esetleges nyereségei tehát csökkennek ott, ahol nehézkes a szabályozás.

A *Doing Business* az üzleti szabályozás hazai cégekre gyakorolt hatásának aspektusát méri. A kutatás azonban azt mutatja, hogy a jobb üzleti szabályozás – a *Doing Business* mérése szerint – magasabb szintű közvetlen külföldi beruházással társul.²⁰ A közvetlen külföldi beruházás továbbá akadályozhatja vagy elősegítheti a hazai beruházást, attól függően, hogy a befogadó gazdaságban mennyire vállalkozóbarát a piacra lépés szabályozása. Valójában a közvetlen külföldi beruházásról bebizonyosodott, hogy kiszorítja a hazai beruházásokat azokban a gazdaságokban, ahol a vállalkozás beindítása költséges folyamat.²¹ Egy másik tanulmány igazolta, hogy a magasabb nemzetközi integrációjú gazdaságokban átlagosan könnyebb és egyszerűbb a vállalkozás elindításának folyamata.²²

A legutóbbi empirikus kutatás bemutatja az adósság behajtására a megfelelően kidolgozott hitelpiaci szabályozás és a jól működő bírósági rendszer fontosságát. Például egy csődeljárási törvényt

hatékonyabbá tevő reform jelentősen javította az életképes cégek esetében a behajtási arányt Kolumbiában.²³ Egy több gazdaságot felölelő tanulmányban az ingó vagyon fedezetként való bejegyzésének bevezetése körülbelül 8%-kal növelte a cég finanszírozási forrásokhoz való jutását.²⁴ Indiában az adósságviszafizetés bírósága 28%-kal csökkentette a nagyobb kölcsönök kamatrátáját, azt sugallva, hogy a tartozásbehajtások gyorsabb folyamata csökkenti a hitel költségét.²⁵ A globális banki folyamatok mélyreható felülvizsgálata feltárta, hogy azokban a gazdaságokban, ahol jobb a hitelinformáció-megosztási rendszer, és azokat jobban kiépítik a fiókokban, a cégek esetében kisebb mértékű az adóelkerülés.²⁶ Az erős részvénytulajdonosi jogok csökkentik a pénzügyi piaci súrlódásokat, különösen az olyan cégek esetében, melyeknek az alaptőkéhez viszonyítva magas a külső finanszírozása (mint például a kis cégek, vagy bajbajutott cégek).²⁷

Elméleti és empirikus tanulmányok sokasága vizsgálja a magas adók és a nehézkes adótörvények és eljárások torzító hatását. Az egyik tanulmány szerint a kiskereskedelemmel foglalkozó cégek engedélyezése az adóreformot követően 13%-kal nőtt Brazíliában.²⁸ Egy másik tanulmány arra mutat rá, hogy az adószabályok bonyolultságában bekövetkező 10%-os csökkentés hasonló a társasági adókulcsban bekövetkező 1%-os csökkenéshez.²⁹

A munkaerő-piaci szabályozásokról – a *Doing Business* mérései szerint – kimutatták, hogy komoly hatással vannak a munkaerőpiacra. Az egyik tanulmány szerint, ha az ember kedvezőtlen gazdasági helyzetben végzi el az iskolát, annak folyamatos, káros hatása van a dolgozó későbbi munkavállalási lehetőségeire. Ezen negatív hatás állandósága erősebb azokban az országokban, ahol szigorúbb törvények vonatkoznak a munkavállalók védelmére.³⁰ A merev munkavállalók védelmére vonatkozó törvényeknek negatív elosztási következményei lehetnek.

Egy Chilével foglalkozó tanulmány például arra mutatott rá, hogy a biztos munkahely szabályainak szigorításához a fiatalok, a képesítés nélküli dolgozók és a nők alacsonyabb foglalkoztatási aránya kapcsolódik.³¹

Mutatók

A *Doing Business* 17 különböző adatszolgáltatással kapcsolatos projektet és mutatót azonosított, melyek egyik forrásként a *Doing Business*-t használják.³² Ezek közül a legtöbb projekt és intézet nem az összesített vállalkozási tevékenység görbületénysége rangsort, hanem az indikátor szintű adatokat használja. A vállalkozás indítása az az indikátor csoport, amit a legszélesebb körben használnak, ezt követi a munkaerőpiac szabályozása és az adók fizetése. Ezek az indexek a *Doing Business* adatokat jellemzően összekötik a más forrásból gyűjtött adatokkal, hogy egy bizonyos összesített dimenzió mentén értékeljenek egy gazdaságot, mint például a versenyképességet vagy az innovációt. A Heritage Foundation Gazdasági Szabadság Indexe például hat *Doing Business* indikátort használt világszerte a gazdasági szabadság mértékének mérésére.³³ Azok a gazdaságok, melyek több pontot érnek el ezen a hat területen, általában nagyobb gazdasági szabadsággal rendelkeznek.

Ehhez hasonlóan a Világgazdasági Fórum a *Doing Business* adatait használja a Globális Versenyképességi Indexében, hogy demonstrálja, hogy a versenyképesség mennyiben a globális motorja a gazdasági növekedésnek. A szervezet a *Doing Business* indikátorokat négy másik indexben is használja, ami a technológiai fejlettségét, a humántőke fejlesztését, az utazási és turisztikai szektor versenyképességét és a kereskedelmi könnyítéseket méri. Ezek a nyilvánosan hozzáférhető források kibővíti az általános üzleti környezet adatait, melyeket a *Doing Business* generál azáltal, hogy beépíti más gazdaságok és régiók fontos társadalmi és gazdasági kérdéseinek tanulmányozásába. Ezek külön-külön igazolják, hogy a kutatás világában a *Doing Business*

indikátorok az elemzések sokaságának különböző területek és dimenziók hasznos kiindulópontjai maradnak.

A *Doing Business* jelentősen hozzájárul a gazdaság fejlődése érdekében hozott üzleti szabályozás fontosságának vitájához. A *Doing Business* reméli, hogy az idősor és az adatok körének friss módszertani bővítéssel történő kiterjesztésével továbbra is a haladás kulcsfontosságú hivatkozási pontja marad.

MEGJEGYZÉSEK

1. Az indikátorok a vállalkozás indítása, az ingatlan nyilvántartásba vétele, a szerződés érvényesítése és a munkaerőpiac szabályozása.
2. A Világbank Vállalati Felmérések és a *Doing Business* adatai úgy egészítik ki egymást, mint az érem két oldala. Mindkettő hasznos információval szolgál egy gazdaság üzleti környezetéről, de jelentősen eltérő módon. A *Doing Business* dimenziója szűkebb, mint a Vállalati Felméréseké. Az üzleti szabályozáshoz kapcsolódó érdemi indikátorokra fókuszálva azonban a *Doing Business* a kormányok számára egy világos roadmap-et biztosít a fejlődéshez. A *Doing Business* standardizált esettanulmányokat használ, míg a Vállalati Felmérések reprezentatív mintát használnak. A Vállalati Felmérésekkel és a Vállalati Felmérések és a *Doing Business* közötti különbségekkel kapcsolatos további információért látogasson el a <http://www.enterprisesurveys.org> weboldalra.
3. Ezek a tanulmányok a *Doing Business* weboldalán hozzáférhetők <http://www.doingbusiness.org/methodology>.
4. Hitel folyósításához az indikátorokat arányosan, az összes ponthoz történő hozzájárulásuk szerint súlyozzák, a törvényes jogok indexének erősségéhez egy 60%-os, valamint a hitelinformáció indexének mélységéhez egy 40%-os súlyozás hozzárendelésével. Ily módon minden egyes, az indexbe belefoglalt pontnak ugyanaz az értéke, függetlenül attól, hogy melyik komponenshez tartozik. Minden más témához tartozó indikátor egyenlő súlyozással kerül hozzárendelésre.
5. Lásd Simeon Djankov, Darshini Manraj, Caralee McLiesh és Rita Ramalho, "Doing Business Indicators: Why Aggregate, and How to Do It" (Világbank, Washington, DC, 2005). A fő összetevők és a nem megfigyelt összetevők módszerei közel azonosak az

egyszerű átlag módszerével, mivel mindkét módszer nagyjából egyenlő súlyt ad a témáknak, továbbá a mutatók közötti páros korrelációk kevésbé különböznek egymástól. Az egyszerű átlag módszer alternatívája, hogy különböző súlyt ad a témáknak, attól függően, hogy egy adott gazdaság szempontjából többé-kevésbé fontossá válnak.

6. Mary Hallward-Driemeier és Lant Pritchett "How Business Is Done in the Developing World: Deals versus Rules." *Journal of Economic Perspectives* 29, no. 3 (2005): 121-40.
7. Friedrich Schneider, "The Informal Sector in 145 Countries" (Linzi Egyetem Gazdasági Tanszéke, Linz, 2005). Lásd Rafael La Porta és Andrei Shleifer, "The Unofficial Economy and Economic Development," Tuck School of Business Working Paper 2009-57 (Dartmouth College, Hanover, NH, 2008), elérhető Social Science Research Network (SSRN), <http://ssrn.com/abstract=1304760>.
8. A jogi könyvtár eléréséhez látogasson el a <http://www.doingbusiness.org/law-library> weboldalra.
9. A *Doing Business* indikátorok középpontjában az a szabályozó rendszer marad, mellyel azok a hazai cégek találkoznak, melyek gazdasági tevékenységet folytatnak a gazdaság legnagyobb üzleti tevékenységet folytató városában. A *Doing Business* kezdetben nem arra lett tervezve, hogy külföldi befektetők által hozott döntésekhez nyújtson információt, habár a befektetők a gyakorlatban hasznosnak találhatják az adatokat, mint a nemzeti beruházási környezet minőségének mutatóját. A Világbank Csoport Globális Indikátorok Csoportja rámutatott, hogy azok az országok, melyek egyszerű szabályokkal rendelkeznek a hazai gazdasági tevékenységek tekintetében, általában jó szabályaik vannak a helyi gazdaságban tevékenykedő külföldiek számára is.
10. Az itt idézett tanulmányok csak néhány példa azokra a kutatásokra, amiket a *Doing Business* által mért területeken végeztek. 2003 óta, amikor az első *Doing Business* jelentés megjelent a szakmai folyóiratokban 2.182 tudományos cikk jelent meg arról, hogy mennyiben befolyásolja a szabályozás a gazdasági eredményeket a *Doing Business* által mért területeken. További 6.296 tanulmány/munkaanyag online jelent meg.
11. Miriam Bruhn, "License to Sell: The Effect of Business Registration Reform on Entrepreneurial Activity in Mexico." *Review of Economics and Statistics* 93, no. 1 (2011): 382-86.
12. Miriam Bruhn, "A Tale of Two Species: Revisiting the Effect of Registration Reform on Informal Business Owners in Mexico." *Journal of Development Economics* 103 (2013): 275-83.
13. Lee G Branstetter, Francisco Lima, Lowell J. Taylor és Ana Venâncio, "Do Entry Regulations Deter Entrepreneurship and Job Creation? Evidence from Recent Reforms in Portugal." *Economic Journal*. Elektronikus publikálva 2013. július 16. doi:10.1111/eoj.12044.
14. Alberto Portugal-Perez és John S. Wilson, "Export Performance and Trade Facilitation Reform: Hard and Soft Infrastructure." *World Development* 40, no. 7 (2011): 1295-1307.

15. Caroline Freund és Nadia Rocha, "What Constrains Africa's Exports?" *The World Bank Economic Review* 25, no. 3 (2011): 361-86.
16. Simeon Djankov, Caroline Freund és Cong S. Pham. "Trading on Time." *Review of Economics and Statistics* 92, no.1 (2010): 166-73.
17. Christian Martincus Volpe, Jeronimo Carballo és Alejandro Graziano, "Customs." *Journal of International Economics* 96 (2015): 119-37.
18. Caroline Freund és Bineswaree Bolaky, "Trade, Regulations, and Income." *Journal of Development Economics* 87 (2008): 309-21.
19. Mary Amiti és Amit K. Khandelwal, "Import Competition and Quality Upgrading." *Review of Statistics and Economics* 95, no. 2 (2011): 476-90.
20. Adrian Corcoran és Robert Gillanders, "Foreign Direct Investment and the Ease of Doing Business." *Review of World Economics* 151 no. 1 (2015): 103-26.
21. Jonathan Munemo, "Business Start-Up Regulations and The Complementarity Between Foreign and Domestic Investment" *Review of World Economics* 150, no. 4 (2014): 745-61.
22. Pehr-Johan Norbäck, Lars Persson és Robin Douhan, "Entrepreneurship Policy and Globalization." *Journal of Development Economics* 110 (2014): 22-38.
23. Xavier Giné és Inessa Love, "Do Reorganization Costs Matter for Efficiency? Evidence from a Bankruptcy Reform in Colombia." *Journal of Law and Economics* 53, no. 4 (2010): 833-64.
24. Inessa Love, María Soledad Martínez Pería és Sandeep Singh, "Collateral Registries for Movable Assets: Does Their Introduction Spur Firms' Access to Bank Finance?" Policy Research Working Paper 6477 (Wolr, Washington, DC, 2013).
25. Sujata Visaria, "Legal Reform and Loan Repayment: The Microeconomic Impact of Debt Recovery Tribunals in India." *American Economic Journal: Applied Economics* 1, no. (2009): 59-81.
26. Thorsten Beck, Chen Lin és Yue Ma, "Why Do Firms Evade Taxes? The Role of Information Sharing and Financial Sector Outreach." *Journal of Finance* 69 (2014): 763-817.
27. Stijn Claessen, Kenichi Ueda és Yishay Yafeh, "Institutions and Financial Frictions: Estimating with Structural Restrictions on Firm Value and Investment." *Journal of Development Economics* 110 (2014): 107-22.
28. Joana Monteiro és Juliano J. Assunção, "Coming Out of the Shadows? Estimating the Impact of Bureaucracy Simplification and Tax Cut on Formality in Brazilian Microenterprises." *Journal of Development Economics* 99 (2012): 105-15.
29. Martina Lawless, "Do Complicated Tax Systems Prevent Foreign Direct Investment?" *Economica* 80, 317 (2013): 1-22.
30. Daiji Kawaguchi és Tetsushi Muraio, "Labor-Market Institutions and Long-Term Effects of Youth Unemployment." *Journal of Money Credit and Banking* 46, S2 (2014): 95-116.
31. Claudio Montenegro és Carmen Pagés, "Who Benefits from Labor Market Regulations?" Policy Research Working Paper 3143. (Világbank, Washington DC, 2003).
32. A 17 index a következő: a Millennium Challenge Corporation Nyilvánosan elérhető adatkatalógusa; a Heritage Foundation Gazdasági Szabadság Indexe (IEF); Világgazdasági Fórum Versenyképességi Indexe (GCI), Hálózati Fejlettség Index (együttesen az NRI és az INSEAD), Humántőke Index (HCI), Kereskedelmet Lehetővé Tevő Index (ETI) és Utazás és Turizmus Versenyképesség Index (TTCI); INSEAD Nemzetközi Tehetség Versenyképességi Index (GTCI) és Nemzetközi Innovációs Index (GII, együttesen a Cornell Egyetemmel és a Szellemi Tulajdon Világszervezetével); Fraser Institute a Világ Gazdasági Szabadsága (EFW); KPMG Change Readiness Index (CRI); Citi and Imperial College London Digitális Pénz Index; az Irányítás Fejlesztés Nemzetközi Intézete Nemzetközi Versenyképességi Évkönyv; a DHL Global Connectedness Index (GCI); PricewaterhouseCoopers Paying Taxes 2016; The Global Picture; és a Legatum Institute Legatum Prosperity Index.
33. A Heritage Foundation Gazdasági Szabadság Indexre vonatkozó további információért látogasson el a <http://heritage.org/index> weboldalra.

Adatokkal kapcsolatos megjegyzések

A *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* jelentésben bemutatott és elemzésre került indikátorok a vállalkozások szabályozását és a tulajdonjog védelmét méri, valamint ezek hatását a vállalkozásokra, különös tekintettel a kis- és középméretű hazai cégekre. Az indikátorok először a szabályok komplexitását dokumentálják, mint például a vállalkozás beindításához vagy a kereskedelmi ingatlan átruházásának bejegyzéséhez szükséges eljárások számát. Másodsor, felbecsülik a szabályozási cél eléréséhez, vagy a szabályozásnak való megfeleléshez szükséges időt és költséget, mint például ami egy szerződés érvényesítéséhez szükséges. Harmadsor, mérik a jogi védelem mértékét, például a tulajdonjog védelmét.

Ez a jelentés bemutatja a *Doing Business* Bulgária, Magyarország és Románia 22 helyszínére vonatkozó indikátorait. A *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* jelentés adatai minden indikátor vonatkozásában 2016. december 31-i állapotot tükrözik. A Szófiára, Budapestre, Bukarestre és 187 további gazdaságra vonatkozó adatok a *Doing Business 2017: Mindenki számára biztosítandó esélyegyenlőség* jelentésben szereplő indikátorokon alapul, amely a 14. a Világbank által közzétett éves jelentések sorában.

MÓDSZERTAN

A *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* jelentésben szereplő adatok gyűjtése

egységesített formában történt. A projekt első felében a csapat személyre szabott *Doing Business* kérdőíveket készített Bulgária, Magyarország és Románia sajátosságainak megfelelően, amiket lefordított bolgár, magyar és román nyelvre. A kérdőívek egyszerű üzleti esettanulmányt használnak, hogy biztosítsák a helyszínek, gazdaságok és időtartamok közötti összehasonlíthatóságot – feltételezve a vállalkozás jogi formáját, méretét, elhelyezkedését és működési jellegét. A kérdőívek a helyi szakértőkhöz kerülnek, beleértve a jogászokat, vállalkozói tanácsadókat, építészeket, mérnököket, hivatalnokokat, tisztviselőket és más szakembereket, akik rutinszerűen intézik a jogi és szabályozási követelményekkel kapcsolatos ügyeket, vagy ezekkel kapcsolatban tanácsot adnak. Ezen szakértők és a projektcsapat között többkörös kölcsönös információcserre zajlik konferencia-beszélgetések, levelezés és személyes találkozás keretében. A kérdőívekből nyert adatok többkörös ellenőrzésen mentek keresztül, ami az összegyűjtött információk vizsgálatához és kiterjesztéséhez vezetett.

A *Doing Business* módszertannak számos előnye van. Átlátható, a törvények és szabályozások tekintetében tényszerű információt használ, és lehetővé teszi a helyi válaszadókkal történő többszörös kölcsönös információcserét, hogy a kérdések esetleges félreértelmezéseit tisztázza. A válaszadók reprezentatív mintái nem jelentenek problémát; a *Doing Business* nem egy statisztikai felmérés, hanem összegyűjti a vonatkozó törvények és szabályozások szövegeit,

és a válaszokat pontosságuk szerint ellenőrzi. A módszertan nem drága, és könnyen megismételhető, így az adatokat a helyszínek és a gazdaságok széleskörű vizsgálati mintáin keresztül lehet összegyűjteni. Mivel az adatgyűjtés során standardizált feltevéseket használnak, az összehasonlítások és viszonyítási alapok érvényesek a helyszínek között. Végül az adatok nemcsak a vállalkozásokra vonatkozó szabályozási akadályok mértékét, hanem az eredetét is kiemelik, és rámutatnak azokra, amiket esetleg meg lehet reformálni.

A MÉRÉSEK KORLÁTAI

A *Doing Business* módszertana négy olyan korlátozó tényezővel rendelkezik, amit figyelembe kell venni az adatértelmezés során. Először, az adatok egy meghatározott vállalkozási formára – általában egy meghatározott méretű korlátozott felelősségű társaságra (vagy azzal jogilag egyenértékűre) – összpontosítanak, mely esetleg nem reprezentatív más vállalkozások szabályozásaira vonatkozóan (pl. egyéni vállalkozók). Másodsor, a standardizált esettanulmányban leírt tranzakciók egy meghatározott kérdéskörre vonatkoznak, és esetleg nem képviselik azt a teljes kérdéskört, amivel a vállalkozás szembesül. Harmadsor, az idő mérése tartalmaz egy a szakértői válaszok alapján következtetett elemet. Amikor a források különböző becslést értékeket jelölnek, a *Doing Business*-ben közölt idővel kapcsolatos indikátorok a standardizált esetek feltevései alapján adott válaszok középértékét képviselik.

Gazdasági jellemzők

Egy főre jutó nemzeti jövedelem

Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia jelentés a 2015-ös egy főre jutó nemzeti jövedelemet rögzíti, amelyet a Világbank a Világ fejlettségi mutatója 2016 jelentés tett közzé. A jövedelm az Atlas módszer használatával lett kiszámolva (USA dollár aktuális árfolyamán). A költségindikátorok az egy főre jutó jövedelem százalékában kerülnek kifejezésre, a 2015-ös egy főre jutó nemzeti jövedelem (GNI) az USA dollár aktuális árfolyamán került kifejezésre a nevező. Bulgáriában a 2015-ös egy főre jutó nemzeti jövedelem 7.220 USA dollár (11.534 BGN), Magyarországon az egy főre jutó nemzeti jövedelem 12.990 USA dollár (3.296.327 HUF), Romániában az egy főre jutó nemzeti jövedelem 9.500 USA dollár (35.109 RON).

Régiók és jövedelmi csoportok

A *Doing Business* a Világbank regionális és jövedelmi csoportok besorolását használja, ami a <http://data.worldbank.org/about/country-and-lending-groups> honlapon található. Regionális átlagok számokban és táblázatokban kifejezve a *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* jelentés minden jövedelmi csoport gazdasági helyzetét magában foglalja (alacsony, közepesen alacsony, közepesen magas és magas jövedelmek).

Árfolyamok

A *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* jelentésben használt árfolyamok: 1 USA dollár = 1,5975 bolgár leva (BGN), 253,7588 magyar forint (HUF) és 3,6957 román lei (RON).

Végül, a módszertan feltételezi, hogy egy vállalkozás rendelkezik minden szükséges információval, és az eljárások során nincs elvesztegetett idő. A gyakorlatban az eljárás lefolytatása hosszabb időt vehet igénybe, amennyiben a vállalkozás nincs minden információ birtokában, vagy nem tudja pontosan követni azokat. Alternatív esetben, a vállalkozás dönthet úgy, hogy figyelmen kívül hagy néhány nehézkes eljárást. Mindkét okból kifolyólag a *Doing Business* jelentésben és a Világbank Vállalat Felmérések jelentésben vagy egyéb vállalati szintű felmérésekben a vállalkozók által közölt időbeli késedelmek között különbségek lehetnek.

A MÉRT ÉRTÉKEKBEN BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

A *Doing Business 2017* jelentésben három indikátor (vállalkozás indítása, ingatlan nyilvántartásba vétele és szerződések érvényesítése) kiterjesztésre került, hogy a munkaerő-piaci szabályozás mellett a tavaly kiterjesztésre került nemek dimenzióját is lefedje. A vállalkozás indítása indikátornak kiterjesztése már

azt a célt is szolgálja, hogy a vállalkozás indításának folyamatát felmérje, ha minden részvénytulajdonos nő. Az ingatlan nyilvántartásba vétele már a vagyon tulajdonjogával kapcsolatos egyenlőséget is méri. A szerződés érvényesítésének kiterjesztése már azt a célt is szolgálja, hogy bizonyító erővel mérje a férfi és nő közötti egyenlőséget. A tavaly bevezetett módszertani változások ellenére a régi és az új módszertannal szerzett adatok szorosan összefüggnek.¹

VÁLLALKOZÁS INDÍTÁSA

A *Doing Business* minden olyan hivatalosan szükséges vagy a gyakorlatban előforduló eljárást rögzít, ami szükséges, hogy egy vállalkozó beindítson és hivatalosan működtessen egy ipari vagy kereskedelmi vállalkozást, valamint azt az időt és költséget, ami ezen eljárások lefolytatásához és a minimum tőke befizetéséhez szükséges (9.1. ábra). Ezek az

9.1. ÁBRA Mennyi az az idő, költség, minimum tőkebefizetés és eljárás, ami egy helyi korlátolt felelősségű társaság beindításához és működéséhez szükséges?

eljárások tartalmazzák azokat a folyamatokat, amelyekben a vállalkozó keresztül megy, amikor megszerzi az összes szükséges hozzájárulást, igazolványt, engedélyt, valamint az illetékes hatóságoknál elintézi a céggel és az alkalmazottakkal kapcsolatos bejelentéseket, beszerzi az igazolásokat és az ajánlásokat.

A helyszínek a vállalkozás indítás gördülékenysége szerinti rangsorolását a vállalkozás beindítás DTF (distance to frontier) pontszámainak kiválasztása határozza meg. Ezek a pontszámok minden egyes komponens mutató esetében a DTF egyszerű átlaga (9.2. ábra). A DTF pontszám megmutatja egy gazdaság vagy helyszín távolságát a „határtól”, ami a leghatékonyabb gyakorlatból vagy a legmagasabb eredményt elért egyes indikátorok esetében elért pontszámból kerül kivonásra.

A vállalkozás indítás módszertana kétféle helyi korlátozott felelősségű társaságot vesz figyelembe. Minden szempontból azonosak, kivéve azt, hogy az egyik cég 5 házasságos nő tulajdonában van, a másik pedig 5 házasságos férfi tulajdonában. Minden egyes indikátor DTF értéke ennek a két

standardizált cég komponens mutató pontszámainak az átlaga. A piacra lépéssel kapcsolatos törvények, szabályozások és a nyilvánosan elérhető információk tanulmányozása után, elkészül az eljárások részletes listája a ráfordított idővel és költséggel együtt, hogy összhangban legyen minden normál körülmények között lefolytatott eljárással és a minimum tőke befizetési kötelezettségével. Ezután a helyi céges jogászok, közjegyzők és kormányhivatalnokok kiegészítik és megerősítik az adatokat.

Az eljárások lefolytatásának sorrendjéről is gyűjtésre kerül információ, valamint arról is, hogy az eljárások lefolytathatók-e párhuzamosan. A feltevés szerint minden szükséges információ azonnal elérhető, és a vállalkozó nem veszteget meg senkit. Ha a helyi szakértők válasza eltérő, a vizsgálat addig tart, amíg az adatok megegyeznek.

Ahhoz, hogy az adatok összehasonlíthatóak legyenek a helyszínek között, számos feltevésre kerül sor a vállalkozásokkal és az eljárásokkal kapcsolatban.

A vállalkozásokkal kapcsolatos feltevések

A vállalkozás:

- Korlátozott felelősségű társaság (vagy azzal jogilag egyenértékű).
- A kiválasztott városban működik.
- 100%-ban belföldi tulajdonban van, 5 tulajdonossal rendelkezik, akik közül egy sem jogi személy.
- Induló tőkéje az egy főre jutó jövedelem 10-szerese.
- Általános ipari vagy kereskedelmi tevékenységet folytat, mint például lakossági termékek gyártása vagy szolgáltatások értékesítése. A vállalkozás nem végez külkereskedelmi tevékenységet, és nem foglalkozik különleges adórendszer hatálya alá eső termékekkel, például szeszes italal vagy dohánygyárral. Nem alkalmaz erősen szennyező gyártási folyamatot.
- Bérli a kereskedelmi telepet vagy az irodákat, és nem tulajdonosa az ingatlanoknak.

- Az irodahelyiség bérleti díjának mértéke az egy főre jutó jövedelem egyszerűsége.
- A teljes iroda területe körülbelül 929 négyzetméter (10.000 négyzetláb).
- Nem vesz igénybe beruházási ösztönzöt vagy más különleges juttatást.
- Egy hónappal a működés kezdetét követően legalább 10 és legfeljebb 50 alkalmazottja van, akik mindannyian az ország állampolgárai.
- Forgalma legalább 100-szorosa az egy főre jutó jövedelemnek.
- 10 oldalas az alapító okirata.

A tulajdonosok:

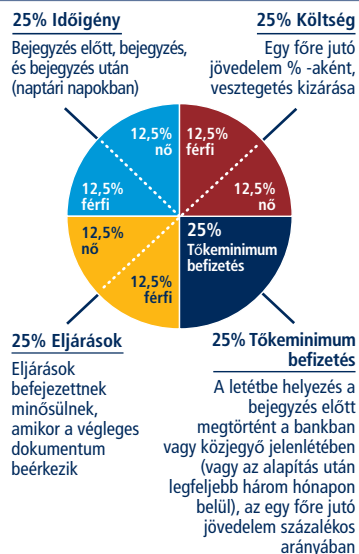
- A többség eléri a törvényes korhatárt, és felnőtt módjára képes döntéseket hozni; ha a többség nem éri el a törvényes korhatárt, a feltevés szerint 30 évesek.
- Épelmejük, alkalmasak, jó az egészségi állapotuk és büntetlen előéletűek.
- Házasságos, házasságuk monogám és hivatalosan bejegyzett házasságban élnek.

Eljárások

Egy eljárás alatt a cég alapítóinak külső partnerekkel (például kormányhivatalokkal, jogászokkal, könyvvizsgálókkal és közjegyzőkkel) vagy házastársakkal (amennyiben ezt a törvény megköveteli) folytatott kommunikációját értjük. A cég alapítói vagy hivatalos képviselői és az alkalmazottak közötti kommunikáció nem számít eljárásnak. Azok az eljárások, amelyeket ugyanabban az épületben, de másik irodában vagy másik pultnál kell lefolytatni, külön eljárásnak számítanak. Ha az alapítóknak többször kell elmenni ugyanabba az irodába különböző soron következő eljárások miatt, minden eljárás külön van számításba véve. Az alapítók a feltevés szerint maguk folytatják le az eljárásokat, közvetítő, segítő, könyvelő és jogász nélkül, hacsaknem egy ilyen harmadik fél bevonására a törvény kötelezi őket, vagy a vállalkozók többsége ilyen megbízást ad. Ha szakemberekre van szükség, a cég nevében eljáró szakemberek által lefolytatott eljárások külön eljárásnak minősülnek. Minden

9.2. ÁBRA Vállalkozás indítása: helyi korlátozott felelősségű társaság indítása és működtetése

A rangsorolás négy mutató DTF (distance to frontier) pontszámain alapul

elektronikusan lefolytatott eljárás külön eljárásnak minősül. Eljárásnak minősül, ha törvény előírja, hogy a vállalkozás működtetéséhez vagy az otthona elhagyásához a házastársnak hozzá kell járulnia, vagy ha ennek elmulasztása esetén a törvény értelmében vállalnia kell a következményeket, mint például a pénzügyi támogatáshoz való jog elvesztését. A cég bejegyzéséhez és működéséhez csak az egyik nem részéről szükségesek a dokumentumok és engedélyek beszerzése, a bankszámlanyitás, vagy a személyigazolvány beszerzése plusz eljárásnak minősülnek.

A vállalkozásalapítás előtti és utáni eljárások, melyeket a vállalkozók a vállalkozás hivatalos működtetése érdekében hivatalból kötelezően, vagy a gyakorlatban általában lefolytatnak, rögzítésre kerülnek (9.1. táblázat). Minden harmadik féllel való kommunikáció, mely a bejegyzést követő három hónapon belül jön létre, eljárásnak minősül, kivéve az általános forgalmi adó, vagy termék és szolgáltatásra vonatkozó adóra való bejelentkezés, ami akkor kerül számításba véve, amikor a feltételezett forgalom meghaladja a meghatározott küszöbértéket.

Az eljárásokhoz szükséges állami szervekkel történő hivatalos levelezések és ügyletek szintén beletartoznak. Például, ha egy hivatalos dokumentumot céges pecséttel vagy bélyegzővel kell ellátni, mint például az adóbevallások, a bélyegző vagy pecsét beszerzése szintén beleszámít. Hasonlóan, ha egy cégnek bankszámlát kell nyitnia, hogy bármelyik soron következő eljárást lefolytassa – mint például az általános forgalmi adókörbe való bejelentkezés, vagy a minimum tőke igazolása – ez az ügylet is eljárásnak minősül. A gyorsított eljárások csak akkor minősülnek eljárásnak, ha a négy kritériumnak megfelelnek: törvényesek, nyilvánosan elérhetőek, a cégek többsége igénybe veszi, és azok elkerülése késedelmet okoz.

Csak azok az eljárások kerülnek számításba véve, melyek minden vállalkozás

esetében követelmények. Nem tartoznak bele az ipar-specifikus eljárások. Például, a környezetvédelmi szabályozásnak megfelelő eljárásokat csak akkor tartalmazza, ha ez minden általános kereskedelmi vagy ipari tevékenységet végző vállalkozásra érvényesek. A vállalkozás indítás indikátorai közé nem tartoznak a cégek által lefolytatott elektromos áram-, víz-, gáz- és szemétszállítási szolgáltatásokra vonatkozó eljárások.

Idő

Az idő naptári napokban kerül rögzítésre. A mért idő a jogászok vagy közjegyzők által megadott medián érték, amely az eljárás teljesítéséhez a kormányzati szervekkel való minimális kommunikációt rögzíti, vesztegetés fizetésének kizárásával. A feltevés szerint az egyes eljárásokhoz szükséges legrövidebb idő egy nap, kivéve azokat az eljárásokat, amiket teljes egészében le lehet folytatni online, az ehhez szükséges idő fél napban kerül rögzítésre. Habár lehetnek olyan eljárások, amiket párhuzamosan is le lehet folytatni, de ezek nem indulhatnak ugyanazon a napon (azaz, a párhuzamosan lefolytatott eljárások az egymást követő napokon indulnak), ismét kivételt képeznek azok az eljárások, melyeket teljes mértékben online lehet lefolytatni. A bejegyzési folyamat befejezettnek minősül, amikor a cég megkapja a végleges alapító okiratot, vagy hivatalosan megkezdheti működését. Ha sürgősségi felárért van lehetőség gyorsított eljárásra, akkor a leggyorsabb eljárás kerül kiválasztásra, ha ez a lehetőség a tartomány rangsorolásában előnyösebb. Házastárs hozzájárulásának beszerzése esetén az a feltevés, hogy az engedély megadása nem jár külön költséggel, kivéve, ha az engedélyhez közjegyző által hitelesített okirat szükséges. A feltevés szerint a vállalkozó nem veszteget el időt, és tartja magát ahhoz, hogy minden egyes hátralevő eljárást késedelem nélkül lefolytat. Nem kerül számításba az az idő, amit a vállalkozó információgyűjtéssel tölt. A feltevés szerint a vállalkozó a kezdetektől ismer minden indítási követelményt és azok sorrendiségét, de korábban nem

9.1. TÁBLÁZAT Mit mérnek a vállalkozás indítás mutatók?

Eljárások, amelyek hivatalosan és formálisan szükségesek, hogy egy cég működjön (szám)

Bejegyzés előtt (például; a név igazolása vagy foglalása, hitelesítése)

Bejegyzés a gazdaság legnagyobb üzleti központjában

Bejegyzés után (például; társadalombiztosítás regisztráció, cég pecsét)

Házastárs hozzájárulása a vállalkozás indításához, az otthon elhagyása a cégbejegyzés vagy bankszámlaszám nyitás miatt

Nemhez kötődő dokumentum beszerzése a cég bejegyzése és működése miatt, személyi igazolvány vagy bankszámlaszám nyitás

Időigény, amely szükséges minden eljárás teljesítéséhez (naptári napok)

Nem tartalmazza az információgyűjtésre fordított időt

Minden eljárás külön napon történik (két eljárás nem kezdődhet ugyanazon a napon), bár azok az eljárások, amelyek teljes mértékben online is teljesíthetőek, azok ez alól kivételt képeznek

Bejegyzési folyamat befejezettnek minősül, amikor a cég megkapja a végleges alapító okiratot, vagy a cég hivatalosan megkezdheti működését.

Előzetes kapcsolatfelvétel tisztviselőkkel nem történik meg

Költség, amely szükséges minden eljárás teljesítéséhez (egy főre jutó jövedelem %-a)

Hivatalos költség, vesztegetés kizárása

Szakemberi díjak nem kerülnek számításba, hacsak a törvény nem írja elő vagy általánosan alkalmazott a gyakorlatban

Tőkeminimum befizetése (egy főre jutó jövedelem %-a)

Bejegyzés előtt a bankban vagy a közjegyzőnél letétbe helyezett tőke (vagy az alapítás után három hónapon belül)

került kapcsolatba egyik, az eljárásokban résztvevő tisztviselővel sem.

Költségek

A költségek a gazdaság egy főre jutó jövedelem százalékában kerülnek rögzítésre. Tartalmaz minden hivatalos díjat, valamint a jogi és szakmai szolgáltatások díját, amennyiben a törvény előír ilyen szolgáltatást, vagy az a gyakorlatban általános. Tartalmazza a cégkönyvek vásárlásának és hitelesítésének költségét, amennyiben azt törvény írja elő. Habár az általános forgalmi adóra való bejelentkezés számítható külön

eljárásnak, de az általános forgalmi adó nem része a beiktatási költségnek. A költségszámítás alapja a társasági jog, a gazdasági és kereskedelmi jogszabályok, a külön szabályozások és a fizetendő díjak. Amennyiben nem áll rendelkezésre információ a fizetendő díjtáblázatról, a kormányhivatalnak által becsült összeg szolgál hivatalos forrásként. Amennyiben nincs kormányhivatalnak által becsült összeg, a céges jogászok által becsült összeg szolgál forrásként. Ha több céges jogász különböző becsült összegeket ad meg, a megadott összeg középértékét alkalmazzuk. A vesztegetés összege egyetlen esetben sem kerül beszámításra.

Befizetett minimum tőke

A kötelezően befizetett minimum tőke az az összeg, amit a vállalkozónak a bejegyzés előtt letétbe kell helyeznie egy bankban, vagy egy közjegyzőnél, vagy a cég bejegyzését követő három hónapon belül, és a gazdaság egy főre jutó jövedelmének százalékaként kerül rögzítésre. Az összeg tipikusan a gazdasági és kereskedelmi jogszabályban vagy a társasági jogban van meghatározva. Sok gazdaság előírja a minimum tőkét, de lehetőséget biztosít a vállalkozásoknak, hogy csak egy részét fizessék be a bejegyzés előtt, úgy, hogy a maradékot a működést követő egy éven belül kell befizetni. Törökországban, 2015 júniusában például a minimum tőke kötelezettség 10.000 török líra volt, amelynek egynegyedét kellett befizetni a bejegyzés előtt. A Törökországra vonatkozó befizetett minimum tőke így 2.500 török líra, vagy az egy főre jutó jövedelem 10,2 %-a.

A vállalkozásindítás adatainak részletei megtalálhatók a <http://www.doingbusiness.org> weboldalon. Ezt a módszertant Simeon Djankov, Rafael La Porta, Florencio López-de-Silanes and Andrei Shleifer ("The Regulation of Entry," *Quarterly Journal of Economics* 117, no. 1 [2002]; 1-37), és jelen esetben kisebb változtatásokkal vettük át.

ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK ÜGYINTÉZÉSE

A *Doing Business* rögzít minden olyan eljárást, amely egy építőipari vállalkozásnak szükséges egy raktárépület építéséhez, valamint azt az időt és költséget, ami ezen eljárások lefolytatásához szükségesek. Továbbá, a *Doing Business* felméri az építkezés minőségellenőrzési mutatóját, értékeli az építési szabályzatok minőségét, minőség-ellenőrzés és biztonsági mechanizmusok erősségének, a felelősségbiztosítási rendszereket, valamint a szakmai képesítések is felméri. Az információgyűjtés az építési engedélyek területén jártas szakértőknek készült kérdőív segítségével történik, beleértve az építészeket, általános mérnököket, az építési ügyekkel foglalkozó jogászokat, építőipari cégeket, közműszolgáltatókat és azokat a hivatalos személyeket, akik építési engedéllyel kapcsolatos ügyekkel foglalkoznak, beleértve a jóváhagyásokat, engedélyek kibocsátását és a helyszíni ellenőrzéseket.

Az építési engedélyek ügyintézésének görbületénysége szerinti rangsorolását az építési engedélyek ügyintézés DTF (distance to frontier) pontszámának kiválasztása határozza meg. Ezek a pontszámok minden egyes komponens mutató esetében a DTF egyszerű átlaga (9.3. ábra).

9.3. ÁBRA Építési engedélyek ügyintézése: az építési szabályozások hatékonysága és minősége

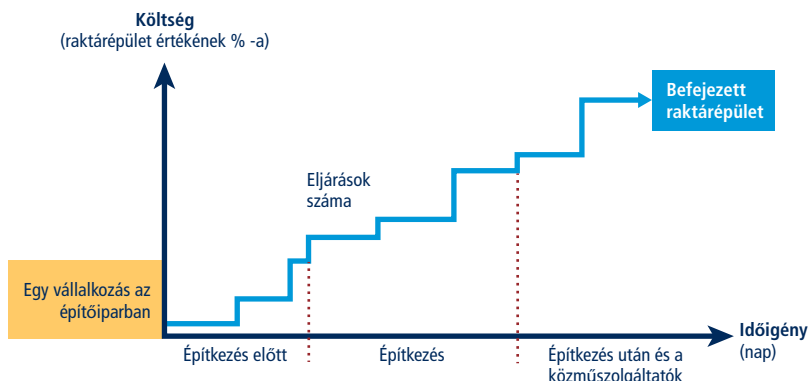

AZ ÉPÍTKEZÉSSEL KAPCSOLATOS ENGEDÉLYEZÉSEK HATÉKONYSÁGA

A *Doing Business* egy raktár építésének a folyamatát egymástól elkülönített eljárásokra osztja a kérdőívben, és olyan adatokat kér, amelyekből kiszámítható az egyes eljárásokhoz szükséges idő és költség (9.4. ábra). Ezek az eljárások többek között az alábbiak:

- Minden vonatkozó projekt-specifikus dokumentum beszerzése a hatóságoktól és benyújtása a hatóságoknak (például építészeti tervek,

9.4. ÁBRA Mennyi idő, költség és eljárás szükséges ahhoz, hogy egy raktárépület felépítése megfelelően a formai követelményeknek?

térképmások és városrendezési igazolások).

- Mérnök vagy ellenőr (ha szükséges) mint külső, harmadik fél alkalmazása.
- Minden szükséges jóváhagyás, engedély, igazolvány és igazolás beszerzése.
- Minden kötelező bejelentés megtétele.
- Minden szükséges vizsgálat kérvényezése és beszerzése (amennyiben az ellenőr nem magán, harmadik félként végzi a tevékenységet).

A *Doing Business* a víz-és csatornahálózatra történő csatlakozás beszerzésére vonatkozó eljárásokat is rögzíti. Azokat az eljárásokat, melyek a raktárépületet úgy jegyzi be, hogy az fedezetként szolgálhat vagy átruházható más jogi személyre, szintén számításba veszi.

Ahhoz, hogy a helyszín adatai összehasonlíthatóak legyenek, számos feltevésre van szükség az építőipari céggel, a raktár projekttel és az igénybe vett közműszolgáltatókkal kapcsolatban.

Az építőipari céggel kapcsolatos feltevések

Az építési társaság (BuildCo):

- Korlátozott felelősségű társaság (vagy jogilag azzal egyenértékű).
- A kiválasztott városban működik.
- 100%-ban belföldi magántulajdonban van.
- Öt tulajdonosa van, és közülük egy sem jogi személy.
- Építési projekt kivitelezéséhez (mint például raktárépítés) teljes körű engedéllyel és biztosítással rendelkezik.
- 60 építőmunkást és egyéb dolgozót alkalmaz, akik mindannyian az ország állampolgárai és rendelkeznek az építési engedélyek és jóváhagyások beszerzéséhez szükséges műszaki szakértelemmel és szakmai tapasztalattal.
- A helyi kamarában bejegyzett engedéllyel rendelkező építészszerelő és mérnökkel rendelkezik. BuildCo-ról nem feltételezett, hogy van más olyan alkalmazottja, aki műszaki vagy engedéllyel rendelkező szakértő,

mint például földtani vagy topográfiai szakértő.

- Minden olyan adót befizetett és minden olyan biztosítást megkötött, ami az általános üzleti tevékenységéhez szükséges (például baleseti biztosítás az építőmunkások számára, valamint felelősségbiztosítás).
- Tulajdonosa annak a területnek, ahol a raktár épül, és eladja a raktárépületet az építés befejezését követően.

A raktárépülettel kapcsolatos feltevések

A raktárépület:

- Általános raktározási tevékenységet szolgál, mint például könyvek vagy papíráru raktározása. A raktárépületet nem használják olyan áruk raktározására, melyek speciális körülményeket igényelnek, mint például élelmiszer, vegyi áru vagy gyógyszeripari termékek.
- Kétemeletes, mindkettő a talaj fölött van, körülbelül 1.300,6 négyzetméter (14.000 négyzetláb) teljes felépített területtel. Minden emelet 3 méter (9 láb 10 hüvelyk) magas.
- Közútról elérhető, és a kiválasztott város elővárosi részében helyezkedik el (azaz, a város peremén, de még a közigazgatási határán belül).
- Nem egy speciális gazdasági vagy ipari övezetben helyezkedik el.
- Egy körülbelül 929 négyzetméteres (10.000 négyzetláb) földterületen helyezkedik el, ami a BuildCo 100%-os tulajdonában van, és pontosan be van jegyezve a földhivatalban.
- Értéke az egy főre jutó jövedelem 50-szerese.
- Újépítésű (korábban nem volt építmény a területen), a terület fáktól, természetes vízforrástól, természeti kincsektől vagy történelmi nevezetességektől mentes.
- Teljes, engedéllyel rendelkező építész által készített építészeti és műszaki tervvel rendelkezik. Ha a tervek elkészítéséhez olyan intézkedések szükségesek, mint további dokumentáció vagy előzetes engedély beszerzése külső szervezettől, ezek eljárásnak minősülnek.

- Rendelkezik minden, a teljes működéshez szükséges műszaki eszközzel.
- 30 hét alatt felépül (kivéve minden, a közigazgatási és szabályozási követelmények miatt bekövetkező késedelmet).

Közműszolgáltatókkal történő bekötéssel kapcsolatos feltevések

Víz- és csatornahálózatra való bekötés:

- 150 méter távolságra található a meglévő víz és csatorna bekötő csomóponttól. Amennyiben nincs kiépített vízellátást biztosító infrastruktúra a helyszínen, kutat fúrnak. Amennyiben nincs szennyvízelvezetést biztosító infrastruktúra, a legkisebb méretű szennyvízlevezető akna kerül telepítésre vagy megépítésre.
- Tűzvédelmi okokból nincs szükség vízre, egy tűzoltó rendszert (poroltó rendszer) alkalmaznak helyette. Amennyiben a törvény előírja a nedves tűzvédelmi rendszert, a feltevés szerint az alábbiakban meghatározott vízmennyiség fedezi a tűzvédelemhez szükséges vizet.
- Átlagos napi vízhasználata 662 liter (175 gallon), átlagos napi szennyvízmennyiség 568 liter (150 gallon). Legmagasabb átlagos napi vízhasználata 1.325 liter (350 gallon), és a legnagyobb átlagos szennyvízmennyiség 1.136 liter (300 gallon).
- Az év folyamán a vízigénye és szennyvízmennyiség állandó.
- A vízhálózathoz való csatlakozás átlója 1 hüvelyk, a szennyvízhálózathoz 4 hüvelyk.

Eljárások

Egy eljárás alatt a cég alkalmazottainak, vagy vezetőinek vagy a cég nevében eljáró bármely fél külső felekkel beleértve kormányzatszervekkel, közjegyzőkkel, földhivattal, kataszterrel, közműszolgáltató cégekkel és a közszférában dolgozó ellenőrökkel – vagy szükség esetén alkalmazott magán- és műszaki ellenőrökkel – folytatott kommunikációját értjük. A cég alkalmazottai közötti kommunikáció, mint például a raktárépület terveinek

elkészítése és az alkalmazottak által végrehajtott ellenőrzések, nem minősülnek eljárásnak. Külső felekkel történő kommunikáció, amikre az építészeknek szüksége van a tervek és tervrajzok elkészítésében (mint például topográfiai vagy geodéziai felmérések), vagy az ilyen dokumentumok külső felek általi jóváhagyása vagy bélyegzővel való ellátása azonban eljárásnak minősül. Ide tartoznak a raktárépület víz- és csatornahálózatra történő bekötéséhez szükséges, a társaságra nézve kötelező eljárások, a többsége által a gyakorlatban lefolytatott eljárás, ami szükséges ahhoz, hogy egy raktárépületet felépítsenek, beleszámít, még akkor is, ha azok kivételes esetben elkerülhetők. Ez magába foglalja az elektromos áram műszaki feltételeinek megteremtését vagy a villamos tervekhez szükséges engedélyt, de csak akkor, ha ezek az építési engedély követelményei (9.2. táblázat).

9.2. TÁBLÁZAT Mit mérnek az építési engedélyezésének hatékonyságával kapcsolatos mutatók?

Eljárások, amelyek a raktárépület jogszerű felépítéséhez szükségesek (szám)

Minden releváns dokumentum beadása és minden szükséges engedély, igazolvány és igazolás beszerzése

Minden kötelező értesítés beadása és minden szükséges ellenőrzésben való részvétel

Víz- és csatornabekötés beszerzése

Raktárépület nyilvántartásba vétele a kivitelezés befejezése után (ha ez kötelező fedezet vagy más személyre való átruházás esetén)

Időigény, amely minden eljárás befejezéséhez szükséges (naptári napok)

Nem tartalmazza az információ gyűjtésre fordított időt

Minden eljárás külön napon történik, bár azok az eljárások, amelyek teljes mértékben online is teljesíthetőek, azok ez alól kivételt képeznek

Eljárás befejezettnek minősül, a végső dokumentum megérkezésekor

Előzetes kapcsolatfelvétel tisztviselővel nem történik meg

Költség, amely minden eljárás befejezéséhez szükséges (raktárépület értékének %-a)

Hivatalos költség, vesztegetés kizárása

Időigény

Az idő naptári napokban kerül rögzítésre. A mért idő a helyi szakértők által jelzett médián értékét rögzíti, amely a gyakorlatban az eljárás teljesítéséhez szükséges. A feltevés szerint az egyes eljárásokhoz szükséges legrövidebb idő egy nap, kivéve azokat az eljárásokat, amiket teljes egészében le lehet folytatni online, az ehhez szükséges idő fél napban került rögzítésre. Habár az eljárásokat párhuzamosan is le lehet folytatni, nem indulhatnak ugyanazon a napon (azaz, a párhuzamosan lefolytatott eljárások az egymást követő napokon indulnak), ismét kivételt képeznek azok az eljárások, melyeket online lehet lefolytatni. Ha sürgősségi felárért van törvényes lehetőség gyorsított eljárásra, a leggyorsabb eljárás kerül kiválasztásra. A feltevés szerint a BuildCo nem veszteget el időt, és vállalja, hogy minden még hátralevő eljárást késedelem nélkül lefolytat. Az az idő, amit a BuildCo az információgyűjtésre fordít, nem kerül beszámításra. A feltevés szerint a BuildCo a kezdetektől ismer minden építési követelményt és azok sorrendiségét.

Költség

A költség a raktárépület értékének százalékaként (a feltevés az egy főre jutó jövedelem 50-szerese) kerül rögzítésre. Csak a hivatalos költségek kerülnek rögzítésre. Egy raktárépület törvényes felépítéséhez szükséges eljárások lefolytatásának minden költsége rögzítésre kerül, beleértve azokat, amik összefüggnek a földhasználat jóváhagyásának és az építési előtervek engedélyeinek beszerzését, az építkezés előtti, alatti és utáni ellenőrzéseket, a közművek bekötését, és a raktárépület nyilvántartásba vételét. A raktárépület projekt befejezéséhez szükséges egyszeri adók is rögzítésre kerülnek. A forgalmi adók (mint például az általános forgalmi adó), vagy a tőkenyeresség-adók nem kerülnek rögzítésre. Az előre befizetett és később visszatérített előlegek szintén nem kerülnek rögzítésre. Az építési kódex, a helyi szakértőktől kapott információk, a külön rendelkezések és a fizetendő díjak kerülnek költségforrásként

felhasználásra. Ha több helyi partner különböző becsült összegeket ad meg, a megadott összeg középértéke kerül alkalmazásra.

AZ ÉPÍTKEZÉS MINŐSÉGELLENŐRZÉSE

Az építkezés minőségellenőrzési mutatója hat mutatóból áll: az építési szabályzatok minősége, az építkezés előtti

9.3. TÁBLÁZAT Mit mérnek az indikátorok az építkezés minőségellenőrzésén?

Építési szabályzatok minőségének mutatója (0-2)

Építési szabályzatok hozzáférhetősége

Építési engedély beszerzésével kapcsolatos követelmények érthetősége

Építkezés előtti minőségellenőrzési mutató (0-1)

Engedéllyel rendelkező építész vagy mérnök hagyja jóvá az építési engedélyezési dokumentációt

Építkezés alatti minőségellenőrzési mutató (0-3)

Építkezés alatti ellenőrzések típusai jogszabály által rögzített

Jogszabály által előírt ellenőrzéseket előfordulnak a gyakorlatban

Építkezés utáni minőségellenőrzési mutató (0-3)

Jogszabály által előírt végső ellenőrzés az építkezés után

Jogszabály által előírt ellenőrzés előfordul a gyakorlatban

Felelősségbiztosítási rendszer mutatója (0-2)

Résztevő felek jogilag felelősek a szerkezeti hibákért a használatbavételi engedély után

Résztevők számára jogi követelmény a használatbavételi engedély után fellépő szerkezeti hibák biztosítása, vagy ez általános a gyakorlatban

Szakmai képzések mutatója (0-4)

Építészeti tervek jóváhagyásáért felelős személy szakképzettségi követelménye

Építkezési felülvizsgáló vagy ellenőrzést végző személy szakképzettségi követelménye

Az építkezés minőségellenőrzési mutatója (0-15)

Építési szabályzatok minősége, építkezés előtti minőségellenőrzés, az építkezés alatti minőségellenőrzés, az építkezés utáni minőségellenőrzés, a felelősségbiztosítási rendszer és a szakmai képzés mutatók pontjainak összege

minőségellenőrzés, az építkezés alatti minőségellenőrzés, az építkezés utáni minőségellenőrzés, a felelősségbiztosítási rendszer és a szakmai képesítések (9.3. táblázat). Az indikátor alapja ugyanaz az esettanulmányi feltevés, mint a hatékonysági mérésénél.

Építési szabályzatok minőségének mutatója

Az építési szabályzatok minőségének mutatója két komponensre osztható:

- Könnyen hozzáférhetőek-e az építési szabályzatok: 1 pont jár akkor, ha bármelyik építési szabályzat (beleértve az építési kódexet), vagy bármely, az építési engedéllyel kapcsolatos szabályzat weblapon elérhető, ami a szabályzat változásakor azonnal frissítésre kerül; 0,5 pont akkor, ha az építési szabályzatok ingyen (vagy egy névleges díj ellenében) elérhetőek az engedélyt kibocsátó illetékes hatóságnál; 0 pont akkor, ha az építési szabályzatokat az építési szakemberek ingyenes közlönyben (vagy egy névleges díj ellenében) kapják meg, valamint ha meg kell venni, vagy ha nehezen hozzáférhető.
- Egyértelműek-e az építési engedély megszerzésének követelményei: 1 pont jár akkor, ha az építési szabályzatok (beleértve az építési kódexet) vagy bármely elérhető weboldal, ismertető vagy kiadvány egyértelműen megadja a benyújtáshoz szükséges dokumentumok, a fizetendő díjak, és a tervrajzokhoz és tervekhez szükséges illetékes hatóság általi előzetes jóváhagyások listáját; 0 pont akkor, ha ezek közül a források közül egyik sem részletezi ezeket a követelményeket, vagy ha ezek a források kevesebb, mint három követelményt részleteznek.
- A mutató 0-tól 2-ig terjed, a magasabb értékek egyértelműbb és átláthatóbb építési szabályzatokat jelölnek. Az Egyesült Királyságban például minden vonatkozó jogszabály megtalálható egy hivatalos kormány weboldalon (1 pont). A jogszabály megadja a benyújtandó dokumentumok, a fizetendő díjak, és a tervrajzokhoz és

tervekhez szükséges illetékes hatóság általi előzetes jóváhagyások listáját (1 pont). Ezeket a számokat összeadva az Egyesült Királyság 2 pontot kap az építési szabályzatok minőségének mutatójára.

Építkezés előtti minőségellenőrzési mutató

Az építkezés előtti minőségellenőrzési mutatónak egy komponense van:

- Az engedéllyel rendelkező építész vagy mérnök a törvény szerint tagja-e annak a bizottságnak vagy csoportnak, amelyik ellenőrzi és jóváhagyja az építési engedély iránti kérelmet, és van-e hatásköre a kérelem elutasítására: 1 pont jár akkor, ha az építészek és mérnökök országos (vagy ezzel egyenértékű) szövetségének ellenőriznie kell az építési terveket, ha egy független cégnek vagy szakértőnek, aki engedéllyel rendelkező építész vagy mérnök, ellenőriznie kell a terveket, ha a terveket készítő építésznek vagy mérnöknek be kell nyújtania egy igazolást az engedélyt kibocsátó hatóság számára, hogy a tervek megfelelnek az építési szabályzatoknak, vagy ha egy engedéllyel rendelkező építész vagy mérnök tagja annak a bizottságnak vagy csoportnak, amelyik az illetékes engedélyt kibocsátó hatóságnál elfogadja a terveket; 0 pont akkor, ha engedéllyel rendelkező építész vagy mérnök nem vesz részt a tervek ellenőrzésében, hogy ezek megfelelnek-e az építési szabályzatokban foglaltaknak.

Az index 0-tól 1-ig terjed, a magasabb értékek jobb minőségellenőrzést jelölnek az építészeti tervek ellenőrzése vonatkozásában. Ruandában például Kigaliban a városházának ellenőriznie kell az építési engedély iránti kérelmet, beleértve a terveket és tervrajzokat, és a terveket és tervrajzokat ellenőrző csoport tagjai közt van egy engedéllyel rendelkező építész és egy engedéllyel rendelkező mérnök is. Ezért Ruanda 1 pontot kap az építkezés előtti minőségellenőrzési indexre.

Építkezés alatti minőségellenőrzési mutató

Az építkezés alatti minőségellenőrzési mutatónak két komponense van:

- Törvényben előírt kötelezettség-e az ellenőrzés az építkezési folyamat során: 2 pont jár, ha törvényben előírt kötelezettség, hogy egy házban belüli mérnök ellenőr (azaz az építési társaság alkalmazottja), egy külsős mérnök ellenőr, vagy egy kormányzerv végezze a kockázatalapú ellenőrzést; 1 pont akkor, ha törvényben előírt kötelezettség, hogy egy házban belüli mérnök (azaz az építési társaság alkalmazottja), egy külsős mérnök, vagy egy külsős cég végezze a műszaki ellenőrzést az épület különböző építési szakaszaiban, vagy ha egy kormányzerv törvényben előírt kötelezettsége, hogy csak műszaki ellenőrzést végezzen az épület különböző építési szakaszaiban; 0 pont akkor, ha egy kormányzerv törvényben előírt kötelezettsége, hogy spontán ellenőrzéseket végezzen, vagy a műszaki ellenőrzéseket a törvény nem írja elő.
- Az építkezés során végzett ellenőrzések alkalmazásra kerülnek-e a gyakorlatban: 1 pont jár, ha a törvény által előírt ellenőrzéseket az építkezés során mindig alkalmazzák a gyakorlatban; 0 pont akkor, ha a törvény által előírt ellenőrzéseket nem alkalmazzák a gyakorlatban, ha az ellenőrzéseket legtöbbször elvégzik, de nem mindig, ha az ellenőrzéseket törvény nem teszi kötelezővé, tekintet nélkül arra, hogy ezeket a gyakorlatban végrehajtják-e vagy nem.

Az index 0-tól 3-ig terjed, a magasabb értékek jobb minőségellenőrzést jelölnek az építési folyamat során. Antiguában és Barbudában például a Fejlesztés-ellenőrzési Hatóság törvényben előírt kötelezettsége, hogy szakaszos ellenőrzést végezzen a 2003-as Területrendezési Törvénynek megfelelően (1 pont). A Fejlesztés-ellenőrzési Hatóság azonban ritkán végzi el ezeket az ellenőrzéseket a gyakorlatban (0 pont). Ezeket a számokat összeadva Antigua és Barbuda 1 pontot

kap az építkezés alatti minőségellenőrzési indexre.

Építkezés utáni minőségellenőrzési mutató

Az építkezés utáni minőségellenőrzési mutató két komponensből áll:

- Törvényben előírt kötelezettség-e a végső ellenőrzés, annak érdekében, hogy igazolják, hogy az épület a jóváhagyott terveknek és a meglévő építési szabályozásoknak megfelelően épült: 2 pont jár, ha törvényben előírt kötelezettség, hogy egy házon belüli mérnök felülvizsgálja (azaz az építési társaság alkalmazottja), egy külsős mérnök felülvizsgálja, vagy egy külső ellenőrzést végző cég igazolja, hogy az épület a jóváhagyott terveknek és a meglévő építési szabályozásoknak megfelelően épült, vagy egy kormány-szerv törvényben előírt kötelezettsége, hogy a végső ellenőrzést az épület befejezését követően elvégezze; 0 pont akkor, ha törvény nem teszi kötelezővé a végső ellenőrzést az építést követően, és nem követelmény, hogy harmadik fél igazolja, hogy az épület a jóváhagyott terveknek és a meglévő építési szabályozásoknak megfelelően épült.
- A végső ellenőrzést alkalmazzák-e a gyakorlatban: 1 pont jár akkor, ha a törvény által előírt, az építkezés befejezését követő végső ellenőrzést a gyakorlatban mindig alkalmazzák, vagy ha az ellenőrzést végző mérnök vagy cég igazolja, hogy az épület a jóváhagyott terveknek és a meglévő építési szabályozásoknak megfelelően épülte; 0 pont akkor, ha a törvény által kötelezően előírt végső ellenőrzést nem alkalmazzák a gyakorlatban, ha a törvény által kötelezően előírt végső ellenőrzést legtöbbször elvégzik, de nem mindig, vagy a végső ellenőrzés nem törvény által előírt kötelezettség, függetlenül attól, hogy általában alkalmazzák-e a gyakorlatban vagy nem.

Az index 0-tól 3-ig terjed, a magasabb értékek az építési folyamat utáni jobb minőségellenőrzést jelölik. Haitin

például Port-au-Prince önkormányzatát törvény kötelezi, hogy elvégezze a végső ellenőrzést a 2012-es Építési Kódexnek megfelelően (2 pont). A végső ellenőrzést azonban legtöbbször nem végzik el a gyakorlatban (0 pont). Ezeket a számokat összeadva Haitin 2 pontot kap az építkezés utáni minőségellenőrzési indexre.

Felelősségbiztosítási rendszer mutatója

A felelősségbiztosítási rendszer mutatójának két komponense van:

- Az építkezésben résztvevő felek jogilag felelősek-e a rejtett hibákért, mint például szerkezeti hibákért, vagy az épületben a használat során felmerült hibákért: 1 pont jár akkor, ha az alábbi felek közül legalább kettő jogilag felelős a szerkezeti vagy az épületben a használat során felmerült hibákért - az épület terveit elkészítő építész vagy mérnök, az építkezést felügyelő szakember, az ellenőrzést végző szakember vagy szerv, vagy az építési társaság; 0,5 pont akkor, ha a szerkezeti hibákért, vagy az épület birtokba vétele után felmerülő problémákért az egyik fél jogilag felelős; 0 pont jár, ha egyik fél sem felelős jogilag a szerkezeti hibákért, vagy az épületben a használat során felmerült hibákért, ha a projekt tulajdonos vagy a befektető az egyedüli felelős fél, ha a felelősséget bíróság határozza meg, vagy a felelősség szerződésben kerül kikötésre.
- Az építkezési folyamatban résztvevő bármely fél számára jogi követelmény, hogy a rejtett hibákra felelősségbiztosítást - vagy tíz évre szóló (10 éves felelősség) biztosítást - kössön, hogy az esetleges szerkezeti hibákat, vagy az épületben a használat során felmerült hibákat fedezze: 1 pont jár akkor, ha az épület terveit elkészítő építész vagy mérnök, az építkezést felügyelő szakember, az ellenőrzést végző szakember vagy szerv, vagy az építési társaság, vagy a műszaki vizsgálatot végző projekt tulajdonos vagy szerv számára törvény által előírt követelmény, hogy vagy egy 10 éves

felelősségbiztosítást vagy egy rejtett hibákra szóló felelősségbiztosítást kössön, ami az esetleges szerkezeti vagy az épületben a használat során felmerült hibák fedezetéül szolgál, vagy ha általános gyakorlat, hogy a felek többsége köt egy 10 évre vagy egy rejtett hibákra szóló felelősségbiztosítást, még akkor is, ha ezt törvény nem írja elő; 0 pont akkor, ha a törvény egyik fél számára se írja elő, hogy vagy egy 10 évre vagy egy rejtett hibákra szóló felelősségbiztosítást kössön, és egy ilyen biztosítás megkötése egyik fél esetében sem általános gyakorlat; ha szerződés köti ki egy ilyen biztosítás megkötését; ha bármely félnek szakmai biztosítást kell kötnie, hogy fedezze a munkavállalók biztonságát vagy az építkezés során felmerülő bármely más hibát, de ez nem egy 10 éves vagy rejtett hibákra kötött felelősségbiztosítás, ami fedezné az épületben a használat során felmerült hibákat, vagy ha bármelyik félnek az általa okozott kárért kártérítést kell fizetnie, anélkül, hogy biztosítást kellett volna kötnie.

Az index 0-tól 2-ig terjed, a magasabb értékek a szigorúbb rejtett hibákra szóló felelősségbiztosítási rendszert jelöli. Madagaszkáron például az 1792-es Polgári Törvénykönyv cikkelye értelmében a tervrajzot készítő építész és az építési társaság is az építés befejezését követő 10 évig jogilag felelős (1 pont). Azonban egyik fél számára se jogi követelmény egy 10 éves, a szerkezeti hibák fedezetére szóló felelősségbiztosítás megkötése, és a legtöbb fél nem is köt ilyen biztosítást a gyakorlatban (0 pont). Ezeket a számokat összeadva Madagaszkár 1 pontot kap a felelősségbiztosítási rendszerének indexére.

Szakmai képesítések mutatója

A szakmai igazolás mutatójának két komponense van:

- A szakképzettségi követelmények azzal a szakemberrel szemben, aki azért felelős, hogy az építészeti tervek és tervrajzok az építési szabályzatoknak megfeleljenek: 2 pont

jár akkor, ha ennek a szakembernek egy minimum számú éves gyakorlati tapasztalattal, egyetemi (legalább alapképzésben szerzett) építész vagy mérnöki diplomával kell rendelkeznie, és vagy az építészek vagy a mérnökök országos rendjének (szövetség/kamara) bejegyzett tagja, vagy egy szakvizsgát kell letennie; 1 pont akkor, ha a szakembernek egyetemi (legalább alapképzésben szerzett) építész vagy mérnöki diplomával kell rendelkeznie, és vagy egy minimum számú éves gyakorlati tapasztalattal is rendelkeznie kell, vagy az építészek vagy mérnökök országos rendjének (szövetségének) bejegyzett tagja vagy egy szakvizsgát kell letennie; 0 pont akkor, ha a szakembernek csak egyik követelménynek kell megfelelnie, ha a szakembernek két követelménynek kell megfelelnie, de a kettő közül egyik sem az egyetemi diploma, vagy ha a szakembernél nem feltétel a szakképzettségi követelmény.

- A szakképzettségi követelmény azzal a szakemberrel szemben, aki az építkezés során a műszaki ellenőrzést végzi: 2 pont jár akkor, ha ennek a szakembernek egy minimum számú éves gyakorlati tapasztalattal, egyetemi (legalább alapképzésben szerzett) építész vagy mérnöki diplomával kell rendelkeznie, és vagy az építészek vagy a mérnökök országos rendjének (szövetségének) bejegyzett tagja, vagy egy szakvizsgát kell letennie; 1 pont akkor, ha a szakembernek egyetemi (legalább alapképzésben szerzett) építész vagy mérnöki diplomával kell rendelkeznie, és vagy egy minimum számú éves gyakorlati tapasztalattal is rendelkeznie kell, vagy az építészek vagy a mérnökök országos rendjének (szövetség/kamara) bejegyzett tagja vagy egy szakvizsgát kell letennie; 0 pont akkor, ha a szakembernek csak az egyik követelménynek kell megfelelnie, ha a szakembernek két követelménynek kell megfelelnie, de a kettő közül egyik sem az egyetemi diploma, vagy ha a szakembernél nem feltétel a szakképzettségi követelmény.

Az index 0-tól 4-ig terjed, a magasabb érték magasabb szakmai képesítés követelményét jelöli. Kambodzsában például annak a szakembernek, aki azért felelős, hogy igazolja, hogy az építészeti tervek és tervrajzok az építési szabályzatoknak megfelelnek, megfelelő egyetemi diplomával kell rendelkeznie, és egy szakvizsgát kell letennie (1 pont). Az építkezést felügyelő szakembernek azonban csak egyetemi diplomával kell rendelkeznie (0 pont). Ezeket a számokat összeadva Kambodzsában 1 pontot kap a szakmai képességek indexre.

Építkezés minőségellenőrzési mutató

Az építkezés minőségellenőrzési mutatója az építési szabályzatok minősége, az építkezés előtti minőségellenőrzés, az építkezés alatti minőségellenőrzés, az építkezés utáni minőségellenőrzés, a felelősségbiztosítási rendszer és a szakmai képesítés mutatók pontjainak összege. Az indexek 0-tól 15-ig terjednek, a magasabb értékek a jobb minőségellenőrzést és biztonsági mechanizmust jelölik az építési szabályozó rendszerben.

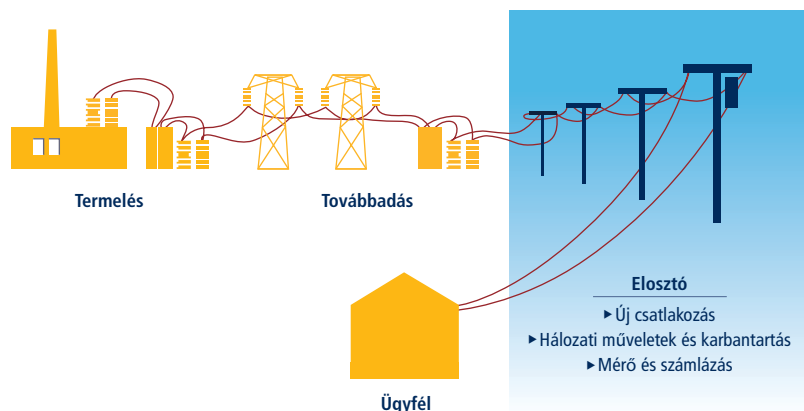
Az építési engedélyek részletes, minden egyes gazdaságra vonatkozó adatai a <http://www.doingbusiness.org> weboldalon található.

ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

A *Doing Business* minden olyan eljárást rögzít, ami egy standardizált raktárpépület állandó elektromos hálózathoz való csatlakozáshoz és ellátáshoz szükséges (9.5. ábra). Ezek az eljárások tartalmazzák az áramszolgáltatóhoz benyújtott kérvényeket és a szolgáltatóval megkötött szerződéseket, minden szükséges az áramszolgáltató és más szerv által elvégzett ellenőrzést és kiadott igazolványokat, illetve a külső és végső csatlakozási munkálatokat. A kérdőív jól elkülöníthető eljárásokra osztja az elektromos hálózathoz való csatlakozást, valamint az eljárások befejezéséhez szükséges idő és költség adatait is rögzíti.

A *Doing Business* az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója (beleértve a DTF összegzett pontszámát és a *Doing Business* vállalkozási tevékenység gördülékenységét), valamint a villamos energia árát (ami kimaradt ebből az összegzett mérőszámból) is méri. A ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója tartalmazza az áramkimaradások időtartamának és gyakoriságának mennyiségi adatait, valamint az áramszolgáltató által életbe léptetett mechanizmusokat az áramkimaradások

9.5. ÁBRA A *Doing Business* a közüzemi elosztók szintjén méri a hálózathoz való kapcsolódás folyamatát

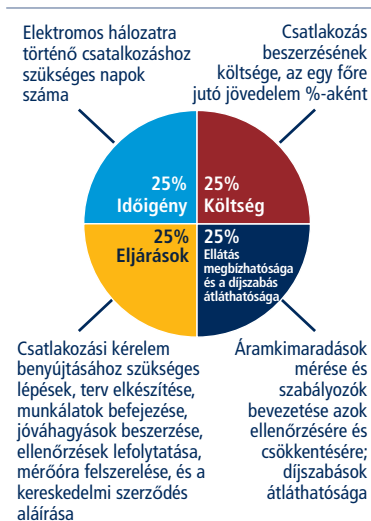
mérésére és az áramellátás visszaállítására, jelentési kötelezettséget a szolgáltató és a szolgáltatás kiesés szabályozója között az árszabályozás átláthatóságát és hozzáférhetőségét, és hogy a szolgáltatóval szemben van-e pénzügyi visszatartó erejű szankció annak érdekében, hogy minél kevesebb szolgáltatás kiesés következzen be (mint például a fogyasztó kártalanításának követelménye, vagy bíróság megfizetése, ha a szolgáltatás kiesés meghalad egy bizonyos felső határt).

Az elektromos áramhoz való hozzáférés gördülékenysége szerinti rangsorolását az elektromos áramhoz való hozzáférés DTF (distance to frontier) pontszámának kiválasztása határozza meg. Ezek a pontszámok minden egyes komponens mutató esetében a DTF egyszerű átlaga (9.6. ábra).

Az ellátás megbízhatóságának adatai az áramszolgáltatótól vagy a szabályozótól kerülnek begyűjtésre, az adat speciális technikai természetétől függően. A többi adat, beleértve az díjszabás átláthatóságának és az elektromos áramhoz való

9.6. ÁBRA Elektromos áramhoz való hozzáférés: hatékonyság, megbízhatóság és átláthatóság

A rangsorolás négy mutató DTF (distance to frontier) pontszámain alapul

Megjegyzés: A villamos energia árát mérjük, de nem számít bele a besorolásba.

csatlakozás eljárásának adatait, minden piaci szereplőtől kerül begyűjtésre – az áramszolgáltató, az elektromos áram szabályozó szervek és a független szakemberek, mint például villamosmérnökök, külső villamos-berendezéstelepítők és építési társaság. A felmérésben résztvevő áramszolgáltató a raktárépület helyszínén (helyszíneken) szolgáltat. Ha az áramszolgáltatók között több választási lehetőség van, akkor a legnagyobb számú ügyféllel rendelkező kerül kiválasztásra.

Ahhoz, hogy az adatok a helyszínek között összehasonlíthatóak legyenek, számos feltevést használunk a raktárépülettel, az elektromos hálózathoz történő csatlakozással és a havi fogyasztással kapcsolatosan.

A raktárépülettel kapcsolatos feltevések

A raktárépület:

- Helyi vállalkozó tulajdonában van.
- A kiválasztott városban helyezkedik el.
- Olyan területen helyezkedik el, ahol jellemzően hasonló raktárépületek helyezkednek el. Ezen a területen egy új elektromos hálózathoz való csatlakozás nem részesül bármely speciális beruházás-fejlesztési rendszerben (speciális állami támogatás vagy gyorsabb szolgáltatás felajánlása például).
- Olyan területen helyezkedik el, ahol nincsenek fizikai korlátok. Az ingatlan például nem vasút közelében található.
- Újépítésű, és először csatlakozik elektromos hálózathoz.
- Kétemeletes, mindkettő a föld felszíne felett van, a teljes terület mérete körülbelül 1.300,5 négyzetméter (14.000 négyzetláb). A telek, amire az épület épül 929 négyzetméter (10.000 négyzetláb).
- Árú raktározására használják.

Elektromos hálózatra való csatlakozással kapcsolatos feltevések

Az elektromos hálózathoz történő csatlakozás:

- Folyamatos.

- Háromfázisú, négyvezetékes Y csatlakozású, 140 kilovolt Amper (kVA) előfizetett kapacitással, 1 áramerősség faktorial, ha 1 kVA = 1 kilowatt (kW).
- 150 méter hosszúságú. Vagy egy alacsony vagy egy közepes feszültségű elosztó hálózati csatlakozás, és vagy felső- vagy földalatti vezeték, ami az adott területen szokásos, ahol a raktárépület elhelyezkedik.
- Olyan munkálatok szükségesek, amik magukba foglalják egy 10 méter széles út átszelését (ásással, felsővezetékkel), de ez mind közterületen történik. Más tulajdonos magánterületének átszelését nem tartalmazza, mivel a raktárépület útról megközelíthető.
- Csak elhanyagolható mértékben nyúlik be az ügyfél magánterületére.
- A raktárépület belső vezetékéhez nincs szükség munkálatokra. Ez már megtörtént, és tartalmazza az ügyfél kapcsolótábláját és a mérőórát.

Márciusra vonatkozó havi fogyasztás feltevései

- A raktárépület a feltevés szerint egy hónapban 30 napon keresztül üzemel reggel 9-től délután 5-ig (napi 8 óra), átlagosan 80%-os kapacitású berendezés kihasználtsággal, és nincsenek áramkimaradások (egyszerűségi okok miatti feltevés).
- A havi energiafogyasztás 26.880 kilowattóra (kWh), az óránkénti fogyasztás 112 kWh.
- Ha több áramszolgáltató van, a raktárépület szolgáltatója a legolcsóbb szolgáltató.
- A raktárépület villamos energia árának kiszámítására az adott év márciusában hatályos árakat használjuk. Noha március 31 napos, ár kalkulációk okokból 30 napot számolunk.

Eljárások

Az eljárás alatt a cég alkalmazottai, vagy a fő villanszerelője vagy a villamosmérnöke (azaz az a személy, aki a belső vezetékvezést végezhet) a külső felekkel, mint például az áramszolgáltatókkal, villamosenergia-kereskedőkkel, kormánysszervekkel, villamos-berendezéstelepítőkkal

és villamosenergia- cégekkel folytatott kommunikációját értjük. A cég alkalmazottai közötti kommunikáció és a belső elektromos hálózat kiépítése, mint például a tervezés és a belső elektromos berendezések telepítése nem számítanak eljárásnak. Az eljárásokat ugyanazzal a szolgáltatóval kell lefolytatni, de különböző részlegekkel történő eljárások külön eljárásoknak minősülnek (9.4. táblázat).

9.4. TÁBLÁZAT Mit mérnek az elektromos áramhoz történő hozzáférés mutatói?

Eljárások az elektromos hálózatra való csatlakozáshoz (szám)

Minden releváns dokumentum benyújtása és minden szükséges igazolvány, valamint engedély beszerzése

Minden kötelező bejelentés teljesítése és minden szükséges ellenőrzésben való részesülés

Külső munkálatok és esetlegesen az anyagok beszerzése ezekre a munkálatokra

Minden szükséges kereskedelmi szerződés lebonyolítása és a végső áramellátás beszerése

Időigény minden eljárás teljesítésére (naptári napok)

Legalább egy naptári nap

Minden eljárás külön napon kezdődik

Információgyűjtésre fordított idő

Gyakorlatban használt időt tükrözi, minimális utánajárással, előzetes kapcsolatfelvétel tisztviselőkkel nem történik meg

Költség minden eljárás teljesítésére (egy főre jutó jövedelem %-a)

Hivatalos költségek, vesztegetés kizárása

Általános forgalmi adó kizárva

Ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)

Áramkimaradások időtartama és gyakorisága

Áramkimaradások mérése

Áramellátás visszaállítása

Szolgáltató teljesítményének szabályozó megfigyelése

Áramkimaradásokkal kapcsolatos pénzügyi szankció

Árak díjszabásának átláthatósága

Villamos energia ára (US cent kWh)

Ár az esettanulmányban szerepő kereskedelmi raktárpépület havi számláján alapul

Megjegyzés: A *Doing Business* az villamos energia árát méri, de az elektromos áramhoz való hozzáférés DTF pontszáma, vagy az elektromos áramhoz való hozzáférés görbületességének rangsora nem tartalmazza az energia árával kapcsolatos adatokat, amikor ezek kiszámításra kerülnek

A cég alkalmazottai a feltevés szerint saját maguk folytatják le az eljárásokat, kivéve, ha egy harmadik fél bevonása kötelező (például ha csak egy, a áramszolgáltató által bejegyzett villanszerelő nyújthat be kérelmet). Ha a cég igénybe veheti ugyan egy szakember szolgálatait (mint például a külső munkálatokra egy magáncéget alkalmaz a szolgáltató helyett), de ez nem kötelező, ezeket az eljárásokat úgy kerülnek rögzítésre, mint ami általában megtörténik. Az összes eljárásba azok kerülnek beszámításra, amik a legvalószínűbbek (például az esetek több mint 50%-ában a szolgáltató rendelkezik az anyaggal), és azok, melyeket a gyakorlatban alkalmaznak a raktárpépület elektromos hálózathoz történő kapcsolódásakor.

Idő

Az idő naptári napokban kerül rögzítésre. A mért idő az időtartamnak azt a médián értékét rögzíti, ami az áramszolgáltató és a helyi szakértők szerint inkább a gyakorlatban, mint a törvény szerint a legrövidebb ellenőrzés mellett és külön költség megfizetése nélkül szükséges az eljárás befejezéséhez. A feltételezés szerint az egyes eljárásokhoz szükséges legrövidebb idő egy nap. Habár az eljárásokat párhuzamosan is le lehet folytatni, nem indulhatnak ugyanazon a napon (azaz, egyszerre lefolytatott eljárások az egymást követő napokon indulnak), ismét kivételt képeznek azok az eljárások, melyeket online lehet lefolytatni. Ha sürgősségi felárért van törvényes lehetőség gyorsított eljárásra, a leggyorsabb eljárás kerül kiválasztásra. A feltevés szerint a cég nem veszteget el időt, és vállalja, hogy minden még hátralevő eljárást késedelem nélkül lefolytat. Az az idő, amit a cég az információgyűjtésre fordít, nem kerül beszámításra. A feltevés szerint a cég a kezdetektől ismer minden elektromos hálózathoz történő kapcsolódás követelményt és azok sorrendiségét.

Költségek

A költségek a gazdaság egy főre jutó jövedelem százalékában kerülnek rögzítésre. A költségek az általános forgalmi adó

kivételével kerülnek rögzítésre. Minden díj és költség, ami összefüggésben van a raktárpépület elektromos hálózathoz való csatlakozásával rögzítésre kerül, beleértve a kormány szervezettől beszerzett jogosítványokat, a csatlakozás iránti kérelmet, a helyszíni és a belső vezetékezéssel kapcsolatos ellenőrzéseket, az anyagbeszerzést, a tényleges hálózathoz történő kapcsolódási munkálatokat, és a biztosíték letétbe helyezését. A költségek forrásaiként a helyi szakértők, a speciális szabályozások és a díjfizetési ütemezések kerültek felhasználásra. Ha a helyi partnerek különböző becsült értékeket adnak meg, a médián kerül felhasználásra. A megvesztegetés összege egyetlen esetben sem kerül beszámításra.

Biztosíték letétbe helyezése

Az áramszolgáltatók kérhetik biztosíték letétbe helyezését annak biztosítására, ha az ügyfelek esetleg nem fizetik ki a fogyasztási számlákat. Ezért egy új ügyfél esetében a biztosítéki letét leggyakrabban az ügyfél becsült fogyasztása alapján kerül kiszámításra.

A *Doing Business* nem rögzíti a biztosítéki letét teljes összegét. Ha a letét az ügyfél valós fogyasztásán alapul, az esettanulmányban ez az egy feltevés az alapja. A biztosítéki letét teljes összege helyett a *Doing Business* a kamatbevételek ügyfél oldalán bekövetkezett veszteségének jelenlegi értékét rögzíti, mivel a biztosítéki letét egy meghosszabbított időszakon keresztül a szolgáltató birtokában van, legtöbbször a szerződés végéig (a feltevés szerint öt év elteltével). Azokban az esetekben, amikor a biztosítéki letét az első hónap fogyasztói számláját fedezi, ez nem kerül rögzítésre. A kamatbevételekben bekövetkezett veszteségek aktuális értékének kiszámításához a Nemzetközi Valuta Alap 2015 végi Nemzetközi Pénzügyi Statisztikai kamatlába kerül felhasználásra.

Egyes gazdaságokban a biztosítéki letét lehet kötvény formájában is: a cég beszerezhet egy banktól vagy egy biztosító társaságtól a pénzügyi intézménnyel

közösen birtokolt eszközökre kibocsátott garanciát. Ellentétben azzal a forgatókönyvvel, amikor az ügyfél készpénzben fizeti a letétet az áramszolgáltatónak, ebben az esetben a cég a tulajdonosi felügyeletet nem veszíti el a teljes összeg felett, és tovább használhatja azt. Cserébe a cég a banknak jutalékot fizet a kötvényért. A jutalék összege változhat a cég fennálló hitelétől függően. A feltevés szerint a fennálló hitel a lehető legelőnyösebb és így a jutalék a lehető legalacsonyabb. Ahol kötvény lehet a letét, a letét rögzített értéke az éves jutalék idejét 5 évben határozza meg, ami a feltevés szerint a szerződés időtartama. Ha mind a két lehetőség fennáll, az olcsóbb változat kerül rögzítésre.

2015 júniusában, Hondurasban, egy 140 kVA villamos-energiához való csatlakozást kérvényező ügyfélnek 126.894 hondurasi lempirát (5.616 USA dollár) kellett volna letétbe helyezni készpénzben vagy csekken, és a letétet a szerződés lejártakor kapta volna vissza. Ehelyett, az ügyfél befektethette volna ezt a pénzt egy 20,66%-os irányadó kamatláb mellett. A szerződés öt éves időtartama alatt ez egy 77.272,68 lempira (3.420 USA dollár) értékű kamatbevétel veszteséget vonna maga után. Ezzel szemben, ha az ügyfél egy 2,5%-os éves szintű bankgaranciás letétet választ, az öt év alatti veszteség mértéke 15.861,75 lempira (207 USA dollár) lenne.

Az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója

A *Doing Business* kétféle mutatót használ az áramkimaradások időtartamának és gyakoriságának mérésére a kiválasztott területeken a villamosenergia-ellátás kimaradásának átlagos időtartama (SAIDI – System Average Interruption Duration Index) és a villamosenergia-ellátás kimaradásának átlagos gyakorisága (SAIFI – System Average Interruption Frequency Index) indexeket. A SAIDI az éves szolgáltatás kimaradások átlagos időtartama az összes fogyasztóra vonatkoztatva, míg a SAIFI a szolgáltatás

kimaradások évi átlagos száma az összes fogyasztóra vonatkoztatva. A SAIDI és SAIFI éves adatait (naptári év) az áramszolgáltató társaságok és a országos szabályozók szolgáltatják. A SAIDI és a SAIFI becslések is tartalmazzák a terheléscsökkentéseket.

Az adott terület akkor szerez pontot az ellátás megbízhatósági és a díjszabás átláthatósági mutatójára, ha a szolgáltató adatokat gyűjt az áramkimaradásokról (fogyasztónként méri a szolgáltatás kimaradások átlagos teljes időtartamát és a kimaradások átlagos számát), és a SAIDI értéke a 100 órás küszöb alatt és a SAIFI értéke a 100 db kimaradás küszöb alatt van.

Mivel a hangsúly a villamosenergia-ellátás megbízhatóságának mérésén van, az adott terület nem kaphat pontot, ha ott túl gyakori vagy túl hosszú energia kimaradások vannak ahhoz, hogy megbízhatónak tekinthessük – ami azt jelenti, hogy a SAIDI meghaladja a 100 órás küszöbértéket vagy a SAIFI a 100 darab kimaradás küszöbértéket.² A terület akkor sem kaphat pontot az mutatóra, ha nem gyűjtenek adatokat az áramkimaradásokról.

Az összes olyan gazdaság, amely megfelel a *Doing Business* által megszabott feltételeknek, az ellátás megbízhatósági és a díjszabás átláthatósági mutató száma az alábbi hat összetevő alapján kerül kiszámításra:

- Milyenek a SAIDI és SAIFI értékek: 1 pontot kap akkor, ha SAIDI és SAIFI 12 (havi egy óra kimaradással megegyező) vagy az alatti; 1 plusz pontot kap akkor, ha SAIDI és SAIFI 4 (negyedévente egy óra kimaradással megegyező) vagy az alatti; végül még 1 pontot kap akkor, ha SAIDI és SAIFI 1 (évi egy óra kimaradással megegyező) vagy az alatti.
- Milyen eszközöket használ az áramszolgáltató az áramkimaradások mérésére: 1 pontot kap akkor, ha a szolgáltató automatizált eszközöket használ, mint például a Vezérlő- és Adatgyűjtő Rendszer (SCADA

– Supervisory Control and Data Acquisition); 0 pontot kap akkor, ha a szolgáltató manuálisan rögzíti és figyeli meg a kimaradásokat kizárólag a fogyasztók telefonhívásai alapján.

- Milyen eszközöket használ az áramszolgáltató az áramellátás visszaállítására: 1 pontot kap akkor, ha a szolgáltató automatizált eszközöket használ, mint például a SCADA rendszer; 0 pontot kap akkor, ha a szolgáltató csak manuális erőforrásokra hagyatkozik a szolgáltatás visszaállításához, mint például szerviz vagy karbantartó személyzet.
- A szabályozási hivatal – amely különbözik a hálózat üzemeltetőtől – megfigyeli-e a közműellátás megbízhatóságát: 1 pontot kap akkor, ha a szabályozó periodikus vagy valós idejű jelentést készít; 0 pontot kap akkor, ha nem figyeli meg az áramkimaradásokat vagy nem követeli meg az áramszolgáltatótól, hogy jelentést készítsen az ellátás megbízhatóságáról.
- Van-e pénzügyi szankció, ami korlátot szab a kimaradásoknak; 1 pontot kap akkor, ha a hálózat üzemeltető kártérítést fizet a fogyasztóknak, amikor a kimaradások túllépnek egy bizonyos mértéket vagy az áramszolgáltatót megbírságolja a szabályozási hivatal, ha a kimaradások túllépnek egy bizonyos mértéket, vagy ha mindkét feltétel teljesül; 0 pontot kap akkor, ha nincs semmilyen bevett kárpótlási gyakorlat.
- Az elektromos áram díjszabása átlátható és könnyen elérhető-e: 1 pontot kap akkor, ha a hatályos díjszabás elérhető online, és a fogyasztók értesítést kapnak a díjszabás változtatásáról egy teljes számlázási ciklussal korábban (ami 1 hónap); 0 akkor, ha nem.

Az index 0 és 8 közötti skálán mozog, a magasabb értékek megbízhatóbb áramellátást és átláthatóbb díjszabást jelentenek. Csehországban például az áramszolgáltató vállalat, a PREDistribuse, SAIDI és SAIFI méréseket használ, hogy ellenőrizze a kimaradásokat, és adatokat

gyűjtsön azokról. 2015-ben fogyasztónként a teljes áramkimaradás időtartama Prágában átlagosan 0,49 óra volt, a kimaradások száma pedig átlagosan 0,33. A SAIDI és a SAIFI is a küszöbérték alatt van, ami azt jelenti, hogy kevesebb, mint egy kimaradás volt évente fogyasztónként, a teljes hossza pedig kevesebb, mint 1 óra volt. Tehát a terület nem csak az index pontszerzéshez szükséges alkalmassági követelményeknek felel meg, hanem 3 pontot szerez a mutató első alkotóeleme alapján. A hálózat üzemeltető automatizált rendszert (SCADA) használ annak érdekében, hogy feltárja a hálózat hibáit (1 pont), és hogy visszaállítsa az áramszolgáltatást (1 pont). Az országos szabályozó hivatal aktívan vizsgálja a közmű teljesítményét, hogy az megbízható áramellátást biztosít-e (1 pont) és megköveteli a szolgáltatótól, hogy kárpótolja a fogyasztókat, amennyiben a kimaradás hosszabb ideig tart, mint a szabályozó által meghatározott maximum (1 pont). A fogyasztók korábban kapnak értesítést a díjszabás változásairól, mint a következő számlázási időszak és könnyen elérik online a hatályos díjszabást (1 pont). Ezeket a pontokat összeadva Csehország 8 pontot kap az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatójára.

Azonban számos gazdaság kap 0 pontot az ellátás megbízhatósági és a díjszabás átláthatósági indexére. Ennek az oka, hogy kimaradások több mint egyszer történnek havonta és egyik folyamatot vagy eszközt sem használják, amit az indexszel mérnek. A gazdaságok akkor is 0 pontot kapnak, ha vagy a SAIDI vagy a SAIFI vagy mindkettő értéke meghaladja a 100-as küszöbértéket. Pápua Új-Guinea SAIDI értéke (211) például meghaladja a küszöbértéket. A felállított feltételrendszer alapján, Pápua Új-Guinea nem érhet el pontot a mutató, még akkor sem, ha az országban a szabályozó megfigyeli a kimaradásokat és van gyakorlat a fogyasztók kárpótlására.

Ha egy gazdaságban nem történt elektromos áramra való csatlakozás 2015

júniusa és 2016 júniusa között, vagy nem volt villamosenergia-ellátás abban az időszakban, a gazdaság az eljárásokra, időigényre, költségre a „nincs gyakorlat” megjegyzést kapja. Ráadásul egy „nincs gyakorlat” gazdaság 0 pontot kap az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatójára, még akkor is, ha a hálózat üzemeltető automatizált rendszert alkalmaz annak érdekében, hogy az áramkimaradásokat felmérje, és az áramellátást visszaállítsa, illetve akkor is, ha a szolgáltató szabályozói felügyeletet alkalmaz az áramkimaradások felmérésére, továbbá a díjszabályozás nyilvánosan elérhető.

Villamos energia ára

A *Doing Business* méri a villamos energia árát, de nem veszi számításba ezeket az adatokat, amikor az elektromos áramhoz való hozzáférés DTF pontját számítja ki vagy az elektromos áramhoz való hozzáférés gördülékenységét rangsorolja. (Az adatok elérhetők a *Doing Business* <http://www.doingbusiness.org> weboldalán.) A villamos energia ára standardizált feltevéseken alapul, hogy biztosítsa a különböző területek és gazdaságok közötti összehasonlítást.

A villamos energia árát USA cent per kilowattórában mérik. A havi fogyasztással kapcsolatos feltevések alapján a kiválasztott helyszínen lévő kereskedelmi raktár havi számlája kerül kiszámításra március hónapra. A fentiek alapján, a raktár havi 30 napon át használ elektromos áramot, reggel 9-től délután 5 óráig, így különböző díjtáblázatok alkalmazhatóak, ha az időszakos díjszabás elérhető.

Az elektromos áramhoz jutás részletes adatai minden gazdaság esetében megtalálhatóak a <http://www.doingbusiness.org> weboldalon. Az alaplódszertant Carolin Geginat és Rita Ramalho (*“Electricity Connections and Firm Performance in 183 Countries,” Global Indicators Group, Világbank-csoport, Washington, DC, 2015)* dolgozta ki, amely jelen esetben kisebb változtatásokkal került felhasználásra.

INGATLAN NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE

A *Doing Business* a teljes folyamatot rögzíti, ami ahhoz szükséges, hogy egy vállalkozás (a vevő) megvásároljon egy ingatlant egy másik vállalkozástól (az eladó) és átírassa az ingatlant a vevő nevére azért, hogy a vevő az ingatlant a vállalkozásának terjeszkedésére tudja használni, valamint fedezetként új kölcsön igénylésekor, vagy eladhassa azt egy másik vállalkozás számára. Minden ilyen eljárás lefolytatásához szükséges idő- és költségigénye is mérésre kerül. A *Doing Business* minden gazdaságban méri a földhivatali szolgáltatás minőségét is. A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója öt dimenzióból áll: az infrastruktúra megbízhatósága, az információk átláthatósága, a földrajzi lefedettség, az ingatlannal kapcsolatos jogviták rendezése és a tulajdonhoz való egyenlő hozzáférés jogának biztosítása.

Az ingatlan nyilvántartásba vétel gördülékenysége szerinti rangsorolását az ingatlan nyilvántartásba vétel DTF (distance to frontier) pontszámának kiválasztása határozza meg. Ezek a

9.7. ÁBRA Ingatlan nyilvántartásba vétele: a földhivatali szolgáltatás hatékonysága és minősége

pontszámok minden egyes komponens mutató esetében a DTF egyszerű átlaga (9.7. ábra).

AZ INGATLAN ÁTRUHÁZÁS HATÉKONYSÁGA

A *Doing Business* leírása szerint, az ingatlan átruházási eljárás a szükséges dokumentumok beszerzésével kezdődik, mint például az eladó tulajdonjogát bizonyító dokumentum másolata, valamint szükség esetén az átvilágítás lebonyolítása. Az ügylet akkor tekinthető befejezettnek, amikor az harmadik fél által megtámadható, és amikor a vevő használatba veheti az ingatlant, banki kölcsön fedezeteként használhatja vagy eladhatja azt (9.8. ábra). Minden jogszabály szerint kötelező vagy a gyakorlatban szükséges eljárás számításba van véve, függetlenül attól, hogy az eladó vagy a vevő felelőssége-e, vagy a nevükben eljáró harmadik fél kötelezettsége. A helyi, ingatlanokkal foglalkozó ügyvédek, közjegyzők és földhivatalok szolgáltatnak információt az eljárásokról, a lefolytatásukhoz szükséges időről és költségekről.

Felekkel kapcsolatos feltevések

A felek (vevő és eladó):

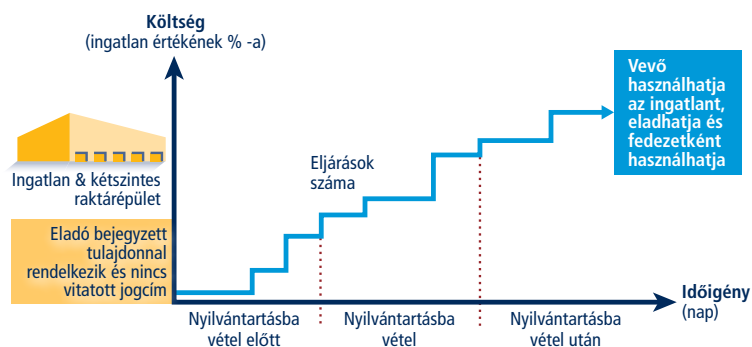
- Korlátolt felelősségű társaságok (vagy azzal jogilag egyenértékűek).
- A kiválasztott város peremkölterületén helyezkednek el.
- 100%-ban belföldi magántulajdonban vannak.
- Mindegyik 50 alkalmazottat foglalkoztat, akik mind az adott ország állampolgárai.
- Általános kereskedelmi tevékenységet folytatnak.

Ingatlannal kapcsolatos feltevések

Az ingatlan:

- Értéke az egy főre jutó jövedelem ötvenszerese. Az eladási ár megegyezik az értékével.
- Teljes mértékben az eladó tulajdona.
- Nincs jelzáloggal terhelve és az elmúlt 10 évben ugyanaz volt a tulajdonosa.
- A földhivatalnál vagy a kataszteri nyilvántartásban bejegyzett, vagy

9.8. ÁBRA Mennyi az idő- és költségigénye, valamint a szükséges eljárások száma, ami két helyi társaság közti ingatlan átruházás lebonyolításához szükséges?

mindkettő eset fennáll, és nem áll tulajdonjogi vita alatt.

- Peremkerületi kereskedelmi övezetben helyezkedik el és övezeti átsorolásra nincs szükség.
- Telekből és épületből áll. A telek 557,4 négyzetméter (6000 négyzetláb). Egy 929 négyzetméteres (10000 négyzetláb) kétszintes raktár található a telken. A raktár 10 éves, jó állapotú és minden biztonsági szabványnak, építési előírásnak és más jogszabályi követelményeknek megfelel. Nincs fűtési rendszere. A teljes telek és az épület átruházásra kerül.
- Nem kell felújítani vagy hozzáépíteni az adásvételt követően.
- A terület fáktól, természetes vízforrástól, természeti kincsektől vagy történelmi nevezetességektől mentes.
- Speciális célokra nem használják, és külön engedély nem szükséges, mint például egy lakóingatlan, ipari üzem, hulladékártoló vagy bizonyos típusú mezőgazdasági tevékenységek esetében.
- Nincs lakója és másik félnek nincs jogi érdekeltsége benne.

Eljárások

Az eljárás alatt a vevő, az eladó vagy az képviselők (ha jogilag vagy a gyakorlatban szükség van képviselőre) vagy az ingatlan külső felek között, beleértve a kormányzati szerveket, ellenőroket, közjegyzőket és ügyvédeket kommunikációját értjük. A cég tisztségviselői és az alkalmazottai közti kommunikáció nem

számítanak eljárásnak. Minden olyan eljárás rögzítésre kerül, ami az ingatlan nyilvántartásba vételéhez jogilag vagy a gyakorlatban szükséges, még akkor is, ha kivételes esetben ezek elkerülhetőek (9.5. táblázat). A feltételezés szerint a vevő az elérhető leggyorsabb, az ingatlan tulajdonosok többsége által használt jogi utat választja. Habár a vevő a nyilvántartásba vételi eljárásban szükség esetén alkalmazhat jogászt vagy más szakembert, a

9.5. TÁBLÁZAT Mít mérnek az ingatlan átruházás hatékonysági mutatók?

Eljárások az ingatlan tulajdonjogának törvényes átruházásához (szám)

Nyilvántartásba vétel előtt (például; a határok ellenőrzése, értékesítési megállapodás jegyzői iktatása, ingatlan átruházásával kapcsolatos adók fizetése)

Nyilvántartásba vételi eljárás a gazdaság legnagyobb üzleti központjában

Nyilvántartásba vétel után eljárás a gazdaság legnagyobb üzleti központjában (például; kitöltési kötelezettség a önkormányzatnál)

Időigény az összes eljárás teljesítéséhez (naptári napok)

Nem tartalmazza az információ gyűjtésre fordított időt

Egy eljárás sem kezdődik ugyanazon a napon – bár a teljes mértékben online teljesíthető eljárások, ez alól kivételt képeznek

Eljárás befejeződik a végleges dokumentum kézhezvételét követően

Előzetes kapcsolatfelvétel tisztségviselővel nem történik meg

Kötelező költség minden eljárás teljesítéséhez (ingatlan értékének %-a)

Hivatalos költségek, vesztegetés kizárása

Általános forgalmi adók és tőkenyeresség kizárása

feltevés szerint a vevő a nyilvántartásba vételi eljárás során nem alkalmaz külső segítséget, hacsaknem jogilag vagy a gyakorlatban szükséges.

Idő

Az idő naptári napokban kerül rögzítésre. A mért szám az időtartamnak azt a médián értékét rögzíti, ami az ingatlanl foglalkozó jogászok, közjegyzők vagy földhivatali alkalmazottak szerint szükséges az eljárás lefolytatásához. A feltevés szerint az eljárásokhoz szükséges legrövidebb idő egy nap, kivéve azokat az eljárásokat, amelyeket teljes egészében le lehet folytatni online, az ehhez szükséges idő fél napban kerül rögzítésre. Habár lehetnek olyan eljárások, amiket párhuzamosan le lehet folytatni, de ezek nem indulhatnak ugyanazon a napon, ismét kivételt képeznek azok az eljárások, amelyeket teljes egészében le lehet folytatni online. A feltevés szerint a vevő nem veszteget el időt, és tartja magát ahhoz, hogy minden hátralévő eljárást késedelem nélkül lefolytat. Ha sürgősségi felárért van lehetőség gyorsított eljárásra, akkor a lehető leggyorsabb és az ingatlanulajdonosok többsége által alkalmazott jogi eljárás kerül kiválasztásra. Ha lehetséges az eljárásokat egyidejűleg lefolytatni, a feltevés szerint így történik. A feltevés szerint érintett felek a kezdetektől ismerik az összes előírást és azok sorrendjét. Az információgyűjtéssel töltött időt nem kerül számításba.

Költségek

A költségek az ingatlan értékének százalékaként kerülnek rögzítésre, a feltevés szerint az egy főre jutó jövedelem ötvenszerese. Csak a törvény által előírt költségek kerülnek rögzítésre, beleértve a díjakat, az átruházási adókat, az illetékeket és más földhivatalnak, közjegyzőnek, közintézménynek vagy ügyvédnek fizetendő díjakat. A költségszámításban nem szerepelnek egyéb adók, mint a tőkenyeresség után fizetendő adó vagy az általános forgalmi adó. A vevő és az eladó oldalán keletkező költségek is felszámításra kerülnek. Ha a különböző források költségkalkulációi eltérnek, akkor a rögzített középérték használandó.

A FÖLDHIVATALI SZOLGÁLTATÁS MINŐSÉGE

A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója öt mutatóból áll: az infrastruktúra megbízhatósága, az információk átláthatósága, a földrajzi lefedettség, az ingatlanl kapcsolatos jogviták rendezése és a tulajdonhoz való egyenlő hozzáférés jogának biztosítása (9.6. táblázat). Minden kiválasztott helyszínen sor kerül adatgyűjtésre.

Infrastruktúra megbízhatósági mutató

Az infrastruktúra megbízhatósági mutatónak hat komponense van:

- A tulajdonjogra vonatkozó okiratok tárolásának módja a kiválasztott helyszínen földhivatalaiban: 2 pont jár akkor, ha a tulajdonjogra vonatkozó okiratok többsége teljesen digitálizált; 1 pontot jár akkor, ha a

nagyrészük szkennelt; 0 pont, ha nagyrészüket papíralapú formátumban tárolják.

- Létezik jelzalogjog ellenőrzésére fentartott elektronikus adatbázis: 1 pont jár akkor, ha igen; 0, ha nincs.
- Milyen formátumban tárolják a föld részlet térképeit a kiválasztott helyszín térképészeti szerveinél: 2 pont jár akkor, ha a térképek többsége teljesen digitálizált; 1 pont jár akkor, ha a nagyrészük szkennelt; 0 pont, ha nagyrészüket papíralapú formátumban tárolják.
- Létezik-e földrajzi információs rendszer, azaz egy elektronikus adatbázis a határok bejegyzésére, tervek ellenőrzésére és kataszteri információk tárolására: 1 pont jár akkor, ha létezik; 0, ha nem.
- Milyen összeköttetésben van a földhivatal és a térképészeti hivatal: 1 pont

9.6. TÁBLÁZAT Mit mérnek az földhivatali szolgáltatás minőségi indikátorok?

Infrastruktúra megbízhatósági mutató (0-8)

Földtulajdonjogra vonatkozó okiratokat tárolásának típusa

Jelzalogjog ellenőrzésére fentartott elektronikus adatbázis elérhetősége

Térképek archiválására szolgáló rendszer típusa

Térképészeti információs rendszer elérhetősége

Kapcsolat a földhivatali és térképészeti rendszer között

Információ átláthatósági mutató (0-6)

Földtulajdon információinak elérhetősége

Földrészlet térképeinek elérhetősége

Díjtáblázat megjelentetése, nyilvántartásba vételi okiratok, szervízdíjak

Külön kidolgozott panaszkezelési eljárás elérhetősége

Ingatlan átruházásával kapcsolatos ügyletek statisztikai adatainak megjelentetése

Földrajzi lefedettség mutató (0-8)

Földhivatali lefedettség a gazdaság legnagyobb üzleti központjában

Térképészeti hivatal lefedettsége a gazdaság legnagyobb üzleti központjában

Ingatlanl kapcsolatos jogviták (0-8)

Ingatlanok nyilvántartásba vételének jogi kerete

Birtokvita megakadályozására és megoldására használt eljárások

Tulajdonhoz való egyenlő hozzáférés biztosításának mutatója (-2-0)

Egyenlőtlen ingatlan tulajdonjog egyedülálló férfi és nő között

Egyenlőtlen ingatlan tulajdonjog házas férfi és házas nő között

Földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója (0-30)

Infrastruktúra megbízhatósága, információk átláthatósága, földrajzi lefedettség, ingatlanl kapcsolatos jogviták rendezése és a tulajdonhoz való egyenlő hozzáférés jogának biztosítása mutatók pontjainak összege.

jár akkor, ha a földhivatali és a térképészeti információkat közös adatbázisban kezelik, vagy az adatbázisaik össze vannak kapcsolva; 0 pont jár akkor, ha nincsenek összekapcsolva a különböző adatbázisok.

- Milyen módon kerül meghatározásra az ingatlan: 1 pont jár akkor, ha egyedi számot használnak arra, hogy az ingatlanokat a telkek többségén azonosítsák; 0 akkor, ha többféle azonosító szám van.

Az index 0 és 8 pont között mozog, a magasabb értékek a magasabb színvonalú infrastruktúrát jelzik, amelyek biztosítják az ingatlan tulajdonhoz és határokhoz kapcsolódó információinak megbízhatóságát. Törökországban, például, az isztambuli földhivatalok teljes egészében elektronikus formátumban tartják nyilván a tulajdoni lapokat (2 pont) és teljes egészében elektronikus az adatbázisuk, amiben ellenőrizhető a jelzáloggal történő megterhelés (1 pont). A Kataszteri Főigazgatóság isztambuli irodáiban digitális térképek találhatók (2 pont) és a Földrajzi Információs Főigazgatóságnak van egy nyilvános portálja, amelyen a felhasználók műholdas felvételeket nézhetnek meg a parcellákkal kapcsolatos tervekről és kataszteri információkról (1 pont). A földterületek tulajdonjogi és a térképek adatbázisai össze vannak kapcsolva egymással a TAKBIS rendszeren keresztül, amely egy integrált információs rendszer a földhivatalok és a kataszteri hivatalok számára (1 pont). Végül az ingatlanoknak egyedi megkülönböztető számuk van (1 pont). Ezeket a pontokat összeadva Törökország 8 pontot kap az infrastruktúra megbízhatósági mutatóra.

Információ átláthatósági mutató

Az információ átláthatósági mutatónak tíz komponense van:

- Nyilvánosan elérhető-e a földtulajdonnal kapcsolatos információk: 1 pont jár akkor, ha mindenki számára elérhetők a földtulajdonnal kapcsolatos információk; 0 akkor, ha korlátozottak.

- Nyilvánosan elérhető-e bármilyen ingatlanl kapcsolatos ügylet lebonyolításához kapcsolódó dokumentumok listája: 0,5 pont jár akkor, ha a dokumentum lista online vagy nyilvános hirdetőfelületen elérhető; 0 pont akkor, ha nyilvánosan nem elérhető vagy csak személyesen lehet megtekinteni.
- Nyilvánosan elérhető-e bármilyen ingatlanl kapcsolatos ügylet díjtáblázat: 0,5 pont jár akkor, ha a díjtáblázat online, nyilvános hirdetőfelületen vagy ingyen elérhető; 0 pont jár akkor, ha nyilvánosan nem elérhető vagy csak személyesen lehet megtekinteni.
- Köteles-e az ingatlan tulajdonjogának bejegyzésekért felelős hivatal egy jogilag kötelező érvényű tulajdonjogot igazoló dokumentumot egy bizonyos időkereten belül teljesíteni kiállítani: 0,5 pont jár akkor, ha a szolgáltatási szabványok online vagy nyilvános hirdetőfelületen elérhetők; 0 pont jár akkor, ha nyilvánosan nem elérhetők vagy csak személyesen lehet azt megtekinteni.
- Létezik-e külön kidolgozott panaszkezelési eljárás az ingatlan tulajdonjogának bejegyzéséért felelős hivatalban: 1 pont jár akkor, ha létezik külön kidolgozott panaszkezelési eljárás; 0 akkor, ha csak általános eljárás van vagy nincs eljárás.
- Létezik-e nyilvánosan elérhető hivatalos statisztika az ügyletek számára vonatkozóan az ingatlan tulajdonjogának bejegyzéséért felelős hivatalban: 0,5 pont jár akkor, ha az elmúlt nap-tári évben az ingatlan tulajdonjogának bejegyzéséért felelős hivatal közzétette az ingatlan átruházásokat tartalmazó statisztikát a kijelölt területen; 0 akkor, ha a statisztika nyilvánosan nem elérhető.
- Nyilvánosan elérhető-e az ingatlanok térképei: 0,5 pont jár akkor, ha a telkek térképei mindenki számára hozzáférhető; 0 akkor, ha a hozzáférés korlátozott.
- Nyilvánosan elérhető-e a térképek hozzáférésehez kapcsolódó díjtáblázat: 0,5 pont jár akkor, ha a

térképek hozzáférésehez kapcsolódó díjtáblázat online, nyilvános hirdetőfelületen vagy ingyen hozzáférhető; 0 akkor, ha nyilvánosan nem hozzáférhető vagy csak személyesen lehet megtekinteni.

- Köteles-e a térképészeti hivatal a térkép frissítését egy bizonyos határidőn belül teljesíteni: 0,5 pont jár akkor, ha a szolgáltatási szabványok online vagy nyilvános hirdetőfelületen elérhetők; 0 akkor, ha nyilvánosan nem elérhetők vagy csak személyesen lehet megtekinteni.
- Létezik-e olyan kidolgozott és független panaszkezelési eljárás, amely iktatja a térképészeti hivatalnál felmerült problémákat: 0,5 pont jár akkor, ha van egy specifikus és külön mechanizmus a panasz benyújtására; 0, ha csak egy általános mechanizmus vagy egyáltalán nincs mechanizmus.

Az index 0 és 6 között mozog, a magasabb értékek a földhivatali rendszer jobb átláthatóságát jelzik. Hollandiában, például, bárki, aki megfizeti a díjat, betekinthez a földtulajdonnal kapcsolatos adatbázisba (1 pont). Az információkat össze lehet gyűjteni az irodában, postai úton vagy online, a Kataszter weboldalán (<http://www.kadaster.nl>). Bárki hozzáférhet online az ingatlan nyilvántartásba vételével kapcsolatos dokumentumok listájához (0,5 pont), az ingatlan nyilvántartásba vételének díjtáblázatához (0,5 pont) és a szolgáltatási szabványokhoz (0,5 pont). Bárki, aki problémába ütközik a földhivatalnál, panaszt nyújthat be vagy hibaüzenetet küldhet online egy erre a célra használatos dokumentum kitöltésével (1 pont). Ráadásul a Kataszter statisztikát készít a földtulajdonnal kapcsolatos tranzakciókról, amelyet közzé tesz a nyilvánosság számára. Ebben a statisztikában 178.293 db ingatlan átruházásról számol be Amszterdamban 2015-ben (0,5 pont). Sőt, bárki, aki megfizeti a díjat, betekinthez az online kataszteri térképekbe (0,5 pont). Nyilvánosan hozzáférhető a térkép betekintési díjtáblázata (0,5 pont), a frissített tervek elkészítésének szolgáltatási szabványai (0,5 pont) és a külön

kidolgozott eljárás a térképekkel kapcsolatos panaszok benyújtásához (0,5 pont). Ezeket a pontokat összeadva Hollandia 6 pontot kap az információ átláthatósági indexére.

Földrajzi lefedettség mutató

A földrajzi lefedettség mutatónak négy komponense van:

- Mennyire teljes a földhivatali lefedettség a kiválasztott helyszín szintjén: 2 pont jár akkor, ha a kiválasztott helyszín összes magántulajdonban lévő telke hivatalosan nyilvántartásba kerül a földhivatalnál; 0 akkor, ha nem.
- Mennyire teljes a földhivatali lefedettség a gazdaság szintjén: 2 pont jár akkor, ha a gazdaság összes magántulajdonban lévő telke hivatalosan nyilvántartásba kerül a földhivatalnál; 0 akkor, ha nem.
- Mennyire teljes a térképészeti hivatal általi lefedettség a kiválasztott terület szintjén: 2 pont jár akkor, ha a kiválasztott terület összes magántulajdonban lévő telek szerepel a térképen; 0 akkor, ha nem.
- Mennyire teljes a térképészeti hivatal általi lefedettség a gazdaság szintjén: 2 pont jár akkor, ha a gazdaság összes magántulajdonban lévő telek szerepel a térképen; 0 akkor, ha nem.

Az index 0 és 8 között mozog, a magasabb értékek a földhivatali és a kataszteri térképészet általi jobb földrajzi lefedettséget jelzik. A Koreai Köztársaságban, például, az összes magántulajdonban lévő telek hivatalosan nyilvántartásba kerül a földhivatalnál Szöulban (2 pont) és a gazdaság egészében (2 pont). Ráadásul, az összes magántulajdonban lévő telek szerepel a térképen Szöulban (2 pont) és a gazdaság egészében (2 pont). Ezeket a pontokat összeadva Dél-Korea 8 pontot kap a földrajzi lefedettség indexére.

Ingtalannal kapcsolatos jogviták rendezésének mutatója

A ingtalannal kapcsolatos jogviták rendezése mutató az ingatlantulajdon nyilvántartásba vételének jogi keretrendszerét és

a jogviták rendezésének eljárását értékeli. Az mutató nyolc komponense van:

- Törvény által előírt-e, hogy az összes ingatlan adásvételi ügyletét be kell jegyezni az ingatlan nyilvántartásba azért, hogy a harmadik félnek legyen lehetősége jogorvoslattal élni?: 0,5 pont jár akkor, ha igen; 0, ha nem.
- Az ingatlan nyilvántartási rendszer hivatalos rendszere garancia köteles-e; 1 pont jár akkor, ha van jogszabály által előírt állami vagy magán garancia az ingatlan vagyonra; 0 akkor, ha nincs garancianyújtási kötelezettség.
- Létezik-e külön kárpótlási eljárás, amellyel amellyel a felek által elszenvedett károkat fedezni/enyhíteni lehet, akik jóhiszeműen jártak el az ingatlan átruházási eljárások során a földhivatal által nyilvántartott valótlan információ végett.: 0,5 pont jár, ha igen; 0, ha nem.
- A jogrendszer szerint kötelező-e az ingatlanügyletekhez szükséges dokumentumok jogszerűségének ellenőrzése : 0,5 pont jár akkor, ha a hivatalvezető vagy egy szakértő (mint például egy közjegyző vagy ügyvéd) felülvizsgálja, hogy jogilag érvényesek-e; 0 akkor, ha nincs felülvizsgálat.
- A jogrendszer szerint kötelező-e a felek személyazonosságának igazolása egy ingatlan ügyletkez: 0,5 pont jár akkor, ha a hivatalvezető vagy egy szakértő (mint például egy közjegyző vagy ügyvéd) ellenőrzi a személyazonosságot; 0 akkor, ha nem.
- Létezik-e országos adatbázis a személyazonosító okmányok ellenőrzésére: 1 pont jár akkor, ha létezik ilyen nemzeti adatbázis; 0 akkor, ha nem.
- Mennyi ideig tart, hogy egy elsőfokú bíróság döntést hozzon (fellebbezés nélkül) egy szokványos földterülettel kapcsolatos, két helyi vállalkozás közötti földhasználati jogvitában, melynek értéke az egy főre eső jövedelem 50-szerese, és ami a kiválasztott helyszínen helyezkedik el: 3 pont jár akkor, ha kevesebb, mint egy évbe telik; 2 akkor, ha egy és két év között van; 1 akkor, ha két és három év között van. Nulla akkor, ha több mint három évig tart.

- Létezik-e nyilvánosan elérhető statisztika az elsőfokú fölterületekkel kapcsolatos ingatlanjogviták számáról: 0,5 pont jár akkor, ha az elmúlt naptári évben kiadásra került a gazdaságban egy statisztika a földterületekkel kapcsolatos jogvitákról; 0 akkor, ha az ilyen statisztika nyilvánosan nem elérhető.

Az index 0 és 8 között mozog, a magasabb értékek a földterülettel kapcsolatos vitákkal szembeni magasabb fokú védettséget jelzik. Litvániában, például, a Polgári Törvénykönyv és az Ingatlan nyilvántartásról szóló Törvény értelmében, az ingatlan ügyleteket be kell jegyezni a földhivatalnál azért, hogy harmadik fél által megtámadható legyen (1,5 pont). Állami garancia van az ingatlan átruházásokra (0,5 pont) és van kárpótlási eljárás, amellyel az ingatlan ügyletekben jóhiszeműen eljáró felek által elszenvedett és a földhivatal hibájából eredő károkat fedezni lehet (0,5 pont). Közjegyző igazolja az ingatlan ügyletkez szükséges dokumentumok jogi érvényességét (0,5 pont) és a felek személyazonosságát (0,5 pont) a Közjegyzői Hivatal Törvényével megegyezően (Törvény I-2882). Litvániában létezik országos adatbázis a személyazonosító okmányok ellenőrzésére (1 pont). Két litván cég közti földhasználattal kapcsolatos 745.000 dollár értékű jogvitájában, a Vilniusi Kerületi Bíróság kevesebb, mint egy év alatt döntést hozott (3 pont). Végül a földterületekkel kapcsolatos jogvitákról statisztika készül, amelyet nyilvánosságra hoznak; összesen hét földterülettel kapcsolatos jogvita volt az országban 2015-ben (0,5 pont). Ezeket a pontokat összeadva, Litvánia 8 pontot kap az ingtalannal kapcsolatos jogviták rendezésének mutatójára.

Tulajdonhoz való egyenlő hozzáférés biztosításának mutatója

A tulajdonhoz való egyenlő hozzáférés biztosításának mutatója két komponense van:

- Az egyedülálló férfiaknak és nőknek egyenlő joguk van-e a tulajdonhoz: Mínusz 1 pont jár akkor, ha nem

egyenlő a tulajdonhoz való joguk; 0 akkor, ha egyenlő.

- A házassági férjnek és nőnek egyenlő joguk van-e a tulajdonhoz: Mínusz 1 pont jár akkor, ha nem egyenlő a tulajdonhoz való joguk; 0 akkor, ha egyenlő.

A tulajdonjog magába foglalja a vagyon kezelését, a vagyon feletti ellenőrzést, igazgatását, a hozzáférhetőség biztosítását, biztosítékként való felhasználását, megszerzését, a vagyon fölötti rendelkezést és átruházását. Minden korlátozás annak számít, amennyiben a törvényben foglaltak következtében különböző elbánásban részesülnek a férfiak és a nők az alapvető házassági vagyonjogi rendszer szempontjából. A szokásjogon alapuló földterület rendszerekben egyenlőséget feltételeznek, hacsak nincs egy általános jogi rendelkezés az eltérő bánásmódról.

Az index -2 és 0 között mozog, a magasabb értékek a tulajdonhoz való jog magasabb fokú inkluzivitását jelzik. Maliban, például, az egyedülálló férjnek és nőnek egyenlő joguk van a tulajdonhoz (0 pont). Ugyanez vonatkozik a házassági férjakra és nőkre, akik ugyanúgy használhatják a tulajdonukat. (0 pont). Ezeket a pontokat összeadva Malinak 0 pont jár az egyenlő hozzáférés a tulajdonhoz való joghoz indexére – ami azt jelenti, hogy a férjnek és nőnek egyenlő jogai vannak tulajdonlás tekintetében. Ezzel szemben Svájcban, az 1968-as Bejegyzési Okirat Törvény 16. Cikkelye alapján az egyedülálló férjnek és nőnek nincs egyenlő joguk a tulajdonhoz (-1 pont). Ugyanez vonatkozik a házassági férjakra és nőkre, akik nem használhatják ugyanúgy a tulajdonukat az 1968-as Bejegyzési Okirat Törvény 16. és 45. Cikkelye alapján (-1 pont). Ezeket a pontokat összeadva Svájcban -2 pontot kap a tulajdonhoz való egyenlő hozzáférés joga indexére – ami azt jelenti, hogy a férjnek és nőnek nincsenek egyenlő jogai a tulajdonlás tekintetében.

A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója

A földhivatali szolgáltatás minőségének indexe az infrastruktúra megbízhatósága, az információk átláthatósága, a földrajzi lefedettség, a földterületekkel kapcsolatos jogviták rendezése és a tulajdonhoz való egyenlő hozzáférés joga indikátorainak összege. Az index 0 és 30 között mozog, a magasabb értékek jelzik a földhivatali szolgáltatások magasabb színvonalát.

A tulajdon nyilvántartásba vételéhez kapcsolódó részletes adatok a <http://www.doingbusiness.org> weboldalon található.

SZERZŐDÉSEK ÉRVÉNYESÍTÉSE

A *Doing Business* méri a kereskedelmi viták helyi elsőfokú bíróság általi rendezésének idejét és költségét (9.7. táblázat), és a bírósági eljárások minőségi mutatóját, amelyértékeli, hogy az egyes gazdaságok átvették a jól bevált gyakorlatok sorozatát azért, hogy a bírósági rendszer minőségét és hatékonyságát erősítsék. Az adatok a polgári perrendtartásról szóló törvények és más bírósági szabályozások tanulmányozásán keresztül, valamint a helyi peres ügyvédek és bírók által kitöltött kérdőíveken keresztül lett gyűjtve. A gazdaságok rangsorolása a szerződések érvényesítésének gördülékenysége szempontjából a szerződés érvényesítés DTF (distance to frontier) pontszáma alapján történik. Ez a pontszám az egyes komponens mutató DTF pontjainak egyszerű átlaga (9.9. ábra).

A KERESKEDELMI JOGVITÁK RENDEZÉSÉNEK HATÉKONYSÁGA

Az időhöz és költségekhez tartozó adatok a kereskedelmi jogviták lépésről lépésre történő nyomon követésén alapulnak (9.10. ábra). Az egyes helyszíneken eljáró egyes bíróságra vonatkozó adatok kerülnek összegyűjtésre az alábbiakban kifejtett eset feltevései alapján. A bíróság hatáskörébe azok a jogviták tartoznak,

9.7. TÁBLÁZAT Mit mérnek a kereskedelmi jogviták megoldási hatékonyságának mutatói?

Időigény a szerződések érvényesítéséhez bíróságon keresztül (naptári napok)

Ügy beadásának és kézbesítésének időigénye

Tárgyalás és ítélethozatal beszerzésének időigénye

Ítélet végrehajtásának időigénye

Szerződés érvényesítésének időigénye a bíróságokon keresztül (követelés %-a)

Átlag ügyvédi díjak

Bírósági illetékek

Végrehajtási díjak

9.9. ÁBRA Szerződések érvényesítése: a kereskedelmi jogviták megoldásának hatékonysága és minősége

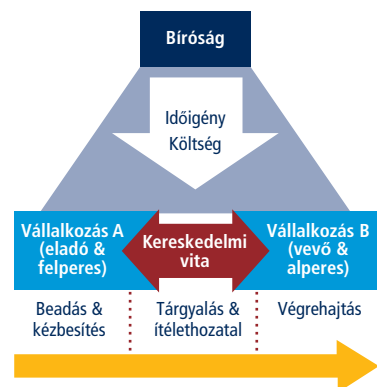
A rangsorolás négy mutató DTF (distance to frontier) pontszámain alapul

Időigény a kereskedelmi adásvételi viták bíróság általi rendezéséhez szükséges napok száma

Ügyvédi, bírósági és végrehajtási költségek a követelés értékének %-ában kifejezve

9.10. ÁBRA Mennyi időbe telik és mik a költségei egy kereskedelmi jogvita bíróság általi rendezésének?

amelyek az egy főre jutó jövedelem 200%-a vagy 5.000 dollár értékűek, attól függően, hogy melyik a magasabb összeg. Az adott gazdaságok illetékes bíróságának neve megtalálható a *Doing Business* weboldalán, a <http://doingbusiness.org/data/exploretopics/enforcing-contracts>.

Az esettel kapcsolatos feltevések

- A követelés összege egyenlő a gazdaság egy főre jutó jövedelemnek 200%-ával vagy 5.000 dollárral, attól függően, hogy melyik a magasabb összeg.
- A jogvita egy törvényes ügyletről keletkezik két vállalkozás között (Eladó és Vevő), melyek székhelye a kiválasztott városban van. A szerződés értelmében az Eladó elad egy személyre szabott bútort a Vevőnek a gazdaság egy főre jutó jövedelemnek 200%-a vagy 5000 dollár értékben, attól függően, hogy melyik a magasabb összeg. Ezután az Eladó leszállítja a terméket a Vevőnek, a Vevő megtagadja a szerződéses ár megfizetését arra hivatkozva, hogy a termék nem megfelelő minőségű. Mivel a termékek személyre szabottan készültek, az Eladó nem tudja másnak értékesíteni azokat.
- Az Eladó (a felperes) bepereli a Vevőt (az alperest), hogy az összeg kifizetésre kerüljön az adásvételi szerződésnek megfelelően. A vitás kérdést a kiválasztott helyszín illetékes bírósága elé viszik, amelynek a hatásköre kiterjed azon kereskedelmi ügyekre, amelyek értéke az egy főre jutó jövedelem 200%-a vagy 5000 dollár, attól függően, hogy melyik a magasabb összeg.
- A jogvita kezdetén az Eladó úgy dönt, hogy bevonja a Vevő ingó vagyonát (például az iroda felszerelést és a járműveket), mivel attól tart, hogy a Vevő elrejtje a vagyonát vagy fizetésképtelenné válik.
- A követelést érdemben tárgyalják, mert a Vevő azt állítja, hogy a termék minősége nem volt megfelelő. Mivel a bíróság nem tud döntést

hozni kizárólag az okirati bizonyítékok és a tulajdonjog alapján, így szakértői véleményt kér a termék minőségét illetően. Ha az adott gazdaság bevett gyakorlata az, hogy minden fél saját szakértőt hív, akkor minden fél hív egy szakértőt. Ha a bevett gyakorlat az, hogy a bíró kijelöl egy független szakértőt, akkor a bíró jelöli ki. Ebben az esetben a bíró nem engedélyezi az ellentétes szakértői tanúvallomást.

- A szakértői véleményt követően a bíró úgy dönt, hogy a termék, amelyet az Eladó leszállított, megfelelő minőségű volt és a Vevőnek meg kell fizetni a szerződéses összeget. A bíró a végső ítéletében 100%-ban az Eladó javára dönt.
- A Vevő nem nyújt be fellebbezést az ítélettel szemben. Az Eladó úgy dönt, hogy a törvény által előírt fellebbezési határidő lejártával érvényesíti az ítéletet.
- Az Eladó minden szükséges lépést megtesz az ítélet azonnali érvényesítésének érdekében. A pénzhez sikeresen hozzájut a Vevő ingó vagyonának (például iroda felszerelés és járművek) nyilvános árverezésén keresztül.

Idő

Az idő naptári napokban kerül rögzítésre, attól a pillanattól számítva, amikor a felperes úgy dönt, hogy keresetet indít, addig a pillanatig, amikor a kifizetés megtörténik. Ez magába foglalja azokat a napokat, amikor a per ténylegesen zajlik, valamint a közttes várakozási időket is. A jogvita rendezés három különböző fázisának átlagos ideje kerül rögzítésre: az eljárás megindításának befejezése (a kereset benyújtásának és az ügy elindításának ideje), az ítélet meghozatala (tárgyalási idő és az ítélet meghozatala), és a nyilvános árverezésen keresztüli követelés behajtása (az ítélet érvényesítésének ideje).

Költségek

A költségek a követelés százalékaként kerülnek meghatározásra, amely a feltevés szerint egyenlő az egy főre jutó

jövedelem 200%-ával vagy 5000 dollárral, attól függően, hogy melyik a magasabb összeg. Három típusú költséget rögzítünk: bírósági illetékek, végrehajtási díjak és átlagos ügyvédi díjak.

A bírósági illetékek tartalmazzák az Eladó (felperes) összes költségét, amit előre kell fizetnie a bíróságnak, függetlenül az Eladó által viselt végső költségektől. A bírósági illetékek tartalmazzák a szakértői véleményhez kapcsolódó díjakat. A végrehajtási díjak azok a költségek, amelyeket Eladónak (felperesnek) kell fizetni azért, hogy az ítéletet érvényesítse a Vevő ingó vagyonának nyilvános árverésén keresztül, az Eladó által viselt végső költségektől függetlenül. Az átlagos ügyvédi díjak azok a díjak, amiket az Eladónak (felperesnek) ki kell fizetnie egy helyi ügyvédnek azért, hogy az Eladót képviselje ebben a standárizált esetben. A vesztegetésre költött összegek nem számítanak bele a költségekbe.

A BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSOK MINŐSÉGE

A bírósági eljárás minőségi mutatója azt méri, hogy az egyes helyszínek átvették a jól bevált gyakorlatokat a bírósági rendszerükben négy terület vonatkozásában: bírósági ügykezelések, esetkezelés, bírósági folyamatok automatizálása és a jogviták alternatív rendezése (9.8. táblázat).

Bírósági ügykezelési mutató

A bírósági ügykezelési mutatónak öt komponensből áll:

- Létezik-e külön kereskedelmi bíróság vagy részleg, amely kizárólag kereskedelmi ügyeket tárgyalására van kijelölve: 1,5 pont jár akkor, ha igen; 0 akkor, ha nem.
- Létezik-e kis értékű követelésekre kijelölt bíróság vagy kis értékű követelések vonatkozásában gyorsított eljárás: 1 pont jár akkor, ha van ilyen bíróság vagy eljárás, amely minden polgári peres ügyben alkalmazható, illetve törvény által meghatározott az ilyen bíróságon vagy eljárásban tárgyalható ügyek felső összeghatára; ha a kis értékű követeléseket önálló bíróság

9.8. TÁBLÁZAT Mit mérnek a bírósági eljárás minőségének indikátorai?

Bírósági ügykezelési mutató (0–5)

Kereskedelmi bíróság, bírósági tagozat vagy kollégium elérhetősége

Kis értékű követelésekre kijelölt bíróság elérhetősége/egyszerűsített eljárás kis értékű követelések tárgyalására

Zár alá vétel lehetősége

Ügyek bírákhoz való hozzárendelésének kritériumai

Nő vallomásának bizonyító ereje

Esetkezelés (0–6)

Határidő a kulcsfontosságú bírósági eljárási cselekmények vonatkozásában

Halasztások és folytatások korlátozása

Telejsítménymérés elérhetőségének mechanizmusa

Tárgyalás előtti meghallgatás lehetősége

Elektronikus ügykezelő rendszer elérhetősége a bírák számára

Elektronikus ügykezelő rendszer elérhetősége az ügyvédek számára

Bírósági folyamatok automatizálásának mutatója (0–4)

Keresetlevél elektronikus benyújtásának lehetősége

Keresetlevél elektronikus kézbesítésének lehetősége

Bírósági illeték elektronikus úton való megfizetésének lehetősége

Ítéletek közzététele

Jogviták alternatív rendezésének mutatója (0–3)

Választottbírósági eljárás

Önkéntes meditáció és/vagy egyeztetés

A bírósági eljárások minőségi mutatója (0–18)

Bírósági ügykezelés, esetkezelés, bírósági folyamatok automatizálása és a jogviták alternatív rendezése mutatók összege

tárgyalja, csak akkor jár a pont, ha az egyszerűsített eljárást alkalmaz; plusz 0,5 pont jár akkor, ha a felek saját magukat képviselik a bíróság előtt vagy az eljárás alatt; ha nem létezik kis értékű követelések követelésekkel foglalkozó bíróság vagy gyorsított eljárás, akkor 0 pont jár.

- Lehetséges-e, hogy a felperes már a tárgyalás előtt kérje az alperes ingó vagyonának eljárásba történő bevonását, ha attól tart, hogy a vagyon a joghatóságán kívülre kerülhet, vagy más módon elvonják: 1 pont jár akkor, ha igen; 0 akkor, ha nem.
- Az ügyeket véletlenszerűen és automatikusan osztják-e ki a bírók között az illetékes bíróságon: 1 pont jár akkor, ha az ügyek kiosztása véletlenszerűen és automatikusan történik; 0,5 pont jár akkor, ha véletlenszerű, de nem automatikus; 0 akkor, ha egyik sem.

- Egy nő vallomásának ugyanolyan bizonyító erőt tulajdonítanak-e, mint egy férfiének: - 1 pont jár akkor, ha a jog különbséget tesz a férfi és női vallomások bizonyító ereje között; 0 akkor, ha nem.

Az index 0 és 5 között mozog, a magasabb értékek jelzik a kifinomultabb és racionálisabb bírósági rendszert. Bosznia-Hercegovinában, például, van külön kereskedelmi bíróság (1,5 pont), a kis összegű követeléseket egy erre a célra felállított bíróságon lehet tárgyalni, ahol lehetséges az önképviselet (1,5 pont). A felperes kérheti az alperes ingó vagyonának tárgyalás előtti bevonását, ha attól tart, hogy azt a tárgyalások ideje alatt elvonják (1 pont). Az ügyek véletlenszerűen kerülnek kiosztásra egy elektronikus ügykezelő rendszer által (1 pont). Ezeket a pontokat összeadva

Bosznia-Hercegovina 5 pontot kap a bírósági ügykezelési mutatóra.

Esetkezelés mutató

Az esetkezelés mutató hat komponensből áll:

- A polgári perrendtartásban alkalmazandó jogszabályok és szabályozások bármelyike tartalmaz-e általános határidőt legalább három, a következő kulcsfontosságú bírósági cselekmények vonatkozásában: (i) szolgáltatási folyamat; (ii) első tárgyalás; (iii) ellenkérelem benyújtása; (iv) a bizonyítási időszak befejezése; (v) szakértői vélemény benyújtása; (vi) a végső ítélet meghozatala: 1 pont jár akkor, ha léteznek általános határidők és be is tartják azokat az ügyek több mint 50%-ában; 0,5 pont jár akkor, ha léteznek, de nem tartják be őket az ügyek több mint 50%-ában; 0 pont jár akkor, ha általános határidők kevesebb, mint három kulcsfontosságú bírósági cselekmény vonatkozásában léteznek.
- Létezik-e törvény a halasztások és folytatások számának maximalizálására. Az halasztásokat korlátozza-e törvény az váratlan és kivételes körülményekre tekintettel, és ezeket a szabályokat betartják-e az ügyek több mint 50%-ában: 1 pont jár akkor, ha mindhárom feltétel teljesül; 0,5 pont akkor, ha kettő a hátról teljesül; 0 akkor, ha egy vagy egy feltétel sem teljesül.
- Létezik-e bármilyen a teljesítmény mérését szolgáló jelentés az illetékes bíróságról azért, hogy a bíróság teljesítményét lehessen ellenőrizni, az ügyek bírósági haladását lehessen követni, biztosítani lehessen a felállított időbeli standardok betartását: 1 pont jár akkor, ha legalább kettő az alábbi négy jelentésből nyilvánosan elérhető: (i) intézkedési idők kimutatása; (ii) befejezettségi mutatók kimutatása; (iii) függőben lévő ügyek kimutatása; (iv) önálló ügyek állásának kimutatása; 0 akkor, ha csak egy vagy egy sem elérhető ezekből a jelentésekből.

- A tárgyalás előtti egyeztetés szerepel-e az ügykezelési technikák között, amelyeket az illetékes bíróság alkalmaz, és legalább három a következő témák közül egyeztetésre kerül: (i) időbeosztás (beleértve az indítványok és dokumentumok benyújtásának időkeretét); (ii) az ügy összetettsége és a tárgyalás valószínűsített hossza; (iii) a megállapodás lehetősége vagy a jogvita alternatív megoldása; (iv) a tanúk listájának cseréje; (v) bizonyítékok; (vi) hatáskör és más eljárási ügyek; (vii) a vitás kérdések leszűkítése: 1 pont jár akkor, ha az illetékes bíróság legalább három fenti témát érintően tart per előtti egyeztetést; 0 akkor, ha nem.
- Az illetékes bíróság bírói tudják-e használni az elektronikus ügykezelői rendszert az alábbi célok közül legalább négy esetben: (i) törvényekhez, szabályozásokhoz és az esetjoghoz való hozzáféréshez; (ii) a jegyzékükön levő összes ügy tárgyalási időbeosztásának automatikus készítéséhez; (iii) ügyvédi értesítők (például e-mailek) kiküldéséhez; (iv) a jegyzékükön levő ügyek státuszának nyomon követéséhez; (v) az ügyekhez kapcsolódó iratok (kivonatok, indítványok) megtekintéséhez és kezeléséhez; (vi) az ítéletek megírásához; (vii) bírósági végzések félautomatikus elkészítéséhez; és (viii) egy bizonyos eset bírósági végzésének és ítéletének megtekintéséhez: 1 pont jár akkor, ha az elektronikus ügykezelői rendszert a bírók ezek közül legalább négy esetben használhatják; 0 akkor, ha nem.
- Tudják-e az ügyvédek használni az elektronikus ügykezelői rendszert az alábbi célok közül legalább négy esetben: (i) törvényekhez, szabályozásokhoz és az esetjoghoz való hozzáféréshez; (ii) bíróságra benyújtandó dokumentumok eléréséhez; (iii) értesítők (például e-mailek) fogadásához; (iv) az ügyek státuszának nyomon követéséhez; (v) az ügyekhez kapcsolódó iratok (kivonatok, indítványok) megtekintéséhez és kezeléséhez; (vi) kivonatok és dokumentumok

benyújtásához; és (vii) egy bizonyos eset bírósági végzésének és ítéletének megtekintéséhez: 1 pont jár akkor, ha az elektronikus ügykezelői rendszert az ügyvédek ezek közül legalább négy esetben használhatják; 0 akkor, ha nem.

Az index 0 és 6 között mozog, a magasabb értékek a minőségibb és hatékonyabb esetkezelési rendszert jelzik. Horvátországban például, léteznek a polgári perrendtartásban alkalmazandó eszközök, amelyek legalább három kulcsfontosságú bírósági esemény vonatkozásában tartalmazzák a határidők színvonalát, és több mint 50%-ukat be is tartják (1 pont). Törvény által szabályozásra került, hogy tárgyalást elnapolni csak előre nem látott, különleges körülményekre való hivatkozással lehet, és ezt a szabályt az esetek több mint 50%-ában be is tartják (0,5 pont). Jelentést lehet készíteni az illetékes bíróság esetkezelési idejéről és az ügyek rendezésének arányáról (1 pont). A Zágrábi Kereskedelmi Bíróság ügykezelési technikái közt szerepel a per előtti egyeztetés (1 pont). A bírók (1 pont) és ügyvédek (1 pont) számára elérhető az elektronikus ügykezelési rendszer, amely megfelel a fentiekben részletezett feltételeknek. Ezeket a pontokat összeadva Horvátország 5,5 pontot kap az esetkezelés mutatóra, ezzel elérve a legmagasabb pontot, amit bármely gazdaság kapott erre az indexre.

Bírósági folyamatok automatizálásának mutatója

A bírósági folyamatok automatizálásának mutatója négy komponensből áll:

- Lehetséges-e az eredeti keresetlevelet elektronikus benyújtani az illetékes bíróságra egy erre a célra használt platformon (nem e-mail vagy fax formájában): 1 pont jár akkor, ha igen; 0 akkor, ha nem.
- Lehetséges-e az eredeti keresetlevelet az alperes felé jelezni elektronikus egy erre a célra használt rendszeren keresztül, e-mail, fax vagy SMS (rövid szöveges üzenet) formájában: 1 pont jár akkor, ha igen; 0 akkor, ha nem.

- Lehetséges-e a bírósági ítéleteket elektronikus megfizetni egy erre a célra használt platformon vagy online bankon keresztül: 1 pont jár akkor, ha igen; 0 akkor, ha nem.
- A helyi bíróságok által hozott ítéletek elérhető-e a lakosság számára a hivatalos közlönyben, újságokban vagy az interneten: 1 pont jár akkor, ha a kereskedelmi ügyek bármely fokon született ítéletek elérhető a lakosság számára; 0,5 pont akkor, ha fellebbezés esetén vagy a legfelsőbb bíróság szintjén hozott ítéletek elérhető a lakosság számára; 0 pont jár bármely más esetben.

Az index 0 és 4 között mozog, a magasabb értékek az automatizáltabb, hatékonyabb és átláthatóbb bírósági rendszert jelzik. Koreában például, az eredeti panaszt be lehet nyújtani online (1 pont), amit elektronikus továbbítani lehet az alperes felé (1 pont), és a bírósági ítéleteket is meg lehet fizetni elektronikus (1 pont). Ráadásul, a kereskedelmi ügyek bármely szintjén hozott összes ítélet elérhető az interneten a lakosság számára (1 pont). Ezeket a pontokat összeadva Korea 4 pontot kap a bírósági folyamatok automatizálásának mutatójára.

Jogviták alternatív rendezésének mutatója

A jogviták alternatív rendezésének mutatója hat komponense van:

- A kereskedelmi választottbírói eljárásokat a polgári perrendtartásról szóló törvény egységes jogszabályként tartalmazza, illetőleg valamely része vagy paragrafusa minden aspektusát magában foglalja?: 0,5 pont jár akkor, ha igen; 0 akkor, ha nem.
- Létezik-e olyan kereskedelmi jogvita - a közrendi vagy a közérdekű jogvitáktól eltekintve -, amelyeket Magyarországon nem lehet választottbíró elé terjeszteni?: 0,5 pont jár akkor, ha igen; 0 akkor, ha nem.
- Érvényesítik-e a helyi bíróságok az érvényes választottbírói záradékokat vagy megegyezéseket az esetek több mint 50%-ában: 0,5 pont jár akkor, ha igen; 0 akkor, ha nem.

- A kereskedelmi viták rendezésének elismert módja-e az önkéntes mediáció, egyeztetés vagy mindkettő: 0,5 pont jár akkor, ha igen; 0 akkor, ha nem.
- Az önkéntes mediációt és/vagy egyeztetést vagy mindkettőt egységes szerkezetbe foglalt jogszabály, vagy az alkalmazandó polgári perrendtartásról szóló törvény egységes szerkezetbe foglalt fejezete vagy cikke szabályozza-e, amely az összes lényeges szempontot tartalmazza: 0,5 pont jár akkor, ha igen; 0 akkor, ha nem.
- Léteznek-e pénzügyi ösztönző eszközök a felek számára, hogy azok közvetítői eljárásban vegyenek részt (például, ha a mediáció vagy az egyeztetés sikeres, akkor a feleknek visszatérítik a bírósági illetéket, személyi jövedelemadó kedvezményt vagy hasonló formájú kedvezményt kapnak): 0,5 pont jár akkor, ha igen; nulla akkor, ha nem.

Az index 0 és 3 között mozog, a magasabb értékek jelzik az jogviták alternatív rendezésére szolgáló eszközök jobb elérhetőségét. Izraelben, például, a választottbíráskodás egy erre a célra szerkesztett jogszabályban kerül szabályozásra (0,5 pont), minden illetékes kereskedelmi jogvitát be lehet nyújtani választottbírószágra (0,5 pont), és a bíróságok érvényesítik az érvényes választottbírószágról szóló ítéleteket (0,5 pont). A kereskedelmi viták rendezésének elismert módja az önkéntes mediáció (0,5 pont), és egy erre a célra szerkesztett jogszabályban kerül szabályozásra (0,5 pont), és a díjainak egy része visszatérítésre kerül, amennyiben a folyamat sikeresen zárul (0,5 pont). Ezeket a pontokat összeadva Izrael 3 pontot kap a jogviták alternatív rendezésének mutatójára.

A bírósági eljárások minőségi mutatója

A bírósági eljárások minőségi mutatója a bírósági ügykezelés, esetkezelés, bírósági folyamatok automatizálása és a jogviták alternatív rendezése mutatók összege. Az index 0 és 18 között mozog, a magasabb

értékek a jobb és hatékonyabb bírósági eljárásokat jelzik.

*A szerződések érvényesítéséhez kapcsolódó részletes adatok minden gazdaság esetében a <http://www.doingbusiness.org> weboldalon található. Ezt a módszertant eredetileg Simeon Djankov Rafael La Porta, Florencio López-de-Silanes and Andrei Shleifer ("Courts," *Quarterly Journal of Economics* 118, no. 2 [2003]; 453-517) fejlesztették ki és itt számos változtatással alkalmaztuk. A bírósági eljárások minőségi mutatója Doing Business 2016 jelentésben került bevezetésre. A mutató által tesztelt bevált gyakorlatok nemzetközi bevált gyakorlatok alapján kerültek kifejlesztésre, amelyek a bírósági hatékonyságot segítik.*

MEGJEGYZÉSEK

1. További információért tekintse meg az adatokkal kapcsolatos megjegyzések című fejezetet a *Doing Business 2017* jelentésben.
2. 1994 és 2005 között Indiában gyűjtött adatok alapján egy Chakravorty, Pelli and Marchand tanulmány (2014) szerint, egy magasabb színvonalú áramellátás, amelynél nincs több mint kettő kimaradás hetente (vagy több mint 100 évente) magasabb nem mezőgazdaságból származó bevételhez vezet. Ujjayant Chakravorty, Martino Pelli and Beyza P. Ural Marchand, "Does the Quality of Electricity Matter? Evidence from Rural India," FEEM Working Paper 11.2014 (Fondazione Eni Enrico Mattei, Milan, 2014).

Egyes városok összefoglaló eredményei

MAGYARORSZÁG

BUDAPEST

Vállalkozás indítása (rangsor)	20	Építési engedélyek ügyintézése (rangsor)	13
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	87,28	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	67,89
Eljárások száma	6	Eljárások száma	20
Időigény (nap)	7	Időigény (nap)	205,5
Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	7,1	Költség (raktárépület értékének %-a)	0,7
Befizetett minimum tőke (egy főre jutó jövedelem %-a)	45,5	Az építkezés minőségellenőrzési mutatója (0–15)	13
Elektromos áramhoz való hozzáférés (rangsor)	7	Ingtatlan nyilvántartásba vétele (rangsor)	6
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	63,25	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	80,08
Eljárások száma	5	Eljárások száma	4
Időigény (nap)	257	Időigény (nap)	17,5
Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	93,9	Költség (ingatlan értékének %-a)	5,0
Az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)	7	A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója (0–30)	26
Szerződések érvényesítése (rangsor)	11		
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	73,75		
Időigény (nap)	605		
Költség (követelés %-a)	15,0		
A bírósági eljárások minőségi mutatója (0–18)	14		

DEBRECEN

Vállalkozás indítása (rangsor)	13	Építési engedélyek ügyintézése (rangsor)	7
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	87,61	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	72,71
Eljárások száma	6	Eljárások száma	18
Időigény (nap)	6	Időigény (nap)	171,5
Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	6,5	Költség (raktárépület értékének %-a)	0,4
Befizetett minimum tőke (egy főre jutó jövedelem %-a)	45,5	Az építkezés minőségellenőrzési mutatója (0–15)	13
Elektromos áramhoz való hozzáférés (rangsor)	6	Ingtatlan nyilvántartásba vétele (rangsor)	1
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	63,36	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	81,16
Eljárások száma	5	Eljárások száma	4
Időigény (nap)	247	Időigény (nap)	8,5
Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	93,9	Költség (ingatlan értékének %-a)	5,0
Az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)	7	A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója (0–30)	26
Szerződések érvényesítése (rangsor)	1		
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	81,72		
Időigény (nap)	330		
Költség (követelés %-a)	13,8		
A bírósági eljárások minőségi mutatója (0–18)	14		

GYŐR			
Vállalkozás indítása (rangsor)	18	Építési engedélyek ügyintézése (rangsor)	5
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	87,32	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	73,35
Eljárások száma	6	Eljárások száma	18
Időigény (nap)	7	Időigény (nap)	161,5
Költség (egy főre jutó jövedelem % -a)	6,8	Költség (raktárépület értékének % -a)	0,4
Befizetett minimum tőke (egy főre jutó jövedelem % -a)	45,5	Az építkezés minőségellenőrzési mutatója (0–15)	13
Elektromos áramhoz való hozzáférés (rangsor)	7	Ingtalan nyilvántartásba vétele (rangsor)	4
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	63,25	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	80,80
Eljárások száma	5	Eljárások száma	4
Időigény (nap)	277	Időigény (nap)	11,5
Költség (egy főre jutó jövedelem % -a)	93,9	Költség (ingatlan értékének % -a)	5,0
Az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)	7	A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója (0–30)	26
Szerződések érvényesítése (rangsor)	10		
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	74,20		
Időigény (nap)	605		
Költség (követelés % -a)	13,8		
A bírósági eljárások minőségi mutatója (0–18)	14		
MISKOLC			
Vállalkozás indítása (rangsor)	13	Építési engedélyek ügyintézése (rangsor)	4
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	87,61	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	73,47
Eljárások száma	6	Eljárások száma	18
Időigény (nap)	6	Időigény (nap)	158,5
Költség (egy főre jutó jövedelem % -a)	6,5	Költség (raktárépület értékének % -a)	0,5
Befizetett minimum tőke (egy főre jutó jövedelem % -a)	45,5	Az építkezés minőségellenőrzési mutatója (0–15)	13
Elektromos áramhoz való hozzáférés (rangsor)	9	Ingtalan nyilvántartásba vétele (rangsor)	2
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	61,76	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	80,92
Eljárások száma	5	Eljárások száma	4
Időigény (nap)	233	Időigény (nap)	10,5
Költség (egy főre jutó jövedelem % -a)	93,9	Költség (ingatlan értékének % -a)	5,0
Az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)	6	A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója (0–30)	26
Szerződések érvényesítése (rangsor)	2		
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	79,53		
Időigény (nap)	410		
Költség (követelés % -a)	13,8		
A bírósági eljárások minőségi mutatója (0–18)	14		

PÉCS			
Vállalkozás indítása (rangsor)	13	Építési engedélyek ügyintézése (rangsor)	1
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	87,61	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	75,58
Eljárások száma	6	Eljárások száma	17
Időigény (nap)	6	Időigény (nap)	144,5
Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	6,5	Költség (raktárépület értékének %-a)	0,4
Befizetett minimum tőke (egy főre jutó jövedelem %-a)	45,5	Az építkezés minőségellenőrzési mutatója (0–15)	13
Elektromos áramhoz való hozzáférés (rangsor)	4	Ingtalan nyilvántartásba vétele (rangsor)	7
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	65,21	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	79,96
Eljárások száma	5	Eljárások száma	4
Időigény (nap)	230	Időigény (nap)	18,5
Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	93,9	Költség (ingatlan értékének %-a)	5,0
Az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)	7	A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója (0–30)	26
Szerződések érvényesítése (rangsor)	4		
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	77,07		
Időigény (nap)	500		
Költség (követelés %-a)	13,8		
A bírósági eljárások minőségi mutatója (0–18)	14		
SZEGED			
Vállalkozás indítása (rangsor)	16	Építési engedélyek ügyintézése (rangsor)	2
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	87,57	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	74,38
Eljárások száma	6	Eljárások száma	18
Időigény (nap)	6	Időigény (nap)	147,5
Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	6,8	Költség (raktárépület értékének %-a)	0,4
Befizetett minimum tőke (egy főre jutó jövedelem %-a)	45,5	Az építkezés minőségellenőrzési mutatója (0–15)	13
Elektromos áramhoz való hozzáférés (rangsor)	1	Ingtalan nyilvántartásba vétele (rangsor)	4
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	67,46	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	80,80
Eljárások száma	5	Eljárások száma	4
Időigény (nap)	238	Időigény (nap)	11,5
Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	93,9	Költség (ingatlan értékének %-a)	5,0
Az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)	8	A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója (0–30)	26
Szerződések érvényesítése (rangsor)	6		
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	75,98		
Időigény (nap)	540		
Költség (követelés %-a)	13,8		
A bírósági eljárások minőségi mutatója (0–18)	14		

SZÉKESFEHÉRVÁR			
Vállalkozás indítása (rangsor)		18	
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)		87,32	
Eljárások száma		6	
Időigény (nap)		7	
Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)		6,8	
Befizetett minimum tőke (egy főre jutó jövedelem %-a)		45,5	
Elektromos áramhoz való hozzáférés (rangsor)		2	
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)		65,53	
Eljárások száma		5	
Időigény (nap)		227	
Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)		93,9	
Az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)		7	
Szerződések érvényesítése (rangsor)		3	
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)		79,12	
Időigény (nap)		425	
Költség (követelés %-a)		13,8	
A bírósági eljárások minőségi mutatója (0–18)		14	
Építési engedélyek ügyintézése (rangsor)		3	
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)		73,70	
Eljárások száma		18	
Időigény (nap)		155,5	
Költség (raktárépület értékének %-a)		0,5	
Az építkezés minőségellenőrzési mutatója (0–15)		13	
Ingtalan nyilvántartásba vétele (rangsor)		2	
DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)		80,92	
Eljárások száma		4	
Időigény (nap)		10,5	
Költség (ingatlan értékének %-a)		5,0	
A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója (0–30)		26	

Egyes indikátorok összefoglaló eredményei

Város (Ország)	VÁLLALKOZÁS INDÍTÁSA					
	Vállalkozás indításának gördülékenysége (rangsor)	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	Eljárások száma	Időigény (nap)	Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	Befizetett minimum tőke (egy főre jutó jövedelem %-a)
Burgasz (Bulgária)	3	90,05	5	16	1,3	0,0
Plevna (Bulgária)	2	90,50	5	14	1,8	0,0
Plovdiv (Bulgária)	3	90,05	5	16	1,3	0,0
Rusze (Bulgária)	11	88,33	6	17	1,3	0,0
Szófia (Bulgária)	21	86,82	6	23	1,3	0,0
Várna (Bulgária)	1	90,56	5	14	1,3	0,0
Budapest (Magyarország)	20	87,28	6	7	7,1	45,5
Debrecen (Magyarország)	13	87,61	6	6	6,5	45,5
Győr (Magyarország)	18	87,32	6	7	6,8	45,5
Miskolc (Magyarország)	13	87,61	6	6	6,5	45,5
Pécs (Magyarország)	13	87,61	6	6	6,5	45,5
Szeged (Magyarország)	16	87,57	6	6	6,8	45,5
Székesfehérvár (Magyarország)	18	87,32	6	7	6,8	45,5
Brassó (Románia)	9	88,78	6	15	1,5	0,6
Bukarest (Románia)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Kolozsvár (Románia)	9	88,78	6	15	1,5	0,6
Konstanza (Románia)	17	87,52	6	20	1,5	0,6
Craiova (Románia)	22	86,27	6	25	1,5	0,6
Iasi (Románia)	12	88,28	6	17	1,5	0,6
Nagyvárad (Románia)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Ploiesti (Románia)	5	89,53	6	12	1,5	0,6
Temesvár (Románia)	5	89,53	6	12	1,5	0,6

ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK ÜGYINTÉZÉSE						
Város (Ország)	Építési engedélyek gördülékenysége (rangsor)	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	Eljárások száma	Időigény (nap)	Költség (raktárépület értékének %-a)	Az építkezés minőségellenőrzési mutatója (0–15)
Burgasz (Bulgária)	11	69,23	19	133	4,6	13
Plevna (Bulgária)	8	71,92	18	152	2,1	13
Plovdiv (Bulgária)	12	68,30	20	162	2,9	13
Rusze (Bulgária)	9	71,34	18	165	1,9	13
Szófia (Bulgária)	6	72,75	18	97	4,6	13
Várna (Bulgária)	10	70,53	19	135	3,4	13
Budapest (Magyarország)	13	67,89	20	205,5	0,7	13
Debrecen (Magyarország)	7	72,71	18	171,5	0,4	13
Győr (Magyarország)	5	73,35	18	161,5	0,4	13
Miskolc (Magyarország)	4	73,47	18	158,5	0,5	13
Pécs (Magyarország)	1	75,58	17	144,5	0,4	13
Szeged (Magyarország)	2	74,38	18	147,5	0,4	13
Székesfehérvár (Magyarország)	3	73,70	18	155,5	0,5	13
Brassó (Románia)	17	56,28	26	247	2,8	13
Bukarest (Románia)	15	58,09	24	260	2,2	13
Kolozsvár (Románia)	20	54,32	27	275	1,9	13
Konstanza (Románia)	21	49,26	25	307	5,7	13
Craiova (Románia)	14	61,31	25	206	1,9	13
Iasi (Románia)	18	56,01	26	266	1,9	13
Nagyvárad (Románia)	16	57,84	25	156	7,6	13
Ploiesti (Románia)	19	54,40	27	268	2,3	13
Temesvár (Románia)	22	48,92	27	315	3,9	13

Város (Ország)	ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS					
	Elektromos áramhoz való hozzáférés görbülékenysége (rangsor)	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	Eljárások száma	Időigény (nap)	Költség (egy főre jutó jövedelem %-a)	Az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)
Burgasz (Bulgária)	3	65,49	5	227	107,1	7
Plevna (Bulgária)	13	54,66	6	258	516,3	6
Plovdiv (Bulgária)	5	65,06	5	231	107,1	7
Rusze (Bulgária)	12	54,71	5	240	107,1	4
Szófia (Bulgária)	14	54,64	6	262	523,0	6
Várna (Bulgária)	10	59,05	5	200	107,1	4
Budapest (Magyarország)	7	63,25	5	257	93,9	7
Debrecen (Magyarország)	6	63,36	5	247	93,9	7
Győr (Magyarország)	7	63,25	5	277	93,9	7
Miskolc (Magyarország)	9	61,76	5	233	93,9	6
Pécs (Magyarország)	4	65,21	5	230	93,9	7
Szeged (Magyarország)	1	67,46	5	238	93,9	8
Székesfehérvár (Magyarország)	2	65,53	5	227	93,9	7
Brassó (Románia)	19	49,56	9	181	476,9	6
Bukarest (Románia)	15	53,23	9	174	546,5	7
Kolozsvár (Románia)	18	50,41	9	202	473,8	7
Konstanza (Románia)	20	49,06	9	209	666,3	7
Craiova (Románia)	16	53,01	9	177	511,1	7
Iasi (Románia)	11	57,76	8	173	463,9	7
Nagyvárad (Románia)	17	50,80	9	199	454,8	7
Ploiesti (Románia)	21	47,22	9	204	423,7	6
Temesvár (Románia)	22	43,56	9	234	553,1	6

INGATLAN NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE						
Város (Ország)	Ingyen nyilvántartásba vételének gördülékenysége (rangsor)	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	Eljárások száma	Időigény (nap)	Költség (ingatlan értékének %-a)	A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója (0–30)
Burgasz (Bulgária)	18	70,67	8	14	2,9	20
Plevna (Bulgária)	19	70,44	8	11	3,3	20
Plovdiv (Bulgária)	21	69,59	8	16	2,9	19
Rusze (Bulgária)	17	71,53	8	11	2,6	20
Szófia (Bulgária)	22	69,23	8	19	2,9	19
Várna (Bulgária)	20	70,19	8	11	3,4	20
Budapest (Magyarország)	6	80,08	4	17,5	5,0	26
Debrecen (Magyarország)	1	81,16	4	8,5	5,0	26
Győr (Magyarország)	4	80,80	4	11,5	5,0	26
Miskolc (Magyarország)	2	80,92	4	10,5	5,0	26
Pécs (Magyarország)	7	79,96	4	18,5	5,0	26
Szeged (Magyarország)	4	80,80	4	11,5	5,0	26
Székesfehérvár (Magyarország)	2	80,92	4	10,5	5,0	26
Brassó (Románia)	9	74,65	6	16	1,4	17
Bukarest (Románia)	9	74,65	6	16	1,4	17
Kolozsvár (Románia)	16	73,81	6	16	1,4	16
Konstanza (Románia)	9	74,65	6	16	1,4	17
Craiova (Románia)	9	74,65	6	16	1,4	17
Iasi (Románia)	9	74,65	6	16	1,4	17
Nagyvárad (Románia)	8	75,48	6	16	1,4	18
Ploiesti (Románia)	15	74,64	6	16	1,4	17
Temesvár (Románia)	9	74,65	6	16	1,4	17

Város (Ország)	SZERZŐDÉSEK ÉRVÉNYESÍTÉSE				
	Szerződések érvényesítésének gördülékenysége (rangsor)	DTF (distance to frontier) pontszám (0–100)	Időigény (nap)	Költség (követelés %-a)	A bírósági eljárások minőségi mutatója (0–18)
Burgasz (Bulgária)	15	72,68	361	15,9	10
Plevna (Bulgária)	12	73,63	289	18,6	10
Plovdiv (Bulgária)	17	72,36	440	18,4	11,5
Rusze (Bulgária)	7	75,38	321	19,0	11,5
Szófia (Bulgária)	20	67,04	564	18,6	10,5
Várna (Bulgária)	9	74,23	395	16,7	11,5
Budapest (Magyarország)	11	73,75	605	15,0	14
Debrecen (Magyarország)	1	81,72	330	13,8	14
Győr (Magyarország)	10	74,20	605	13,8	14
Miskolc (Magyarország)	2	79,53	410	13,8	14
Pécs (Magyarország)	4	77,07	500	13,8	14
Szeged (Magyarország)	6	75,98	540	13,8	14
Székesfehérvár (Magyarország)	3	79,12	425	13,8	14
Brassó (Románia)	22	64,24	689	21,9	11,5
Bukarest (Románia)	18	72,25	512	25,8	14
Kolozsvár (Románia)	14	73,34	527	21,8	14
Konstanza (Románia)	8	75,04	495	19,6	14
Craiova (Románia)	13	73,37	491	19,4	13
Iasi (Románia)	16	72,64	522	16,6	12,5
Nagyvárad (Románia)	19	72,01	549	18,8	13
Ploiesti (Románia)	21	65,86	653	20,2	11,5
Temesvár (Románia)	5	76,13	455	19,6	14

Indikátorok részletes bemutatása

VÁLLALKOZÁS INDÍTÁSA MAGYARORSZÁGON - VÁLLALKOZÁS INDÍTÁSÁHOZ SZÜKSÉGES ELJÁRÁSOK VÁROSONKÉNT

Társaság jogi formája: korlátolt felelősségű társaság (KFT)
 Lökennyimum befizetési kötelezettség : 1.500.000 Ft
 Dátum: 2016. december 31.

	Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Székesfehérvár	Szeged	Hozzászólások
1. Társaságot képviselő ügyvéd alkalmazása; a társasági szerződés és az egyéb szükséges jogi dokumentumok elkészítése	Időigény	1	1	1	1	1	1	A bejegyzési eljárásban a társaságot ügyvédnek kell képviselnie. Az ügyvéd megbízási díja szabad megállapodás tárgyát képezi, ése az ügy bonyolultságától függ.
	Költség (Ft)	180.000	160.000	170.000	160.000	160.000	170.000	170.000
2. Bankszámlanyitási és a pénzübeli hozzájárulás legalább 50%-ának letétbe helyezése	Időigény	1	1	1	1	1	1	A társaságnak bankszámlát kell nyitnia, és a pénzübeli hozzájárulás legalább 50%-át letétbe kell helyezni a létesítő okirat rendelkezései szerint. A bankszámlát a cég alapítóinak személyesen kell megnyitniuk.
	Költség (Ft)	nincs költség	nincs költség	nincs költség	nincs költség	nincs költség	nincs költség	nincs költség
3. Bejegyzés iránti kérelem a Cégbíróságon (egyszerűsített cégeljárás)	Időigény	2	1	2	1	2	1	A Cégbíróság regisztrálja az adóhatóságnál (ÁFA és jövedelemadó célokra), valamint a statisztikai hivatalnál egy online rendszeren keresztül regisztrálja a cégeket. Az egyszerűsített elektronikus cégeljárás esetén a társaságoknak egységesített iratmintát kell használniuk a létesítő okirathoz.
	Költség (Ft)	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000	50.000
4. Társadalombiztosítás nyilvántartásba vétele	Időigény	1	1	1	1	1	1	A társaságnak be kell jelentenie az Országos Egészségbiztosítási Pénztárba.
	Költség (Ft)	nincs költség	nincs költség	nincs költség	nincs költség	nincs költség	nincs költség	nincs költség
5. Magyar Kereskedelmi és Iparkamaránál történő regisztráció*	Időigény	1	1	1	1	1	1	A cégbejegyzésre kötelezett gazdálkodó szervezet a cégjegyzébe való bejegyzését követő öt munkanapon belül köteles a területi gazdasági kamaránál a kamarai nyilvántartásba való bejegyzését kémi. Az éves hozzájárulás 5.000 Ft.
	Költség (Ft)	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000
6. Helyi iparüzési adóra való bejelentkezés*	Időigény	1	1	1	1	1	1	A törvény lehetővé teszi az önkormányzatoknak, hogy adót vessenek ki (pl. iparüzési adót, földadót, idegenforgalmi adót). Az önkormányzatok kiválaszthatják, hogy melyiket vetik ki, és dönthetnek ennek mértékéről. A vállalkozások a helyi iparüzési adóra az illetékes önkormányzatnál kötelesek bejelentkezni, legkésőbb a cégbejegyzést követő 15 napon belül. A maximálisan megengedett iparüzési adó mértékét törvény határoza meg, amely 2,5%- az önkormányzatok árengedményekről dönthetnek, tehát alacsonyabb mérték megállapítása is lehetséges.
	Költség (Ft)	nincs költség	nincs költség	nincs költség	nincs költség	nincs költség	nincs költség	nincs költség

Forrás: Doing Business adatbázis.

*Az előző eljárással párhuzamosan intézhető eljárás.

ELJÁRÁSOK LISTÁJA
ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK ÜGYINTÉZÉSE

MAGYARORSZÁG

Budapest

Raktárépület értéke: 164.816.344 Ft
(US\$649,500)
Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Ingatlan térképmásolatának és tulajdoni lapjának a kérelmezése és beszerzése a Földhivataltól

Eljáró szerv: Budapest Főváros Kormányhivatala 1. Számú vagy 2. Számú Földhivatal

Időigény: 1 nap

Költség: 9.250 Ft [3.000 Ft (térképmásolat) + 6.250 Ft (tulajdoni lap)]

Eljárás 2. Településképi véleményeztetés kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal Főépítési Iroda

Időigény: 30 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 3*. Geodézia szakvélemény beszerzése

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező cég

Időigény: 14 nap

Költség: 100.000 Ft

Eljárás 4*. Elvi nyilatkozat kérelmezése és beszerzése a Fővárosi Vízművek Zrt.-től

Eljáró szerv: Fővárosi Vízművek Zrt.

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 5. Szolgáltatói hozzájárulás kérelmezése és beszerzése a Fővárosi Vízművek Zrt.-től

Eljáró szerv: Fővárosi Vízművek Zrt.

Időigény: 30 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 6*. Tűzjelző rendszer engedélyezésének kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság Területi Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály

Időigény: 30 nap

Költség: 3.000 Ft

Eljárás 7*. Szolgáltatói hozzájárulás kérelmezése és beszerzése a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.-től

Eljáró szerv: Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.

Időigény: 15 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 8. Építési engedély kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Building Department, Mayor's Office of the District Municipality

Időigény: 45 nap

Költség: 113.700 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetve 250 m² felett) + 5.000 Ft (alapidj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Osztály szakhatósági díja)]

Eljárás 9. Építési Osztály helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal Építési Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 10. E-építési napló létrehozása

Eljáró szerv: Lechner Nonprofit Kft.

Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)

Költség: 7.000 Ft

Eljárás 11. Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály előre be nem jelentett helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Budapest Főváros Kormányhivatala I. vagy V. Kerületi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 12. Vízbekötés kérelmezése és megvalósítása a Fővárosi Vízművek Zrt.-nél

Eljáró szerv: Fővárosi Vízművek Zrt.

Időigény: 10 nap

Költség: 361.100 Ft [100.000 Ft (vízbekötési díj) + 373.000 Ft/m³/nap (víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapdíj)]

Eljárás 13. Csatornabekötés kérelmezése és megvalósítása a Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.-nél

Eljáró szerv: Fővárosi Csatornázási Művek Zrt.

Időigény: 21 nap

Költség: 363.659 Ft [539.000 Ft/m³/nap (víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapdíj) + 40.259 Ft (csatornabekötés helyszíni ellenőrzésének díja)]

Eljárás 14*. Építési napló lezárása

Eljáró szerv: Budapest Főváros Kormányhivatala I. vagy V. Kerületi Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)

Költség: nincs költsége

Eljárás 15. Víz tisztasága jóváhagyásának beszerzése

Eljáró szerv: Bármely akkreditált vizsgáló labor

Időigény: 10 nap

Költség: 29.000 Ft

Eljárás 16*. Változási vázrajz benyújtása

Eljáró szerv: Budapest Főváros

Kormányhivatala 1. Számú vagy 2. Számú Földhivatal

Időigény: 10 nap

Költség: 800 Ft

Eljárás 17. Tűzvédelmi Hatósági Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Fővárosi Katasztrófavédelmi Igazgatóság Területi Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 18*. Népegészségügyi Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Budapest Főváros Kormányhivatala Kerületi Hivatal Népegészségügyi Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 19*. Építési Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal Építési Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 20. Használatbavételi engedély beszerzése és ennek az ingatlan tulajdoni lapján történő átvezetése

Eljáró szerv: Kerületi Önkormányzat Polgármesteri Hivatal Építési Osztály és Budapest Főváros Kormányhivatala 1. Számú vagy 2. Számú Földhivatal

Időigény: 51 nap

Költség: 120.300 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetve 250 m² felett) + 5.000 Ft (alapidj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Osztály szakhatósági díja) + 6.600 Ft (térképmásolat és a tulajdoni lap átvezetésének díja a Földhivatalnál)]

*Az előző eljárással párhuzamosan intézhető eljárás.

ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK ÜGYINTÉZÉSE

Debrecen

Raktárépület értéke: 164.816.344 Ft
(US\$649,500)

Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Ingatlan térképmásolatának és tulajdoni lapjának a kérelmezése és beszerzése a Földhivataltól

Eljáró szerv: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: 9.250 Ft [3.000 Ft (térképmásolat) + 6.250 Ft (tulajdoni lap)]

Eljárás 2. Településképi véleményeztetés kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Főépítész Iroda

Időigény: 18 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 3*. Geodézia szakvélemény beszerzése

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező cég

Időigény: 14 nap

Költség: 120.000 Ft

Eljárás 4*. Előzetes közműszolgáltatói nyilatkozat kérelmezése és beszerzése a Debreceni Vízmű Zrt.-től

Eljáró szerv: Debreceni Vízmű Zrt.

Időigény: 3 nap

Költség: 4.724 Ft

Eljárás 5. Szolgáltatói hozzájárulás kérelmezése és beszerzése a Debreceni Vízmű Zrt.-től

Eljáró szerv: Debreceni Vízmű Zrt.

Időigény: 30 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 6*. Tűzjelző rendszer engedélyezésének kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Hajdú-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Debreceni Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály

Időigény: 15 nap

Költség: 3.000 Ft

Eljárás 7. Építési engedély kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési Főosztály Műszaki Osztály

Időigény: 45 nap

Költség: 127.700 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetve 250 m² felett) + 5.000 Ft (alapdíj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Osztály szakhatósági díja) + 14.000 Ft (Környezetvédelmi és Természetvédelmi Főosztály szakhatósági díja)]

Eljárás 8. Műszaki Osztály helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési Főosztály Műszaki Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 9. E-építési napló létrehozása

Eljáró szerv: Lechner Nonprofit Kft.

Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)

Költség: 7.000 Ft

Eljárás 10. Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály előre be nem jelentett helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 11. Víz- és csatornabekötés kérelmezése és megvalósítása a Debreceni Vízmű Zrt.-nél

Eljáró szerv: Debreceni Vízmű Zrt.

Időigény: 15 nap

Költség: 205.600 Ft [142.000 Ft (vízbekötési díj) + 42.000 Ft/m³/nap (víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapdíj) + 57.000 Ft/m³/nap (csatorna víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapdíj)]

Eljárás 12*. Építési napló lezárása

Eljáró szerv: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)

Költség: nincs költsége

Eljárás 13. Változási vázrajz benyújtása

Eljáró szerv: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 10 nap

Költség: 800 Ft

Eljárás 14*. Víz tisztasága jóváhagyásának beszerzése

Eljáró szerv: Bármely akkreditált vizsgáló labor

Időigény: 7 nap

Költség: 22.000 Ft

Eljárás 15. Tűzvédelmi Hatósági Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Hajdú-Bihar Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Debreceni Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 16*. Népegészségügyi Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 17*. Műszaki Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési Főosztály Műszaki Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 18. Használatbavételi engedély beszerzése és ennek az ingatlan tulajdoni lapján történő átvezetése

Eljáró szerv: Debrecen Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Városfejlesztési Főosztály Műszaki Osztály és Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Debreceni Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 47 nap

Költség: 120.300 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetve 250 m² felett) + 5.000 Ft (alapdíj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Osztály szakhatósági díja) + 6.600 Ft (térképmásolat és a tulajdoni lap átvezetésének díja a Földhivatalnál)]

*Az előző eljárással párhuzamosan intézhető eljárás.

ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK ÜGYINTÉZÉSE

Győr

Raktárépület értéke: 164.816.344 Ft
(US\$649,500)

Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Ingatlan térképmásolatának és tulajdoni lapjának a kérelmezése és beszerzése a Földhivataltól

Eljáró szerv: Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: 9.250 Ft [3.000 Ft (térképmásolat) + 6.250 Ft (tulajdoni lap)]

Eljárás 2. Geodézia szakvélemény beszerzése

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező cég

Időigény: 18 nap

Költség: 102.000 Ft

Eljárás 3*. Településképi véleményeztetés kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Főépítési Iroda

Időigény: 14 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 4*. Előzetes közműszolgáltatói nyilatkozat kérelmezése és beszerzése a Pannon-Víz Zrt.-től

Eljáró szerv: Pannon-Víz Zrt.

Időigény: 1 nap

Költség: 7.638 Ft

Eljárás 5. Tűzjelző rendszer engedélyezésének kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Győri Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály

Időigény: 21 nap

Költség: 3.000 Ft

Eljárás 6*. Szolgáltatói hozzájárulás kérelmezése és beszerzése Pannon-Víz Zrt.-től

Eljáró szerv: Pannon-Víz Zrt.

Időigény: 20 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 7. Építési engedély kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Építéshatósági Osztály

Időigény: 45 nap

Költség: 127.700 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetve 250 m² felett) + 5.000 Ft (alapdíj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Osztály szakhatósági díja) + 14.000 Ft (Környezetvédelmi Osztály szakhatósági díja)]

Eljárás 8. Építéshatósági Osztály helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Építéshatósági Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 9. E-építési napló létrehozása

Eljáró szerv: Lechner Nonprofit Kft.

Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)

Költség: 7.000 Ft

Eljárás 10. Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály előre be nem jelentett helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 11. Víz- és csatornabekötés kérelmezése és megvalósítása a Pannon-Víz Zrt.-nél

Eljáró szerv: Pannon-Víz Zrt.

Időigény: 10 nap

Költség: 325.000 Ft [100.000 Ft (vízbekötési díj) + 150.000 Ft/m³/nap (víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapdíj) + 200.000 Ft/m³/nap (csatorna víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapdíj)]

Eljárás 12*. Építési napló lezárása

Eljáró szerv: Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)

Költség: nincs költsége

Eljárás 13. Víz tisztasága jóváhagyásának beszerzése

Eljáró szerv: Bármely akkreditált vizsgáló labor

Időigény: 11 nap

Költség: 21.873 Ft

Eljárás 14*. Változási vázrajz benyújtása

Eljáró szerv: Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 10 nap

Költség: 800 Ft

Eljárás 15. Tűzvédelmi Hatósági Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Győr-Moson-Sopron Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Győri Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 16*. Népegészségügyi Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 17*. Építéshatósági Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Építéshatósági Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 18. Használatbavételi engedély beszerzése és ennek az ingatlan tulajdoni lapján történő átvezetése

Eljáró szerv: Győr Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Építéshatósági Osztály és Győr-Moson-Sopron Megyei Kormányhivatal Győri Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 50 nap

Költség: 120.300 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetve 250 m² felett) + 5.000 Ft (alapdíj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Osztály szakhatósági díja) + 6.600 Ft (térképmásolat és a tulajdoni lap átvezetésének díja a Földhivatalnál)]

ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK ÜGYINTÉZÉSE

Miskolc

Raktárépület értéke: 164.816.344 Ft
(US\$649,500)

Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Ingatlan térképmásolatának és tulajdoni lapjának a kérelmezése és beszerzése a Földhivataltól

Eljáró szerv: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: 9.250 Ft [3.000 Ft (térképmásolat) + 6.250 Ft (tulajdoni lap)]

*Az előző eljárással párhuzamosan intézhető eljárás.

Eljárás 2. Településképi véleményeztetés kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Városépítészeti Osztály
Időigény: 14 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 3*. Geodézia szakvélemény beszerzése

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező cég
Időigény: 14 nap
Költség: 150.000 Ft

Eljárás 4*. Előzetes közműszolgáltatói nyilatkozat kérelmezése és beszerzése a MIVÍZ Miskolci Vízmű Kft. -től

Eljáró szerv: MIVÍZ Miskolci Vízmű Kft.
Időigény: 1 nap
Költség: 5.000 Ft

Eljárás 5. Szolgáltatói hozzájárulás kérelmezése és beszerzése MIVÍZ Miskolci Vízmű Kft. -től

Eljáró szerv: MIVÍZ Miskolci Vízmű Kft.
Időigény: 24 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 6*. Tűzjelző rendszer engedélyezésének kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Miskolci Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály
Időigény: 15 nap
Költség: 3.000 Ft

Eljárás 7. Építési engedély kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Építési és Környezetvédelmi Osztály Építési Csoport
Időigény: 45 nap
Költség: 127.700 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetéke 250 m² felett) + 5.000 Ft (alapidj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv szakhatósági díja) + 14.000 Ft (Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály szakhatósági díja)]

Eljárás 8. Építési Csoport helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Építési és Környezetvédelmi Osztály Építési Csoport
Időigény: 1 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 9. E-építési napló létrehozása

Eljáró szerv: Lechner Nonprofit Kft.
Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)
Költség: 7.000 Ft

Eljárás 10. Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály előre be nem jelentett helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály Government Office
Időigény: 1 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 11. Víz- és csatornabekötés kérelmezése és megvalósítása a MIVÍZ Miskolci Vízmű Kft.-nél

Eljáró szerv: MIVÍZ Miskolci Vízmű Kft.
Időigény: 14 nap
Költség: 425.000 Ft [200.000 Ft (vízbekötési díj) + 150.000/m³/nap (víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapidj) + 200.000 Ft/m³/nap (csatorna víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapidj)]

Eljárás 12*. Építési napló lezárása

Eljáró szerv: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály
Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)
Költség: nincs költsége

Eljárás 13. Változási vázrajz benyújtása

Eljáró szerv: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Földhivatali Osztály
Időigény: 10 nap
Költség: 800 Ft

Eljárás 14*. Víz tisztasága jóváhagyásának beszerzése

Eljáró szerv: Bármely akkreditált vizsgáló labor
Időigény: 7 nap
Költség: 7.000 Ft

Eljárás 15. Tűzvédelmi Hatósági Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Miskolci Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály
Időigény: 1 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 16*. Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv
Időigény: 1 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 17*. Építési Csoport végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Építési és Környezetvédelmi Osztály Építési Csoport
Időigény: 1 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 18. Használatbavételi engedély beszerzése és ennek az ingatlan tulajdoni lapján történő átvezetése

Eljáró szerv: Miskolc Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Építési és Környezetvédelmi Osztály Építési Csoport és Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kormányhivatal Miskolci Járási Hivatal Földhivatali Osztály
Időigény: 44 nap
Költség: 120.300 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetéke 250 m² felett) + 5.000 Ft (alapidj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Szakigazgatási Szerv szakhatósági díja) + 6.600 Ft (térekpmásolat és a tulajdoni lap átvezetésének díja a Földhivatalnál)]

ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK ÜGYINTÉZÉSE

Pécs

Raktárépület értéke: 164.816.344 Ft
(US\$649,500)
Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Ingatlan térekpmásolatának és tulajdoni lapjának a kérelmezése és beszerzése a Földhivaltól

Eljáró szerv: Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Földhivatali Osztály
Időigény: 1 nap
Költség: 9.250 Ft [3.000 Ft (térekpmásolat) + 6.250 Ft (tulajdoni lap)]

Eljárás 2. Geodézia szakvélemény beszerzése

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező cég
Időigény: 14 nap
Költség: 160.000 Ft

Eljárás 3*. Előzetes közműszolgáltatói nyilatkozat kérelmezése és beszerzése a Tettye Forrásház Zrt.-től

Eljáró szerv: Tettye Forrásház Zrt.
Időigény: 7 nap
Költség: 10.400 Ft

*Az előző eljárással párhuzamosan intézhető eljárás.

Eljárás 4. Előzetes közműszolgáltatói nyilatkozat kérelmezése és beszerzése a Tettye Forrásház Zrt. -től

Eljáró szerv: Tettye Forrásház Zrt.

Időigény: 30 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 5*. Tűzjelző rendszer engedélyezésének kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Pécsi Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály

Időigény: 14 nap

Költség: 3.000 Ft

Eljárás 6. Építési engedély kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Pécs Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Műszaki Osztály

Időigény: 30 nap

Költség: 113.700 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetve 250 m² felett) + 5.000 Ft (alapdíj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Osztály szakhatósági díja)]

Eljárás 7. Műszaki Osztály helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Pécs Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Műszaki Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 8. E-építési napló létrehozása

Eljáró szerv: Lechner Nonprofit Kft.

Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)

Költség: 7.000 Ft

Eljárás 9. Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály előre be nem jelentett helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 10. Víz- és csatornabekötés kérelmezése és megvalósítása a Tettye Forrásház Zrt.-nél

Eljáró szerv: Tettye Forrásház Zrt.

Időigény: 15 nap

Költség: 282.200 Ft [125.000 Ft (vízbekötési díj) + 102.000 Ft/m³/nap (víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapdíj) + 143.000 Ft/m³/nap (csatorna víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapdíj)]

Eljárás 11*. Építési napló lezárása

Eljáró szerv: Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)

Költség: nincs költsége

Eljárás 12. Víz tisztasága jóváhagyásának beszerzése

Eljáró szerv: Bármely akkreditált vizsgáló labor

Időigény: 14 nap

Költség: 20.000 Ft

Eljárás 13*. Változási vázrajz benyújtása

Eljáró szerv: Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 10 nap

Költség: 800 Ft

Eljárás 14. Tűzvédelmi Hatósági Osztály végző helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Baranya Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Pécsi Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 15*. Népegészségügyi Osztály végző helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 16*. Műszaki Osztály végző helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Pécs Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Műszaki Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 17. Használatbavételi engedély beszerzése és ennek az ingatlan tulajdoni lapján történő átvezetése

Eljáró szerv: Pécs Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Műszaki Osztály és Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 35 nap

Költség: 120.300 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetve 250 m² felett) + 5.000 Ft (alapdíj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Osztály szakhatósági díja) + 6.600 Ft (térfélmásolat és a tulajdoni lap átvezetésének díja a Földhivatalnál)]

ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK ÜGYINTÉZÉSE

Szeged

Raktárengedély értéke: 164.816.344 Ft

(US\$649,500)

Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Ingatlan térképmásolatának és tulajdoni lapjának a kérelmezése és beszerzése a Földhivaltól

Eljáró szerv: Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: 9.250 Ft [3.000 Ft (térfélmásolat) + 6.250 Ft (tulajdoni lap)]

Eljárás 2. Településképi véleményeztetés kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Szeged Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Fejlesztési Iroda Városrendezési (Főépítész) Osztály

Időigény: 14 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 3*. Geodéziai szakvélemény beszerzése

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező cég

Időigény: 14 nap

Költség: 150.000 Ft

Eljárás 4*. Előzetes közműszolgáltatói nyilatkozat kérelmezése és beszerzése a Szegedi Vízmű Zrt.-től

Eljáró szerv: Szegedi Vízmű Zrt.

Időigény: 1 nap

Költség: 824 Ft

Eljárás 5. Előzetes közműszolgáltatói nyilatkozat kérelmezése és beszerzése a Szegedi Vízmű Zrt. -től

Eljáró szerv: Szegedi Vízmű Zrt.

Időigény: 21 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 6*. Tűzjelző rendszer engedélyezésének kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Szegedi Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály

Időigény: 14 nap

Költség: 3.000 Ft

Eljárás 7. Építési engedély kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Szeged Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Igazgatási és Építésügyi Iroda Építési Osztály

Időigény: 38 nap

*Az előző eljárással párhuzamosan intézhető eljárás.

Költség: 127.700 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetéke 250 m2 felett) + 5.000 Ft (alapdíj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Osztály szakhatósági díja) + 14.000 Ft (Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály szakhatósági díja)]

Eljárás 8. Építési Osztály helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Szeged Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Igazgatási és Építésügyi Iroda Építési Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 9. E-építési napló létrehozása

Eljáró szerv: Lechner Nonprofit Kft.

Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)

Költség: 7.000 Ft

Eljárás 10. Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály előre be nem jelentett helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 11. Víz- és csatornabekötés kérelmezése és megvalósítása a Szegedi Vízmű Zrt.-nél

Eljáró szerv: Szegedi Vízmű Zrt.

Időigény: 9 nap

Költség: 268.800 Ft [110.000 Ft (vízbekötési díj) + 106.000 Ft/m3/nap (víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapdíj) + 141.000 Ft/m3/nap (csatorna víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapdíj)]

Eljárás 12*. Építési napló lezárása

Eljáró szerv: Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)

Költség: nincs költsége

Eljárás 13. Víz tisztasága jóváhagyásának beszerzése

Eljáró szerv: Bármely akkreditált vizsgáló labor

Időigény: 12 nap

Költség: 15.000 Ft

Eljárás 14*. Változási vázrajz benyújtása

Eljáró szerv: Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 10 nap

Költség: 800 Ft

Eljárás 15. Tűzvédelmi Hatósági Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Csongrád Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Szegedi Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 16*. Népegészségügyi Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 17*. Építési Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Szeged Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Igazgatási és Építésügyi Iroda Építési Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 18. Használatbavételi engedély beszerzése és ennek az ingatlan tulajdoni lapján történő átvezetése

Eljáró szerv: Szeged Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Igazgatási és Építésügyi Iroda Építési Osztály és Csongrád Megyei Kormányhivatal Szegedi Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 46 nap

Költség: 120.300 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetéke 250 m2 felett) + 5.000 Ft (alapdíj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Osztály szakhatósági díja) + 6.600 Ft (térképmásolat és a tulajdoni lap átvezetésének díja a Földhivatalnál)]

ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK ÜGYINTÉZÉSE

Székesfehérvár

Raktárépület értéke: 164.816.344 Ft (US\$649,500)

Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Ingatlan térképmásolatának és tulajdoni lapjának a kérelmezése és beszerzése a Földhivaltól

Eljáró szerv: Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: 9.250 Ft [3.000 Ft (térképmásolat) + 6.250 Ft (tulajdoni lap)]

Eljárás 2. Geodézia szakvélemény beszerzése

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező cég

Időigény: 14 nap

Költség: 200.000 Ft

Eljárás 3*. Településképi véleményeztetés kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Székesfehérvár Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Főépítési Iroda

Időigény: 8 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 4*. Előzetes közműszolgáltatói nyilatkozat kérelmezése és beszerzése Fejérvíz Zrt.-től

Eljáró szerv: Fejérvíz Zrt.

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 5. Szolgáltatói hozzájárulás kérelmezése és beszerzése a Fejérvíz Zrt.-től

Eljáró szerv: Fejérvíz Zrt.

Időigény: 27 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 6*. Tűzjelző rendszer engedélyezésének kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Székesfehérvári Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály

Időigény: 21 nap

Költség: 3.000 Ft

Eljárás 7. Építési engedély kérelmezése és beszerzése

Eljáró szerv: Székesfehérvár Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Építésigazgatási Iroda

Időigény: 45 nap

Költség: 127.700 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetéke 250 m2 felett) + 5.000 Ft (alapdíj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Osztály szakhatósági díja) + 14.000 Ft (Környezetvédelmi és Természetvédelmi Osztály szakhatósági díja)]

Eljárás 8. Építésigazgatási Iroda helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Székesfehérvár Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Építésigazgatási Iroda

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 9. E-építési napló létrehozása

Eljáró szerv: Lechner Nonprofit Kft.

Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)

Költség: 7.000 Ft

*Az előző eljárással párhuzamosan intézhető eljárás.

Eljárás 10. Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály előre be nem jelentett helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 11. Víz- és csatornabekötés kérelmezése és megvalósítása a Fejérvíz Water Ltd.

Eljáró szerv: Fejérvíz Zrt.

Időigény: 10 nap

Költség: 364.000 Ft [100.000 Ft (vízbekötési díj) + 180.000 Ft/m³/nap (víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapdíj) + 230.000/m³/nap (csatorna víziközmű-fejlesztési hozzájárulás alapdíj)]

Eljárás 12*. Építési napló lezárása

Eljáró szerv: Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Építésügyi és Örökségvédelmi Osztály

Időigény: kevesebb, mint egy nap (online eljárás)

Költség: nincs költsége

Eljárás 13. Változási vázrajz benyújtása

Eljáró szerv: Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 10 nap

Költség: 800 Ft

Eljárás 14*. Víz tisztasága jóváhagyásának beszerzése

Eljáró szerv: Bármely akkreditált vizsgáló labor

Időigény: 5 nap

Költség: 10.000 Ft

Eljárás 15. Tűzvédelmi Hatósági Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Fejér Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóság Székesfehérvári Katasztrófavédelmi Kirendeltség Hatósági Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 16*. Népegészségügyi Osztály végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Népegészségügyi Osztály

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 17*. Építésigazgatási Iroda végső helyszíni szemléje

Eljáró szerv: Székesfehérvár Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Építésigazgatási Iroda

Időigény: 1 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 18. Használatbavételi engedély beszerzése és ennek az ingatlan tulajdoni lapján történő átvezetése

Eljáró szerv: Székesfehérvár Megyei Jogú Város Polgármesteri Hivatal Hatósági Főosztály Építésigazgatási Iroda és Fejér Megyei Kormányhivatal Székesfehérvári Járási Hivatal Földhivatali Osztály

Időigény: 43 nap

Költség: 120.300 Ft [100.000 Ft (építési engedély illetve 250 m² felett) + 5.000 Ft (alapdíj) + 8.700 Ft (Népegészségügyi Osztály szakhatósági díja) + 6.600 Ft (térképmásolat és a tulajdoni lap átvezetésének a díja Földhivatalnál)]

ÉPÍTÉSI ENGEDÉLYEK ÜGYINTÉZÉSE - AZ ÉPÍTKEZÉS MINŐSÉGELLENŐRZÉSI MUTATÓJA		
MAGYARORSZÁG		
	Válasz	Pontszám
Az építkezés minőségellenőrzési mutatója (0–15)		13
Építési szabályzatok minőségének mutatója (0–2)		2
Milyen módon érhető el az építési engedélyek ügyintézésével kapcsolatos jogszabályok, rendeletek, előírások? (0–1)	Online elérhető; Díjmentes	1
Mik azok az építési engedélyhez szükséges követelmények, amelyek az építési előírásokban, illetve egy hozzáférhető weboldalon, vagy brosúrán egyértelműen meg vannak fogalmazva? (0–1)	Szükséges dokumentumok; Díjak; Előzetes jóváhagyások	1
Építkezés előtti minőségellenőrzési mutató (0–1)		1
Kik azok a személyek, akik az építési engedély kiadását felülvizsgálják az illetékes hatóságnál? (0–1)	Engedéllyel rendelkező építész; Engedéllyel rendelkező mérnök	1
Építkezés alatti minőségellenőrzési mutató (0–3)		2
Milyen jogszabály szerinti ellenőrzések szükségesek a kivitelezés során? (0–2)	Házon belüli mérnök; Előre be nem jelentett hatósági ellenőrzések	1
A gyakorlatban is előfordul a jogszabály által előírt ellenőrzés? (0–1)	Igen (mindig)	1
Építkezés utáni minőségellenőrzési mutató (0–3)		3
Létezik-e a jogszabály által előírt végső helyszíni ellenőrzés azzal kapcsolatban, hogy az épület a jóváhagyott terveknek és előírásoknak megfelelően lett kivitelezve? (0–2)	Igen, a végső helyszíni ellenőrzést a hatóság végzi	2
A jogszabályban rögzített végső ellenőrzés előfordul a gyakorlatban? (0–1)	Igen (mindig)	1
Felelősségbiztosítási rendszer mutatója (0–2)		1
A jogszabály szerint kinek kell felelősséget vállalni a szerkezeti hibákkal/ problémákkal kapcsolatban felmerülő esetekben a használatbavétel után? (0–1)	Építész vagy mérnök, aki a terveket készítette; Építőipari cég; Tulajdonos vagy befektető	1
A jogszabály szerint ki a felelős az épületben felmerülő szerkezeti hibákért/ problémákért a használatbavétel után? (0–1)	Szabályozás nem tartalmazza	0
Szakmai képesítések mutatója (0–4)		4
Milyen szakmai képzettséggel kell rendelkeznie egy szakembernek ahhoz, hogy elbírálhassa, hogy az épület tervei megfelelnek a hatályos építési jogszabályoknak? (0–2)	Minimális éves tapasztalat; Egyetemi diploma építészeti vagy mérnöki szakon; Minősítő vizsga	2
A törvény szerint milyen szakmai követelményeknek kell megfelelnie az építkezést a helyszínen felügyelő szakembernek? (0–2)	Minimális éves tapasztalat; Egyetemi diploma építészeti vagy mérnöki szakon; Bejegyzett építész vagy mérnök; Minősítő vizsga	2

Forrás: Doing Business adatbázis.

ELJÁRÁSOK LISTÁJA

ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

MAGYARORSZÁG

Budapest

Közműszolgáltató neve: ELMŰ Hálózati Kft.
Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Halózatcsatlakozás iránti kérelem benyújtása az ELMŰ Hálózati Kft.-hez és az erre vonatkozó várakozási idő

Eljáró szerv: ELMŰ Hálózati Kft.
Időigény: 25 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 2. ELMŰ Hálózati Kft. által vezetett külső munkálatokra vonatkozó engedély beszerzése

Eljáró szerv: ELMŰ Hálózati Kft.
Időigény: 224 nap
Költség: 3.094.800 Ft [((csatlakozási alaplaj: (3-fázis *200 Amper) - 32 Amper ingyenes jár)*3.600 Ft= 2.044.800 Ft) + ((közcsélú vezeték létesítési díj: (150 méter - 25 méter ingyenes)*8.400 Ft = 1.050.000 Ft))]

Eljárás 3*. Kábelek mérődobozba helyezése iránti kérelem és annak beszerzése a szolgáltatótól

Eljáró szerv: ELMŰ Hálózati Kft. Méréstechnika és Mérőellenőrzési Osztály
Időigény: 16 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 4*. Elektromos áram ellátásáról szóló nyilatkozat kérelemzése és beszerzése a kereskedőtől

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező áramszolgáltató
Időigény: 3 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 5. Szerződés aláírása a mérőóra felszerelése érdekében: hálózatcsatlakozás és áram alá való helyezés

Eljáró szerv: ELMŰ Hálózati Kft.
Időigény: 8 nap
Költség: nincs költsége

ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

Debrecen

Közműszolgáltató neve: E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt.
Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Halózatcsatlakozás iránti kérelem benyújtása az E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt.-hez és az erre vonatkozó várakozási idő

Eljáró szerv: E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt.
Időigény: 15 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 2. E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. által vezetett külső munkálatokra vonatkozó engedély beszerzése

Eljáró szerv: E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt.
Időigény: 220 nap
Költség: 3.094.800 Ft [((csatlakozási alaplaj: (3-fázis *200 Amper) - 32 Amper ingyenes jár)*3.600 Ft= 2.044.800 Ft) + ((közcsélú vezeték létesítési díj: (150 méter - 25 méter ingyenes)*8.400 Ft = 1.050.000 Ft))]

Eljárás 3*. Kábelek mérődobozba helyezése iránti kérelem és annak beszerzése a szolgáltatótól

Eljáró szerv: E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt. Méréstechnika és Mérőellenőrzési Osztály
Időigény: 14 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 4*. Elektromos áram ellátásáról szóló nyilatkozat kérelemzése és beszerzése a kereskedőtől

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező áramszolgáltató
Időigény: 12 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 5. Szerződés aláírása a mérőóra felszerelése érdekében: hálózatcsatlakozás és áram alá való helyezés

Eljáró szerv: E.ON Tiszántúli Áramhálózati Zrt.
Időigény: 12 nap
Költség: nincs költsége

ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

Győr

Közműszolgáltató neve: E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.
Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Halózatcsatlakozás iránti kérelem benyújtása az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.-hez és az erre vonatkozó várakozási idő

Eljáró szerv: E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.
Időigény: 15 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 2. E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. által vezetett külső munkálatokra vonatkozó engedély beszerzése

Eljáró szerv: E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.
Időigény: 250 nap
Költség: 3.094.800 Ft [((csatlakozási alaplaj: (3-fázis *200 Amper) - 32 Amper ingyenes jár)*3.600 Ft= 2.044.800 Ft) + ((közcsélú vezeték létesítési díj: (150 méter - 25 méter ingyenes)*8.400 Ft = 1.050.000 Ft))]

Eljárás 3*. Elektromos áram ellátásáról szóló nyilatkozat kérelemzése és beszerzése a kereskedőtől

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező áramszolgáltató
Időigény: 14 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 4*. Kábelek mérődobozba helyezése iránti kérelem és annak beszerzése a szolgáltatótól

Eljáró szerv: E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. Méréstechnika és Mérőellenőrzési Osztály
Időigény: 11 nap
Költség: nincs költsége

Eljárás 5. Szerződés aláírása a mérőóra felszerelése érdekében: hálózatcsatlakozás és áram alá való helyezés

Eljáró szerv: E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.
Időigény: 12 nap
Költség: nincs költsége

*Az előző eljárással párhuzamosan intézhető eljárás.

ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

Miskolc

Közműszolgáltató neve: ÉMÁSZ
Áramszolgáltató Nyrt.

Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Hálózatsatlakozás iránti kérelem benyújtása az ÉMÁSZ Áramszolgáltató Nyrt.-hez és az erre vonatkozó várakozási idő

Eljáró szerv: ÉMÁSZ Áramszolgáltató Nyrt.

Időigény: 15 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 2. ÉMÁSZ Áramszolgáltató Nyrt. által vezetett külső munkálatokra vonatkozó engedély beszerzése

Eljáró szerv: ÉMÁSZ Áramszolgáltató Nyrt.

Időigény: 210 nap

Költség: 3.094.800 Ft [((csatlakozási alapdíj: (3-fázis *200 Amper) - 32 Amper ingyenes jár)*3.600 Ft= 2.044.800 Ft)) + ((közcsélú vezeték létesítési díj: (150 méter - 25 méter ingyenes)*8.400 Ft = 1.050.000 Ft))]

Eljárás 3*. Kábelek mérődobozba helyezése iránti kérelem és annak beszerzése a szolgáltatótól

Eljáró szerv: ÉMÁSZ Áramszolgáltató Nyrt.

Méréstechnika és Mérőellenőrzési Osztály

Időigény: 15 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 4*. Elektromos áram ellátásáról szóló nyilatkozat kérelemzése és beszerzése a kereskedőtől

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező áramszolgáltató

Időigény: 11 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 5. Szerződés aláírása a mérőóra felszerelése érdekében: hálózatsatlakozás és áram alá való helyezés

Eljáró szerv: ÉMÁSZ Áramszolgáltató Nyrt.

Időigény: 8 nap

Költség: nincs költsége

ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

Pécs

Közműszolgáltató neve: E.ON Dél-dunántúli
Áramhálózati Zrt.

Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Hálózatsatlakozás iránti kérelem benyújtása az E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.-hez és az erre vonatkozó várakozási idő

Eljáró szerv: E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.

Időigény: 15 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 2. E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. által vezetett külső munkálatokra vonatkozó engedély beszerzése

Eljáró szerv: E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.

Időigény: 203 nap

Költség: 3.094.800 Ft [((csatlakozási alapdíj: (3-fázis *200 Amper) - 32 Amper ingyenes jár)*3.600 Ft= 2.044.800 Ft)) + ((közcsélú vezeték létesítési díj: (150 méter - 25 méter ingyenes)*8.400 Ft = 1.050.000 Ft))]

Eljárás 3*. Elektromos áram ellátásáról szóló nyilatkozat kérelemzése és beszerzése a kereskedőtől

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező áramszolgáltató

Időigény: 15 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 4*. Kábelek mérődobozba helyezése iránti kérelem és annak beszerzése a szolgáltatótól

Eljáró szerv: E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt. Méréstechnika és Mérőellenőrzési Osztály

Időigény: 12 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 5. Szerződés aláírása a mérőóra felszerelése érdekében: hálózatsatlakozás és áram alá való helyezés

Eljáró szerv: E.ON Dél-dunántúli Áramhálózati Zrt.

Időigény: 12 nap

Költség: nincs költsége

ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

Szeged

Közműszolgáltató neve: EDF DÉMÁSZ Hálózati
Elosztó Kft.

Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Hálózatsatlakozás iránti kérelem benyújtása az EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.-hez és az erre vonatkozó várakozási idő

Eljáró szerv: EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.

Időigény: 14 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 2. EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. által vezetett külső munkálatokra vonatkozó engedély beszerzése

Eljáró szerv: EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.

Időigény: 210 nap

Költség: 3.094.800 Ft [((csatlakozási alapdíj: (3-fázis *200 Amper) - 32 Amper ingyenes jár)*3.600 Ft= 2.044.800 Ft)) + ((közcsélú vezeték létesítési díj: (150 méter - 25 méter ingyenes)*8.400 Ft = 1.050.000 Ft))]

Eljárás 3*. Kábelek mérődobozba helyezése iránti kérelem és annak beszerzése a szolgáltatótól

Eljáró szerv: EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft. Méréstechnika és Mérőellenőrzési Osztály

Időigény: 15 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 4*. Elektromos áram ellátásáról szóló nyilatkozat kérelemzése és beszerzése a kereskedőtől

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező áramszolgáltató

Időigény: 13 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 5. Szerződés aláírása a mérőóra felszerelése érdekében: hálózatsatlakozás és áram alá való helyezés

Eljáró szerv: EDF DÉMÁSZ Hálózati Elosztó Kft.

Időigény: 14 nap

Költség: nincs költsége

*Az előző eljárással párhuzamosan intézhető eljárás.

ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS

Székesfehérvár

Közműszolgáltató neve: E.ON Észak-dunántúli
Áramhálózati Zrt.

Dátum: 2016. december 31.

Eljárás 1. Hálózatsatlakozás iránti kérelem benyújtása az E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt.-hez és az erre vonatkozó várakozási idő

Eljáró szerv: E.ON Észak-dunántúli
Áramhálózati Zrt.

Időigény: 15 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 2. E.ON Észak-dunántúli Áramhálózati Zrt. által vezetett külső munkálatokra vonatkozó engedély beszerzése

Eljáró szerv: E.ON Észak-dunántúli
Áramhálózati Zrt.

Időigény: 200 nap

Költség: 3.094.800 Ft [(csatlakozási alapidj: (3-fázis *200 Amper) - 32 Amper ingyenes jár)*3.600 Ft= 2.044.800 Ft) + ((közcéjú vezeték létesítési díj: (150 méter - 25 méter ingyenes)*8.400 Ft = 1.050.000 Ft)]]

Eljárás 3*. Kábelek mérődobozba helyezése iránti kérelem és annak beszerzése a szolgáltatótól

Eljáró szerv: E.ON Észak-dunántúli
Áramhálózati Zrt. Méréstechnika és
Mérőellenőrzési Osztály

Időigény: 15 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 4*. Elektromos áram ellátásáról szóló nyilatkozat kérelemzése és beszerzése a kereskedőtől

Eljáró szerv: Engedéllyel rendelkező
áramszolgáltató

Időigény: 8 nap

Költség: nincs költsége

Eljárás 5. Szerződés aláírása a mérőóra felszerelése érdekében: hálózatsatlakozás és áram alá való helyezés

Eljáró szerv: E.ON Észak-dunántúli
Áramhálózati Zrt.

Időigény: 12 nap

Költség: nincs költsége

ELEKTROMOS ÁRAMHOZ VALÓ HOZZÁFÉRÉS - AZ ELLÁTÁS MEGBÍZHATÓSÁGÁNAK ÉS A DÍJSZABÁS ÁTLÁTHATÓSÁGÁNAK MUTATÓJA	
	MAGYARORSZÁG
Az ellátás megbízhatóságának és a díjszabás átláthatóságának mutatója (0–8)	8 (Szeged) 7 (5 város) 6 (Miskolc)
Áramkimaradások teljes időtartama és gyakorisága ügyfél/év (0–3)	3 (Szeged) 2 (5 város) 1 (Miskolc)
Kimaradások átlagos időtartama (SAIDI)	0,65 (Szeged) 1,27 (Székesfehérvár) 2,66 (Győr) 3,12 (Budapest) 3,24 (Pécs) 3,63 (Debrecen) 5,50 (Miskolc)
Kimaradások átlagos gyakorisága (SAIFI)	0,42 (Szeged) 0,60 (Székesfehérvár) 1,01 (Győr) 1,03 (Debrecen) 1,43 (Budapest) 1,46 (Pécs) 2,23 (Miskolc)
Áramkimaradások mérése (0–1)	1
Alkalmaz az elosztó automatizált rendszert az áramkimaradások mérésére?	Igen
Áramellátás visszaállítása (0–1)	1
Alkalmaz az elosztó automatizált rendszert, hogy a szolgáltatást visszaállítsa?	Igen
Szabályozó megfigyelés (0–1)	1
Létezik a szolgáltatótól elkülönített szabályozási szerv, amely a szolgáltató ellátásának megbízhatóságának teljesítményét méri?	Igen
Áramkimaradásokkal kapcsolatos pénzügyi szankció (0–1)	1
Sújtja a szolgáltatót kárpótlási kötelezettség és/vagy megbírságolja a szolgáltatót a szabályozási hivatal ha a kimaradások egy bizonyos értéket meghaladnak?	Igen
Árak díjszabásának átláthatósága (0–1)	1
Elérhetőek online az árakra vonatkozó adatok?	Igen
Értesítik a fogyasztót egy számlázási ciklussal korábban a tarifa változásáról?	Igen

Forrás: Doing Business adatbázis.

INGATLAN NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE MAGYARORSZÁGON - INGATLAN NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELÉHEZ SZÜKSÉGES ELJÁRÁSOK VÁROSONKÉNT
Ingatlan értéke: 164.816.344 Ft
(US\$ 649,500)
Dátum: 2016. december 31.

		Budapest	Debrecen	Győr	Miskolc	Pécs	Székesfehérvár	Szeged	Hozzászólások
1. Hiteles tulajdoni lap beszerzése a Földhivaltól	Ildőigény (nap)	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	Az ingatlan aktuális adatainak ellenőrzéséhez hiteles tulajdoni lapot szükséges beszerezni a Földhivaltól. Papír alapú hiteles tulajdoni lap másolat díj: 6.250 Ft; Elektronikus hiteles tulajdoni lap másolat díj: 3.600 Ft, nem hiteles másolat díj: 1.000 Ft.
	Költség (Ft)	3.600	3.600	3.600	3.600	3.600	3.600	3.600	
2. Adásvételi szerződés ügyvédi ellenjegyzése	Ildőigény (nap)	1	1	1	1	1	1	1	A szerződés érvényesítéséhez az ügyvédnek ellenjegyeznie kell (aláírás, bélyegző és szárazbélyegző minden egyes oldalon), amelynek használata kötelező. Az ügyvédi díjak átlagosan a vételár értékének 1% -a.
	Költség (Ft)	1.648,163	1.648,163	1.648,163	1.648,163	1.648,163	1.648,163	1.648,163	
3. A vevő cégkivonatának beszerzése a Cégbíróságtól	Ildőigény (nap)	1	1	1	1	1	1	1	A vevő cégkivonatát be kell szerezni a cégjegyzékből. A kivonatot az aláírási címpéldánnyal együtt az ingatlan eladója esetében is iktatni kell.
	Költség (Ft)	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	5.000	
4. Tulajdonjog bejegyzése a Földhivatalnál	Ildőigény (nap)	15	6	9	8	16	8	9	Az eljárás költsége magában foglalja: 1. 16.600 Ft (bejegyzési díj: 6.600 Ft és a sorronkívuili eljárási díj: 10.000 Ft), és 2. illeték, amely a vételár 4%-a.
	Költség (Ft)	6.609.254	6.609.254	6.609.254	6.609.254	6.609.254	6.609.254	6.609.254	

Forrás: Doing Business adatbázis.

INGATLAN NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE - FÖLDHIVATALI SZOLGÁLTATÁS MINŐSÉGÉNEK MUTATÓJA

		MAGYARORSZÁG	
		Válasz	Pontszám
A földhivatali szolgáltatás minőségének mutatója (0-30)			26
Infrastruktúra megbízhatósági mutató (0-8)			8
Milyen formátumban tartják nyilván a tulajdonjogra vonatkozó okiratokat vagy a közjegyzői okiratok többségét a régió legnagyobb üzleti központjában — papíralapú vagy számítógépes formátumban (szkennelt vagy teljes mértékben digitális)? (0-2)	Számítógép/ teljesen digitális	2	
Létezik a jelzálogjog ellenőrzésére fentartott elektronikus adatbázis (jelzálog, jelzáloghitel, korlátozás, stb.)? (0-1)	Igen	1	
Milyen formátumban tárolják a földrajzi térképeket a régió legnagyobb üzleti központjában — papíralapú vagy számítógépes formátumban (szkennelt vagy teljes mértékben digitális)? (0-2)	Számítógép/ teljesen digitális	2	
Létezik elektronikus adatbázis határok bejegyzésére, tervek ellenőrzésére és kataszteri információk tárolására (térinformatikai rendszer)? (0-1)	Igen	1	
Az ingatlan vonatkozásában a bejegyzésekért felelős hivatal és a földmérési/térképészeti hivatal által bejegyzett információk tárolása közös adatbázisban, vagy különálló, de egymással összekapcsolt adatbázisokban történik? (0-1)	Különböző adatbázisok, de összekapcsolt	1	
Az ingatlan vonatkozásában a bejegyzésekért felelős hivatal és a földmérési/térképészeti hivatal egyazon azonosító szám alatt tartja nyilván az ingatlanokat? (0-1)	Igen	1	
Információ átláthatósági mutató (0-6)			3,5
Ki kaphat információt földtulajdon vonatkozásában a régió legnagyobb üzleti központjában lévő ingatlan vonatkozásában a bejegyzésekért felelős hivatalban? (0-1)	Bárki aki fizeti a hivatalos díjat	1	
Nyilvánosan elérhető bármely az ingatlanügyletek esetében kitöltendő dokumentumok listája, ha igen, akkor hol? (0-0,5)	Igen, online	0,5	
Nyilvánosan elérhető bármely ingatlanügyletek esetében alkalmazandó díjtáblázat az ingatlan vonatkozásában a bejegyzésekért felelős hivatalban a régió legnagyobb üzleti központjában, ha igen, akkor hogyan? (0-0,5)	Igen, online	0,5	
Köteles az ingatlan vonatkozásában a bejegyzésekért felelős hivatal jogilag kötelező érvényű tulajdonjogot igazoló dokumentumot egy bizonyos időkereten belül teljesíteni (ha igen, akkor, hogyan kommunikálja a szolgáltatás színvonalát)? (0-0,5)	Igen, online	0,5	
Létezik olyan specifikus és független panaszkezelési eljárás, amely iktatja a földhivatali eljárások során felmerült problémákat? (0-1)	Nem	0	
Létezik nyilvánosan elérhető hivatalos statisztika az ügyek számáról az ingatlan vonatkozásában a bejegyzésekért felelős hivatalban? (0-0,5)	Nem	0	
Ki jogosult az ingatlanok térképeibe betekinteni a régió legnagyobb üzleti központjában? (0-0,5)	Bárki aki fizeti a hivatalos díjat	0,5	
Nyilvánosan elérhető az ingatlanok térképeire vonatkozó díjtáblázat, ha igen, akkor milyen módon? (0-0,5)	Igen, online	0,5	
Köteles a földmérési/térképészeti hivatal a térkép frissítését egy bizonyos határidőn belül teljesíteni — ha igen, akkor, hogyan kommunikálja a szolgáltatás színvonalát? (0-0,5)	Nem	0	
Létezik olyan specifikus és független panaszkezelési eljárás, amely iktatja a földmérési/térképészeti hivatalnál felmerült problémákat? (0-0,5)	Nem	0	

INGATLAN NYILVÁNTARTÁSBA VÉTELE - FÖLDHIVATALI SZOLGÁLTATÁS MINŐSÉGÉNEK MUTATÓJA (folytatás)

	MAGYARORSZÁG	
	Válasz	Pontszám
Földrajzi lefedettségi mutató (0–8)		8
Gazdasági szinten minden magántulajdonban lévő ingatlan hivatalosan szerepel az ingatlan nyilvántartásban? (0–2)	Igen	2
A régió legnagyobb üzleti központjában minden magántulajdonban lévő ingatlant hivatalosan bejegyeznek az ingatlan nyilvántartásba? (0–2)	Igen	2
Minden magántulajdonban lévő ingatlan feltérképezett a gazdaságban? (0–2)	Igen	2
Minden magántulajdonban lévő ingatlan feltérképezett a régió legnagyobb üzleti központjában? (0–2)	Igen	2
Ingtalannal kapcsolatos jogviták rendezésének mutatója (0–8)		6,5
Törvényi előírás, hogy minden ingatlan adásvételi ügyletét be kell jegyezni az ingatlan nyilvántartásba, hogy a harmadik félnek legyen lehetősége jogorvoslattal élni? (0–1,5)	Igen	1,5
Az ingatlan nyilvántartási rendszer garancia köteles? (0–0,5)	Igen	0,5
Létezik kárpótlási eljárás, amellyel a felek által elszenvedett károkat fedezni/enyhíteni lehet, akik jóhiszeműen jártak el az ingatlan átruházási eljárások során a földhivatal által nyilvántartott valótlan információ végett? (0–0,5)	Igen	0,5
A jogi rendszer szerint kötelező az ingatlanügyletekhez szükséges dokumentumok jogszerűségének ellenőrzése (pl. szerződések törvényi megfeleléségének ellenőrzése)? (0–0,5)	Igen	0,5
A jogi rendszer szerint kötelező az ingatlanügyletben résztvevő felek személyazonosságát igazolni? (0–0,5)	Igen	0,5
Létezik a személyi okmányok valódiságának igazolására szolgáló országos adatbázis? (0–1)	Igen	1
Átlagban mennyi ideig tart, hogy egy elsőfokú bíróság döntést hozzon (fellebbezés nélkül) egy birtokvita esetén? (0–3)	1 és 2 év között	2
Létezik statisztika az elsőfokú ingatlanjogi viták számáról? (0–0,5)	Nem	0
Tulajdonhoz való egyenlő hozzáférés biztosításának mutatója (–2–0)		0
Az egyedülálló férfiaknak és nőknek egyenlő joguk van a tulajdonhoz?	Igen	0
Házasságú férfiaknak és nőknek egyenlő joguk van a tulajdonhoz?	Igen	0

Forrás: Doing Business adatbázis.

SZERZŐDÉSEK ÉRVÉNYESÍTÉSE - KERESKEDELMI VITA MEGOLDÁSÁHOZ SZÜKSÉGES IDŐ ÉS KÖLTSÉG								
Város	Időigény (nap)				Költség (követelés %-a)			
	Beadás és kézbesítés	Tárgyalás és ítélethozatal	Ítélet végrehajtása	Teljes idő	Ügyvédi díjak	Bírósági illetékek	Végrehajtási díjak	Teljes költség
Budapest	60	365	180	605	5,0	8,0	2,0	15,0
Debrecen	40	200	90	330	5,0	6,8	2,0	13,8
Győr	60	365	180	605	5,0	6,8	2,0	13,8
Miskolc	40	250	120	410	5,0	6,8	2,0	13,8
Pécs	45	365	90	500	5,0	6,8	2,0	13,8
Szeged	60	300	180	540	5,0	6,8	2,0	13,8
Székesfehérvár	60	245	120	425	5,0	6,8	2,0	13,8

Forrás: Doing Business adatbázis.

SZERZŐDÉSEK ÉRVÉNYESÍTÉSE - BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSOK MINŐSÉGI MUTATÓJA

	MAGYARORSZÁG	
	Válasz	Pontszám
A bírósági eljárások minőségi mutatója (0–18)		14
Bírósági ügykezelési mutató (0–5)		4,5
1. Létezik olyan bíróság, bírósági tagozat vagy kollégium, amely kizárólag kereskedelmi ügyek tárgyalására van kijelölve? (0–1,5)	Igen	1,5
2. Kis értékű követelésekre kijelölt bíróság (0–1,5)		1,5
2.a. Létezik kis értékű követelések tárgyalására kijelölt bíróság vagy kis értékű követelések vonatkozásában gyorsított eljárás?	Igen	
2.b. Amennyiben igen, az önképviselőt megengedett az ilyen eljárásokban?	Igen	
3. Megengedett a tárgyalás előtti zár alá vétel? (0–1)	Igen	1,0
4. Az új ügyeket a bírák között véletlenszerűen osztják el? (0–1)	Igen, saját kezűleg aláírt	0,5
5. A nő vallomása a bíróságon ugyanazzal a súllyal bír, mint a férfié? (-1–0)	Igen	0,0
Esetkezelés (0–6)		4,0
1. Határidők színvonalra (0–1)		1,0
1.a. Létezik olyan jogszabály, amely polgári ügyekben általános határidőt szab a kulcsfontosságú eljárási cselekmények vonatkozásában?	Igen	
1.b. Ha a válasz igen, akkor a határidő legalább három bírósági cselekményre van megállapítva?	Igen	
1.c. Az ügyek több mint 50%-nál betartják ezeket a határidőket?	Igen	
2. Halasztások (0–1)		0,0
2.a. Meghatározza a törvény, hogy hány halasztás megengedett?	Nem	
2.b. A halasztás a váratlan és kivételes körülményekre korlátozódik?	Nem	
2.c. Ha léteznek halasztásra vonatkozó szabályok, az ügyek több mint 50%-nál betartják ezeket?	Nem adott	
3. Az alábbi négy kimutatás közül legalább kettőt az illetékes bíróság elérhetővé tesz: (i) Intézkedési idők kimutatása; (ii) Befejezettségi mutatók kimutatása; (iii) Független lévő ügyek kimutatása; (iv) Önálló ügyek állásának kimutatása? (0–1)	Igen	1,0
4. Az illetékes bíróság az ügykezelés részeként alkalmaz-e tárgyalás előtti meghallgatást? (0–1)	Nem	0,0
5. Az illetékes bíróságon belül létezik elektronikus ügykezelő rendszer, melyet a bírák használnak? (0–1)	Igen	1,0
6. Az illetékes bíróságon belül létezik elektronikus ügykezelő rendszer, melyet az ügyvédek használnak? (0–1)	Igen	1,0
Bírósági folyamatok automatizálásának mutatója (0–4)		2,5
1. Van lehetőség a keresetlevél elektronikus benyújtására az illetékes bírósághoz egy arra kijelölt online felületen? (0–1)	Igen	1,0
2. Az illetékes bírósághoz benyújtott keresetlevelet lehet elektronikusan kézbesíteni az alperesnek az illetékes bírósághoz való benyújtás előtt? (0–1)	Nem	0,0
3. Van lehetőség elektronikus úton a bírósági illetékeket megfizetni az illetékes bíróságnál? (0–1)	Igen	1,0
4. Ítéletek közzététele (0–1)		0,5
4.a. A kereskedelmi ügyek esetén valamennyi fokon született ítéletet közzéteszik a nyilvánosság számára hivatalos lapokban, újságokban vagy az interneten/bírósági weboldalakon?	Nem	
4.b. A kereskedelmi ügyek esetén a fellebbviteli és legfelső bírósági szinteken született ítéleteket közzéteszik a nyilvánosság számára hivatalos lapokban, újságokban vagy az interneten/bírósági weboldalakon?	Igen	

SZERZŐDÉSEK ÉRVÉNYESÍTÉSE - BÍRÓSÁGI ELJÁRÁSOK MINŐSÉGI MUTATÓJA (folytatás)

	MAGYARORSZÁG	
	Válasz	Pontszám
Jogviták alternatív rendezésének mutatója (0–3)		3,0
1. Választottbírósági eljárás (0–1,5)		1,5
1.a. A belföldi kereskedelmi választottbírósági eljárásokat a polgári perrendtartásról szóló törvény egységes jogszabályként tartalmazza, illetőleg valamely része vagy paragrafus a minden aspektusát magában foglalja?	Igen	
1.b. Létezik olyan kereskedelmi jogvita – a közrendi vagy a közérdekű jogvitáktól eltekintve –, amelyeket Magyarországon nem lehet választottbíróság elé terjeszteni?	Nem	
1.c. A választottbírósági ítéletek, illetőleg a választottbíróság előtt született megállapodások általában végrehajthatók?	Igen	
2. Önkéntes közvetítés (0–1,5)		1,5
2.a. Igénybe vehető az önkéntes közvetítői eljárás?	Igen	
2.b. Létezik a közvetítésre vonatkozó egységes jogszabály, illetőleg a polgári perrendtartásról szóló törvény szerkezetébe foglalt fejezet, szakasz?	Igen	
2.c. Léteznek pénzügyi ösztönzők a felek számára, miszerint közvetítői eljárásban vegyenek részt (pl. ha a közvetítői eljárás sikeres, akkor az eljárási illeték visszatérítésre kerül, esetleges jövedelemadó jóváírás, stb.)?	Igen	

Sursa: baza de date *Doing Business*.

Köszönet

A *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* című jelentést a Trimor Mici, Madalina Papahagi és Pilar Salgado-Otónel által vezetett csoport készítette. A csoport tagja voltak Razvan Antonescu, Diane Davoine, Fördös Lilla, Dorina Peteva Georgieva, Slavena Georgieva, Joyce Antone Ibrahim, Kerkapoly Márton, Radka Konstantinova, Alexandra Mincu, Corina Rebegea, Tommaso Rooms, Alexandru Stanescu, Petar Stoykov és Sylvia Stoynova. A jelentés Mierta Capaul vezetésével készült.

A csoport köszönetet mond a Világbank Csoport munkatársai által biztosított értékes szakértői véleményekért. A teljes szöveget Maciej Drozd, Iva Hamel és Silvia Muzi nézte át. Az egyes fejezetek elkészítésekor mind az öt mért terület szakértőivel történtek egyeztetések: Nadia Badea, Karim Belayachi, Erica Bosio, Klaus Decker, Marie Lily Delion, Laura Diniz, Georgia Harley, Frederic Meunier, Aris Molfetas-Lygiaris, Tigran Parvanyan, Victoria Stanley, Claudia Ines Vasquez Suarez és Maria Adelaida Velez.

Arup Banerji, Elisabetta Capannelli, Tony Thompson és Isfandyar Zaman Khan nyújtottak tanácsadást és vezetői irányítást. Arabela Aprahamian, Antonio Borges, Adela I. Delcheva, Adelina Boyanova Dotzinska, Tanta Duta, Corina Grigore, Katherine Angela Haynes, Monica Ion, Marcel Ionescu-Heroiu, Anna Karpets, Monique Pelloux, Patrizia Poggi, Madalina Pruna, Pilar Sánchez-Bella és Torkos András Tamás értékes tanácsaikkal és támogatásukkal segítettek a projekt különböző szakaszait. A

kommunikációs kampányt Indira Chand Anna Kowalczykkal, Victor Neaguval és Ivelina Todorova Taushanovaval együttműködve tervezte és vezette. A weboldalt (<http://www.doingbusiness.org/EU1>) Kunal Patel, Kamalesh Sengaonkar, Bishal Raj Thakuri és Hashim Zia készítették. A jelentést Alison Strong szerkesztette és Luis Liceaga öntötte formába.

A tanulmányt az Európai Bizottság Regionális és Várospolitikai Főigazgatósága finanszírozta. A bolgár Miniszterek Tanácsa, a magyar Nemzetgazdasági Minisztérium, valamint a román Regionális Fejlesztési és Közigazgatási Minisztérium és a Gazdasági, Kereskedelmi és Üzleti Környezeti Kapcsolatokért felelős Minisztérium égjsze alatt készült. A megvalósítási szakaszban a projekt csoport és a helyi hivatalnokok és bírók közötti megbeszéléseknek otthont adó bolgár, magyar és román városok értékes támogatást nyújtottak.

A projekt csoport külön köszönetet mond a Magyar Energetikai és Közmű-Szabályozási Hivatalnak, a Mezőgazdasági Minisztérium Földügyi Főosztályának, az Országos Bírósági Hivatalnak és a Miniszterelnökségnek a projekt során a projekt magyarországi megvalósítása érdekében biztosított információkért és támogatásért.

Magyarországon az adatgyűjtést a *Buildecon* (a csoportot Gáspár János vezette Falucskai Eszter részvételével) és a *Szecskey Ügyvédi Iroda* (a csoportot Németh Sándor vezette Simon Ádám és Tar Adrienn részvételével) együttműködve végezték.

Magyarországon több mint 170 üzleti tanácsadó, ügyvéd, közjegyző, mérnök, villanyszerelő, építész, építési szakértő, közműszolgáltató, hivatalnok, bíró és végrehajtó járult hozzá a *Doing Business az Európai Unióban 2017: Bulgária, Magyarország és Románia* című jelentéséhez. A csoport külön köszönetét szeretné kifejezni az országos és helyi hivatalnokoknak és az igazságszolgáltatásban dolgozóknak, akik részt vettek a projektben és értékes észrevételeket tettek az egyeztetési és adatvizsgálati szakaszban. Akik a nevüket fel kívánták tüntetni, nevük a következő oldalon található.

MAGÁNSZFÉRA KÖZREMŰKÖDŐI

MAGYARORSZÁG

BUDAPEST

Bánáti Béla
BÁNÁTI + HARTVIG
ÉPÍTÉSZ IRODA KFT.

Éles Péter
BÁNÁTI + HARTVIG
ÉPÍTÉSZ IRODA KFT.

Gáspár János
BUILDICON KFT.

Dr. Janda Balázs
DR. JANDA BALÁZS ÜGYVÉDI IRODA

Dr. Molnár Barna
DR. MOLNÁR BARNÁ ÜGYVÉDI IRODA

Gombos Ervin
GMBS KFT.

Nacsa Noémi
GMBS KFT.

Kalla Ferenc
GTF KFT.

Sárosi Csanád
ÓBUDA-ÚJLAK ZRT.

Dr. Jákó Attila
SZÉCSKAY ÜGYVÉDI IRODA

Dr. Németh Sándor
SZÉCSKAY ÜGYVÉDI IRODA

Dr. Simon Ádám
SZÉCSKAY ÜGYVÉDI IRODA

DEBRECEN

Dr. Alexa Péter
DR. ALEXA PÉTER ÜGYVÉDI IRODA

Szőnyi Krisztián
CMA INTERNATIONAL

Földesi Zoltán
FALDON KFT.

GYŐR

Péger Ágoston
ELECTRO-AGE TERVEZŐ ÉS
SZOLGÁLTATÓ KFT.

Galambos Róbert
ELEKTROMENTOR KFT.

Dr. Éva Magyarlaki
GYŐRI 7. SZÁMÚ ÜGYVÉDI IRODA

Dr. Pál Baranyai
GYŐRI 7. SZÁMÚ ÜGYVÉDI IRODA

Dr. Havasi Bence
HAVASI ÜGYVÉDI IRODA

Pattantyús Judit
ÓBUDA-ÚJLAK ZRT.

Benkei Sándor
ÓBUDA-ÚJLAK ZRT.

Lados Péter
TALENT-PLAN KFT.

MISKOLC

Márton Béla
EXON 2000 KFT.

Dr. Hronszyk Regina
HRONSZYK ÜGYVÉDI IRODA

Dr. Kopasz Gábor
KOPASZ ÜGYVÉDI IRODA

Dr. Kozák Andrea
KOZÁK ÜGYVÉDI IRODA

Vincze József
KVADRATÚRA KFT.

Üszögh Lajos
MIVÍZ MISKOLC WATERWORKS LTD.

PÉCS

Horváth József
BAU-CONSULTING KFT.

Dr. Zugfil Tamás
DR. ZUGFIL TAMÁS ÜGYVÉDI IRODA

Hegyi Gábor
HEGYI ÉPÍTÉSZ STÚDIÓ KFT.

Borbás József
KORREKTVILL KFT.

Perl Tamás
M MÉRNÖKI IRODA KFT.

Dr. Schvertfögel Zsuzsanna
SCHVERTFÖGEL ÉS
TÁRSA ÜGYVÉDI IRODA

Liszt Zoltán
TECHNIQ 2000 KFT.

SZEGED

Braun József
DÉMÁSZ HÁLÓZATI ELOSZTÓ KFT.

Dr. Császár Mátyás
CSÁSZÁR ÜGYVÉDI IRODA

Dr. Hoffmann Balázs
HOFFMANN ÜGYVÉDI IRODA

Dr. Hofszang Katalin
DR. HOFZANG KATALIN
ÜGYVÉDI IRODA

Hajdú Nóra
INTEGRATED ENGINEERING
SOLUTIONS KFT.

Lakatos Tamás
INTEGRATED ENGINEERING
SOLUTIONS KFT.

Magosi Zsolt
MGI KFT.

SZÉKESFEHÉRVÁR

Üveges Zoltán
ARTREA CONSULTING KFT.

Dr. Bíró Zsuzsanna
BÍRÓ ÉS VÁRI KOVÁCS
ÜGYVÉDI IRODA

Mayer Gergely
MAYER-VILL KFT.

Dr. Petia Csaba
PETIA ÜGYVÉDI IRODA

Dr. Weltler Ádám
SZIGETI, RASZLER & KULISITY
ÜGYVÉDI IRODA

Ács Miklós
T.A.M. ÉPÍTÉSZ IRODA KFT.

Varga Béla
TECTON ÉPÍTÉSZMÉRŐK
ÉS TANÁCSADÓ KFT.

Dr. Wölfinger Ottó

KÖZSFÉRA KÖZREMŰKÖDŐI

MAGYARORSZÁG

BUDAPEST

Borsay Tamás
BUDAPEST FŐVÁROS
KORMÁNYHIVATALA
FÖLDMÉRÉSI, TÁVÉRZÉKELÉSI ÉS
FÖLDHIVATALI FŐOSZTÁLY

Dr. Vida Katalin
BUDAPEST FŐVÁROS
KORMÁNYHIVATALA
FÖLDMÉRÉSI, TÁVÉRZÉKELÉSI ÉS
FÖLDHIVATALI FŐOSZTÁLY

Lovass Orsolya
BUDAPEST FŐVÁROS
KORMÁNYHIVATALA
FÖLDMÉRÉSI, TÁVÉRZÉKELÉSI ÉS
FÖLDHIVATALI FŐOSZTÁLY

Jászai Zoltánné
BUDAPEST FŐVÁROS XI. KERÜLET
POLGÁRMESTERI HIVATAL

Deák Zsolt
BUDAPEST FŐVÁROS XV. KERÜLET
POLGÁRMESTERI HIVATAL

Dr. Laza Margit
BUDAPEST FŐVÁROS XXIII. KERÜLET
POLGÁRMESTERI HIVATAL

DEBRECEN

Dr. Szántainé
Dr. Tóth Krisztina
DEBRECENI JÁRÁSBÍRÓSÁG

Mártha Dániel
HAJDÚ-BIHAR MEGYEI
KATASZTRÓFAVÉDELMI IGAZGATÓSÁG
HIVATAL FÖLDHIVATALI OSZTÁLY
DEBRECENI KATASZTRÓFAVÉDELMI

GYŐR

Laki Balázs
GYŐR-MOSON-SOPRON MEGYEI
KORMÁNYHIVATAL GYŐRI JÁRÁSI
HIVATAL FÖLDHIVATALI OSZTÁLY

Ambrus Zoltán
GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERI HIVATAL

Polgári István
GYŐR MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERI HIVATAL

MISKOLC

Vargha Tibor
MISKOLC MEGYEI JOGÚ VÁROS
POLGÁRMESTERI HIVATAL

SZEGED

Dr. Tolna András
SZEGEDI JÁRÁSBÍRÓSÁG

Dr. Vida-Sós Tünde
SZEGEDI JÁRÁSBÍRÓSÁG

SZÉKESFEHÉRVÁR

Dr. Gombai Márta
SZÉKESFEHÉRVÁRI JÁRÁSBÍRÓSÁG

www.doingbusiness.org/EU1

Támogatta

WORLD BANK GROUP

**Európai
Bizottság**